

Főoldal>Családi ügyek, öröklés>**Szülői felelősség – gyermek feletti felügyelet, kapcsolattartási jog**

Szülői felelősség – gyermek feletti felügyelet, kapcsolattartási jog

A szülői felelősség a gyermek személyével és javaival kapcsolatos jogok és kötelezettségek összességét jelenti. A szülői felelősség fogalma tagállamonként eltérő, de általában kiterjed a felügyeleti és láthatási jogokra. Ha Önök olyan nemzetközi pár, akik egy vagy több gyermekkel rendelkeznek, és jelenleg épp különválnak, meg kell állapodniuk a gyermekekre vonatkozó szülői felügyeletről.

Hol kell kezdeni?

Mik a láthatási jogok? Mit jelent a szülői felügyelet?

Amíg a szülők együtt élnek, a gyermekük feletti felügyeleti jogot általában közösen gyakorolják. Ha azonban a szülők felbontották a házasságukat vagy különváltak, el kell dönteniük, hogy a jövőben hogyan gyakorolják ezt a felelősséget.

A szülők dönthetnek úgy, hogy a gyermek felváltva él mindkét szülővel, vagy csak az egyik szülővel. Ez utóbbi esetben a másik szülő általában jogosult meglátogatni és kapcsolatba lépni a gyermekkel bizonyos meghatározott időpontokban.

A felügyeleti jog a gyermek oktatásával és gondozásával kapcsolatos egyéb jogokat és kötelezettségeket is magában foglalja, beleértve a gyermek és vagyona gondozásának jogát is. A gyermek iránti szülői felelősséget általában a szülők viselik, de előfordulhatnak olyan helyzetek is, amikor a szülői felelősséget az az intézet viseli, amelyre a gyermekeket rábízta.

Ki dönt a felügyeleti és láthatási jogokról?

A szülők közös megegyezéssel határozhatnak ezekről a kérdésekről. Ha a szülőknek nem sikerül megállapodásra jutniuk, közvetítő vagy ügyvéd segítségét is kérhetik. Ha közvetítőt szeretne találni, látogasson el az oldal alján található linkre.

Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni, előfordulhat, hogy bírósághoz kell fordulniuk. A bíróság határozata alapján vagy mindkét szülő felügyeleti joggal rendelkezik a gyermek vagy gyermekek felett (közös felügyelet), vagy az egyik szülő rendelkezik felügyeleti joggal (kizárólagos felügyeleti jog). Abban az esetben, ha csak az egyik szülő rendelkezik felügyeleti joggal, a bíróság határozhat a másik szülő láthatási jogáról.

Nemzetközi pár esetében az uniós szabályok határozzák meg, hogy melyik bíróság rendelkezik illetékességgel az ügyben. Amennyiben meg szeretné tudni, hogy melyik bíróság illetékes, látogasson el az oldal alján található linkre.

A közös uniós szabályok fő célja annak elkerülése, hogy a két szülő a saját országa szerinti bírósághoz forduljon, és így ugyanazon ügyben két határozat szülessen. A szabály az, hogy a szülői felelősséggel, a felügyeleti és a láthatási jogokkal kapcsolatos ügyekben határozathozatalra a gyermek szokásos tartózkodási helye szerinti ország bírósága illetékes.

Végre fogják-e hajtani a bíróság határozatát a másik uniós országban?

A határozatok elismerésére és végrehajtására szolgáló mechanizmus biztosítja, hogy a bíróság határozatát más uniós országokban is alkalmazzák, miután az Unión belüli illetékes bíróság tanúsítványt állított ki. Ez megkönnyíti a szülői felelősséggel rendelkező személyek vagy intézmények számára, hogy jogaikat gyakorolják.

A 2022. augusztus 1-jén vagy azt követően indított szülői felelősségre vonatkozó eljárások esetében nincs szükség különleges eljárásokra ahhoz, hogy az eredményül kapott határozat más tagállamokban végrehajthatóvá váljon – ezáltal elősegítve a gyermek és a két szülő közötti kapcsolatot. A 2022. augusztus 1-je előtt indított szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban hozott határozatok esetében továbbra is szükség lehet a végrehajthatóvá nyilvánításra.

Mely uniós szabályok alkalmazandók?

A gyermekek és szüleik közötti, határon átnyúló ügyek rendezésére vonatkozó szabályok a házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint a gyermekek jogellenes külföldre viteléről szóló, 2019. június 25-i (EU) 2019/1111 tanácsi rendelet (Brüsszel IIb.) részét képezik. A rendelet a 2201/2003/EK rendelet (Brüsszel IIa.) helyébe lép, amely azonban továbbra is alkalmazandó az (EU) 2019/1111 rendelet 2022. augusztus 1-jei hatálybalépését megelőzően indított eljárásokra. Ezek a szabályok minden

gyermekre egyformán vonatkoznak, függetlenül attól, hogy házasságban születtek-e vagy sem. A Brüsszel IIb. rendelet a házassági ügyekben és a szülői felelősséggel összefüggő ügyekben folytatott uniós igazságügyi együttműködés alapköve. A rendelet Dánia kivételével valamennyi uniós tagállamban alkalmazandó.

A Brüsszel IIb. rendelet alkalmazására vonatkozó gyakorlati útmutató ezen az oldalon található: [EIH-kiadványok](#)

Kérjük, válassza ki a vonatkozó ország zászlaját a részletes nemzeti információk megjelenítéséhez.

Kapcsolódó linkek

[Hogyan találhatok közvetítőt?](#)

[Hogyan találhatom meg az illetékes bíróságot?](#)

[Olvassa el a tájékoztató füzetet!](#)

[A kiszolgáltatott helyzetben lévők](#)

[Kézikönyv a gyermekjogokra vonatkozó európai jogról](#)

Gyakorló szakembereknek szóló eszköz: A gyermekeket érintő családjogi ügyekben kötött megállapodások határokon átnyúló elismerése és végrehajtása

Utolsó frissítés: 14/06/2023

A honlapot az Európai Bizottság tartja fenn. Az ezen az oldalon található információ nem feltétlenül tükrözi az Európai Bizottság hivatalos álláspontját. A Bizottság semmilyen felelősséget vagy kötelezettséget nem vállal az e dokumentumban foglalt vagy említett információk és adatok tekintetében. Kérjük, az európai oldalak szerzői jogi szabályai vonatkozásában vegye figyelembe a jogi nyilatkozatot.

Szülői felelősség – gyermek feletti felügyelet, kapcsolattartási jog - Belgium

1 Mit jelent a gyakorlatban a jogi értelemben vett szülői felelősség fogalma? Melyek a szülői felelősséggel rendelkező személy jogai és kötelességei?

A szülői felelősség a gyermekek nagykorúságuk eléréséig vagy függetlenségük megszerzéséig tartó védelmét és képviselését biztosító jogintézmény. A szülői felelősség kiterjed a gyermek személyére és vagyonára is. A szülői felelősséget a polgári törvénykönyv (*Code civil*) 371–387ter., valamint 203. cikke szabályozza.

A szülői felelősséget a gyermek jog szerinti szülei, vagyis azok a személyek gyakorolják, akiket jogszabály vérrokonságon, örökbefogadáson vagy jogszabályn alapuló apasági, anyasági vagy élettársi kapcsolat alapján a szüleinek tekint. Amennyiben a jogszabály nem ismeri el a vér szerinti szülőket jog szerinti szülőnek, e személyek nem gyakorolhatnak szülői felelősséget.

A gyermekek nagykorúságuk eléréséig (18. életévük betöltéséig) vagy függetlenségük elnyeréséig tartoznak az apjuk és anyjuk felelőssége alá. A gyermek tartózkodására, tartására, egészségére, felügyeletére, oktatására, képzésére vagy fejlődésére vonatkozó döntések a szülők felelősségi körébe tartoznak (polgári törvénykönyv 203. cikk).

A szülői felelősség körébe tartozó jogok közül meg kell különböztetni a gyermek személyére vonatkozó felelősséget, a gyermek vagyonának kezelését, valamint a szülői felelősséggel járó egyes jogosultságokat. A gyermek személyére vonatkozó felelősség tovább bontható a „felügyeletre”, amely a gyermekkel való „együttélést” (vagyis a gyermek gondozását, a gyermek felügyeletét, valamint a gyermeknek a szülővel való együttéléséhez kapcsolódó oktatási döntések meghozatalát) jelenti és az oktatáshoz való jogra, amely a gyermek tartására, oktatására és képzésére vonatkozó döntések meghozatalából áll. A gyermek vagyonának kezelése tekintetében különbséget kell tenni a gyermek vagyonának igazgatásához való jog és e vagyon jogszerű használatának joga között. A különös jogosultságok a szülők a gyermek házasságával, örökbefogadásával és függetlenségével kapcsolatos jogai.

2 Általában ki gyakorolja a gyermek felett a szülői felelősséget?

A kiskorú gyermek személyére vonatkozó szülői felelősséget általában a gyermek két szülője együttesen gyakorolja. Amennyiben a gyermek szülőktől való származása megállapításra került – függetlenül attól, hogy a szülők együtt élnek-e, illetve házasok-e –, a szülők együttesen gyakorolják a szülői felelősségből származó jogosultságokat (polgári törvénykönyv 373. és 374. cikk).

Amennyiben a gyermek apától vagy anyától való származása nem került megállapításra, vagy amennyiben az egyik szülő nem él, távol van vagy akarata kifejezésére képtelen, a másik szülő egyedül gyakorolja e felelősséget.

Harmadik (jóhiszeműen eljáró) személyek tekintetében a szülőről feltételezni kell, hogy a szülői felelősség egyedüli gyakorlása során a másik szülő jóváhagyásával jár el (polgári törvénykönyv 373. cikk).

Amennyiben a szülők nem képesek megegyezni a gyermek tartózkodására, a gyermek egészségére, oktatására, képzésére, szabadidejére vonatkozó fontos döntések vagy vallási, illetve filozófiai kérdések tekintetében, valamint, ha a megállapodásuk a gyermek érdekével ellentétesnek tűnik, a családjogi bíróság (*tribunal de la famille*) feljogosíthatja az egyik szülőt a szülői felelősség önálló gyakorlására.

Ebben az esetben a rögzített szabályok alapján a másik szülő továbbra is fenntartja (1) felügyelethez való jogát, vagyis a gyermek helyzetéről való tájékoztatásra vonatkozó jogot, illetve az illetékes családjogi bírósághoz fordulás jogát, ha véleménye szerint a másik szülő nem a gyermek érdekében járt el, valamint (2) a kapcsolattartáshoz való jogot. A kapcsolattartást kizárólag nagyon súlyos okból lehet megtagadni (polgári törvénykönyv 374. cikk).

3 Ha a szülők nem tudják vagy nem akarják gyakorolni a szülői felelősséget gyermekeik felett, kinevezhető-e helyettük egy másik személy?

Amennyiben a gyermeknek nincs a szülői felelősséget gyakorló anyja és apja, a gyermeket gyámság alá kell helyezni (polgári törvénykönyv 375. cikk).

4 Ha a szülők elválnak vagy különválnak, hogyan születik döntés a szülői felelősség további gyakorlásáról?

Főszabály szerint a szülők különválása vagy a házasság felbontása nincs hatással a szülői felelősség gyakorlására vonatkozó szabályokra. A jogi elv az, hogy a gyermek két szülője együttesen gyakorolja a szülői felelősséget (lásd a 2. pontot). Ennek megfelelően mindketten gyakorolják és a különválást követően is gyakorolhatják a szülői felelősség körébe tartozó jogokat és egyik szülő sem hozhat egyedül olyan döntést, amely megakadályozza a másik szülőt a jogai gyakorlásában. A szülőnek tehát be kell szereznie a másik szülő hozzájárulását, enélkül nem járhat el. Például a gyermek tartózkodása tekintetében azonban a gyermekkel együtt élő szülő hozhatja meg a mindennapi rutinra, helyes viselkedésre stb. vonatkozó döntéseket.

A szülők megállapodhatnak a szülői felelősség gyakorlásának módjában, feltéve, hogy az a gyermek érdekét szolgálja.

Ellenkező esetben az ügyet a családjogi bíróság elé kell terjeszteni, amely úgy határozhat, hogy a szülői felelősség kizárólagos gyakorlásával az egyik szülőt bízta meg (lásd a 2. pontot).

Dönteni kell a gyermek tartózkodási helyéről, a gyermek népeség-nyilvántartásba való felvételének helyéről, valamint a szülőknek a gyermek tartásához, oktatásához és képzéséhez való hozzájárulásáról.

5 Ha a szülők megállapodást kötnek a szülői felelősség tárgyában, milyen alaki szabályokat kell betartani ahhoz, hogy megállapodásuk jogilag kötelező erejű legyen?

A szülőknek nem kell családjogi bírósághoz fordulniuk, a gyermek feletti szülői felelősség kérdését magánmegállapodással is rendezhetik. Az ebben való segítségnyújtás érdekében a szülők az eljárás során is bármikor akkreditált és megfelelően képzett mediátorhoz (jogászhoz, közjegyzőhöz vagy más akkreditált mediátorhoz) fordulhatnak (a polgári perrendtartás [*Code judiciaire*] 1730. cikke).

Amennyiben szükség esetén végre kívánják hajtani e döntést, a szülőknek be kell nyújtaniuk a megállapodásukat a családjogi bírósághoz, amely megvizsgálja, hogy az a gyermek érdekét szolgálja-e.

A házasság annak helyrehozhatatlan megromlása miatt történő felbontása esetén (lásd a „Válás – Belgium” tájékoztatót) a szülők az eljárás során bármikor kérhetik a családjogi bíróságot, hogy hagyja jóvá a gyermekre vonatkozó ideiglenes intézkedésekről szóló megállapodást. A bíró elutasíthatja a megállapodás jóváhagyását, ha az nem a gyermekek érdekét szolgálja.

A házasság megegyezésen alapuló bontása esetén (lásd a „Válás – Belgium” tájékoztatót) a felek a házasság felbontását megelőző megállapodásban kötelesek meghatározni a szülői felelősségre vonatkozó intézkedéseket (a szülői felelősség gyakorlása, a kapcsolattartáshoz való jog, a gyermek vagyonának kezelése), valamint a szülőknek a gyermek tartásához, oktatásához, egészségéhez, képzéséhez és neveléséhez való, a házasság felbontására irányuló eljárás alatt és azt követő hozzájárulásaira vonatkozó megállapodásokat. A megállapodást az ügyész véleményezi, a családjogi bíróság pedig törölheti vagy módosíthatja azokat a rendelkezéseket, amelyek ellentétesek a kiskorú gyermekek érdekeivel. A családjogi bíróság felbontja a házasságot és a kiskorú gyermekek tekintetében jóváhagyja a megállapodásokat.

6 Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni a szülői felelősség kérdésében, milyen egyéb, bíróságon kívüli alternatív megoldások vannak a konfliktus rendezésére?

A bírósági titkár kérelem benyújtása esetén értesíti a feleket, hogy igénybe vehetnek közvetítést, békéltetést vagy a békés úton történő vitarendezés bármely egyéb formáját (polgári perrendtartás 1253*ter.* cikk /1). Emellett a bíró bármikor, amikor úgy véli, hogy lehetséges a békéltetés vagy a békeközvetítés, javasolhatja azt a feleknek. Amennyiben a felek hozzájárulnak, a bíró elnapolhatja az ügyet annak érdekében, hogy a felek megkíséreljék a megállapodás megkötését vagy az ügy közvetítés segítségével történő rendezését, illetve az ügyet át lehet tenni a békés úton történő vitarendezéssel foglalkozó szekcióhoz (polgári perrendtartás 1253*ter.* cikk /3).

Amennyiben a felek megállapodnak, a bíróság jóváhagyja e megállapodást, feltéve, hogy az nem nyilvánvalóan ellentétes a gyermek érdekével (polgári perrendtartás 1253*ter.* cikk /2).

Bármelyik fél a bírósági eljárástól függetlenül is javasolhatja közvetítés igénybevételét (polgári perrendtartás 1730. cikk). Az akkreditált mediátor segítségével megkötött megállapodás szintén a fenti feltételek mellett hagyható jóvá.

Végül a felek szakértők (szociális munkások, pszichológusok, gyermekpszichiáterek) segítségét is igénybe vehetik szakértői vélemény beszerzése érdekében, illetve kérelmezhetik, hogy a bírósági eljárás során szakértőt jelöljenek ki. Ezekben az eljárásokban az ügyész a gyermekekre vonatkozó tájékoztatást kér a szociális szolgálatoktól, a családjogi bíróság pedig figyelembe veszi a gyermekek véleményét (polgári perrendtartás 1253*ter.* cikk /6).

7 Ha a szülők bírósághoz fordulnak, mely kérdésekben hozhat döntést a bíró a gyermekkel kapcsolatban?

Amennyiben a szülők nem vagy csak részben állapodnak meg vagy, amennyiben a megállapodás a gyermek érdekével ellentétes, a családjogi bíróság határoz a szülői felelősség gyakorlásáról, figyelembe véve a szülők és – amennyiben életkora engedi – a gyermek véleményét, valamint a helyzetet és az ügy körülményeit. A bíróság elé terjeszthető kérdések közé tartoznak a következők:

- a szülői felelősség egyedüli vagy együttes gyakorlása (lásd a 2. pontot);
- a gyermek népszerűségi-nyilvántartásba való elsődleges felvételének helye (=lakóhelye);
- a gyermek tartózkodási helye (megállapodás hiányában és a szülői felelősség együttes gyakorlása esetén a gyermek tartózkodási helyének egyenlő megosztását kell előnyben részesíteni, ha ezt legalább az egyik szülő kéri. Amennyiben nem ez a legmegfelelőbb megoldás, meghosszabbított tartózkodási idő vagy egyéb mód is választható. A családjogi bíróság figyelembe veszi a gyermek és a szülők egyedi körülményeit és érdekeit);
- gyermektartási hozzájárulás (mindegyik szülő képességeinek megfelelően köteles hozzájárulni a gyermek életviteléhez, tartásához, egészségéhez, felügyeletéhez, oktatásához, képzéséhez és fejlődéséhez).

A családjogi bíróságtól emellett kérhető a gyermek oktatásáról és képzéséről való döntés is. A felek emellett konkrét kérdéseket is a bíróság elé terjeszthetnek, például a szünetidők szüneti közötti megosztására, egyes költségek megosztására, iskolába való beíratásra stb. vonatkozóan. Ez az ügy egyedi körülményeitől függ.

8 Ha a bíróság a szülői felügyeletet csak az egyik szülőnek ítéli meg, az egyben azt is jelenti, hogy a jogot gyakorló szülő a másik szülő előzetes megkérdezése nélkül dönthet a gyermeket érintő minden kérdésben?

A tény, hogy az egyik szülő kizárólagosan gyakorolja a szülői felelősséget, nem jelenti azt, hogy korlátozás nélküli felhatalmazással rendelkezik a gyermekre vonatkozó döntések meghozatalára. Figyelembe kell venni a konkrét ügyben megkötött megállapodásokat is. Emellett a másik szülő továbbra is rendelkezik a gyermek oktatásának felügyeletéhez való joggal (lásd a 2. pontot).

A gyermekkel együtt, a másik szülő értesítése nélkül történő költözés hatással lehet a gyermek tartózkodási helyére, kapcsolattartási jogára stb. Ilyen esetben a költözésről nem értesített vagy ahhoz nem hozzájáruló fél keresetet nyújthat be a családjogi bírósághoz (polgári törvénykönyv 374. és 387*bis.* cikk), illetve vészhelyzetben, amennyiben feltétlenül szükséges, az ideiglenes intézkedésekre vonatkozó kérelmeket elbíráló bíróhoz (*juge des référés*) (polgári perrendtartás 584. cikk negyedik bekezdés).

9 Mit jelent a gyakorlatban, ha a bíróság úgy dönt, hogy a két szülő közösen gyakorolja a szülői felügyeletet?

(Lásd a 2. pontot). Ennek megfelelően mindketten gyakorolják, és a jövőben is gyakorolhatják a szülői felelősség körébe tartozó jogokat (a gyermek szülői felügyelete, a gyermek oktatáshoz való jogának gyakorlása, a gyermek vagyonának jogszerű kezeléséhez és annak használatához való jog) és egyik szülő sem hozhat egyedül olyan döntést, amely megakadályozza a másik szülőt a jogai gyakorlásában. A szülőnek tehát be kell szereznie a másik szülő hozzájárulását, anélkül nem járhat el. Például a gyermek felügyelete tekintetében azonban a gyermekkel együtt élő szülő hozhatja meg a mindennapi rutinra, helyes viselkedésre stb. vonatkozó döntéseket. Harmadik (jóhiszeműen eljáró) személyek tekintetében a szülőről feltételezni kell, hogy a szülői felelősség egyedüli gyakorlása során a másik szülő jóváhagyásával jár el (polgári törvénykönyv 373. cikk).

10 Ha valaki szülői felelősséggel kapcsolatos kérelmet kíván benyújtani, melyik bírósághoz vagy hatósághoz kell fordulnia? Milyen alaki szabályokat kell betartani, és milyen iratokat kell csatolni a kérelemhez?

A polgári perrendtartás 572*bis.* cikk 4. pontja szerint a családjogi bíróság határoz a szülői felelősségre, valamint a kiskorú gyermekek tartózkodási helyére és kapcsolattartási jogára vonatkozó ügyben. A kérelemhez csatolandó dokumentumok a benyújtott keresettől függenek.

11 Milyen eljárás érvényes ezen esetekre? Van-e sürgősségi eljárás?

Egyes, a családjogi bíróság hatáskörébe tartozó ügyeket, például a szülői felelősségre, a tartózkodási helyre vagy a kapcsolattartási jogra vonatkozó ügyeket a jogszabály sürgősnek minősít és azokat *inter partes* keresettel, idézéssel vagy közös kérelemmel is meg lehet indítani. Ezekről az ügyekről közbenső ítélettel határoznak. Amennyiben az ügy idézéssel indul, a határidő legalább két nap (lásd a polgári perrendtartás 1035. cikkének második bekezdését). Egyéb esetben az első tárgyalást a kérelemnek a bíróság hivatalához való benyújtásától számított 15 napon belül meg kell tartani (polgári perrendtartás 1253*ter.* cikk /4(2)).

A kiskorú gyermekekre vonatkozó ügyekben a feleknek nem csak az első tárgyaláson, hanem minden olyan tárgyaláson személyesen kell megjelenniük, ahol a gyermekekre vonatkozó kérdéseket tárgyalnak, valamint a felek szóbeli érveinek előadására szolgáló tárgyalásokon is (polgári perrendtartás 1253*ter.* cikk (2), első és második albekezdés). Emellett minden kiskorú jogosult arra, hogy a szülői felelősségre, tartózkodási helyre és kapcsolattartási jogra vonatkozó releváns kérdésekben meghallgassák (polgári perrendtartás 1004. cikk (1) bekezdés 1. pont).

12 Igényelhető-e jogsegély az eljárás költségeinek fedezésére?

E tekintetben az általános szabályokat kell alkalmazni (lásd a „Költségmentesség – Belgium” tájékoztatót).

13 Lehet-e fellebbezni a szülői felelősséggel kapcsolatban hozott döntés ellen?

A házasság megegyezésen alapuló bontása esetén, amennyiben a felek megállapodtak a szülői felelősség gyakorlása tekintetében, az ügyész kifejtette véleményét és a családjogi bíróság jóváhagyta a megállapodást és felbontotta a házasságot, főszabály szerint nincs lehetőség fellebbezésre.

Egyéb esetekben a szülői felelősségre vonatkozó határozattal szemben általában egy hónapos határidővel lehet fellebbezést benyújtani. E határidőt az ítélet kézbesítésétől vagy közlésétől (az egyoldalú kereset alapján hozott végzésekkel szembeni fellebbezés) kell számítani. Az ítélet kézbesítését bizonyos esetekben (például az ügyész kérelmére) a határidő meghosszabbítása érdekében el lehet halasztani.

14 Bizonyos esetekben előfordulhat, hogy bírósághoz kell fordulni a szülői felelősséggel kapcsolatos döntés végrehajtása érdekében. Milyen bírósághoz kell fordulni és milyen eljárás követendő ilyen esetekben?

A családjogi bíróság, amely a gyermek szülőkkel való együttélésének rendjét meghatározta, illetve a szülő vagy harmadik fél kapcsolattartási jogát megerősítette, később végrehajtási intézkedésekkel láthatja el a határozatát (polgári törvénykönyv 387.ter. cikk (1) ötödik albekezdés). A bíróság meghatározza ezen intézkedések jellegét, valamint a végrehajtásukra vonatkozó szabályokat, figyelembe véve a gyermek érdekét és – szükség esetén – kijelöli azokat a személyeket, akik elkísérik a bírósági tisztviselőt a határozat végrehajtása érdekében. A családjogi bíróság kényszerítő bíróságot szabhat ki a határozat betartásának biztosítása érdekében.

15 Mit kell tennem az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat e tagállamban történő elismerése és végrehajtása érdekében?

2005. március 1-jétől a 2201/2003/EK – úgynevezett „Brüsszel IIa.” – tanácsi rendeletnek megfelelően a szülői felelősségre vonatkozó, bármely tagállamban (kivéve Dániában) meghozott határozatokat főszabály szerint automatikusan el kell ismerni. A kapcsolattartási jogokra és az elrabolt gyermek visszavitelére vonatkozó határozatok kivételével azonban a végrehajtás feltétele a családjogi bíróságnak címzett végrehajtási kérelem benyújtása, amely bíróság a kérelem alapján közbenső ítéletet hoz.

Az egyszerűsített eljárás a házasság felbontására irányuló eljárásokon kívül nem alkalmazható azonban az e dátum előtt meghozott határozatokra. Ebben az esetben javasolt az elismerésre és végrehajtásra vonatkozó általános eljárás lefolytatása.

16 E tagállamban mely bírósághoz kell fordulnom az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat elismerésének megtámadása érdekében? Milyen eljárás alkalmazandó ilyen esetben?

Bármelyik érdekelt személy kérelmezheti a családjogi bíróságtól a külföldön hozott határozat elismerésének megtagadását. A családjogi bíróság felfüggesztheti az eljárást, ha az érintett határozattal szemben annak származási országában fellebbezés van folyamatban.

17 Melyik jogot alkalmazza a bíróság a szülői felelősségről szóló eljárásban, ahol a gyermek vagy a felek nem e tagállamban élnek vagy eltérő állampolgársággal rendelkeznek?

A belga bíróságok főszabály szerint a gyermek szokásos tartózkodási helye szerinti jogot alkalmazzák.

A gyermek állampolgársága szerinti állam jogát kell alkalmazni azonban, ha a gyermek szokásos tartózkodási helye szerinti jog nem biztosítja a gyermek személyének vagy vagyonának megfelelő védelmét. A belga jogot kell alkalmazni, ha az érintett külföldi jog által meghatározott intézkedések meghozatala ténylegesen vagy jogi szempontból nem lehetséges.

Ez a webhely az Európa Önökért portál része.

Örömmel vesszük visszajelzését arról, hogy hasznosnak találta-e az oldalon szereplő információkat.

This webpage is part of an EU quality network

Utolsó frissítés: 15/12/2020

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Szülői felelősség – gyermek feletti felügyelet, kapcsolattartási jog - Bulgária

1 Mit jelent a gyakorlatban a jogi értelemben vett szülői felelősség fogalma? Melyek a szülői felelősséggel rendelkező személy jogai és kötelességei?

A bolgár jogrendben a szülői felelősségre és felügyeletre használt jogi szakkifejezések a „szülői jogok és kötelezettségek”, valamint a „szülői jogok gyakorlása”. Ebbe a fogalomba beletartoznak mindazok a jogok és kötelezettségek, amelyekkel a szülő a nagykorúságát be nem töltött gyermekkel kapcsolatban rendelkezik.

A bolgár jog különbséget tesz a 14 év alatti kiskorúak és a 14-18 év közötti kiskorúak között. A szülői jogok gyakorlása a gyermekek mindkét korcsoportjára kiterjed.

Örökbefogadás esetén egyrészt az örökbefogadottra és annak lemenőire, másrészt az örökbefogadóra és annak hozzátartozóira vonatkozó jogok és kötelezettségek ugyanazok, mint a vér szerinti rokonok esetében, viszont az örökbefogadott és annak lemenői, valamint az ő vér szerinti rokonai közötti jogok és kötelezettségek megszűnnek.

A házasság felbontását kimondó ítéletben a bíróság a szülői jogok gyakorlásáról, a személyes kapcsolatokról, a házasságból született gyermekek tartásáról és a családi otthon használatáról is köteles rendelkezni, figyelemmel arra, mi szolgálja legjobban a gyermek érdekét.

A bíróság dönt arról, melyik szülőnek ítéli a szülői jogokat, és intézkedéseket rendel el e jogok gyakorlásával, a gyermekek és a szülők közötti személyes kapcsolatokkal és a gyermekek tartásával kapcsolatban. Annak eldöntése során, melyik szülő gyakorolja a szülői jogokat, a bíróság minden körülményt értékel, figyelemmel arra, mi szolgálja legjobban a gyermek érdekeit, valamint meghallgatja a szülőket és a gyermekeket, ha azok már betöltötték a 10. életévüket.

2 Általában ki gyakorolja a gyermek felett a szülői felelősséget?

Főszabály szerint a szülői jogokat mindkét szülő egyetemlegesen gyakorolja.

A jog kifejezett rendelkezéseket tartalmaz arra nézve, hogy a nagyszülőket megilleti a gyermekkel való kapcsolattartás joga.

A kiskorú gyermekek kötelesek a szüleikkel együtt élni, hacsak fontos okok nem indokolják az ettől való eltérést. E kötelezettség be nem tartása esetén a bíróság a szülők kérelmére és a 10. életévét betöltött gyermek meghallgatását követően elrendeli a gyermek visszatérését a szüleikhez. Bármelyik szülő saját maga képviselheti a 14 év alatti gyermekét, a 14 és 18 év közötti gyermek jogügyleteihez pedig csak akkor adhatja beleegyezését, ha az szolgálja legjobban a gyermek érdekét.

A kiskorú gyermek ingatlan és ingó vagyonának – a romlandó áruk kivételével – elidegenítése, zálogjoggal való megterhelése vagy általában a vagyontárgyakkal való rendelkezés csak a szokásos tartózkodási helyük szerinti kerületi bíróság engedélyével és akkor lehetséges, ha ez a gyermek érdekében szükséges vagy elengedhetetlen. Kiskorú gyermek által adott ajándék, joglemondás, kölcsönzés, és más személy tartozásának záloggal, jelzáloggal vagy garanciavállalással történő biztosítása semmis és érvénytelen.

3 Ha a szülők nem tudják vagy nem akarják gyakorolni a szülői felelősséget gyermekeik felett, kinevezhető-e helyettük egy másik személy?

Ha a szülő magatartása veszélyezteti a gyermek személyét, nevelését, egészségét vagy a vagyonát, a kerületi bíróság saját kezdeményezésére, illetve a másik szülő vagy az ügyész kérelmére megteszi a gyermek érdekét legjobban szolgáló szükséges intézkedéseket, és szükség esetén gondoskodik a gyermek megfelelő elhelyezéséről.

Ezekre az intézkedésekre akkor is sor kerül, ha a szülő tartós testi vagy mentális betegsége, illetve hosszan tartó távolléte miatt vagy más objektív okból nem képes a szülői jogainak gyakorlására. A szülő az alábbi különösen súlyos esetekben fosztható meg a szülői jogaitól: ha a szülő nem gondoskodik a gyermekről és tartósan, alapos ok nélkül nem fizeti a gyermektartást, vagy ha a szülő szakintézményben helyezte el a gyermeket, és a gyermek elvitelére kapott határidőt követő hat hónapon belül nem jelentkezett a gyermekért.

A szülői jogok megszüntetésére vonatkozó eljárást a kerületi bíróság saját kezdeményezésére, illetve a másik szülő vagy az ügyész kérelmére indítja el. A szülői jogok korlátozásával vagy megszüntetésével kapcsolatos ügyekben a bíróság minden esetben rendelkezik a szülők és a gyermekek közötti személyes kapcsolatokra vonatkozó intézkedésekről is.

A bíróság új körülmények felmerülése esetén vagy a szülő kérelmére visszaállíthatja a szülői jogokat.

A bíróság hivatalból tájékoztatja a szülő lakóhelye szerinti helyhatóságot a szülői jogok megszüntetéséről vagy az ezt követő visszaállításáról annak érdekében, hogy a 14 és 18 év közötti kiskorú részére gondnokot, illetve a 14 év alatti kiskorú részére gyámot rendeljenek ki.

A Szociális Jóléti Igazgatóság kérelmére a bíróság elrendelheti, hogy a gyermeket a családon kívül helyezték el, ha a szülei meghaltak, ismeretlenek, megfosztották őket szülői jogaiktól, korlátozottan gyakorolhatják szülői jogaikat, vagy ha – akár objektív okok miatt, akár alapos ok nélkül – tartósan nem gondoskodnak a gyermekről, illetve ha a gyermek családon belüli erőszak áldozata és a testi, szellemi, erkölcsi, értelmi vagy szociális fejlődése súlyosan veszélyeztetett. A gyermeket szociális intézetben vagy nevelőcsaládnál helyezik el, a gyermekek védelméről szóló 1996. évi hágai egyezmény 11. cikke szerinti esetekben is.

A bíróság elrendelheti a gyermek rokonoknál, nevelőcsaládnál vagy szakintézményben történő elhelyezését. A bíróság végzésének kihirdetéséig a gyermek aktuális lakcíme szerint illetékes Szociális Jóléti Igazgatóság ideiglenes elhelyezési igazgatási eljárás alá vonja a gyermeket.

4 Ha a szülők elválnak vagy különválnak, hogyan születik döntés a szülői felelősség további gyakorlásáról?

Ha az együtt élő szülők nem értenek egyet a szülői jogokkal kapcsolatos kérdésekben, a jogvita a kerületi bíróság elé kerül, ahol meghallgatják a szülőket és szükség esetén a gyermeket is. A bíróság ítélete ellen az általános szabályok szerint lehet fellebbezéssel élni.

Ha a szülők nem élnek együtt, és nem jutnak egyetértésre abban, kit illessen meg a gyermek felügyelete, a jogvitát a gyermek szokásos tartózkodási helye szerint illetékes kerületi bíróság dönti el, a 10. életévét már betöltött gyermek esetében a gyermek meghallgatása után. A bíróság ítélete ellen az általános szabályok szerint lehet fellebbezéssel élni.

5 Ha a szülők megállapodást kötnek a szülői felelősség tárgyában, milyen alaki szabályokat kell betartani ahhoz, hogy megállapodásuk jogilag kötelező erejű legyen?

A szülők köthetnek bíróságon kívüli megállapodást a szülői jogok biztosítása és azok gyakorlása tárgyában, valamint a szülői jogokkal nem rendelkező szülővel való kapcsolattartás szabályairól, de ezeknek a megállapodásoknak nincsen jogilag kötelező ereje. A bíróságon kívüli megállapodás lététől függetlenül bármelyik szülő bírósághoz fordulhat a szülői jogok vagy a gyermekkel való kapcsolattartás kérdésében, és a bíróság – a bíróságon kívüli megállapodástól függetlenül – dönt arról, hogy az adott időponttól hogyan kell gyakorolni a szülői jogokat. Ugyanezt a jogi keretet kell alkalmazni a gyermek azon szülővel való kapcsolattartására, akinek nincs felügyeleti joga és nem él együtt a gyermekkel.

6 Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni a szülői felelősség kérdésében, milyen egyéb, bíróságon kívüli alternatív megoldások vannak a konfliktus rendezésére?

A közvetítésről szóló törvény szerint a családi ügyeket érintő vitákban lehetséges a közvetítés igénybevétele, de a szülői jogokkal kapcsolatban kötött megállapodás csak akkor lesz jogilag kötelező, ha azt a polgári eljárásról szóló törvénykönyvvel összhangban kifejezetten jóváhagyja a bíróság.

7 Ha a szülők bírósághoz fordulnak, mely kérdésekben hozhat döntést a bíró a gyermekkel kapcsolatban?

A bíró a bíróság elé kerülő kérdésben dönthet, beleértve azt is, hol legyen a gyermek szokásos tartózkodási helye, melyik szülő gyakorolja a szülői jogokat, milyen rendszert alakítanak ki a gyermek és a másik szülő közötti kapcsolattartásra, továbbá ideértve a szülő láthatási/kapcsolattartási jogát, a gyermektartás-fizetési kötelezettséget, az iskola kiválasztását, a gyermek nevét stb. Lásd a 3. és 4. kérdésekre adott válaszokat.

8 Ha a bíróság a szülői felelősséget csak az egyik szülőnek ítéli meg, az egyben azt is jelenti, hogy a jogot gyakorló szülő a másik szülő előzetes megkérdezése nélkül dönthet a gyermeket érintő minden kérdésben?

Általában a szülői jogokat gyakorló szülő dönt a gyermek mindennapi életével kapcsolatos kérdésekben, ideértve például, hogy a gyermek milyen iskolába fog járni. Van néhány olyan kérdés, amelyben mindkét szülő beleegyezésére szükség van, például ha a gyermek részére személyazonosító okmányt állítanak ki, vagy ha a gyermek elhagyja az ország területét (tekintet nélkül az utazás hosszára és céljára, ideértve a nyaralást is).

9 Mit jelent a gyakorlatban, ha a bíróság úgy dönt, hogy a két szülő közösen gyakorolja a szülői felügyeletet?

Ha a szülők nem laknak együtt, a bíróság köteles rendelkezni arról, melyik szülő rendelkezik a szülői jogokkal, és hogyan történik a másik szülővel való kapcsolattartás. A fentiek sérelme nélkül a szülők előtt korlátozás nélkül nyitva áll az a lehetőség, hogy a bíróságon kötött megállapodás keretében szélesebb körben, a szokásos gyakorlatnál részletesebben rendezzék a gyermek és a másik szülő közötti kapcsolattartást. A joggyakorlat szerint és a házassági ügyekben bevett gyakorlat alapján a gyermek szokásosan havonta kettő vagy több munkaszüneti napot, az iskolai szünet alatt pedig meghatározott számú hetet tölt a másik szülővel.

10 Ha valaki szülői felelősséggel kapcsolatos kérelmet kíván benyújtani, melyik bírósághoz vagy hatósághoz kell fordulnia? Milyen alaki szabályokat kell betartani, és milyen iratokat kell csatolni a kérelemhez?

Az illetékes bíróság az alperes szokásos tartózkodási helye szerinti kerületi bíróság. Ha a kérelem gyermektartási igényhez kapcsolódik, a kérelmező az ő szokásos tartózkodási helye szerinti bírósághoz is benyújthatja kérelmét.

11 Milyen eljárás érvényes ezen esetekre? Van-e sürgősségi eljárás?

A szülői jogokkal kapcsolatos ügyekben az általános eljárási szabályok irányadók.

Ha a kérdést házasság felbontására irányuló, folyamatban lévő ügy keretében vizsgálják, a szülők kérhetik a bíróságtól ideiglenes intézkedés meghozatalát a gyermek feletti szülői jogok gyakorlása, illetve a másik szülővel való kapcsolattartás szabályozása tárgyában.

12 Igényelhető-e jogsegély az eljárás költségeinek fedezésére?

Az ügyben érintett felek a költségmentességről szóló törvény alapján a költségmentességre vonatkozó általános szabályok és feltételek szerint folyamodhatnak költségmentességért.

13 Lehet-e fellebbezni a szülői felelősséggel kapcsolatban hozott döntés ellen?

A kerületi bíróság határozatai a döntés kézhezvételétől számított két héten belül a járásbírószágon fellebbezhetőek meg az általános szabályok szerint.

14 Bizonyos esetekben előfordulhat, hogy bírósághoz kell fordulni a szülői felelősséggel kapcsolatos döntés végrehajtása érdekében. Milyen bírósághoz kell fordulni és milyen eljárás követendő ilyen esetekben?

A bíróság ítéleteit a polgári eljárásról szóló törvénykönyvvel összhangban hajtják végre. A törvénykönyv kifejezetten rendelkezik bizonyos cselekmények végrehajtására vonatkozó kötelezettségekről vagy tilalmakról, valamint a gyermek átadásának kötelezettségéről. Az ítélet végrehajtását a kérelmező választása szerinti állami vagy magánvégrehajtó végzi.

15 Mit kell tennem az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat e tagállamban történő elismerése és végrehajtása érdekében?

Az alkalmazandó jogszabály a házassági jogi ügyekben és a szülői felelősséggel kapcsolatos ügyekben a joghatóságról és az ítéletek elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2003. november 27-i 2201/2003/EK tanácsi rendelet és a polgári eljárásról szóló törvénykönyv 621. cikke (a 2007. július 24. óta hatályos formában).

16 E tagállamban mely bírósághoz kell fordulnom az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat elismerésének megtámadása érdekében? Milyen eljárás alkalmazandó ilyen esetben?

Az alkalmazandó jogszabály a házassági jogi ügyekben és a szülői felelősséggel kapcsolatos ügyekben a joghatóságról és az ítéletek elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2003. november 27-i 2201/2003/EK tanácsi rendelet és a polgári eljárásról szóló törvénykönyv 622. cikke (a 2007. július 24. óta hatályos formában).

Általános illetékessége annak a körzeti bíróságnak van, amelynek illetékességi területén a másik fél szokásos tartózkodási hellyel rendelkezik, vagy ha az utóbbinak nincs állandó lakcíme Bulgáriában, akkor az a bíróság, amelynek illetékességi területén az érintett fél szokásos tartózkodási hellyel rendelkezik, illetve ha az érintett fél nem rendelkezik Bulgáriában szokásos tartózkodási hellyel, akkor a Szófia Városi Bíróság.

A Szófia Városi Bírósághoz kell benyújtani a külföldi bíróság által hozott ítélet vagy más külföldi hatóság határozatának elismerésére és végrehajtására irányuló kérelmet, ha annak tárgya a szülői jogok gyakorlása vagy a gyermek jogellenes elvitele esetén a szülői jogok gyakorlásának helyreállítása, összhangban a gyermekek feletti felügyeleti jogot érintő határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint a felügyeleti viszonyok helyreállításáról szóló, 1980. évi európai egyezményről, amelynek megkötésére 1980. május 20-án került sor Luxemburgban (és amelyet Bulgária törvényben erősített meg; Állami Közlöny (SG) 21. sz., 2003 [SG 104. sz., 2003] [a továbbiakban: luxemburgi egyezmény]). A bíróság az igazságügyi minisztérium vagy a kérelmező, valamint a külföldi ítélet vagy határozat felei és az ügyész részvételével nyilvános ülést tart. A bíróság a gyermek aktuális lakcíme szerinti helyhatóság Szociális Jóléti Igazgatóságának kérelmére meghallgatja a gyermeket. A külföldi ítélet vagy határozat elismerésére és végrehajtására irányuló eljárás felfüggesztésére a következő körülmények fennállása esetén kerül sor: a vita érdemében bírósági eljárás van folyamatban, és ez az ügy az adott ítélet vagy határozat kibocsátásának államában lefolytatott eljárást követően indult. Ugyanez az eljárás az irányadó, ha a szülői jogok gyakorlásának tárgyában egy másik ítélet vagy határozat bolgár bíróság általi elismerése és/vagy végrehajtása van folyamatban. Az adott bíróságot haladéktalanul értesíteni kell, és a bírónak az értesítéstől számított egy hónapon belül határozatot kell hoznia.

A bíróság ítéletét a kérelem benyújtásának időpontját követő egy hónapon belül ki kell bocsátani. Fellebbezés a Szófia Városi Bíróságnál lehetséges, amelynek az ítélete jogerős.

Az eljárást a gyermek elvételét követően hozott határozatok elismerésére és végrehajtására vonatkozó kérelmekre is alkalmazni kell, ha a határozat szerint az elvétel jogellenes volt. A luxemburgi egyezményben részes másik államban kibocsátott határozat elismerését és végrehajtását a 8. és a 9. cikk alapján akkor utasítják el, ha teljesülnek az egyezmény 10. cikkének (1) bekezdésében meghatározott követelmények, és annyiban hagyják jóvá, amennyiben a határozat az elfogadásának államában végrehajtható. Ugyanezt az eljárást kell alkalmazni a szülői felelősséggel és a gyermekek védelmét szolgáló intézkedésekkel kapcsolatos együttműködésről, valamint az ilyen ügyekre irányadó joghatóságról, alkalmazandó jogról, elismerésről és végrehajtásról szóló egyezmény hatálya alá tartozó esetekre.

17 Melyik jogot alkalmazza a bíróság a szülői felelősségről szóló eljárásban, ahol a gyermek vagy a felek nem e tagállamban élnek vagy eltérő állampolgársággal rendelkeznek?

A szülő-gyermek kapcsolatot a szokásos tartózkodási helyük államának jogszabályai szabályozzák. Ha a szülő és a gyermek nem rendelkezik közös szokásos tartózkodási hellyel, kapcsolatukat a gyermek szokásos tartózkodási helyének vagy állampolgárságának állama szerinti jogszabályok szabályozzák, attól függően, hogy melyik a kedvezőbb a gyermek számára. Gyámsági és gondnoksági ügyekben annak az államnak a jogát kell alkalmazni, amelyben a gyámság vagy gondnokság alatt álló személy szokásos tartózkodási hellyel rendelkezik. A gyámság vagy gondnokság alatt álló személy és a gyám vagy gondnok közötti kapcsolatra azok a jogszabályok irányadók, amelyek a személy gyámság vagy gondnokság alá helyezése idején voltak alkalmazandók.

Ez a webhely az **Európa Önökért** portál része.

Örömmel vesszük **visszajelzését** arról, hogy hasznosnak találta-e az oldalon szereplő információkat.

This webpage is part of an EU quality network

Utolsó frissítés: 15/12/2020

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Szülői felelősség – gyermek feletti felügyelet, kapcsolattartási jog - Csehország

1 Mit jelent a gyakorlatban a jogi értelemben vett szülői felelősség fogalma? Melyek a szülői felelősséggel rendelkező személy jogai és kötelességei?

A szülői felelősség kérdését a Polgári Törvénykönyv (89/2012. sz. törvény) szabályozza. E fogalom az alábbiakból álló szülői jogokat és kötelezettségeket foglalja magában:

a gyermek ellátása, különös tekintettel a gyermek egészségére, fizikai, érzelmi, szellemi és erkölcsi fejlődésére;

a gyermek védelme;

személyes kapcsolattartás a gyermekkel;

a gyermek felnevelésének és iskoláztatásának biztosítása;

a gyermek lakóhelyének meghatározása; és

a gyermek képviselője és vagyonának kezelése.

A szülői felelősség a gyermek születésekor veszi kezdetét, és akkor ér véget, amikor a gyermek eléri teljes cselekvőképességét. A szülői felelősség időtartamát és körét csak bíróság változtathatja meg. A szülői felelősséget a szülők a gyermek érdekében összhangban gyakorolják. Mielőtt a szülők a gyermek érdekeit érintő döntést hoznának, tájékoztatják a gyermeket minden olyan szükséges dologról, amely lehetővé teszi, hogy a gyermek képes legyen az adott kérdésben a saját véleményének megfogalmazására és a szülők felé való kifejezésére; ezt a rendelkezést azonban nem kell alkalmazni akkor, ha a gyermek nem képes az információk megfelelő befogadására, a saját véleményének megfogalmazására vagy arra, hogy ezt a szülők felé kifejezze. A szülők kötelesek különös figyelmet fordítani a gyermek véleményére, és azt a döntéshozatal során kötelesek figyelembe venni. A gyermek személyével kapcsolatos szülői felelősséget a szülők a gyermek fejlettségi szintjének megfelelő módon és körben gyakorolják. Ha a szülők a gyermek iskoláztatásával vagy munkavállalásával kapcsolatos döntést hoznak, figyelembe kell venniük a gyermek véleményét, képességeit és adottságait.

Amíg a gyermek cselekvőképessé nem válik, a szülők jogosultak a részére iránymutatást adni a fejlődési képességeinek megfelelő nevelési eszközök alkalmazásával, beleértve a gyermek erkölcsének, egészségének és jogainak, továbbá más személyek jogainak és a közrendnek a védelmét célzó korlátozások alkalmazását. A gyermek köteles ezen intézkedéseknek alávetni magát. A nevelési eszközök csak a körülményeknek megfelelő formában és körben alkalmazhatók, és nem veszélyeztethetik a gyermek egészségét vagy fejlődését, és nem sérthetik a gyermek emberi méltóságát.

Az általános elv szerint a teljes cselekvőképességgel nem rendelkező kiskorúak az adott életkorú személyek értelmi és akaratilag érettségének megfelelő jogcselekmények végzésre jogosultak. A szülők kötelesek és jogosultak a gyermeket képviselni minden olyan jogi eljárásban, amelyben a gyermek még nem jogosult eljárni. A szülők közösen képviselik a gyermeket, de bármelyikük eljárhat egyedül; ha jóhiszemű harmadik féllel szemben bármelyik szülő egyedül jár el a gyermek képviselőjeként, úgy kell tekinteni, hogy a másik szülővel egyetértésben cselekszik. Egyik szülő sem képviselheti a gyermeket, ha ez közte és a gyermek közötti vagy ugyanazon szülők több gyermekének érdekei közötti összeférhetetlenséghez vezetne. Ilyen esetben a bíróság gyámot rendel ki a gyermek számára. Ha a szülők nem tudnak megegyezni abban, melyikük képviselje a gyermeket egy jogi eljárásban, a bíróság dönti el – a szülők valamelyikének kérelmére –, melyik szülő és milyen módon fog törvényesen eljárni a gyermek nevében.

A szülők kötelesek és jogosultak a gyermek tulajdonával gazdálkodni, különös tekintettel annak gondos kezelésére. Kötelesek a gyermek tulajdonával kapcsolatos kiadások fedezéséhez szükségesnek nem tartott források biztonságos kezelésére. A gyermek vagyonának konkrét részeire vonatkozó jogi eljárások során a szülők a gyermek képviselőiként járnak el; egyik szülő sem képviselheti a gyermeket, ha ez közte és a gyermek közötti vagy ugyanazon szülők több gyermekének érdekei közötti összeférhetetlenséghez vezetne. Ilyen esetben a bíróság gyámot rendel ki a gyermek számára. Ha egy szülő megszegi a gyermek vagyonának gondos kezelésére vonatkozó kötelezettségét, akkor a szülők egyetemleges felelősséggel tartoznak a keletkezett károk megtérítéséért. Ha a házastársak nem tudnak megegyezni a gyermek vagyonának kezelésével kapcsolatos alapvető kérdésekben, erről a házastársak egyikének kérelme alapján a bíróság dönt. A szülők a bíróság beleegyezésével végezhetnek olyan jogcselekményeket, amelyek a gyermek fennálló vagy jövőbeli vagyonára vagy annak egyes részeire vonatkoznak, kivéve, ha azok mindennapi ügyletek vagy – kivételes esetben – elhanyagolható értékű tulajdonra vonatkoznak.

2 Általában ki gyakorolja a gyermek felett a szülői felelősséget?

A szülői felelősség mindkét szülő kötelezettsége. Mindkét szülő rendelkezik szülői felelősséggel, hacsak attól meg nem fosztották. Nincs jelentősége annak, hogy a gyermek szülei házasságot kötöttek-e, és hogy a gyermek házasságban vagy azon kívül született-e.

A szülők közös megegyezéssel gyakorolják a szülői felelősséget. Ha a gyermeket érintő ügygel kapcsolatos döntéshozatal során a késedelem veszélye merül fel, az egyik szülő egyedül is meghozhatja a döntést vagy megadhatja a beleegyezést; erről azonban haladéktalanul tájékoztatnia kell a másik szülőt. Ha bármelyik szülő egyedül jár el a gyermek ügyében jóhiszemű harmadik féllel szemben, úgy kell tekinteni, hogy a másik szülővel egyetértésben cselekszik. Ha a szülők nem tudnak megegyezni a gyermek számára fontos kérdésben, különösen, ha ez a gyermek érdekeit érinti, akkor az egyik szülő kérelmére a bíróság jár el; ezt a szabályt akkor is alkalmazni kell, ha az egyik szülő kizárja a másikat a gyermek tekintetében fontos kérdésben történő döntéshozatalból. Fontos kérdésnek minősül különösen a gyermek lakóhelyének és iskoláztatásának kiválasztása, illetve munkavállalása, de nem tartoznak ide a szokásos egészségügyi és hasonló egyéb eljárások.

A bíróság a szülői felelősség felfüggesztéséről dönthet, ha a szülőket valamilyen komoly körülmény akadályozza a szülői felelősségük gyakorlásában, és ha ez a gyermek érdekében szükségesnek tekinthető. Ha a szülő nem megfelelően gyakorolja szülői felelősségét, és a gyermek érdekében szükségesnek tekinthető, a bíróság korlátozhatja a szülői felelősségét vagy annak gyakorlását, egyben meghatározva a korlátozás terjedelmét. Ha a szülő visszaél szülői felelősségével vagy annak gyakorlásával, és/vagy súlyosan elhanyagolja szülői felelősségét vagy annak gyakorlását, a bíróság megfoszthatja őt szülői felelősségétől. Ha a szülő szándékos bűncselekményt követ el gyermeke ellen, vagy ha – büntetőjogi felelősségre nem vonható – gyermekét bűncselekmény elkövetésére használja fel, a bíróság különösen mérlegeli, hogy ez okot ad-e szülői felelősségének megvonására.

Ha valamelyik szülő meghalt vagy ismeretlen, illetve ha valamelyik szülő nem rendelkezik szülői felelősséggel, vagy szülői felelősségének gyakorlását felfüggesztették, akkor a másik szülő gyakorolja a szülői felelősséget; ezt a szabályt akkor is alkalmazni kell, ha valamelyik szülő szülői felelősségét vagy annak gyakorlását felfüggesztették. Ha a szülők egyike sem rendelkezik teljes szülői felelősséggel, ha mindkét szülő szülői felelősségének gyakorlását felfüggesztették, és/vagy ha a szülők szülői felelősségét az ismert körülmények valamelyike érinti, de egymástól eltérően, akkor a bíróság gondnokot rendel ki a gyermek részére, aki rendelkezik a szülők kötelezettségeivel és jogaival, vagy a szülők helyett gyakorolja a jogokat és kötelezettségeket. Ha a szülői felelősség vagy annak gyakorlása korlátozás alá esik, a bíróság gyámot rendel ki a gyermek számára.

Gyermek örökbefogadása esetén a szülői felelősségből eredő jogok és kötelezettségek az örökbefogadásra vonatkozó határozat jogerőre emelkedésének pillanatával átszállnak az örökbefogadóra.

3 Ha a szülők nem tudják vagy nem akarják gyakorolni a szülői felelősséget gyermekeik felett, kinevezhető-e helyettük egy másik személy?

Ha a bíróság egy szülő cselekvőképességének korlátozásáról dönt, a szülői felelősségéről is döntenie kell. Teljes cselekvőképességének megszerzéséig fel van függesztve annak a kiskorúnak a szülői felelőssége, aki maga is szülő, de cselekvőképessé nyilvánítás vagy házasság útján még nem szerzett teljes cselekvőképességet; ez nem érinti azonban a gyermek gondviselésével kapcsolatos kötelezettségeinek és jogainak gyakorlását, hacsak a bíróság a szülő személyére tekintettel úgy nem határoz, hogy a szülő teljes cselekvőképességének megszerzéséig e kötelezettségek és jogok gyakorlását felfüggeszti. A cselekvőképessége korlátozásának időtartamára fel van függesztve azon szülő szülői felelősségének gyakorlása, akinek a cselekvőképességét e területen

korlátozták, hacsak a bíróság a szülő személyére tekintettel úgy nem határoz, hogy a szülőnek megmarad azon joga és kötelezettsége, hogy a gyermekének gondját viselje és vele kapcsolatot tartson.

A gyermekre vonatkozó szülői felelősséget gyakorolni képes szülők hiányában a bíróság gondnokot rendel ki a gyermek részére. A gondnok a gyermek tekintetében a szülő valamennyi kötelezettségével és jogával rendelkezik, de nem köteles anyagilag támogatni és eltartani a gyermeket. Kivételes esetekben eltérően is meghatározható a kötelezettségek és jogok köre a gondnok személyére vagy a gyermek helyzetére tekintettel, illetve arra figyelemmel, hogy a szülők miért nem rendelkeznek az összes kötelezettséggel és joggal. A gondnoknak teljes cselekvőképességgel kell rendelkeznie, és olyan életmódot kell folytatnia, amely biztosítja, hogy képes megfelelően ellátni ezt a szerepet. A bíróság két személyt – főszabály szerint házastársakat – is kijelölhet a gondnok szerepére. Ha ez nem ellentétes a gyermek érdekeivel, a bíróság a szülő által megjelölt személyt jelöli ki a gyermek gondnokának. Egyéb esetben a bíróság egy hozzátartozót vagy a gyermekhez, illetve a családjához közel álló személyt jelöli ki a gyermek gondnokának, kivéve, ha valamelyik szülő kifejezetten kizárta e személy kijelölését. Ilyen személy hiányában a bíróság más megfelelő személyt jelöl ki gondnoknak. Ha természetes személy nem jelölhető ki a gyermek gondnokának, a bíróság egy hatóságot jelöl ki a gyermek szociális és jogi védelmére mindaddig, amíg a bíróság más gondnokot nem jelöl ki a gyermek részére, vagy amíg egy gondnok el nem fogadja ezt a szerepet. A gondnok felett a bíróság gyakorol felügyeletet. A gondnok a feladata ellátásának elején és befejezésekor is köteles vagyoni leltárt készíteni. Rendszeresen beszámolót kell készítenie a bíróság számára a gyermekről, a gyermek fejlődéséről, valamint vagyonának kezeléséről. A gondnok minden olyan döntését, amely nem minősül mindennapi ügyletnek, a bíróságnak kell jóváhagynia. A másik lehetőség a gyermek nevelőszülői gondozásba adása. A nevelőszülői tevékenység más személy gyermekének személyes gondviselése; ez azonban nem foglalja magában a másik gyermekének sajátként való elfogadását úgy, mint az örökbefogadás esetén. A gyermek nevelése során a nevelőszülő megfelelő módon gyakorolja a szülők jogait és kötelezettségeit. A nevelőszülő csak a gyermek napi ügyeivel kapcsolatban köteles és jogosult döntéseket hozni, képviselni a gyermeket ezekben az ügyekben, és kezelni a gyermek vagyonát. A nevelőszülőnek tájékoztatnia kell a gyermek szüleit a gyermeket érintő lényeges kérdésekről. Ha a körülmények indokolják, a bíróság további kötelezettségeket és jogokat írhat elő a nevelőszülőnek. A gyermek szülei megtartják a szülői felelősségükből fakadó kötelezettségeiket és jogukat, beleértve a rendszeres személyes kapcsolattartás, valamint a gyermekkel kapcsolatos tájékoztatás jogát is, azon kötelezettségek és jogok kivételével, amelyekkel a törvény a nevelőszülőt ruházza fel, kivéve, ha a bíróság különös méltánylást érdemlő okból ettől eltérően rendelkezik. A nevelőszülő nem tartozik a gyermek felé anyagi támogatási és tartási kötelezettséggel.

A nevelőszülőnek biztosítania kell a megfelelő ellátást, a Cseh Köztársaságban kell laknia, és el kell fogadnia a gyermek nevelőszülői gondozásba vételét. Főszabályként a nevelőszülő a gyermek hozzátartozója, de lehet olyan más személy is, akire a gyermekek szociális és jogi védelmét ellátó hatóság rábízta a nevelőszülői feladatot (e célból a járásbíróság nyilvántartja a nevelőszülői feladat ellátására alkalmas jelentkezőket). A bíróság a gyermeket akár határozott időre (például addig, amíg a szülője kezelés alatt áll), akár határozatlan időre is nevelőszülői gondozásba adhatja. A nevelőszülői gondozás így megoldást jelenthet valamely családi válsághelyzetre, vagy biztosíthatja az alternatív családi környezetben történő nevelést. Annak érdekében, hogy minél kevesebb gyermeket kelljen intézeti vagy intézményszerű környezetben elhelyezni, a nevelőszülői gondozás előnyt élvez az intézeti elhelyezéssel szemben. A nevelőszülő nevelőszülői juttatást kap az államtól (például a gyermek szükségleteinek kielégítéséhez történő hozzájárulást, a nevelőszülői gondozás végén adott hozzájárulást, nevelőszülői illetményt stb.).

A polgári törvénykönyv ezenfelül szabályozza a gyermek más személyre történő bízását arra az esetre, ha sem a szülők, sem a gondnok nem tudja személyesen ellátni a gyermeket. Az ilyen felügyelet nem a nevelőszülői gondozás vagy az örökbefogadást kötelezően megelőző gondozás alternatívája. Ezt előnyben kell részesíteni a gyermek intézeti elhelyezésével szemben. A gondviselőnek biztosítania kell a megfelelő ellátást, a Cseh Köztársaságban kell laknia, és el kell fogadnia azt, hogy a gyermeket személyes gondviselésébe veszi. A gondviselő kötelezettségeit és jogait a bíróság állapítja meg; a nem szabályozott kérdésekben a nevelőszülőkre vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni.

A szülők törvényes képviselőként – a gyermek ügyeinek intézése érdekében, a személyes jogállásra vonatkozó ügyek kivételével – írásbeli megállapodást köthetnek egy szakértelemmel rendelkező személlyel vagy akár más megfelelő személlyel a képviselő ellátására. Ha a gyermek ír alá ilyen képviselői megállapodást, az nem gyakorol hatást a szülők által ellátott törvényes képviselőre. Ha a törvényes és szerződéses képviselők nem tudnak megegyezni, a gyermek érdekeinek figyelembevételével a bíróság dönt.

Ha a gyermek felnevelése, illetve testi, értelmi vagy szellemi állapota és/vagy megfelelő fejlődése olyan mértékben veszélyeztetett vagy szenved zavart, hogy az ellentétes a gyermek érdekeivel, és/vagy ha a szülők súlyos okból nem tudják biztosítani a gyermek felnevelését, a bíróság kötelező intézkedésként elrendelheti a gyermek intézeti nevelésbe vételét. Különösen akkor jár el így a bíróság, ha a korábbi intézkedések nem vezettek eredményre. Ennek során a bíróság mindig megvizsgálja, hogy előnyösebb lenne-e a gyermeket egy természetes személy gondjaira bízni. Az intézeti nevelés legfeljebb három évre rendelhető el, de ez (többször is) meghosszabbítható (mindig legfeljebb három évvel), ha az intézeti nevelés elrendelésének okai továbbra is fennállnak. Ha már nem állnak fenn azok az okok, amelyek alapján az intézeti nevelést elrendelték, vagy ha a gyermek gondviselése az intézeti neveléstől eltérő valamely más módon is biztosítható, a bíróság haladéktalanul megszünteti az intézeti nevelést, és ugyanakkor dönt arról is, hogy a körülményekre tekintettel ezt követően kire bízza a gyermeket.

4 Ha a szülők elválnak vagy különválnak, hogyan születik döntés a szülői felelősség további gyakorlásáról?

A szülők házasságának felbontása tekintetében alapvető feltétel a gyermek gondviselésének kérdésében hozott döntés. Döntése során a bíróság a gyermek érdekét veszi figyelembe; a szülők kölcsönös megállapodásától a bíróság csak akkor tér el, ha ez a gyermek érdekében szükséges. A bíróság a gyermeket az egyik szülő gondviselésébe adhatja, illetve megosztott vagy közös felügyelet alá helyezheti; a bíróság a szüleitől eltérő más személy gondviselésébe is adhatja a gyermeket, ha ez a gyermek érdekében szükséges. Döntése során a bíróság figyelembe veszi a gyermek személyiségét, különös tekintettel a fejlődési lehetőségeivel kapcsolatos adottságaira és képességeire, továbbá a szülők életmódját, a gyermek érzelmi orientációját és háttérét, az egyes szülőknek a felnevelés biztosítására vonatkozó képességét, annak a nevelési környezetnek az aktuális és várható stabilitását, amelyben a gyermeknek élnie kell, valamint a gyermeknek a testvéreihez, nagyszüleihez, más rokonaihoz és egyéb személyekhez fűződő érzelmi kötelékeit. A bíróság mindig figyelembe veszi, hogy eddig melyik szülő látta el megfelelően a gyermeket, és melyik gondoskodott megfelelően az érzelmi, szellemi és erkölcsi fejlődéséről, valamint hogy melyik szülő kínál jobb lehetőségeket a gyermek egészséges és eredményes fejlődéséhez. A bíróság azt is figyelembe veszi, hogy a gyermeknek joga van arra, hogy mindkét szülőjétől ellátásban részesüljön, és hogy velük rendszeresen személyes kapcsolatot tartson, valamint hogy annak a szülőnek, akinek nem ítéli meg a gyermek elhelyezését, joga van arra, hogy rendszeresen tájékoztatást kapjon a gyermekről; a bíróság ezenfelül azt is vizsgálja, hogy a szülő mennyire képes egyetértésre jutni a másik szülővel a gyermek nevelése tekintetében. A bíróság jóváhagyhatja a szülők által kötött megállapodást is, kivéve, ha a szülői felelősség gyakorlásának általuk tervezett módja nincs összhangban a gyermek érdekeivel.

Ha egy teljes cselekvőképességgel nem rendelkező kiskorú szülei nem élnek együtt, és nem tudnak megegyezni a gyermek gondviselésének rendezéséről, erről a bíróság hivatalból dönt. A gyermek gondviselésére vonatkozó döntéshozatal során a bíróság hasonló szabályokat követ, mint a szülők válása esetében.

A gyermeket gondozó szülő és a másik szülő közösen döntik el, hogyan tartja a kapcsolatot a gyermekkel az a szülő, aki nem a gondviselője. Ha a szülők nem tudnak megegyezni, vagy ha a gyermek nevelési érdekeivel és a családi kapcsolatokkal összhangban ez szükséges, a bíróság szabályokat hoz a szülő és a gyermek közötti kapcsolattartásra vonatkozóan. Indokolt esetekben a bíróság meghatározhatja a szülő és a gyermek közötti kapcsolattartás helyszínét. Ha a gyermek érdekében szükséges, a bíróság korlátozhatja és/vagy megtilthatja a gyermek és a szülő közötti személyes kapcsolattartást.

A körülmények változása esetén a bíróság hivatalból is módosítja a szülői felelősségből eredő kötelezettségek és jogok teljesítésére vonatkozó határozatot.

5 Ha a szülők megállapodást kötnek a szülői felelősség tárgyában, milyen alaki szabályokat kell betartani ahhoz, hogy megállapodásuk jogilag kötelező erejű legyen?

A szülők házasságának felbontása esetén a szülők által a szülői felelősség teljesítésének módjáról kötött megállapodásnak szabályoznia kell, hogy az egyes szülők hogyan gondoskodnak a gyermekről a válás után. Ebben a megállapodásban a szülők szabályozhatják a szülők és a gyermek közötti kapcsolattartást is. Az ilyen jellegű megállapodásokhoz a bíróság hozzájárulása szükséges. A bíróság jóváhagyja a szülők által kötött megállapodást is, kivéve, ha a szülői felelősség gyakorlásának általuk tervezett módja nincs összhangban a gyermek érdekeivel. Ugyanez vonatkozik a szülők közötti megállapodásra abban az esetben is, ha a gyermek szülei nem élnek együtt.

6 Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni a szülői felelősség kérdésében, milyen egyéb, bíróságon kívüli alternatív megoldások vannak a konfliktus rendezésére?

A gyermek érdekeinek védelme érdekében a kiskorú gondviselésével kapcsolatos eljárás során a bíróság a szülők megegyezését ösztönzi. A bíróság a szülők számára egy legfeljebb három hónapos időtartamra előírhatja a bíróságon kívüli békítési vagy közvetítői foglalkozásokon, illetve családterápián való kötelező részvételt, vagy gyermekpszichológus szakértővel való találkozásokat írhat elő a számukra.

Ezenfelül lehetőség van házassági és családi tanácsadási központ szolgáltatásainak igénybevételére is, amelyek képzett pszichológusok és szociális munkások alkalmazásával nyújtanak segítséget.

A gyermekek szociális és jogi védelmét ellátó hatóság meg is győzheti vagy fel is világosíthatja a jogszabályokról és a saját viselkedésének következményeiről azt a szülőt, aki nem tartja tiszteletben a gyermek vagy a másik szülő jogait (például a gondviselés vagy a rendszeres kapcsolattartás terén). A gyermekek szociális és jogi védelmét ellátó hatóság szakértői tanácsadás kötelező igénybevételét is előírhatja a szülők számára, ha a szülők szakértői tanácsadás nélkül nem képesek megoldani a gyermek nevelésével kapcsolatos problémákat, különös tekintettel a gyermek nevelésének vagy láthatási jogainak módosítását érintő vitákra.

7 Ha a szülők bírósághoz fordulnak, mely kérdésekben hozhat döntést a bíró a gyermekkel kapcsolatban?

A megjelölt feltételeknek való megfelelés esetén a bíróság a szülők kérésére különösen a szülők és a gyermekek közötti kapcsolatok alábbi kérdéseiben dönt:

személyi vonatkozású jogok (például a gyermek család- és utónevének meghatározásához való jog, vagy a gyermek örökbefogadásához való hozzájárulás joga),

a gyermek gondviselése és a gyermekkel való kapcsolattartás szabályozása,

a gyermek gondviselésének alternatív formái (például gondnokság, más személy felügyelete, nevelőszülői gondozás, intézeti nevelés),

tartási és anyagi támogatási kötelezettségek,

képviselő és a gyermek vagyonának kezelése, a gyermek jogcselekményeihez való hozzájárulás,

a gyermek számára fontos kérdések, amelyekben a szülők nem tudnak megegyezni (fontos kérdéseknek minősül különösen a lakóhely meghatározása, a gyermek iskolájának vagy munkahelyének megválasztása, de nem tartoznak ide a szokásos egészségügyi és hasonló eljárások).

Leggyakrabban a bíróság dönti el, kire bízza a gyermeket, és esetleg azt is, hogyan szabályozza a gyermekkel való kapcsolattartást, a tartást és az anyagi támogatást.

8 Ha a bíróság a szülői felügyeletet csak az egyik szülőnek ítéli meg, az egyben azt is jelenti, hogy a jogot gyakorló szülő a másik szülő előzetes megkérdezése nélkül dönthet a gyermeket érintő minden kérdésben?

A gyermek gondviselése csak egy része a szülői felelősség körébe tartozó kötelezettségeknek és jogoknak. Ha nem fosztják meg a szülői felelősségétől azt a szülőt, aki nem a gyermek gondviselője, és a szülői felelősségét nem is korlátozzák és nem függesztik fel, akkor a többi elem tekintetében továbbra is gyakorolja a szülői felelősséget és nem veszíti el azt a jogát, hogy a gyermekekre vonatkozó fontos kérdésekben dönthessen. A szülői felelősséget a szülők kölcsönös megegyezés alapján, a gyermek érdekeivel összhangban gyakorolják. Ha a gyermeket érintő ügyvel kapcsolatos döntéshozatal során a késedelem veszélye merül fel, az egyik szülő egyedül is meghozhatja a döntést vagy megadhatja a beleegyezést; erről azonban haladéktalanul tájékoztatnia kell a másik szülőt.

Ha a szülők nem tudnak megegyezni a gyermek számára fontos kérdésben, különösen, ha ez a gyermek érdekeit érinti, akkor az egyik szülő kérelmére a bíróság jár el; ezt a szabályt akkor is alkalmazni kell, ha az egyik szülő kizárja a másikat a gyermek tekintetében fontos kérdésben történő döntéshozatalból. Akkor is a bíróság dönt a szülő kérelmére, ha a szülők nem tudnak megegyezni abban, melyikük képviselje a gyermeket egy jogi eljárásban vagy a gyermek vagyonának kezelésével kapcsolatos fontos ügyben.

A szülők kötelesek egymást tájékoztatni a gyermekkel és annak érdekeivel kapcsolatos minden fontos kérdésben.

9 Mit jelent a gyakorlatban, ha a bíróság úgy dönt, hogy a két szülő közösen gyakorolja a szülői felügyeletet?

A polgári törvénykönyv különbséget tesz a következő esetek között: a gyermek elhelyezése valamelyik szülőnél, a szülők megosztott vagy közös felügyelete alatt vagy a szülőktől eltérő más személynél. Amikor arról hoz döntést a bíróság, kinek a gondjaira bízza a gyermeket, döntése során a gyermek érdekeit kell szem előtt tartania. A bíróság tartózkodhat a megosztott vagy közös felügyeletre vonatkozó döntés meghozatalától, ha a szülők képesek egymással kommunikálni és együttműködni.

Közös felügyelet (közös nevelés)

A gyermek gondviselésére vonatkozó szabályozás e formája azt jelenti, hogy nem születik kifejezett döntés arról, hogy a gyermeket az egyik szülő gondjaira bíznák. A gyakorlatban ez azzal jár, hogy közös felügyelet esetén az egyik szülő például a gyermek iskoláztatásáról gondoskodik, míg a másik a sporttevékenységéről, az egyik a nyelvoktatását biztosítja, míg a másik a gyermek iskolán kívüli elfoglaltságaira összpontosít. Mindkét szülő osztozik a gyermek egészségügyi ellátásának és anyagi szükségleteinek (például étkeztetés, mosás, ruházkodás stb.) biztosításában. Ha a gyermeket közös felügyelet alá helyezik, ebben mindkét szülőnek egyet kell értenie.

Megosztott felügyelet (váltakozó nevelés)

A megosztott felügyelet azt jelenti, hogy a gyermeket pontos időtartam meghatározása mellett váltakozva helyezik el az egyik, illetve a másik szülőnél. A bíróság pontosan meghatározza a fenti időtartamok alatt gyakorolt jogokat és kötelezettségeket is.

10 Ha valaki szülői felelősséggel kapcsolatos kérelmet kíván benyújtani, melyik bírósághoz vagy hatósághoz kell fordulnia? Milyen alaki szabályokat kell betartani, és milyen iratokat kell csatolni a kérelemhez?

A szülői kötelezettségekre és jogokra vonatkozó kérelmet annál a körzeti bíróságnál kell előterjeszteni (Prágában a kerületi bíróságnál, Brnóban a városi bíróságnál), amelynek illetékességi területén a kiskorú lakóhelye található, ha pedig nincs állandó lakcíme, annál a körzeti bíróságnál, amelynek illetékességi területén él. Kiskorúak ügyeiben a bíróság hivatalból is dönthet.

A kérelem tartalmi kellékei a kérelem típusától függően változnak. Mindig szükséges azonban feltüntetni az érintettek nevét, utónevét és címét vagy az ügyben érintettek és képviselőik születési azonosító számait, a lényeges tényeket, a kérelmező által hivatkozott bizonyítékokat, és a kérelemből egyértelműen ki kell tűnnie annak, mit kér a kérelmező, és melyik bíróság a kérelem címzettje.

A kérelemnek a szóban forgó ügyre vonatkozó valamennyi fontos dokumentumot tartalmaznia kell – például a születési és a házassági anyakönyvi kivonatot gyermekét érintő ügyben korábban hozott bírósági határozatot stb. A kérelmet a szükséges példányszámban, papíron kell benyújtani úgy, hogy a bíróságnál maradjon egy példány mellett minden fél megkaphasson egy szükséges példányt.

11 Milyen eljárás érvényes ezen esetekre? Van-e sürgősségi eljárás?

A bíróság kiskorú gondviselését érintő ügyekben hivatalból is indíthat eljárást.

Előzetes döntés keretében a bíróság – ha a felek viszonyának ideiglenes rendezése érdekében szükséges, vagy attól lehet tartani, hogy a bírósági határozat végrehajtása veszélybe kerül, akkor még az ügy érdemében hozott határozat kibocsátása előtt – kötelezheti az eljárásban részt vevő felet az alapvető tartás megfizetésére, és/vagy a gyermeket az egyik szülő vagy a bíróság által meghatározott személy gondviselésébe utalhatja. Előzetes döntést általában kérelemre hoz a bíróság, ha azonban az ügy érdemében hivatalból is indítható eljárás (így pl. kiskorú gondviselésére irányuló bírósági eljárásban), akkor hivatalból is hozható előzetes döntés. A törvény eltérő rendelkezésének hiányában az a bíróság felelős az előzetes döntés meghozataláért, amelyik az adott ügyben eljárásra illetékes. Az előzetes döntés meghozatalára vonatkozó kérelemnek tartalmaznia kell a polgári eljárásról szóló törvénykönyv (a módosított 99/1963. sz. törvény) 42. cikkének (4) bekezdésében és 75. cikkében meghatározott elemeket, azaz különösen a következőket: a címzett bíróság adatai; ki a kérelmező, és mire vonatkozik a kérelem, vagyis a kérelmezett előzetes döntés indokoltságát igazoló tények bemutatása; a kérelem által elérni kívánt cél, vagyis milyen típusú előzetes döntést kérelmez a kérelmező; annak ténybeli alátámasztása, hogy szükség van a felek kapcsolatának előzetes szabályozására, vagy hogy felmerült a bírósági határozat végrehajtásának veszélyeztetése; ezenkívül meg kell jelölni a kérelem elkészítésének időpontját, és a kérelmezőnek vagy képviselőjének alá kell írnia a kérelmet. A kérelemhez csatolni kell a kérelmező által hivatkozott okiratokat. Az előzetes döntések esetében általában az a szabály, hogy az előzetes döntés következtében esetlegesen előálló kár vagy más veszteség miatti kártérítés biztosítása érdekében a kérelmezőnek legkésőbb az előzetes döntésre irányuló kérelemnek a bírósághoz történő benyújtása napján meghatározott összegű biztosítékot kell letétbe helyeznie. Nem szükséges azonban biztosíték letétbe helyezése, ha az előzetes döntés tartásra vagy anyagi támogatásra vonatkozik, vagy ha a bíróság hivatalból is meghozhatja az előzetes döntést. A bíróság késedelem nélkül meghozza az előzetes döntést. Ha a késedelem nem jár veszéllyel, a bíróságnak lehetősége van a kérelem benyújtását követő hét napon belül meghozni az előzetes döntést. A bíróság a felek meghallgatása nélkül hozza meg döntését. Az előzetes döntés meghozatalakor a bíróság arra kötelezi a kérelmezőt, hogy a számára előírt határidőn belül nyújtsa be a bírósághoz az eljárás megindítására vonatkozó kérelmét. Arról is határozhat, hogy az előzetes döntés csak meghatározott ideig marad hatályban.

A különleges bírósági eljárásokról szóló törvény (a módosított 292/2013. sz. törvény) különleges előzetes döntésről rendelkezik arra az esetre, ha egy kiskorú megfelelő ellátás nélküli helyzetben van, függetlenül attól, hogy van-e olyan személy, aki jogosult a gyermekről gondoskodni, vagy ha a gyermek élete, megfelelő fejlődése vagy más fontos érdeke súlyos veszélynek vagy zavarnak van kitéve. Ilyen esetben a bíróság csak a gyermekek szociális és jogi védelmét ellátó hatóság kérelmére hozhat előzetes döntést, amelyben a szükséges ideig szabályozza a gyermek helyzetét, és elrendeli, hogy a gyermeket a határozatban megjelölt megfelelő környezetben helyezték el. Ilyen előzetes döntéssel lehetőség van átmenetileg nevelőszülői gondozásba helyezni a gyermeket mindaddig, amíg a szülő súlyos okból nem képes ellátni a gyermekét, vagy az átmeneti időszak lejártá után örökbefogadást megelőző gondozásba helyezni a gyermeket, illetve kérni a szülők örökbefogadáshoz történő beleegyezését, vagy azt kimondani, hogy az örökbefogadáshoz nem szükséges a szülők beleegyezése. Az előzetes döntésre vonatkozó kérelemről a bíróság haladéktalanul, de legkésőbb a benyújtást követő 24 órán belül határoz. A határozatot a meghozatalát követően azonnal végre kell hajtani, és a bíróság ennek érdekében együttműködik az illetékes hatóságokkal.

12 Igényelhető-e jogsegély az eljárás költségeinek fedezésére?

A bírósági illetékekről szóló törvény (a módosított 549/1991. sz. törvény) értelmében a kiskorúakra vonatkozó gyámsági és gondnoksági bírósági eljárások illetékmentesek. Ez azt jelenti, hogy nem köteles bírósági illetéket fizetni az a kérelmező, aki a szülői kötelezettségekre és jogokra vonatkozó kérelmet nyújt be.

Bizonyos feltételek mellett lehetőség van jogi képviselőt ingyenesen vagy csökkentett díj mellett kirendelni. A bíróság képviselőt rendel ki annak az érintettnek a kérelmére, akinek tekintetében a bíróság várhatóan teljes vagy részleges bírósági költségmentességet fog megállapítani, ha ez például az érintett érdekeinek védelmében szükséges. Ha a fél érdekeinek védelmében szükséges, ügyvédet rendelnek ki a számára. A képviselő kirendelését a fél helyzetének indokolnia kell (a gyakorlatban ez jelenthet pénzügyi nehézségeket vagy hátrányos szociális helyzetet, de mindig figyelembe kell venni az eset egyedi körülményeit), és a fél jogainak érvényesítésére vagy védelmére irányuló kezdeményezés nem lehet önkényes vagy nyilvánvalóan megalapozatlan. A költségmentességnek az Európai Unión belüli, határokon átnyúló vitákban történő biztosításáról szóló törvény (a módosított 629/2004. sz. törvény) szabályozza a költségmentesség nyújtását az Európai Unió tagállamaiban folyó azon jogi eljárások tekintetében, amelyekben különböző tagállamokban élő természetes személyek érintettek. Ez a költségmentesség az eljárások tárgyalási és végrehajtási szakaszaira egyaránt vonatkozik.

Az ügyvédi hivatásról szóló törvény (a módosított 85/1996. sz. törvény) határozza meg, milyen feltételek mellett kérhető közvetlenül a Cseh Ügyvédi Kamarától ingyenes jogi tanácsadó kijelölése.

13 Lehet-e fellebbezni a szülői felelősséggel kapcsolatban hozott döntés ellen?

Igen, van lehetőség fellebbezni a szülői felelősséggel kapcsolatos határozat ellen. A szülői felelősségből eredő jogok és kötelezettségek tekintetében első fokon a körzeti bíróságok járnak el. Az első fokú bíróságok határozatai elleni fellebbezések tekintetében a járásbíróságok (Prágában a városi bíróság) járnak el. A bíróság döntése ellen a fellebbezés tárgyát képező írásos bírósági határozat kézhezvételét követő 15 napon belül lehet fellebbezni, ha azt a törvény nem zárja ki (például nem lehet fellebbezni a gyermek gondviselése tárgyában a szülők által kötött megállapodás bírósági jóváhagyása ellen). A fenti tizenöt napos határidő lejártát követően is időben benyújtottnak minősül a fellebbezés, ha a fellebbező a fellebbviteli bíróságtól kapott téves információk alapján járt el.

Hangsúlyozni kell, hogy bizonyos határozatok ideiglenesen végrehajthatók lehetnek – ezek még akkor is végrehajthatók, ha fellebbezést nyújtottak be ellenük. Ideiglenesen végrehajthatók a tartás teljesítését előíró határozatok és azok a határozatok, amelyek egy nevelési intézkedés meghosszabbítását írják elő, amellyel a gyermeket átmenetileg kiemelték a szülei vagy más személy felügyelete alól.

14 Bizonyos esetekben előfordulhat, hogy bírósághoz kell fordulni a szülői felelősséggel kapcsolatos döntés végrehajtása érdekében. Milyen bírósághoz kell fordulni és milyen eljárás követendő ilyen esetekben?

A Cseh Köztársaságban a kiskorú gondviselésével kapcsolatos határozat végrehajtására irányuló kérelmet a bírósághoz kell benyújtani. A határozat végrehajtására alkalmazott eljárásra a különleges bírósági eljárásokról szóló törvény (a módosított 292/2013 sz. törvény) vonatkozik.

Ilyen eljárásokra a kiskorú tekintetében általános illetékességgel rendelkező bíróság, vagyis az a körzeti bíróság (Prágában a kerületi bíróság, Brnóban a városi bíróság) az illetékes, amelynek az illetékességi területén a kiskorú a szülők közti megállapodás, a bíróság határozata vagy más meghatározó tények alapján lakóhellyel rendelkezik. A kérelemnek tartalmaznia kell minden szükséges információt (a jogosult és a kötelezett felek, a kötelezett fél kötelezettségének köre és tartalma, a vonatkozó kötelezettségnek való megfelelés határideje, valamint az úgynevezett végrehajtási jogcím meghatározása – a végrehajtandó határozat megjelölése).

Egy határozat végrehajtásának elrendelését megelőzően a bíróság – ha ezt különös okból indokoltnak találja és/vagy ha a kötelezett fél nem kapott tájékoztatást a kötelezettsége be nem tartásának következményeiről – felhívhatja a kötelezett felet a határozat vagy a megállapodás teljesítésére, és tájékoztathatja a határozat végrehajtásának lehetséges módjairól: bírság kiszabása vagy a gyermek elhelyezésének megváltoztatása. A bíróság azt is

kérheti a gyermekek szociális és jogi védelmét ellátó illetékes hatóságtól, hogy a kötelezett felet vezesse rá a kötelezettségeinek teljesítésére anélkül, hogy a határozat végrehajtását kellene elrendelni.

Ha egy személy azt követően sem teljesíti a kötelezettségét, hogy erre a bíróság utasította, a bíróság elrendeli a határozat bírság kiszabásával történő végrehajtását, amire több alkalommal is sor kerülhet. Az egyedi bírságösszeg nem haladhatja meg az 50 000 CZK-t. További intézkedésként a bíróság elrendelheti a közvetítővel vagy gyermekpszichológus szakértővel való találkozást, illetve egy alkalmazkodási program kidolgozását annak érdekében, hogy elősegítse a gyermek és a vele való kapcsolattartásra jogosult személy közötti fokozatos kapcsolatfelvételt.

Ha az intézkedések végrehajtása ellenére az érintett nem teljesíti kötelezettségét, vagy a körülményekből nyilvánvaló, hogy ez a megközelítés nem vezetett a kötelezettségek teljesítéséhez, a bíróság kivételes esetben elrendelheti a gyermeknek attól a személytől való elvételére vonatkozó határozat végrehajtását, akinél a megállapodás vagy a határozat alapján a gyermek nem lehetne. A gyermek elvételéről szóló határozatot a kötelezett fél részére csak a végrehajtás során kézbesítik.

15 Mít kell tennem az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat e tagállamban történő elismerése és végrehajtása érdekében?

Az Európai Unió tagállamainak bíróságai által a szülői felelősség tárgyában hozott ítéleteket a Cseh Köztársaságban különleges eljárás nélkül, a házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, illetve az 1347/2000/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2003. november 27-i 2201/2003/EK tanácsi rendelettel (a továbbiakban: 2201/2003 rendelet), valamint a házassági és szülői felelősségi ügyekben a joghatóságról, a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint a gyermekek jogellenes külföldre viteléről szóló, 2019. június 25-i 2019/1111/EU rendelettel (a továbbiakban: 2019/1111 rendelet) összhangban ismerik el. A 2201/2003 rendelet értelmében minden jogi érdekeltekkel rendelkező személy bírósághoz fordulhat a határozat elismerésére vagy elismerésének megtagadására vonatkozó határozat hozatala érdekében. A Cseh Köztársaságban első fokon a körzeti bíróságok (Prágában a kerületi bíróságok, Brnóban a városi bíróság) illetékesek az ilyen eljárások lefolytatására. Az illetékes bíróság a kérelmező általános illetékességgel rendelkező körzeti bírósága, egyébként pedig az a körzeti bíróság, amelynek illetékességi területén az elismerés szempontjából lényeges esemény bekövetkezett vagy bekövetkezhet. A 2019/1111 rendelet értelmében bármely érdekeltek fél kérheti az elismerés megtagadására vonatkozó indokok hiányának megállapítását. A Cseh Köztársaságban első fokon a körzeti bíróságok (Prágában a kerületi bíróságok, Brnóban a városi bíróság) illetékesek az ilyen eljárások lefolytatására.

Mielőtt a szülői felelősség tárgyában másik tagállamban kibocsátott határozatot a Cseh Köztársaságban végrehajtanák, azt a fent megjelölt 2201/2003/EK rendelet szerinti különleges eljárással összhangban végrehajthatóvá kell nyilvánítani. A Cseh Köztársaságban a végrehajthatóvá nyilvánítás iránti kérelmet a helyileg illetékes körzeti bírósághoz (Prágában a kerületi bírósághoz, Brnóban a városi bírósághoz) kell benyújtani. A területi illetékességet a 2201/2003/EK rendelettel összhangban azon személy szokásos tartózkodási helye határozza meg, aki ellen a végrehajtást kérik, vagy a gyermek szokásos tartózkodási helye; ha ezek egyike sem abban a tagállamban van, ahol a végrehajtásra sor kerül, akkor a területi illetékességet a határozat végrehajtásának helyszíne határozza meg.

A gyermekkel való kapcsolattartás jogáról és a gyermek visszaadásának elrendeléséről szóló, a 2201/2003/EK rendelet 11. cikkének (8) bekezdése alapján kibocsátott határozatok a 2201/2003/EK rendelet 41. és 42. cikke értelmében anélkül végrehajthatók egy másik tagállamban, hogy a végrehajthatóvá nyilvánítással és a határozat elismerésével szemben kifogást lehetne emelni, feltéve, hogy a határozatot az eredeti eljárás helye szerinti tagállamban a 2201/2003/EK rendelet mellékletében található formanyomtatvány használatával hitelesítették.

A határozat elismerése vagy el nem ismerése, illetve a határozat végrehajthatóvá nyilvánítása iránti kérelemhez csatolni kell egyrészt a határozat egy olyan példányát, amely megfelel a hitelességének elismeréséhez szükséges feltételeknek (például a határozat másodpéldánya vagy hitelesített másolata), másrészt a határozat kibocsátása szerinti tagállam illetékes hatósága által a 39. cikk szerint 2201/2003/EK rendelet mellékletében meghatározott formanyomtatványon kiadott igazolást. Amennyiben a döntéshozatalra valamelyik fél távollétében került sor, be kell nyújtani egy eredeti példányt vagy egy hitelesített másolatot abból a dokumentumból, amely megerősíti egyrészt azt, hogy a fél nem jelent meg az eljárásban, másrészt azt, hogy kézbesítették az eljárást megindító kérelmet vagy azzal egyenértékű okiratot, vagy be kell mutatni bármely olyan iratot, amely rögzíti, hogy az alperes egyértelműen elfogadta a határozatot. Ha a fél távollétében hozott ítélet esetében nem nyújtják be az igazolást vagy a szükséges okiratot, az eljárást a 2201/2003/EK rendelet 38. cikkének (1) bekezdése szerint kell lefolytatni.

A 2019/1111 rendelet értelmében a valamely tagállamban szülői felelősségre vonatkozó ügyekben hozott és az adott tagállamban végrehajtható határozatok végrehajthatók a Cseh Köztársaságban anélkül, hogy végrehajthatóvá kellene nyilvánítani őket.

A gyermekek láthatási jogát biztosító határozatokat és a 29. cikk (6) bekezdése szerinti határozatokat, ha a gyermek visszavitele kötelező, amennyiben ezt az eredeti eljárás helye szerinti tagállamban a 2019/1111 rendelet mellékletében előírt tanúsítvány felhasználásával igazolták, más tagállamokban a 2019/1111 rendelet 43. cikke alapján elismerik, anélkül, hogy különleges eljárást kellene lefolytatni, és anélkül, hogy az elismerés megtagadásának lehetősége fennállna, kivéve, ha a határozat összeegyeztethetetlennek bizonyul az 50. cikkben említett [későbbi] határozattal, és csak az összeegyeztethetetlenség mértékéig.

A gyermekek láthatási jogát biztosító határozatokat és a 29. cikk (6) bekezdése szerinti határozatokat, ha a gyermek visszavitele kötelező, amennyiben ezt az eredeti eljárás helye szerinti tagállamban a 2019/1111 rendelet mellékletében előírt tanúsítvány felhasználásával igazolták, más tagállamokban a 2019/1111 rendelet 43. cikke alapján elismerik anélkül, hogy azokat végrehajthatóvá kellene nyilvánítani.

A 2019/1111 rendelet szerinti elismerés és végrehajtás céljából a 2019/1111 rendelet mellékletében szereplő tanúsítvány felhasználásával be kell nyújtani a határozat egy példányát, amely megfelel a hitelessége elismerésére vonatkozó feltételeknek, valamint a határozat meghozatalának helye szerinti tagállam illetékes hatósága által kiállított, a 36. vagy 47. cikkben említett vonatkozó tanúsítványt. Amennyiben a 31. cikk (1) bekezdésében említett dokumentumokat nem nyújtják be, a 2019/1111 rendelet 32. cikkében említett eljárást kell követni.

A fent említett rendeletekben megjelölt feltételeknek való megfelelés esetén a másik uniós tagállamból származó, szülői felelősséggel kapcsolatos ügyben hozott határozat végrehajtását célzó eljárás megegyezik a nemzeti határozatok végrehajtásával. Tovább információk az előző kérdésnél találhatók.

16 E tagállamban mely bírósághoz kell fordulnom egy másik tagállamban meghozott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat elismerésének és végrehajtásának megtámadása érdekében? Melyik eljárás alkalmazandó ilyen esetben?

A bíróság határozata elleni jogorvoslati intézkedést (fellebbezést) az adott határozatot hozó bírósághoz kell benyújtani. A jogorvoslati intézkedésről felsőbb szintű bíróság dönt.

17 Melyik jogot alkalmazza a bíróság a szülői felelősségről szóló eljárásban, ahol a gyermek vagy a felek nem e tagállamban élnek vagy eltérő állampolgársággal rendelkeznek?

A szülői felelősséggel kapcsolatos eljárásokban alkalmazandó jogot a szülői felelősséggel és a gyermekek védelmét szolgáló intézkedésekkel kapcsolatos együttműködésről, valamint az ilyen ügyekre irányadó joghatóságról, alkalmazandó jogról, elismerésről és végrehajtásról szóló, 1996. október 19-i hágai egyezmény szerint kell meghatározni. Az 1996. évi egyezménnyel szemben elsőbbséget élvez bármely olyan kétoldalú nemzetközi megállapodás, amely a Cseh Köztársaságra nézve kötelező, kivéve, ha a felek az 1996. évi egyezmény 52. cikkének (1) bekezdése szerinti nyilatkozatot tettek (ilyen nyilatkozat született a Cseh Köztársaság és Lengyelország közötti kétoldalú megállapodás tekintetében, amely biztosította az 1996. évi egyezmény elsőbbségét).

Ez a webhely az **Európa Önökért** portál része.

Örömmel vesszük **visszajelzését** arról, hogy hasznosnak találta-e az oldalon szereplő információkat.

This webpage is part of an EU quality network

Utolsó frissítés: 06/04/2023

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Szülői felelősség – gyermek feletti felügyelet, kapcsolattartási jog - Németország

1 Mit jelent a gyakorlatban a jogi értelemben vett szülői felelősség fogalma? Melyek a szülői felelősséggel rendelkező személy jogai és kötelezései?

A „szülői felelősség” fogalma magában foglalja a szülők gyermekkel kapcsolatos valamennyi jogát és kötelezettségét. A szülői felelősség fontos eleme a szülői felügyelet. A szülők kötelezettsége és joga, hogy gondoskodjanak a gyermekükről. A szülői felügyelet a gyermekről és annak vagyonáról való gondoskodást, valamint a gyermek képviselését jelenti; a gyermek tekintetében való döntéshozatal joga ezáltal főszabályként a **szülői felügyelettel** függ össze. A szülői felelősség körébe tartozik emellett a gyermekkel való kapcsolattartás és a gyermek tartására irányuló kötelezettség is.

2 Általában ki gyakorolja a gyermek felett a szülői felelősséget?

Ahogy az az 1. kérdésnél már kifejtésre került, a „szülői felelősség” kifejezés a szülők gyermekkel kapcsolatos valamennyi jogát és kötelezettségét magában foglalja. A szülői felelősség fontos eleme a szülői felügyelet; a szülői felelősség körébe tartozik a gyermekkel való kapcsolattartás és a gyermek tartására irányuló kötelezettség is.

Főszabályként a közös szülői felügyeletre akkor van lehetőség, ha:

a gyermek már házasságot kötött szülők gyermekeként születik,

a szülők a gyermek születését követően házasságot kötnek,

a szülők arról nyilatkoznak, hogy közösen kívánnak gondoskodni a gyermekről (felügyeleti nyilatkozatok),

a családjogi bíróság (*Familiengericht*) a gyermek közös felügyeletéről határoz.

A felügyeleti nyilatkozatokat a megfelelő jogi formában hitelesíteni kell. Ezt az ifjúsági jóléti hivatal (*Jugendamt*), közjegyző vagy – bizonyos esetekben – külföldi diplomáciai képviselő végezheti el. Amennyiben a szülők nem tesznek felügyeleti nyilatkozatot, és nem kötöttek házasságot, a gyermek felett az anya egyedül gyakorolja a felügyeleti jogot. Mindazonáltal a családjogi bíróság az egyik szülő kérelmére határozhat úgy, hogy a szülők közösen gyakorolják a szülői felügyeletet, amennyiben ez a gyermek mindenek felett álló érdekét szolgálja. Vélelmezhető, hogy a közös felügyelet a gyermek mindenek felett álló érdeke, ha a másik szülő nem szolgáltat indokot a közös felügyelet elrendelésének megtagadására, és egyébként nem áll fenn más ilyen nyilvánvaló indok.

A német jog szerint általában a gyermek mindenek felett álló érdeke az, hogy mindkét szülőjével kapcsolatot tarthasson, így biztosítja a gyermek szüleiével való kapcsolattartáshoz való jogát. Emellett mindkét szülő jogosult és köteles kapcsolatot tartani gyermekével.

A kapcsolattartási jog elsősorban arra jogosítja fel a szülőket, hogy rendszeres időközönként lássák gyermeküket és beszéljenek vele. A kapcsolattartásra a személyes találkozás mellett sor kerülhet levélben és telefonon is.

Főszabály szerint mindkét szülő köteles tartást nyújtani. A szülők maguk választhatják meg, hogy milyen módon biztosítják a gyermek tartását. Például választhatják azt, hogy természetben nyújtanak tartást, elsődlegesen a szülői házban (lakhatás, étel, ruházat stb.).

3 Ha a szülők nem tudják vagy nem akarják gyakorolni a szülői felelősséget gyermekeik felett, kinevezhető-e helyettük egy másik személy?

A „szülői felelősség” fogalma magában foglalja a szülők gyermekkel kapcsolatos valamennyi jogát és kötelezettségét. A szülői felelősség fontos eleme a szülői felügyelet; a szülői felelősség körébe tartozik a gyermekkel való kapcsolattartás és a gyermek tartására irányuló kötelezettség is (lásd az 1. kérdésre adott választ). A következő megállapítások a **szülői felügyeletre** vonatkoznak.

Amennyiben nem a szülők gyakorolják a felügyeleti jogot a gyermek felett, mert például a szülők elhunytak, vagy a gyermeke és annak vagyonára vonatkozó ügyekben nem jogosultak a gyermek képviselésére, vagy mert például a szülőktől megvonták a felügyeleti jogot, a gyermek számára törvényes gyámot jelöl ki a családjogi bíróság.

Amennyiben a szülők nem képesek a szülői felügyelet egyes elemeinek gyakorlására, a családjogi bíróság ezek tekintetében gondnokot jelöl ki (a polgári perrendtartásról szóló törvénykönyv [*Bürgerliches Gesetzbuch*, BGB] 1909. cikke).

4 Ha a szülők elválnak vagy különválnak, hogyan születik döntés a szülői felelősség további gyakorlásáról?

A „szülői felelősség” fogalma magában foglalja a szülők gyermekkel kapcsolatos valamennyi jogát és kötelezettségét. A szülői felelősség fontos eleme a szülői felügyelet; a szülői felelősség körébe tartozik a gyermekkel való kapcsolattartás és a gyermek tartására irányuló kötelezettség is (lásd az 1. kérdésnél tett megállapításokat). A következő megállapítások a **szülői felügyeletre** vonatkoznak.

Amennyiben a szülők közösen gyakorolják a szülői felügyeletet, majd különválnak, továbbra is közös felügyeletet gyakorolnak a gyermek felett, függetlenül attól, hogy házasok-e. Mindazonáltal a családjogi bíróság az egyik szülő kérelmére az egyik szülőt ruházhatja fel a felügyeleti jog gyakorlásával. E kérelmet jóvá kell hagyni, ha ahhoz a másik szülő hozzájárul, kivéve, ha a gyermek betöltötte a 14. életévét, és nem ért azzal egyet, vagy ha úgy tekinthető, hogy a közös felügyelet megszüntetése és a felügyeleti jog gyakorlásának az egyik szülő számára való biztosítása a gyermek mindenek felett álló érdekét szolgálja. Ilyen határozat még a szülők válása esetén is csak az egyik szülő kérelmére hozható, ha a gyermek jóléte nincs veszélyben.

5 Ha a szülők megállapodást kötnek a szülői felelősség tárgyában, milyen alaki szabályokat kell betartani ahhoz, hogy megállapodásuk jogilag kötelező erejű legyen?

A „szülői felelősség” fogalma magában foglalja a szülők gyermekkel kapcsolatos valamennyi jogát és kötelezettségét. A szülői felelősség fontos eleme a szülői felügyelet; a szülői felelősség körébe tartozik a gyermekkel való kapcsolattartás és a gyermek tartására irányuló kötelezettség is (lásd az 1. kérdésnél tett megállapításokat). A következő megállapítások a **szülői felügyeletre** és a **kapcsolattartásra** vonatkoznak.

Általában a szülők dönthetik el, hogy hogyan gyakorolják a gyermek feletti közös szülői felügyeletet, és nincs arra vonatkozó jogi előírás, hogy ezt milyen formában kell megtenniük. A felügyeletre vonatkozó megállapodás jogilag kötelező erejű módosítása ugyanakkor nem történhet pusztán megállapodással, ahhoz a családjogi bíróság által hozott határozat szükséges. Amennyiben a szülők külön élnek, az ifjúsági jóléti hivatal segítséget nyújthat számukra egy mindkét fél számára elfogadható szülői gondozási terv kialakításában. E terv a szülői felügyeletre vonatkozó bírósági határozat alapjául szolgálhat. Amennyiben a szülők egyetértéssel abban, hogy az egyik szülő kizárólagos felügyeleti jogot gyakoroljon, kérhetik a családjogi bíróságtól, hogy ruházza át a szülői felügyeletet.

A szülők emellett abban is megegyezhetnek, hogy hogyan gyakorolják a kapcsolattartási jogokat, mivel e tekintetben sincsenek előírások. Amennyiben a megállapodást bíróság előtti egyezségbe foglalják, és azt a bíróság jóváhagyta, ezen egyezség a kötelező erejű bírósági határozat jogerejével bír, és szükséges esetén végrehajtható.

6 Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni a szülői felelősség kérdésében, milyen egyéb, bíróságon kívüli alternatív megoldások vannak a konfliktus rendezésére?

Amennyiben a szülők nem képesek egyedül megoldani konfliktusait, felvehetik a kapcsolatot az ifjúsági jóléti hivatallal vagy egy önkéntes ifjúsági segítő (*Freie Jugendhilfe*) szervezettel. Ezen szervezetek tanácsadást biztosítanak a szülőknek, és segítséget nyújtanak nekik a problémáik megoldásában. A tanácsadó központok adatbázisa a <http://www.dajeb.de> weboldalon található. Emellett a közvetítés is segítséget nyújthat a szülőknek a jogvita békés rendezésében. A családjogi közvetítési eljárásra vonatkozó további információ a <http://www.bafm-mediation.de/> weboldalon található.

7 Ha a szülők bírósághoz fordulnak, mely kérdésekben hozhat döntést a bíró a gyermekkel kapcsolatban?

A kérelem vagy javaslat függvényében a bíró az eljárás részeként minden, a szülői felügyeletre (ideértve a gyermek átadását is), valamint a kapcsolattartásra és a gyermektartásra vonatkozó kérdésben határozhat. A bírónak az eljárás teljes tartama alatt arra kell törekednie, hogy a vitákat olyan módon rendezze, amely mindkét fél számára elfogadható. Ha a szülők nem értenek egyet egy, a gyermek számára fontos, felügyelettel kapcsolatos kérdésben, a bíróság felhatalmazhatja az egyik szülőt, hogy egyedül hozzon döntést e tekintetben (*Alleinentscheidungsbefugnis*).

A bíróság emellett bármikor hivatalból elrendelhet minden olyan intézkedést, amely ahhoz szükséges, hogy elhárítsa a gyermek jóllétét fenyegető bármely veszélyt.

8 Ha a bíróság a szülői felügyeletet csak az egyik szülőnek ítéli meg, az egyben azt is jelenti, hogy a jogot gyakorló szülő a másik szülő előzetes megkérdezése nélkül dönthet a gyermeket érintő minden kérdésben?

A „szülői felelősség” fogalma magában foglalja a szülők gyermekkel kapcsolatos valamennyi jogát és kötelezettségét. A szülői felelősség fontos eleme a szülői felügyelet; a szülői felelősség körébe tartozik a gyermekkel való kapcsolattartás és a gyermek tartására irányuló kötelezettség is (lásd az 1. kérdésnél tett megállapításokat). A következő megállapítások a **szülői felügyeletre** és a **kapcsolattartásra** vonatkoznak.

A szülői felügyelet tekintetében általánosságban igenlő választ kell adni a kérdésre. A felügyeleti joggal nem rendelkező szülő nem jogosult a döntéshozatalban való részvételre. Rendelkezik ugyanakkor kapcsolattartási joggal, és – amennyiben kérelme indokolt – a gyermek személyes helyzetére vonatkozó tájékoztatást kérhet a másik szülőtől. Mindazonáltal ameddig a gyermek – a felügyeleti jogot gyakorló szülő hozzájárulása vagy bírósági ítélet alapján – a felügyeleti jogot nem gyakorló szülőnél tartózkodik (pl. a kapcsolattartási jog gyakorlása keretében), a felügyeleti jogot nem gyakorló szülő önállóan dönthet a gyermek gondozásával kapcsolatos kérdésekben (pl. étkezés).

9 Mit jelent a gyakorlatban, ha a bíróság úgy dönt, hogy a két szülő közösen gyakorolja a szülői felügyeletet?

A „szülői felelősség” fogalma magában foglalja a szülők gyermekkel kapcsolatos valamennyi jogát és kötelezettségét. A szülői felelősség fontos eleme a szülői felügyelet; a szülői felelősség körébe tartozik a gyermekkel való kapcsolattartás és a gyermek tartására irányuló kötelezettség is (lásd az 1. kérdésnél tett megállapításokat). A következő megállapítások a **szülői felügyeletre** vonatkoznak.

Ha a szülők közös felügyeleti joggal rendelkeznek a gyermek felett, és együtt élnek, egyetértésre kell jutniuk a gyermek gondozásával kapcsolatos valamennyi kérdésben. Ha ezzel szemben a szülők nem élnek együtt, kizárólag a gyermek szempontjából különleges jelentőségű kérdésekben kell megállapodniuk. A mindennapi ügyekben a gyermekkel együtt élő szülő egyedül is dönthet.

10 Ha valaki szülői felelősséggel kapcsolatos kérelmet kíván benyújtani, melyik bírósághoz vagy hatósághoz kell fordulnia? Milyen alaki szabályokat kell betartani, és milyen iratokat kell csatolni a kérelemhez?

A „szülői felelősség” fogalma magában foglalja a szülők gyermekkel kapcsolatos valamennyi jogát és kötelezettségét. A szülői felelősség fontos eleme a szülői felügyelet; a szülői felelősség körébe tartozik a gyermekkel való kapcsolattartás és a gyermek tartására irányuló kötelezettség is (lásd az 1. kérdésnél tett megállapításokat). A következő megállapítások a **szülői felügyeletre** és a **kapcsolattartásra** vonatkoznak.

A legtöbb esetben a családjogi bíróságok (a helyi bíróságokon [*Amtsgerichte*] működő kollégiumok) rendelkeznek hatáskörrel a szülői felügyeletre és a kapcsolattartásra vonatkozó eljárások tekintetében. Ha kérelmezni kell az eljárás megindítását, például a kizárólagos felügyelet biztosítására irányuló eljárás esetén, amikor a szülők külön élnek, e kérelmet meg kell indokolni. Be kell mutatni az esettel kapcsolatos tényeket és bizonyítékokat, és a kérelemhez csatolni kell a hivatkozott dokumentumokat. A kérelemben emellett meg kell jelölni, hogy a felek korábban megkísérelték-e a közvetítést vagy más bíróságon kívüli vitarendezési eljárást. Jogi képviselőre csak kivételes esetben van szükség, például a házasság felbontására irányuló eljárásban előterjesztett kérelmek esetén. Ha nem kötelező a jogi képviselő, a kérelem közvetlenül a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bírósághoz nyújtható be. A helyi bíróságokon e célból bírósági hivatalok (*Rechtsantragstellen*) működnek, ahol a kérelmeket és nyilatkozatokat nyilvántartásba veszik.

Amennyiben a szülők a gyermek születésekor nem házasok, az ifjúsági jóléti hivatal (*Jugendamt*) okiratok kiadására jogosult tisztviselője, közjegyző vagy – bizonyos esetben – külföldi diplomáciai képviselő hitelesítheti a felügyeleti nyilatkozatokat (közös szülői felügyelet esetén).

11 Milyen eljárás érvényes ezen esetekre? Van-e sürgősségi eljárás?

A „hivatalból történő vizsgálat” alapelvét (*Amtsermittlungssatz*) a szülői felügyeletre és kapcsolattartási jogra vonatkozó eljárásokban is alkalmazni kell. Ez azt jelenti, hogy a bíróságnak hivatalból kell vizsgálnia minden releváns tényt és nem kötik a bíróságot a felek érvei.

Vészhelyzet esetén – ha indokolt és sürgősen szükséges – a bíróság ideiglenes intézkedést hozhat. Amennyiben a gyermek jólléte veszélyben van, a bíróságnak a felek kérelme nélkül is vizsgálnia kell, hogy szükséges-e ideiglenes intézkedés meghozatala. Ha határidőn belül nem lehetséges kölcsönösen elfogadható megállapodásra jutni a kapcsolattartásra vonatkozó eljárásban, a bíróságnak meg kell vitatnia a szülőkkel és az ifjúsági jóléti hivatallal az ideiglenes intézkedés meghozatalának kérdését.

12 Igényelhető-e jogsegély az eljárás költségeinek fedezésére?

Azok az állampolgárok, akik személyes körülményeik és pénzügyi helyzetük miatt teljes egészében vagy részben nem tudják viselni az eljárás költségeit, illetve csak részletekben tudják azokat fedezni, költségmentességet vehetnek igénybe az eljárás során, ideértve a családjogi bíróság előtt folyó eljárásokat is. E költségmentesség feltétele, hogy elegendő esély legyen a benyújtani kívánt kereset vagy ellenkérelem sikeres kimenetelére, és a kereset vagy ellenkérelem ne tűnjön komolytalannak. Ezáltal a korlátozott pénzügyi forrásokkal rendelkező személyek is élni tudnak az igazságszolgáltatáshoz való jogukkal. A költségmentesség esetén – a költségmentességben részesülő személy rendelkezésére álló jövedelemtől függően – teljes mértékben vagy részben az állam fedezi az eljárással összefüggő költségekből a költségmentességben részesülő félre eső részt, valamint ügyvéd kirendelése esetén annak költségeit.

13 Lehet-e fellebbezni a szülői felelősséggel kapcsolatban hozott döntés ellen?

A „szülői felelősség” fogalma magában foglalja a szülők gyermekkel kapcsolatos valamennyi jogát és kötelezettségét. A szülői felelősség fontos eleme a szülői felügyelet; a szülői felelősség körébe tartozik a gyermekkel való kapcsolattartás és a gyermek tartására irányuló kötelezettség is (lásd az 1. kérdésnél tett megállapításokat). A következő megállapítások a **szülői felügyeletre** és a **kapcsolattartásra** vonatkoznak.

A szülői felügyeletre/kapcsolattartásra vonatkozó határozatokkal szemben lehetőség van fellebbezésre. Nincs különbség aszerint, hogy a határozat meghozatalára külön eljárásban vagy a házasság felbontásához kapcsolódó eljárásban került-e sor. Mindkét esetben lehetőség van fellebbezésre.

A fellebbezést a határozat írásbeli közlésétől számított egy hónapon belül kell benyújtani. A szülői felügyeletre vonatkozó ideiglenes intézkedésekkel szemben csak akkor nyújtható be fellebbezés, ha azokat a felek meghallgatása alapján hozták meg. A fellebbezést két héten belül kell benyújtani; a felek meghallgatása nélkül hozott intézkedések jogerősek. A felek meghallgatásától függetlenül a kapcsolattartási jogra vonatkozó ideiglenes intézkedésekkel szemben sem nyújtható be fellebbezés. Mindazonáltal ezekben az esetekben az ügy érdemében eljárás indítható. Fontos megjegyezni, hogy az ideiglenes intézkedések az adott kérdésre vonatkozó egyéb határozatok hatálybalépésével hatályukat veszítik.

14 Bizonyos esetekben előfordulhat, hogy bírósághoz kell fordulni a szülői felelősséggel kapcsolatos döntés végrehajtása érdekében. Milyen bírósághoz kell fordulni és milyen eljárás követendő ilyen esetekben?

A „szülői felelősség” fogalma magában foglalja a szülők gyermekkel kapcsolatos valamennyi jogát és kötelezettségét. A szülői felelősség fontos eleme a szülői felügyelet; a szülői felelősség körébe tartozik a gyermekkel való kapcsolattartás és a gyermek tartására irányuló kötelezettség is (lásd az 1. kérdésnél tett megállapításokat). A következő megállapítások a **szülői felügyeletre** és a **kapcsolattartásra** vonatkoznak.

Amennyiben a kötelezett fél megsérti a személyek átadására és a kapcsolattartás szabályozására vonatkozó végrehajtható okiratot, a bíróság a kötelezett felet bírsággal sújthatja és – amennyiben a bírságot nem lehet behajtani – szabadságvesztést rendelhet el. Bizonyos körülmények között a szabadságvesztés közvetlenül is elrendelhető. A személy átadását elrendelő vagy a kapcsolattartást szabályozó határozatban szerepeltetni kell a végrehajtható okirat megsértésének következményeit. Egy személy legfeljebb 25 000 EUR bírsággal és hat hónapig terjedő szabadságvesztéssel büntethető. Más lehetséges végrehajtási intézkedés a kötelezett féllel szemben alkalmazható kényszerítő intézkedés. Amennyiben a gyermeket a kapcsolattartási jog gyakorlása érdekében át kell adni, a gyermekkel szemben nem alkalmazható kényszerítő intézkedés. A gyermekkel szemben kizárólag akkor alkalmazható kényszerítő intézkedés, ha ez a gyermek mindenek felett álló érdekét szolgálja, és a kötelezettség végrehajtása más, enyhébb eszközök segítségével nem érhető el.

15 Mit kell tennem az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat e tagállamban történő elismerése és végrehajtása érdekében?

A „szülői felelősség” fogalma magában foglalja a szülők gyermekkel kapcsolatos valamennyi jogát és kötelezettségét. A szülői felelősség fontos eleme a szülői felügyelet; a szülői felelősség körébe tartozik a gyermekkel való kapcsolattartás és a gyermek tartására irányuló kötelezettség is (lásd az 1. kérdésnél tett megállapításokat). A következő megállapítások a **szülői felügyeletre** és a **kapcsolattartásra** vonatkoznak.

A többi uniós tagállamban (Dánia kivételével) a szülői felügyelet és kapcsolattartás tárgyában hozott határozatokat Németországban a 2201/2003/EK rendelet (Brüsszel IIa. rendelet) alapján el kell ismerni, és így ennek céljából nincs szükség külön eljárásra. Mindazonáltal a feleknek lehetőségük van arra is, hogy a Németországban történő elismerés érdekében az illetékes családjogi bírósághoz forduljanak. Ezen elismerés minden féllel szemben alkalmazandó.

Ahhoz, hogy a szülői felügyelet tárgyában egy másik tagállamban hozott határozat Németországban végrehajtható legyen, azt először a Brüsszel IIa. rendeletben meghatározott külön eljárásban végrehajthatónak kell nyilvánítani, azaz jóvá kell hagyni annak Németországban történő végrehajtását. A kérelmet a regionális felsőbíróság (*Oberlandesgericht*) székhelyén található helyi családjogi bírósághoz kell benyújtani. A kérelemhez csatolni kell a határozat másolatát és a származási ország bírósága által a rendelet II. mellékletében található formanyomtatvány felhasználásával kiállított igazolást. A kérelmezőnek nem kell jogi képviselőt igénybe vennie. Mindazonáltal a másik tagállamban élő kérelmezőnek ki kell jelölnie egy meghatalmazott képviselőt, akinek részére a kézbesítés Németországban teljesíthető. A családjogi bíróság tárgyalás tartása nélkül hozza meg határozatát. A bíróság hivatalvezetője e határozat alapján bocsátja ki a végrehajtható okiratot. A családjogi bíróság határozata elleni fellebbezést a regionális felsőbírósághoz kell benyújtani. A regionális felsőbíróság határozata elleni fellebbezést a szövetségi legfelsőbb bírósághoz (*Bundesgerichtshof*) kell benyújtani, ha a regionális felsőbíróság elfogadhatónak minősítette a fellebbezést. Németországban a több mint 650 családjogi bíróságból csak 22 rendelkezik hatáskörrel az elismerés és végrehajthatóvá nyilvánítás iránti kérelmek tekintetében. E bíróságok címe a <http://www.bundesjustizamt.de/sorgerecht> - „*Zuständige Gerichte*” (német) és a <http://www.bundesjustizamt.de/custody-conflicts> - „Hatáskörrel rendelkező német bíróságok” (angol) honlapján található.

Megjegyzendő, hogy a tagállamoknak a kapcsolattartási jogra és a jogellenesen elvitt vagy visszatartott gyermek visszaadására vonatkozó bizonyos határozatait végrehajthatóvá nyilvánítás és az elismerés megtámadásának lehetősége nélkül elismerhetők és végrehajthatók Németországban. A szülői felelősség gyakorlója azonban ilyen esetekben is kérelmezhetik hivatalosan a német bíróságoktól a határozat végrehajthatóvá nyilvánítását.

16 E tagállamban mely bírósághoz kell fordulnom az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat elismerésének megtámadása érdekében? Milyen eljárás alkalmazandó ilyen esetben?

A „szülői felelősség” fogalma magában foglalja a szülők gyermekkel kapcsolatos valamennyi jogát és kötelezettségét. A szülői felelősség fontos eleme a szülői felügyelet; a szülői felelősség körébe tartozik a gyermekkel való kapcsolattartás és a gyermek tartására irányuló kötelezettség is (lásd az 1. kérdésnél tett megállapításokat). A következő megállapítások a **szülői felügyeletre** és a **kapcsolattartásra** vonatkoznak.

Ilyen esetben is a 15. kérdésre adott válaszban említett 22 bíróság rendelkezik hatáskörrel. A szülői felügyeletre vonatkozó határozat elismerésének megtagadására irányuló kérelmeket annak a regionális felsőbíróságnak a székhelyén található családjogi bírósághoz kell benyújtani, amelynek illetékességi területén az alperes vagy a határozattal érintett gyermek szokásos tartózkodási helye található. Ennek hiányában az a családjogi bíróság járhat el, amelynek illetékességi területén az elismerés megtagadására irányuló érdek vagy a gondozás szükségessége fennáll; Egyebekben pedig a Pankow/Weißensee családjogi bíróság. Az eljárás megindítása egy helyre koncentrálódva általában hatáskört és illetékességet keletkeztet az érintett gyermekekre vonatkozó minden ügy tekintetében, vagyis egy adott bíróság dönthet a gyermekekre vonatkozó minden kérdésről. A szülői felügyeletre (annak elismerésére vagy elismerésének megtagadására) vonatkozó határozatok ugyanakkor csak abban a tagállamban hatályosak, amelyekben azokat meghozták. Mindazonáltal az elismerés megtagadására irányuló eljárást le lehet folytatni Németországban, akár megelőző intézkedésként.

Ezen eljárás tekintetében a végrehajthatóvá nyilvánításra vonatkozó rendelkezéseket kell megfelelően alkalmazni az elsőfokú és a fellebbezési eljárásokban is.

17 Melyik jogot alkalmazza a bíróság a szülői felelősségről szóló eljárásban, ahol a gyermek vagy a felek nem e tagállamban élnek vagy eltérő állampolgársággal rendelkeznek?

A „szülői felelősség” fogalma magában foglalja a szülők gyermekkel kapcsolatos valamennyi jogát és kötelezettségét. A szülői felelősség fontos eleme a szülői felügyelet; a szülői felelősség körébe tartozik a gyermekkel való kapcsolattartás és a gyermek tartására irányuló kötelezettség is (lásd az 1. kérdésnél tett megállapításokat). A következő megállapítások a **szülői felügyeletre** és a **kapcsolattartásra** vonatkoznak.

Különbséget kell tenni az alkalmazandó jog és a joghatóság kérdése között. A gyermek szokásos tartózkodási helye szerinti bíróságok és közigazgatási hatóságok rendelkeznek joghatósággal a szülői felügyelettel és kapcsolattartással összefüggő kérdések tekintetében (a 2201/2003/EK rendelet 8. cikke és a gyermekek védelméről szóló hágai egyezmény 5. cikke). Az állampolgárság mindazonáltal nem releváns. Az alkalmazandó jog is a gyermekek védelméről

szóló hágai egyezményen alapul. Ezen egyezménynek megfelelően jogszabály szerint a szülői felelősség megállapítása, megvonása és gyakorlása tekintetében a gyermek szokásos tartózkodási helye szerinti állam jogát kell főszabály szerint alkalmazni. Főszabály szerint a szokásos tartózkodási hely szerinti állam joga alapján keletkezett szülői felügyelet a gyermek lakóhelyének megváltozását követően is fennmarad. Amennyiben a gyermek lakóhelye alapján joghatósággal rendelkező német bíróságok vagy hatóságok hoznak a szülői felügyeletre vagy kapcsolattartásra vonatkozó rendelkezéseket, azokra a német jogot kell alkalmazni.

Ez a webhely az [Európa Önökért](#) portál része.

Örömmel vesszük [visszajelzését](#) arról, hogy hasznosnak találta-e az oldalon szereplő információkat.

Utolsó frissítés: 29/12/2023

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Figyelem: az oldal eredeti nyelvű változata [et](#) nemrég módosult. Az Ön által kiválasztott nyelvi változatot most készítik fordítóink.

Az oldal jelenleg a következő nyelveken olvasható: [en](#).

Szülői felelősség – gyermek feletti felügyelet, kapcsolattartási jog - Észtország

1 Mit jelent a gyakorlatban a jogi értelemben vett szülői felelősség fogalma? Melyek a szülői felelősséggel rendelkező személy jogai és kötelességei?

A szülői felelősség a kiskorú gyermek felügyeletét jelenti, amely a szülőnek a gyermek gondozására vonatkozó kötelezettségét és jogát foglalja magában. A szülői felelősség a gyermek személyéről való gondoskodásra (*személy feletti felügyelet*), a gyermek vagyonának kezelésére (*vagyon feletti felügyelet*), valamint a gyermekkel kapcsolatos kérdésekben való döntésre vonatkozó jogból áll. A vagyon feletti felügyelet a gyermek vagyonának kezelésére, valamint a gyermek képviseletére vonatkozó jogot és kötelezettséget jelenti. Ez nem zárja ki a gyermek azon jogát, hogy a jogszabályban meghatározott esetekben önállóan kezelje saját vagyonát.

A szülő döntéshozatali joggal rendelkezik a kiskorú gyermeke tekintetében, ami a gyermekre vonatkozó mindennapi (általános felügyelettel kapcsolatos) döntések meghozatalát teszi lehetővé. Főszabály szerint a mindennapi ügyekben való döntéshozatal az olyan általános döntések meghozatalát jelenti, amelyek gyakran előfordulnak és amelyek nincsenek hosszú távú hatással a gyermek fejlődésére. E döntéshozatali jog mellett a felügyeleti jogot gyakorló szülő jogosult a kiskorú gyermeke képviseletére. A közös felügyeletet gyakorló szülők közös képviseleti joggal rendelkeznek.

Mindkét szülőt megilleti a kapcsolattartási jog, amely a szülők a gyermekkel való közvetlen kapcsolat fenntartására irányuló kötelezettségét és jogát jelenti. A kapcsolattartási jog nem függ a szülői felügyelet fennállásától. A szülőket a kiskorú gyermekeik tekintetében emelt tartási kötelezettség is terheli.

2 Általában ki gyakorolja a gyermek felett a szülői felelősséget?

A szülők és gyermekek kölcsönös jogai és kötelezettségei a származásból keletkeznek, amelyet a jogszabályban meghatározott eljárás segítségével lehet megállapítani. A gyermeknek életet adó nő a gyermek anyja. A gyermek nemzésében részt vevő férfi a gyermek apja. Vélelmezni kell, hogy a gyermek apja a gyermek születésekor a gyermek anyjával házasságban élő férfi, az apaságát elismerő férfi vagy az a férfi, akinek apaságát a bíróság megállapította.

A házasságban élő szülők közös szülői felelősséggel, vagyis a gyermekeik feletti közös felügyeleti joggal rendelkeznek. Amennyiben a gyermek születésekor a gyermek szülei nem házasok, őket közös szülői felelősség terheli, kivéve, ha az apaság vagy anyaság elismerésére irányuló szándéknyilatkozat benyújtásakor kijelentik, hogy a szülői felelősséget az egyik szülőre kívánják átruházni.

Amennyiben a kiskorú gyermek egyik szülője sem jogosult képviseletre vagy a gyermek származását nem lehet megállapítani, a gyermek számára törvényes gyámot kell kirendelni. Ebben az esetben a törvényes gyám rendelkezik felügyeleti joggal. A törvényes gyám feladata a gyermek nevelésének, valamint a gyermek személyes és vagyoni érdekei védelmének biztosítása.

Törvényes gyám teljesen cselekvőképes természetes személy (például a gyermek rokona vagy harmadik személy) vagy jogi személy (vállalkozás vagy helyi önkormányzat) lehet. Jogi személy akkor nevezhető ki törvényes gyámként, ha nincs megfelelő természetes személy, vagy ha a szülő végrendeletében vagy öröklési szerződésben meghatározta, hogy törvényes gyámként jogi személyt kell kijelölni. A jogi személy köteles a gyámsága alatt álló személyek számára természetes személy gyámokat keresni és biztosítani e gyámok számára a tanácsadást és a képzést.

A törvényes gyám kijelöléséig a gyám feladatait ideiglenesen a gyermek népszerűségi nyilvántartásba bejegyzett szokásos tartózkodási helye szerinti helyi vagy városi önkormányzat látja el, feltéve, hogy a gyámság elrendelésének feltételei fennállnak. A gyám feladatainak ellátása során a helyi vagy városi önkormányzatot a törvényes gyám jogai és kötelezettségei illetik meg.

3 Ha a szülők nem tudják vagy nem akarják gyakorolni a szülői felelősséget gyermekeik felett, kinevezhető-e helyettük egy másik személy?

Ha a szülők nem képesek vagy nem hajlandók gyakorolni a gyermek felett a szülői felelősséget, hozzájárulhatnak a gyermek örökbefogadáshoz. A szülő örökbefogadáshoz való hozzájárulása a gyermek születését követő nyolcadik hét elteltével lép hatályba és az örökbefogadási kérelmet kizárólag a szülő hozzájárulásának hatálybalépését követően lehet benyújtani a bírósághoz. A szülő hozzájárulásával a gyermeket az örökbefogadáshoz való hozzájárulási nyilatkozat hatálybalépését megelőzően is át lehet adni gondozásra az őt örökre fogadni kívánó személynek.

Amennyiben a kiskorú gyermek egyik szülője sem rendelkezik képviseleti joggal, vagy a gyermek származását nem lehet megállapítani, a bíróság hivatalból, illetve a helyi vagy városi önkormányzat, valamint bármely érdekelt személy kérelmére kirendelheti a törvényes gyámot.

4 Ha a szülők elválnak vagy különválnak, hogyan születik döntés a szülői felelősség további gyakorlásáról?

Ha a szülők házasságukat felbontották vagy különváltak, dönteniük kell a további felügyelettel kapcsolatos kérdések rendezéséről. A felügyeleti joggal rendelkező szülők megállapodhatnak a közös képviseleti jogok gyakorlásának módjáról. A felügyeletre vonatkozó megállapodás megváltoztatásához – ideértve a közös felügyelet megszüntetését is – azonban a bíróság közbenjárására van szükség.

A kérelemre lefolytatott eljárásban bármelyik szülő jogosult kérelmezni a bíróságtól, hogy a gyermek feletti felügyeleti jogot részben vagy egészben rá ruházzák. A bíróság keresetre indult eljárásban is határozhat a felügyeleti jogról, ha azt a házasság felbontásával vagy tartásdíj fizetésével együttesen kéri.

5 Ha a szülők megállapodást kötnek a szülői felelősség tárgyában, milyen alaki szabályokat kell betartani ahhoz, hogy megállapodásuk jogilag kötelező erejű legyen?

A felügyeleti joggal rendelkező szülők szabadon dönthetnek a közös felügyelet gyakorlásáról. A felügyeletre vonatkozó megállapodás megváltoztatása – ideértve a közös felügyelet megszüntetését is – azonban kizárólag a bíróság előtt lehetséges. A felügyeleti jogra vonatkozó kérdéseket jogilag kötelező módon a bíróság rendezheti. A gyermekre vonatkozó ügyek tárgyalásakor a bíróságoknak elsősorban a gyermek érdekét kell szem előtt tartaniuk, figyelembe kell venniük ugyanakkor az érintett felek körülményeit és jogos érdekeit is. A felügyeleti jogra vonatkozó ügyek családjogi jogvitáknak minősülnek, amelyeket a bíróságok kérelem alapján tárgyalnak és határozatban döntenek el. Annak érdekében, hogy a gyermekre vonatkozó jogai megállapításra kerüljenek, a szülőnek kérelmet kell benyújtania a bírósághoz.

6 Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni a szülői felelősség kérdésében, milyen egyéb, bíróságon kívüli alternatív megoldások vannak a konfliktus rendezésére?

A felügyeleti joggal rendelkező szülők szabadon dönthetnek a közös felügyelet gyakorlásáról. A felügyeletre vonatkozó megállapodás megváltoztatása – ideértve a közös felügyelet megszüntetését is – azonban kizárólag a bíróság előtt lehetséges. A megállapodás létrejötté érdekében a szülők családjogi közvetítői eljárást vehetnek igénybe. A szülőket a helyi önkormányzat irányítja a megfelelő intézményhez. A szülők például önállóan, illetve családjogi közvetítő segítségével is megegyezhetnek a gyermekkel való kapcsolattartásra vonatkozó eljárásban, de ha a megállapodást megsértik, bírósághoz kell fordulniuk végrehajtási eszköz (vagyis határozat) beszerzése érdekében.

A gyermekkel való kapcsolattartásra vonatkozó eljárás meghatározása során a bíróság a bírósági eljárás alatt békéltető szervként is eljár és a szülők közti, a gyermek láthatására vonatkozó megállapodásra törekszik. A bíróság a lehető leghamarabb meghallgatja a feleket és felhívja a figyelmüket a családi tanácsadói segítség igénybevételének lehetőségére, különösen annak érdekében, hogy a gyermek gondozására és a gyermekért való felelősségre vonatkozó közös álláspontot tudjanak kialakítani. A bíróság felfüggesztheti a gyermekre vonatkozó eljárást, feltéve, hogy az eljárás felfüggesztése nem károsítja a gyermek érdekét, és az érintett felek hajlandók a bíróságon kívüli tanácsadásban való részvételre, illetve, ha a bíróság álláspontja szerint a jogvitát más okból meg lehet oldani a felek közti megállapodással.

7 Ha a szülők bírósághoz fordulnak, mely kérdésekben hozhat döntést a bíró a gyermekkel kapcsolatban?

A bíróságok hatásköre a kapcsolattartási jogra, a felügyeleti jog megváltozására, a felügyeleti jog visszaállítására, a tartásdíjfizetési kötelezettségre, valamint a tartásdíj összegének a szülő kérelmére történő megváltoztatására vonatkozó ügyekre terjed ki.

8 Ha a bíróság a szülői felügyeletet csak az egyik szülőnek ítéli meg, az egyben azt is jelenti, hogy a jogot gyakorló szülő a másik szülő előzetes megkérdezése nélkül dönthet a gyermeket érintő minden kérdésben?

A szülők és gyermekek kölcsönös jogai és kötelezettségei a gyermekek származásán alapulnak, ami azt jelenti, hogy a szülő, akitől a gyermek származik, köteles gondoskodni a gyermekéről. A szülő és gyermek kölcsönös jogai és kötelezettségei attól függenek, hogy a gyermek felett ki gyakorol felügyeleti jogot, vagyis, ha a gyermek felett csak egy szülő gyakorol felügyeleti jogot, e szülő a másik szülő megkérdezése nélkül dönthet a gyermekre vonatkozó minden kérdésben.

A szülő a felügyeleti jogot gyakorolhatja önállóan a gyermek születésétől fogva, például, ha az apaság vagy anyaság elismerésére irányuló szándéknyilatkozat benyújtásakor a szülők kijelentik, hogy a szülői felelősséget az egyik szülőre kívánják átruházni. Az egyik szülő később is megszerezheti a felügyelet egyedüli gyakorlására vonatkozó jogot, például a következő három esetben.

A szülő megszerzi a felügyelet egyedüli gyakorlására vonatkozó jogot, ha a kérelemre lefolytatott eljárásban kérte a bíróságtól, hogy a gyermek feletti felügyeleti jogot részben vagy egészben rá ruházzák. A szülő általában akkor kérelmezi a felügyeleti jog egyedüli gyakorlását, ha a közös felügyeletet gyakorló szülők tartósan külön élnek vagy más okból nem kívánják a továbbiakban közösen gyakorolni a felügyeletet.

A szülő emellett egyedül gyakorolhat felügyeletet azokban az esetekben is, amelyekben a szülők közös felügyeletet gyakoroltak, de az egyik szülő felügyeleti jogának gyakorlását felfüggesztették. Amennyiben a gyermek feletti, jogszabály vagy bírósági határozat alapján fennálló egyedüli felügyeleti jogot felfüggesztik és a felfüggesztés okai várhatóan nem fognak megszűnni, a bíróság a másik szülőt bízta meg a felügyeleti joggal, ha ez a gyermek érdekének megfelel.

A bíróság akkor is a másik szülőt bízta meg a felügyeleti joggal, ha az egyedüli felügyeleti jogot gyakorló szülő meghal vagy megvonják tőle a felügyeleti jogot, kivéve, ha ez ellentétes a gyermek érdekével.

9 Mit jelent a gyakorlatban, ha a bíróság úgy dönt, hogy a két szülő közösen gyakorolja a szülői felügyeletet?

Amennyiben a szülők közös felügyelettel rendelkeznek, a gyermek felett közösen gyakorolják a felügyeletet, valamint közösen és együttesen viselik a felügyelettel járó kötelezettségeket, figyelembe véve a gyermek általános jóllétét. A közös felügyeletet gyakorló szülők közös képviseleti joggal is rendelkeznek.

Amennyiben a közös felügyeletet gyakorló szülők a gyermek szempontjából fontos kérdésben nem értenek egyet, a bíróság – a szülő kérelmére – e kérdés eldöntésére feljogosíthatja az egyik szülőt. A döntéshozatali jog átengedése esetén a bíróság korlátozhatja a jogot gyakorló szülő döntéshozatali jogát, vagy további kötelezettségeket írhat elő számára.

10 Ha valaki szülői felelősséggel kapcsolatos kérelmet kíván benyújtani, melyik bírósághoz vagy hatósághoz kell fordulnia? Milyen alaki szabályokat kell betartani, és milyen iratokat kell csatolni a kérelemhez?

A felügyeleti jogra vonatkozó jogvitákról a megyei bíróságok határoznak. Felügyeleti jogra vonatkozó vita esetén a felperesnek kérelmet kell benyújtania a megyei bírósághoz a kérelemre induló eljárásban történő tárgyalása érdekében. A kérelmet a gyermek lakóhelye szerinti megyei bírósághoz kell benyújtani. A kérelemben meg kell jelölni a bíróság nevét, a kérelmező személyes adatait, az érintett személyeket és gyermekeiket, valamint a kérelmező kifejezett követelését. Emellett a kérelemben szerepelniük kell a tényeknek, és a kérelmezőnek fel kell sorolnia és be kell mutatnia a rendelkezésére álló bizonyítékokat. A kérelmet a kérelmezőnek vagy a kérelmező képviselőjének alá kell írnia. Képviselővel való eljárás esetén a kérelemhez csatolni kell a meghatalmazást vagy a képviseleti jogosultságot igazoló más iratot.

A kérelmet és az írásbeli bizonyítékokat a bírósághoz észť nyelven, írásban kell benyújtani. Amennyiben az ügyben benyújtott kérelem, kereset, panasz vagy ellentmondás nem észť nyelven készült, a bíróság felszólítja az e dokumentumot benyújtó személyt, hogy a bíróság által meghatározott határidőn belül gondoskodjon annak fordításáról.

A szülők gyermekre vonatkozó jogainak megállapítására és a gyermekkel való kapcsolattartásra vonatkozó ügyeket – vagyis a felügyeleti joggal kapcsolatos ügyeket – kereset alapján is tárgyalni lehet, ha ezt a házasság felbontására vagy tartásdíj megfizetésére vonatkozó keresetben kéri.

11 Milyen eljárás érvényes ezen esetekre? Van-e sürgősségi eljárás?

A bíróságok a keresetre vonatkozó rendelkezések alapján tárgyalják a kérelemre indult, felügyeleti joggal kapcsolatos ügyeket, figyelembe véve a kérelemre indult eljárások tekintetében meghatározott különbségeket (lásd a polgári perrendtartást [1]).

A sürgősségi eljárásban a bíróság csak a kiskorú gyermektől külön élő szülő által fizetendő tartásdíjra vonatkozó követelésről határozhat. A felügyeleti jogra vonatkozó ügyeket nem lehet egyszerűsített eljárásban tárgyalni. A felügyeleti jogra vonatkozó eljárások azonban kérelemre induló eljárások, ennek

megfelelően különböznek a rendes eljárástól. A kérelemre indult eljárásban – jogszabály eltérő rendelkezésének hiányában – a bíróság maga állapítja meg a tényeket és gyűjti össze a bizonyítékokat. A bíróságot jogszabály eltérő rendelkezésének hiányában nem kötik az eljárásban részt vevő felek által előadott kérelmek és tények, valamint a tények felek általi értékelése. A tárgyalásokon a jegyzőkönyv készítésére, valamint az iratkézbesítésre vonatkozó szabályok szintén kevésbé szigorúak. A felügyeleti jogra vonatkozó ügyekben a bíróságok a felügyelet eljárás alatti gyakorlását, vagy az eljárás alatt a gyermekkel való kapcsolattartást szabályozó, illetve a megállapodások későbbi betartását biztosító intézkedéseket is alkalmazhatnak.

A bíróság akkor alkalmazhat megelőző vagy ideiglenes intézkedéseket, ha jogosan feltételezhető, hogy az intézkedések alkalmazásának elmaradása esetén a határozat végrehajtása nehéz vagy lehetetlen lenne. A kérelemre induló családjogi ügyekben minden olyan bíróság alkalmazhat ideiglenes intézkedéseket, amelynek illetékességi területén az intézkedést meg kell hozni. Az ilyen intézkedések közé tartozik például a gyermek visszavitele a másik szülőhöz vagy a törvényes tartási kötelezettség teljesítése; a bíróságok többek között elrendelhetik, hogy az alperes az eljárás időtartama alatt fizesse meg a tartásdíjat vagy nyújtson biztosítékot a fizetési kötelezettség teljesítésére vonatkozóan.

[1] Polgári perrendtartás (RT I 2005, 26, 197; RT I, 2014.06.21., 58). Online: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/513122013001/consolide>.

12 Igényelhető-e jogsegély az eljárás költségeinek fedezésére?

Amennyiben a bíróság úgy véli, hogy a természetes személy a pénzügyi helyzetéből kifolyólag nem képes viselni az eljárás költségeit, részben vagy egészben mentesítheti a személyt a jogi segítségnyújtás költségeinek és az illetéknek a megfizetése alól.

13 Lehet-e fellebbezni a szülői felelősséggel kapcsolatban hozott döntés ellen?

A kérelemre lefolytatott eljárásban hozott ítélet olyan határozat, amelyre jogszabály eltérő rendelkezésének hiányában a kereset alapján meghozott határozat szabályait kell alkalmazni. A felügyeleti jog tárgyában hozott határozattal szemben a fellebbezési eljárásokra vonatkozó általános rendelkezések szerint lehet fellebbezni, ha a fellebbező fél álláspontja szerint az első fokon eljáró bíróság határozatát jogszabályi rendelkezés megsértésére alapozta (például, ha az első fokú bíróság helytelenül alkalmazott egy anyagi jogi vagy eljárásjogi jogszabályi rendelkezést). A fenti okokból semmisségi panaszt is be lehet nyújtani a Legfelsőbb Bírósághoz.

14 Bizonyos esetekben előfordulhat, hogy bírósághoz kell fordulni a szülői felelősséggel kapcsolatos döntés végrehajtása érdekében. Milyen bírósághoz kell fordulni és milyen eljárás követendő ilyen esetekben?

A felügyeleti jogra vonatkozó ügyeket kérelemre lefolytatott eljárásban kell tárgyalni. A kérelemre tárgyalt családjogi ügyben a bíróság által hozott határozat jogszabály eltérő rendelkezésének hiányában a határozat hatálybalépésétől kezdve végrehajtható. A kérelemre indult eljárásban hozott határozat végrehajtható okirat. Amennyiben az adós önként nem tesz eleget a felügyeleti jogra vonatkozó határozatnak, a határozatot a kérelmező által benyújtott kérelem alapján végrehajtási eljárásban kell végrehajtani. Ennek érdekében a kérelmezőnek ahhoz a bírósági végrehajtóhoz kell benyújtania kérelmét, amelynek illetékességi területén az adós lakóhelye vagy székhelye, illetve az adós vagyona található. A gyermekkel való kapcsolattartásra vonatkozó ügyben a bírósági végrehajtó a végrehajtási eljárásban együttműködik a gyermek lakóhelye, vagy kivételes esetben a kötelezett lakóhelye szerinti helyi önkormányzat olyan képviselőjével, aki a gyermekekkel való kommunikáció területén szakértelemmel rendelkezik. Szükség esetén a bírósági végrehajtó javasolhatja a helyi önkormányzat számára, hogy a gyermeket ideiglenesen szociális intézményben helyezték el. Amennyiben a kötelezett akadályozza a végrehajtást, pénzbürség fizetésére kötelezhető.

15 Mit kell tennem az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat e tagállamban történő elismerése és végrehajtása érdekében?

A házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló 2201/2003/EK tanácsi rendelet értelmében az egyik tagállamban meghozott határozatot a másik tagállamban külön eljárás nélkül el kell ismerni. A rendeletet Dánia kivételével minden európai uniós tagállamban alkalmazni kell.

A mindkét fél közös gyermeke tekintetében a szülői felelősség gyakorlásáról valamely tagállamban hozott határozat, amely az adott tagállamban végrehajtható, és amelyet kézbesítettek, más tagállamban akkor kerül végrehajtásra, ha bármely érdekelt fél kérelmére ott végrehajthatóvá nyilvánították. Ennek érdekében végrehajthatóvá nyilvánításra irányuló kérelmet kell benyújtani a bírósághoz.

Az a bíróság, amelyhez a kérelmet be kell nyújtani [itt](#) található.

Az elismerést kérelmező vagy vitató, illetve a végrehajthatóvá nyilvánítást kérelmező félnek be kell nyújtania:

- a) a határozat másolatát, amely megfelel a hitelesség megállapításához szükséges feltételeknek; valamint
- b) a szülői felelősségre vonatkozó határozatra vonatkozó igazolást.

A formanyomtatványt [itt](#) találja.

A szülői felelősségre vonatkozó határozat nem ismerhető el:

- a) ha az ilyen elismerés – a gyermek érdekeit figyelembe véve – nyilvánvalóan ellentétes azon tagállam közrendjével, ahol az elismerést kéri;
 - b) ha – a sürgős eseteket kivéve – a határozatot úgy hozták meg, hogy nem adtak lehetőséget a gyermek meghallgatására, megsértve ezzel annak a tagállamnak az eljárási alapelveit, ahol az elismerést kéri;
 - c) ha a határozatot az alperes távollétében hozták, amennyiben az alperesnek nem kézbesítették az eljárást megindító vagy azzal egyenértékű iratot megfelelő időben és olyan módon, hogy az alperes védelméről gondoskodhasson, kivéve ha megállapítást nyer, hogy az alperes egyértelműen elfogadta a határozatot;
 - d) bármely személy kérelmére, aki azt állítja, hogy a határozat sérti a szülői felelősségét, ha azt úgy hozták meg, hogy e személy meghallgatására nem adtak lehetőséget;
 - e) ha a határozat összeegyeztethetetlen a szülői felelősségre vonatkozó későbbi határozattal, amelyet abban a tagállamban hoztak, ahol az elismerést kéri;
 - f) ha a határozat összeegyeztethetetlen egy későbbi, szülői felelősségre vonatkozó határozattal, amelyet a gyermek szokásos tartózkodási helye szerinti másik tagállamban vagy harmadik államban hoztak, feltéve hogy a későbbi határozat megfelel az elismerés feltételeinek abban a tagállamban, ahol az elismerést kéri;
- vagy
- g) nem tartják be a 2201/2003/EK tanácsi rendelet 56. cikkében meghatározott eljárást.

16 E tagállamban mely bírósághoz kell fordulnom az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat elismerésének megtámadása érdekében? Milyen eljárás alkalmazandó ilyen esetben?

Az a bíróság, amelyhez a kérelmet be kell nyújtani [itt](#) található.

Az elismerést kérelmező vagy vitató, illetve a végrehajthatóvá nyilvánítást kérelmező félnek be kell nyújtania:

- a) a határozat másolatát, amely megfelel a hitelesség megállapításához szükséges feltételeknek; valamint
- b) a szülői felelősségre vonatkozó határozatra vonatkozó, a 2201/2003/EK tanácsi rendelet 39. cikkében meghatározott igazolást.

A formanyomtatványt [itt](#) találja.

17 Melyik jogot alkalmazza a bíróság a szülői felelősségről szóló eljárásban, ahol a gyermek vagy a felek nem e tagállamban élnek vagy eltérő állampolgársággal rendelkeznek?

Az ész nemzetközi magánjogi törvény [\[1\]](#) szerint a gyermek és szülő közötti kapcsolatra a gyermek lakóhelye szerinti ország jogát kell alkalmazni.

Emellett a szülői felelősséggel és a gyermekek védelmét szolgáló intézkedésekkel kapcsolatos együttműködésről, valamint az ilyen ügyekre irányadó joghatóságról, alkalmazandó jogról, elismerésről és végrehajtásról szóló 1996. évi hágai egyezményt is alkalmazni kell az egyezmény aláíró államaiban. Az alkalmazandó jog meghatározását a jogi segítségnyújtásra vonatkozó egyezmények is befolyásolhatják. Az Észt Köztársaság a következő országokkal kötött a jogi segítségnyújtásra vonatkozó megállapodásokat:

megállapodás az Észt Köztársaság, a Litván Köztársaság és a Lett Köztársaság között a jogsegélyről és a jogi kapcsolatokról (1993);

megállapodás az Észt Köztársaság és az Orosz Föderáció között a jogsegélyről és a jogi kapcsolatokról polgári, családjogi és büntetőügyekben (1993);

megállapodás az Észt Köztársaság és Ukrajna között a jogsegélyről és a jogi kapcsolatokról polgári és büntetőügyekben (1995);

megállapodás az Észt Köztársaság és a Lengyel Köztársaság között a jogsegélyről és a jogi kapcsolatokról polgári, munkajogi és büntetőügyekben (1999).

Mivel a Litvániával, Lettországgal és Lengyelországgal a jogi segítségnyújtás területén kötött megállapodások aláírói felei az 1996. évi hágai egyezménynek is aláíró felei, a felek úgy döntöttek, hogy az alkalmazandó jog meghatározása során az egyezmény rendelkezéseit alkalmazzák.

[1] Nemzetközi magánjogi törvény (RT I 2002, 35, 217). Online: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/513112013009/consolide>.

Ez a webhely az [Európa Önökért](#) portál része.

Örömmel vesszük [visszajelzését](#) arról, hogy hasznosnak találta-e az oldalon szereplő információkat.

This webpage is part of an EU quality network

Utolsó frissítés: 04/01/2022

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Szülői felelősség – gyermek feletti felügyelet, kapcsolattartási jog – Írország

1 Mít jelent a gyakorlatban a jogi értelemben vett szülői felelősség fogalma? Melyek a szülői felelősséggel rendelkező személy jogai és kötelességei?

A „szülői felelősség” fogalma – amelyet Írországban „gyámságnak” neveznek – a gyermekekre vonatkozó jogok és kötelezettségek összességét foglalja össze, amellyel a személyt jogszabály, bíróság vagy jogi megállapodás ruházza fel. A szülői felelősség gyakorlója felügyeleti és kapcsolattartási joggal, valamint a gyermek jóllétéhez kapcsolódó egyéb jogokkal rendelkezik.

2 Általában ki gyakorolja a gyermek felett a szülői felelősséget?

Általában a gyermek házasságú szülei rendelkeznek a gyermek feletti közös szülői felelősséggel. Amennyiben a szülők nem házasok, a szülői felelősség általános gyakorlója az anya, de gyámként – a felek közti megállapodásban vagy a bíróság eljárása következtében – a vér szerinti apát is ki lehet nevezni.

3 Ha a szülők nem tudják vagy nem akarják gyakorolni a szülői felelősséget gyermekeik felett, kinevezhető-e helyettük egy másik személy?

Igen. Az egészségügyi igazgatóság a TUSLA gyermek- és családsegítő szolgáltatások osztályán keresztül a kerületi bírósághoz (*District Court*) fordulhat a tizenhét évesnél fiatalabb gyermekeket érintő ilyen felügyeleti végzések meghozatala érdekében. Kivételes körülmények között a bíróság a szülői felelősség gyakorlására gyámot nevezhet ki, ha a szülő nem hajlandó vagy nem képes azt gyakorolni. A végrendeleti gyám a szülő halála esetén gyakorolhatja a szülői felelősséget, ha őt erre végrendeletben, pótvégrendeletben vagy bírósági kijelöléssel felhatalmazták. Ilyen felhatalmazás hiányában az egészségügyi igazgatóság a TUSLA gyermek- és családsegítő szolgáltatások osztályán keresztül a kerületi bírósághoz fordulhat a tizenhét évesnél fiatalabb gyermekeket érintő ilyen felügyeleti végzések meghozatala érdekében, ha a gyermek szülei elhunytak vagy a gyermek gondozására egyébként képtelenek.

4 Ha a szülők elválnak vagy különválnak, hogyan születik döntés a szülői felelősség további gyakorlásáról?

Amennyiben a gyermek szülei felbontják házasságukat vagy különválnak, a felügyeleti jogra és kapcsolattartási jogra vonatkozó kérdéseket a szülők megállapodással rendezhetik. Amennyiben nem tudnak megállapodni, a szülők bírósághoz fordulhatnak, aminek következtében a bíróság felügyeleti jogra vagy láthatásra vonatkozó végzést hozhat. Amennyiben a gyermek mindkét szülője eljárhat gyámként, erre a házasság felbontása vagy a különválás nincs hatással, a házasságon kívüli apa gyámságát azonban – rendkívül kivételes körülmények között és csak abban az esetben, ha erre a gyermek érdekében szükség van – a bíróság megszüntetheti.

5 Ha a szülők megállapodást kötnek a szülői felelősség tárgyában, milyen alaki szabályokat kell betartani ahhoz, hogy megállapodásuk jogilag kötelező erejű legyen?

A szülői felelősségre vonatkozó megállapodást kötő szülők a megállapodás jogi kötőerővel való felruházása érdekében kötelesek azt benyújtani a bírósághoz, ahol a megállapodást ezt tanúsító végzésbe foglalják. A bíróságnak meg kell győződnie arról, hogy a megállapodás megfelelően védi a gyermek jogait és megtagadhatja a végzés meghozatalát, ha nem tudott megbizonyosodni arról, hogy mindkét szülő eleget tesz a gyermekekre vonatkozó kötelezettségeinek. E megállapodások nem szüntethetik meg egyik szülő gyámságát sem.

6 Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni a szülői felelősség kérdésében, milyen egyéb, bíróságon kívüli alternatív megoldások vannak a konfliktus rendezésére?

A felek választhatják a konfliktusmegoldás peren kívüli módját is, például a közvetítés vagy a tanácsadás igénybevételét.

7 Ha a szülők bírósághoz fordulnak, mely kérdésekben hozhat döntést a bíróság a gyermekkel kapcsolatban?

A bíróság a gyermek jóllétére vonatkozó bármely kérdésben határozhat, ideértve többek között a gyámsággal, felügyeleti joggal és kapcsolattartási joggal kapcsolatos kérdéseket. Lásd még a fenti 4. és 5. kérdést – a házasságú szülők és a vér szerinti anya által viselt gyámságot nem szüntetheti meg a bíróság, de a személy szülői felelősségének gyakorlását bizonyos feltételekhez kötheti.

8 Ha a bíróság a szülői felügyeletet csak az egyik szülőnek ítéli meg, az egyben azt is jelenti, hogy a jogot gyakorló szülő a másik szülő előzetes megkérdezése nélkül dönthet a gyermeket érintő minden kérdésben?

Nem. Bár a gyermek felett egyedüli felügyeleti jogot gyakorló szülő szabadon dönthet a gyermek mindennapos gondozására és felügyeletére vonatkozó kérdésekben, a gyermek felügyeleti jogot nem gyakorló, de gyámnak minősülő szülője jogosult részt venni a gyermek jóllétével kapcsolatos minden ügyben, ideértve többek között a gyermek oktatását biztosító intézmény és a gyermek lakóhelyének megválasztását.

9 Mit jelent a gyakorlatban, ha a bíróság úgy dönt, hogy a két szülő közösen gyakorolja a szülői felügyeletet?

Ha a szülők között nincs jelentősen ellenséges viszony, számukra közös felügyeleti jogot lehet biztosítani, amely lehetővé teszi, hogy a szülők közösen hozzák meg a gyermek érdekeihez kapcsolódó jelentős és a mindennapi gondozásra vonatkozó döntéseket. A közös felügyelet nem azt jelenti, hogy mindkét szülő jogosult azonos időt eltölteni a gyermekkel; ehelyett azt biztosítja, hogy mindkét szülő rendelkezik a gyermekre vonatkozó jogokkal és terhelik őket a gyermekre vonatkozó kötelezettségek.

10 Ha valaki szülői felelősséggel kapcsolatos kérelmet kíván benyújtani, melyik bírósághoz vagy hatósághoz kell fordulnia? Milyen alaki szabályokat kell betartani, és milyen iratokat kell csatolni a kérelemhez?

A felek, akik a szülői felelősségre vonatkozó kérelmet kívánnak benyújtani, azt általában a kerületi bírósághoz nyújthatják be; a házassági jogi eljárásokhoz kapcsolt egyes kérelmek esetén azonban előfordulhat, hogy a körzeti bírósághoz (*Circuit Court*) vagy a Felsőbírósághoz (*High Court*) kell fordulni. A Felsőbíróság kizárólagos hatáskörrel rendelkezik a gyermek jogellenes elvitelére vonatkozó ügyekben.

11 Milyen eljárás érvényes ezen esetekre? Van-e sürgősségi eljárás?

Igen. *Ex parte*, vagyis a másik fél értesítése nélkül is bírósághoz lehet fordulni, amennyiben a gyermeket veszélyeztetné, ha a kérelmező a szokásos módon értesítené az alperest.

12 Igényelhető-e jogsegély az eljárás költségeinek fedezésére?

Igen. Költségmentességet a polgári jogi költségmentességi program keretében lehet igénybe venni. A program rászorultsági alapon működik.

13 Lehet-e fellebbezni a szülői felelősséggel kapcsolatban hozott döntés ellen?

Igen. Az elsőfokú bíróság (vagyis azon bíróság, amely előtt az eljárás kezdődött) határozatával szemben lehetőség van fellebbezésre; általában azonban nem lehetséges fellebbezni a fellebbviteli bíróság határozatával szemben.

14 Bizonyos esetekben előfordulhat, hogy bírósághoz kell fordulni a szülői felelősséggel kapcsolatos döntés végrehajtása érdekében. Milyen bírósághoz kell fordulni és milyen eljárás követendő ilyen esetekben?

A szülői felelősségre vonatkozó határozatot végrehajtani kívánó személyek számára ajánlott, hogy a megfelelő bíróságok vagy intézmények szabályait is tekintsék meg. Az *ex parte* kérelmek kivételével minden esetben értesíteni kell az alperest arról, ha valamely határozat végrehajtására irányuló eljárást kíván megindítani.

15 Mit kell tennem az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat e tagállamban történő elismerése és végrehajtása érdekében?

Lásd a 14. kérdésre adott választ.

16 E tagállamban mely bírósághoz kell fordulnom az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat elismerésének megtámadása érdekében? Milyen eljárás alkalmazandó ilyen esetben?

A Felsőbírósághoz, amely teljes körű és eredeti hatáskörrel rendelkezik.

17 Melyik jogot alkalmazza a bíróság a szülői felelősségről szóló eljárásban, ahol a gyermek vagy a felek nem e tagállamban élnek vagy eltérő állampolgársággal rendelkeznek?

A 2000. évi gyermekvédelmi (hágai egyezményről szóló) törvény jogi kötőerőt biztosít a szülői felelősséggel és a gyermekek védelmét szolgáló intézkedésekkel kapcsolatos együttműködésről, valamint az ilyen ügyekre irányadó joghatóságról, alkalmazandó jogról, elismerésről és végrehajtásról szóló 1996. évi hágai egyezménynek, amely alkalmazandó e területen; emellett szintén alkalmazni kell a házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló 2201/2003/EK tanácsi rendeletet (Brüsszel IIa. rendelet) is.

Ez a webhely az [Európa Önökért](#) portál része.

Örömmel vesszük [visszajelzését](#) arról, hogy hasznosnak találta-e az oldalon szereplő információkat.

This webpage is part of an EU quality network

Utolsó frissítés: 16/04/2024

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Szülői felelősség – gyermek feletti felügyelet, kapcsolattartási jog - Görögország

1 Mit jelent a gyakorlatban a jogi értelemben vett szülői felelősség fogalma? Melyek a szülői felelősséggel rendelkező személy jogai és kötelezései?

A szülői felelősség a szülők joga és kötelezettsége. Ez magában foglalja a gyermek személyéről történő gondoskodást, vagyonának kezelését, illetve a személyét vagy vagyonát érintő ügyekben, ügyletekben vagy jogvitákban a gyermek képviselését. Ennélfogva a szülői felelősség biztosítja a kiskorú személyi és vagyoni jogainak védelmét.

2 Általában ki gyakorolja a gyermek felett a szülői felelősséget?

A szülői felelősséget a két szülő közösen gyakorolja. A szülői felelősség gyakorlása körében a szülők által hozott bármely döntésnek a gyermek érdekeire tekintettel kell történnie.

3 Ha a szülők nem tudják vagy nem akarják gyakorolni a szülői felelősséget gyermekeik felett, kinevezhető-e helyettük egy másik személy?

Ha a szülők bármelyike gyakorlati okokból (pl. kórházi kezelés, fogva tartás) vagy jogi okokból (cselekvőképesség hiánya) kifolyólag nem képes a szülői felelősség gyakorlására, akkor az adott szülő pusztán rendelkezni fog ezzel a joggal, míg a szülői felelősséget a másik szülő egyedül gyakorolja.

Ha egyik szülő sem képes a szülői felelősség gyakorlására, a kiskorú gyermeket gyámság alá helyezik; a szülők szülői felelőssége megmarad abban formában, hogy pusztán rendelkeznek ezzel a joggal, de nem képesek azt gyakorolni.

4 Ha a szülők elválnak vagy különválnak, hogyan születik döntés a szülői felelősség további gyakorlásáról?

A házasság felbontása vagy az életközösség megszűnése esetén – amennyiben mindkét szülő él – a szülői felelősség kérdésében a bíróság dönt. A szülői felelősség odaítélhető az egyik szülőnek vagy mindkettejüknek közösen, ha ebben egyetértenek, és egyidejűleg rendezik a gyermek lakóhelyének kérdését is. A bíróság másként is dönthet, így különösen meg is oszthatja a szülői felelősség gyakorlását a szülők között, vagy azt harmadik személyre is ruházhatja.

5 Ha a szülők megállapodást kötnek a szülői felelősség tárgyában, milyen alaki szabályokat kell betartani ahhoz, hogy megállapodásuk jogilag kötelező erejű legyen?

Ha a bíróságnak kell döntenie a szülői felelősség gyakorlása kérdésében (így pl. a házasság felbontása vagy az életközösség megszűnése esetén), a bíróság figyelembe veszi a szülők közötti megállapodásokat, azonban ezek nem kötelezik a bíróságot. Az ilyen megállapodásokra nem vonatkozik semmiféle alaki előírás, pusztán az szükséges, hogy ezeket szabályszerűen közöljék a bírósággal. A szokásos ügymenet szerint egy olyan okirat benyújtására kerül sor, amelyet az érdekelt felek készítenek, és amely tartalmazza a közöttük létrejött megállapodást. Ezt kifejezetten előírja a törvény azokban az esetekben, amikor a házasság közös megegyezéssel történő felbontására kiskorú gyermekekkel rendelkező szülők között kerül sor, amikor is kötelező benyújtani a bíróságnak a gyermekek felügyeleti jogának rendezésére és a kapcsolattartásra vonatkozó írásbeli megállapodást. Minden egyéb tekintetben a szülők informálisan is – minden alaki előírás vagy hivatalos eljárás betartása nélkül – megegyezhetnek a szülői felelősség gyakorlásáról annak érdekében, hogy egymás között a gyakorlatban megosszák a felelősség gyakorlását úgy, hogy bizonyos tekintetben az egyik szülő gyakorolja a felelősséget, más tekintetben pedig a másik: például az egyik szülő gyakorolja a gyermek feletti felügyeleti jogot, a másik kezeli a kiskorú vagyonát és képviseli az érdekeit.

6 Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni a szülői felelősség kérdésében, milyen egyéb, bíróságon kívüli alternatív megoldások vannak a konfliktus rendezésére?

Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni a szülői felelősség kérdésében, és a gyermek érdeke az, hogy döntés szülessen, a kérdésben a bíróság dönt. Alternatív vitarendezési eszközként közvetítés (mediáció) vehető igénybe.

7 Ha a szülők bírósághoz fordulnak, mely kérdésekben hozhat döntést a bíró a gyermekkel kapcsolatban?

Ha a szülők nem tudnak megegyezni a szülői felelősségük gyakorlásának egy bizonyos kérdésében, és ezzel bírósághoz fordulnak, akkor a bíróság csak ebben a kérdésben dönthet. Előfordulhat, hogy ez egy olyan kérdés, amely a szülői felelősség gyakorlása során merül fel, és a szülők nem értenek benne egyet, mert mindketten a saját véleményükhöz ragaszkodnak, így a gyermek érdekét szem előtt tartó döntésre van szükség. A kérdés lehet tárgyat tekintve jelentős, mint például a gyermek utónevének megválasztása, egy műtétbe való beleegyezés stb., vagy lehet olyan kérdés is, amely tárgyat tekintve ugyan nem túlságosan jelentős, de amelyet a szülők elég fontosnak tartanak ahhoz, hogy bírósághoz forduljanak vele.

8 Ha a bíróság a szülői felügyeletet csak az egyik szülőnek ítéli meg, az egyben azt is jelenti, hogy a jogot gyakorló szülő a másik szülő előzetes megkérdezése nélkül dönthet a gyermeket érintő minden kérdésben?

Főszabályként igen, ha a kérdés az egyik szülőnek odaítélt felügyeleti jog körébe tartozik. A szülők bármikor dönthetnek úgy, hogy nem fogadják el a bíróságnak azt a döntését, hogy egyedül az egyik szülőnek ítéli oda a felügyeleti jogot: még a bíróság ítélethirdetése után is megállapodhatnak abban, hogy másként egyeznek meg, és a másik szülőnek is szerepet biztosítanak a gyermekről való gondoskodásban, feltéve természetesen, hogy ez a megegyezés szolgálja legjobban a gyermek érdekét.

9 Mit jelent a gyakorlatban, ha a bíróság úgy dönt, hogy a két szülő közösen gyakorolja a szülői felügyeletet?

Ez azt jelenti, hogy a gyermekről történő gondoskodásra vonatkozó döntéseket a szülőknek közösen kell meghozniuk.

10 Ha valaki szülői felelősséggel kapcsolatos kérelmet kíván benyújtani, melyik bírósághoz vagy hatósághoz kell fordulnia? Milyen alaki szabályokat kell betartani, és milyen iratokat kell csatolni a kérelemhez?

Az illetékes bíróság mindig az első fokon eljáró bíróság egyesbírója (*μονομελής πρωτοδικείο*). A keresetet a területi illetékességgel rendelkező bíróságnál kell benyújtani, valamint kézbesíteni kell az alperes részére; a kereset alapjául szolgáló iratokat is be kell nyújtani a bírósághoz.

11 Milyen eljárás érvényes ezen esetekre? Van-e sürgősségi eljárás?

Az első fokon eljáró bíróság egyesbírója a polgári eljárásról szóló törvénykönyv 681(B) és (C) cikkeiben meghatározott különleges eljárás szerint hozza meg a döntését. Az ügyek tárgyalásának felgyorsítása érdekében ehhez a munkaügyi jogviták eljárása szolgál modellként. A szülői felelősséggel kapcsolatos viták döntően személyes jellegéből fakadóan alkalmazni kell a házassági ügyek eljárására vonatkozó bizonyos rendelkezéseket, valamint a nem peres eljárásoknak a nyomozó hatóságra és a bíróság által hivatalból lefolytatott bizonyításfelvételre vonatkozó szabályait is. Ha azonban a szülői felelősség gyakorlására vonatkozó vita a polgári eljárásról szóló törvénykönyv 592. cikkének (1) bekezdésében említett házassági viták valamelyikéhez kapcsolódik (pl. házasság felbontása vagy házasság érvénytelenítése), illetve ha a törvénykönyv 614. cikkének (1) bekezdésében említett vitákkal függ össze (pl. apaság megállapítása), a bíróság köteles a törvénykönyv 598–612. és 616–622. cikkeiben meghatározott eljárást alkalmazni. Sürgős ügyekben átmeneti beavatkozásra (*ασφαλιστικά μέτρα*), illetve veszélyhelyzetben ideiglenes intézkedésre (*προσωρινή διαταγή*) kerülhet sor.

12 Igényelhető-e jogsegély az eljárás költségeinek fedezésére?

Igen, a költségmentességre vonatkozó általános feltételek szerint.

13 Lehet-e fellebbezni a szülői felelősséggel kapcsolatban hozott döntés ellen?

A szülői felelősségre vonatkozó bírósági ítélet visszavonható vagy megváltoztatható, ha időközben megváltoztak azok a feltételek, amelyekre figyelemmel a bíróság döntött. A szülői felelősségre vonatkozó ítélet egyébként a rendes jogorvoslatok útján, a szokásos követelményekhez igazodva támadható meg (ténykérdésben és jogkérdésben benyújtott fellebbezés [*έφεση*], csak jogkérdésben tett fellebbezés [megsemmisítés, *αναίρεση*], semmisségi kérelem [*ανακοπή ερημοδικίας*], felülvizsgálat [*αναψηλάφηση*]).

14 Bizonyos esetekben előfordulhat, hogy bírósághoz kell fordulni a szülői felelősséggel kapcsolatos döntés végrehajtása érdekében. Milyen bírósághoz kell fordulni és milyen eljárás követendő ilyen esetekben?

A szülői felelősségre vonatkozó ítélet a polgári eljárásról szóló törvénykönyv 950. cikke alapján érvényesíthető, ha kötelezettségeket is megállapít, például, ha nem csak a szülői felelősség vagy a szülői felügyelet kérdését vagy a gyermekkel való kapcsolattartást rendezi, de emellett elrendeli a gyermek visszavételét, vagy meghatározza a kapcsolattartási szabályokat, illetve megtiltja a feleknek, hogy ezzel ellentétesen cselekedjenek. Így különösen: a) a gyermek átadását vagy visszaadását elrendelő ítélet előírja azon szülő számára, akinél a gyermek van, hogy tegyen a bíróság rendelkezései szerint, és ha nem tartja be a bíróság ítéletét, akkor ugyanez az ítélet rendelkezhet legfeljebb 50 000 EUR összegű bírság automatikus kiszabásáról, amelyet a gyermek átadását vagy visszaadását kérő fél részére kell megfizetni, illetve határozhat legfeljebb egy évig terjedő ideiglenes fogva tartásról is, vagy mindkét szankcióról együttesen (közvetett végrehajtás (*έμμεση εκτέλεση*)); és b) amennyiben akadályozzák egy szülőnek a gyermekével történő személyes kapcsolattartásra vonatkozó jogát, a kapcsolattartásról rendelkező ítélet a kapcsolattartást akadályozó szülőt bírsággal vagy elzárással fenyegetheti (kiegészítő végrehajtás (*αναπληρωματική εκτέλεση*)).

15 Mit kell tennem az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat e tagállamban történő elismerése és végrehajtása érdekében?

A szülői felelősség tárgyában más tagállamban hozott bírósági ítéleteket a görög közigazgatási hatóságok minden további formáság nélkül automatikusan elismerik. A görög bíróságok jogosultak arra, hogy egy külföldi ítélet vagy egy külföldi ítélet elismerésére vonatkozó kérelem érvényességéről a származási

tagállam hatáskörének előzetes vizsgálata nélkül döntsenek. Görögországban történő elismerés kérelmezése esetén a görög bíróság akkor utasíthatja el a szülői felelősségre vonatkozó ítélet elismerését, ha: a) ez ellentétes lenne a belföldi közrenddel, mindig figyelemmel arra, mi szolgálja legjobban a gyermek érdekét; vagy b) ez összeegyeztethetetlen lenne egy későbbi ítélettel, amelyet a görög bíróságok a szülői felelősség tárgyában hoztak. Ezenfelül a görög bíróságok – ha az elismerés kérelmezésének helye szerinti tagállam bíróságaként a 2201/2003/EK tanácsi rendelet értelmében a gyermek tartózkodási helye alapján joghatósággal rendelkeznek – eltérően is rendezhetik a gyermek feletti szülői felelősség kérdését azáltal, hogy utóbb saját döntést hoznak az ügyben anélkül, hogy előzetesen megvizsgálják a származási tagállam joghatóságát és az ítéletének kötelező természetét (például hogy lehet-e ellene fellebbezni).

16 E tagállamban mely bírósághoz kell fordulnom az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat elismerésének megtámadása érdekében? Milyen eljárás alkalmazandó ilyen esetben?

A szóban forgó ügyekben az illetékes bíróság az első fokon eljáró egyesbíróság, amely a vita jellegének megfelelő eljárás alapján tárgyalja az ügyet.

17 Melyik jogot alkalmazza a bíróság a szülői felelősségről szóló eljárásban, ahol a gyermek vagy a felek nem e tagállamban élnek vagy eltérő állampolgársággal rendelkeznek?

A szülő-gyermek kapcsolatot sorrendben az alábbiak szabályozzák: (1) az utolsó közös állampolgárságuk szerinti jogrend; (2) az utolsó közös szokásos tartózkodási helyük szerinti jogrend; (3) a gyermek állampolgársága szerinti jogrend.

Ez a webhely az [Európa Önökért](#) portál része.

Örömmel vesszük [visszajelzését](#) arról, hogy hasznosnak találta-e az oldalon szereplő információkat.

This webpage is part of an EU quality network

Utolsó frissítés: 15/12/2020

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Figyelem: az oldal eredeti nyelvű változata [es](#) nemrég módosult. Az Ön által

kiválasztott nyelvi változatot most készítik fordítóink.

Szülői felelősség – gyermek feletti felügyelet, kapcsolattartási jog - Spanyolország

1 Mit jelent a gyakorlatban a jogi értelemben vett szülői felelősség fogalma? Melyek a szülői felelősséggel rendelkező személy jogai és kötelességei?

A spanyol jogban a szülői felelősséget általában a „patria potestad” (szülői hatalom) kifejezéssel említik. Ezt a kiskorú személyének és vagyonának védelmével a törvény erejénél fogva, illetve bírósági határozattal megbízott természetes személyek (általában a szülők), illetve jogi személyek jogai és kötelezettségei alkotják.

A szülői felelősséget mindig a gyermekek javára kell gyakorolni, személyiségükkel összhangban, testi és lelki épségük tiszteletben tartásával. A szülői felelősség a következő kötelezettségeket és jogokat tartalmazza:

a gyermekek gondozása, felügyelete, táplálása, nevelése és megfelelő iskoláztatásának biztosítása;

a gyermekek képviselése és vagyonuk kezelése.

2 Általában ki gyakorolja a gyermek feletti szülői felelősséget?

A szülők szülői felelősséggel tartoznak kiskorú gyermekeik irányában.

A szülők különválása, válása, szétválása vagy együttélésük megszűnése esetén – kivételes körülményektől eltekintve – a kiskorú személyére és vagyonára vonatkozó jogok és kötelezettségek mindkét szülőt megilletik.

Ha a szülők külön élnek, a szülői felelősséget az a szülő gyakorolja, akivel a gyermek él. A másik szülő indoklással alátámasztott kérelmére azonban a bíróság a gyermek érdekében dönthet úgy, hogy a másik szülő részére is biztosítja az előbbi szülővel közösen gyakorolható szülői felelősséget, vagy megoszthatja az apa és az anya között a szülői felelősség gyakorlásával járó feladatokat.

3 Ha a szülők nem tudják vagy nem akarják gyakorolni a szülői felelősséget gyermekeik felett, kinevezhető-e helyettük egy másik személy?

A spanyol jog értelmében – ha a szülők egyáltalán nem vagy nem kielégítően teljesítik a kiskorúak gondviselése terén törvényben meghatározott védelmi kötelezettségüket – bírósági felügyelet mellett más hozzátartozók, személyek vagy intézmények is kijelölhetők a kiskorúakra vonatkozó szülői felelősség gyakorlására.

4 Ha a szülők elválnak vagy különválnak, hogyan születik döntés a szülői felelősség további gyakorlásáról?

A szülők különválása vagy házasságuk felbontása esetén a szülői felelősség meghatározható:

a szülők együttes kérésére, ún. szabályozó megállapodásban (convenio regulado), amelyet bíróságnak kell jóváhagynia;

bírósági határozattal, kontradiktórus eljárásban.

A szülői felelősség a kiskorúak védelmének intézményeként mindkét szülőt megilleti.

A kiskorúak gondviselésére és felügyeletére vonatkozó döntések az alábbiak szerint összegezhetők:

A szülők egyike részére történő odaítélés; a felügyeletet nem gyakorló szülő részére általában láthatási jogot biztosítanak.

Közös odaítélés váltakozó időszakokkal, amelyekben a kiskorú hol az egyik, hol pedig a másik szülővel van.

Kivételes alapon – ha a körülmények ezt indokolják és a kiskorú érdekében áll – hozható a gondviselést és a felügyeletet más személy részére odaítélő bírósági határozat is, akár a szülők javaslatára, akár közvetlen bírósági döntéssel.

Azokban az esetekben, amikor valamely hatóság felelős a gyermek gondviseléséért, ezt a helyzetet fenntartják, és a felügyeletet egyik szülőnek sem ítélik oda.

A szülői felügyelet konkrét rendszeréről eseti alapon, a kiskorú gyermek érdekében megfelelően döntenek.

5 Ha a szülők megállapodást kötnek a szülői felelősség tárgyában, milyen alaki szabályokat kell betartani ahhoz, hogy megállapodásuk jogilag kötelező erejű legyen?

A szülői felelősséggel kapcsolatos kérdésekben megállapodást kötő szülők kötelesek egy olyan aláírt szabályozó megállapodást benyújtani, amely tartalmaz minden olyan kérdéskört, amelyben megállapodtak. Ebben egyebek mellett kifejezetten ki kell térni az alábbiakra:

- a kiskorú gondviselése és felügyelete;
- a szülők láthatási jogának rendezése;
- a szülői felelősség gyakorlása;
- a családi lakhely használata;
- a kiskorú gyermek számára fizetendő tartásdíj.

A szabályozó megállapodást az illetékes elsőfokú bírósághoz benyújtott kérelemmel együtt kell benyújtani. A szülőknek meg kell erősíteniük a megállapodást a bíróság előtt. A kiskorú gyermeket – amennyiben szükségesnek ítéli – a bíróság hivatalból, vagy az ügyész, a felek, a bíróság technikai személyzetének tagjai vagy maga a kiskorú gyermek kérelmére meghallgatja. Az ügyész véleményének kikérését követően a bíró értékeli a megállapodásokat.

Ha ez nem sérti a gyermekek érdekeit, a bíróság jóváhagyja a házasfelek által a házasság érvénytelenítése vagy felbontása, illetve a különválás következményei tekintetében kötött megállapodásokat. Ha a felek a nagyszülők és az unokák közötti kapcsolattartás és kommunikáció vonatkozásában javasolnak szabályozást, a bíró ezt a nagyszülők meghallgatása és beleegyezésének megszerzése után jóváhagyhatja.

A megállapodás elutasítását indokolással ellátott határozatba kell foglalni. Ilyenkor a házasfeleknek adott esetben jóváhagyásra új javaslatot kell a bíró elé terjeszteniük.

6 Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni a szülői felelősség kérdésében, milyen egyéb, bíróságon kívüli alternatív megoldások vannak a konfliktus rendezésére?

A felek közötti megállapodás érdekében a bírósági döntés legjobb alternatívája a családjogi közvetítés (mediáció).

Bármely megkötött megállapodás csak akkor végrehajtható, ha azt a bíróság jóváhagyta.

7 Ha a szülők bírósághoz fordulnak, mely kérdésekben hozhat döntést a bíró a gyermekkel kapcsolatban?

A bíróság határozatában a bírónak minden esetben a kiskorú gyermekek érdekét szem előtt tartva kell döntést hoznia az alábbi kérdésekben, lehetőleg – ha megfelelő ítélőképességgel rendelkeznek – a gyermekek meghallgatása után, és elkerülve a testvérek egymástól való elszakítását:

- az egyik vagy mindkét szülő részére biztosított felügyeletre és gondviselésre, valamint az iskoláztatásra vonatkozó bírósági intézkedések;
- a kapcsolattartás szülők közötti rendjét, megjelölve a szülők és gyermekeik közötti kommunikáció és közös időtöltés időpontját, módját és helyét;
- kivételesen e láthatási jogok korlátozhatók vagy felfüggeszthetők, ha ezt komoly körülmények indokolják, vagy ha az egyik szülő súlyosan és ismételtelen megszegi kötelezettségeit;
- a szülői felelősség odaítélése, valamint – ha ez szükséges és a gyermek érdekében áll – e felelősségnek az egyik szülő általi teljes vagy részleges gyakorlásáról szóló döntés, beleértve indokolt esetben e felelősség gyakorlásának megvonását is;
- az egyes szülők által fizetendő, a gyermek szükségleteinek fedezését szolgáló tartás megállapítása a fennálló anyagi körülményekre figyelemmel, és a tartás kielégítő voltának biztosításához szükséges intézkedések elfogadása;
- ha a szülők között nem jött létre megállapodás, a családi lakóhely és a közösen használt dolgok használatának odaítélése, a kiskorú gyermekek felett felügyeletet gyakorló házaspár előnyben részesítésével.

8 Ha a bíróság a szülői felügyeletet csak az egyik szülőnek ítéli meg, az egyben azt is jelenti, hogy a jogot gyakorló szülő a másik szülő előzetes megkérdezése nélkül dönthet a gyermeket érintő minden kérdésben?

Főszabályként a szülői felelősségben a két szülő osztozik. A kiskorút érintő valamennyi kérdés eldöntésének és rendezésének jogát mindkét szülő gyakorolja, még akkor is, ha csak egyikük kapott felügyeleti jogot.

Abban az esetben, ha a szülők nem értenek egyet a kiskorú gyermekről hozható vagy hozandó döntéseket illetően – amelyek vonatkozhatnak iskolai vagy nevelési kérdésekre (például iskolaválasztás és tanórákon kívüli tevékenységek), az egészségügyi ellátásra (például orvosválasztás), személyt érintő kérdésekre (például névválasztás vagy vallásos nevelés), vagy a kiskorúak lakóhelyéül szolgáló helyre vagy országra stb. –, és nem lehetséges a megállapodás, a vita rendezése érdekében bármelyik szülő bírósághoz fordulhat.

Mindkét szülő és (amennyiben kellő belátási képességgel rendelkezik) a gyermek meghallgatását követően a bíró az apának vagy az anyának ítéli a döntéshozatali jogot. Ha ismét vita vagy más olyan ok merül fel, amely súlyosan akadályozza a szülői felelősség gyakorlását, a bíró a döntéshozatali jogot teljes egészében vagy részben az egyik szülőre ruházhatja, vagy a két szülő között megoszthatja. Mindezeket az intézkedéseket legfeljebb kétéves időtartamra lehet meghozni.

9 Mit jelent a gyakorlatban, ha a bíróság úgy dönt, hogy a két szülő közösen gyakorolja a szülői felügyeletet?

Ha a kiskorú felügyeletét közösen kapja meg a két szülő, a gyakorlatban a kiskorú mindennapos gondozása és közvetlen felügyelete előzetesen megállapított időszakonkénti váltásban történik. A közös szülői felügyeletről szóló rendelkezések különbözőek lehetnek; a szokásos gyakorlat a heti váltás, vagy a hét napjainak megosztása, és a hétvégék váltakozó felosztása a szülők között.

A tanítási szünetek időtartamát a két szülő megosztja egymás között.

10 Ha valaki szülői felelősséggel kapcsolatos kérelmet kíván benyújtani, melyik bírósághoz vagy hatósághoz kell fordulnia? Milyen alaki szabályokat kell betartani, és milyen iratokat kell csatolni a kérelemhez?

A közös megegyezéses különválásra vagy a házasság ilyen felbontására irányuló eljárások esetében a házaspár vagy a kérelmezők bármelyikének utolsó közös lakóhelye szerinti elsőfokú bíróság rendelkezik illetékességgel.

A kontradiktórius házassági perekben a házastársak lakóhelye szerinti elsőfokú bíróság illetékes; abban az esetben, ha a házastársak eltérő bírósági körzetekben laknak, a felperes dönti el, hogy a házaspár utolsó lakóhelye vagy az alperes lakóhelye szerinti bíróságot választja.

Azok a személyek, akik nem rendelkeznek meghatározott lakó- vagy tartózkodási hellyel, az aktuális vagy a legutolsó tartózkodási helyük szerinti bíróságok előtt perelhetők, a felperes választásától függően; amennyiben az illetékességet így sem lehet megállapítani, az eljárást a felperes lakóhelye szerint illetékes bíróság folytatja le.

A kizárólag a kiskorú gyermekek felügyeletével, gondviselésével és tartásával kapcsolatos olyan eljárásokban, ahol a szülők nem házasok, a szülők utolsó közös lakóhelye szerinti elsőfokú bíróság illetékes. Ha eltérő bírósági körzetekben laknak, a felperes dönti el, hogy az alperes vagy a kiskorú lakóhelye szerinti bíróságot választja.

A házasságnak a népesség-nyilvántartásba történő bejegyzéséről szóló tanúsítványt, és adott esetben a leszármazottak születési anyakönyvi kivonatát a kérelemhez csatolni kell azon dokumentum vagy dokumentumok mellé, amelyekre a házastárs a jogait alapozza. Amennyiben a tulajdon megosztását kéri, a felperes köteles benyújtani azokat a birtokában lévő dokumentumokat – például adóbevallásokat, fizetési jegyzékeket, banki kivonatokat, tulajdoni lapokat vagy forgalmi engedélyeket –, amelyek alapján a házastársak, és adott esetben a gyermekek pénzügyi helyzete megítélhető.

11 Milyen eljárás érvényes ezen esetekre? Van-e sürgősségi eljárás?

Ezekben az esetekben az alábbi eljárások alkalmazandók:

ha a felek megállapodtak, a polgári eljárásról szóló törvény 777. cikkében megjelölt közös megegyezési eljárás a különválás, a házasság felbontása és – ha nem áll fenn házasság – a kiskorú gyermekek felügyelete, gondviselése és tartása ügyében hozandó végleges intézkedések tekintetében;

ha a felek nem állapodtak meg, a polgári eljárásról szóló törvény 770. és 774. cikkében meghatározott kontradiktórius peres eljárást kell lefolytatni, amely akkor is alkalmazandó a családjogi eljárásokban és a kiskorúakra vonatkozó eljárásokban, ha a szülők nem házasodtak össze.

Sürgős ügyekben az alábbi eljárások szerinti intézkedések elfogadása kérelmezhető:

Ideiglenes intézkedések házasság semmissé nyilvánítására, különválásra és házasság felbontására irányuló kérelem benyújtását megelőzően, vagy olyan eljárásokban, amelyek tárgya kiskorú gyermekek felügyelete, gondviselése és tartása. Ezt a polgári eljárásról szóló törvény 771. és 772. cikke szabályozza. A törvény kifejezetten kimondja, hogy amennyiben fennáll a sürgős intézkedés indoka, az első határozatban azonnali hatályú intézkedéseket lehet elrendelni. Házassági eljárás vagy kiskorú ügyében benyújtott kereset befogadásából eredő – az előző esetekkel megegyező – ideiglenes intézkedések. Ezt a polgári eljárásról szóló törvény 773. cikke szabályozza.

12 Igényelhető-e jogsegély az eljárás költségeinek fedezésére?

Teljes vagy részleges költségmentesség vehető igénybe, ha a kérelmező igazolja, hogy megfelel a költségmentességről szóló törvényben meghatározott, költségmentességre jogosító feltételeknek. (lásd: „[Költségmentesség – Spanyolország](#)”).

13 Lehet-e fellebbezni a szülői felelősséggel kapcsolatban hozott döntés ellen?

A megfellebbezhető határozatok körének megállapításához különbséget kell tenni a szülői felelősség tárgyában hozható lehetséges határozatok között, így: a kontradiktórius peres ügyekben hozott összes határozat ellen fellebbezéssel lehet élni a tartományi törvényszék előtt;

a közös megegyezés alapján folyó eljárásokban hozott határozatok ellen csak akkor lehet fellebbezéssel élni a tartományi törvényszék előtt, ha ezek olyan intézkedést tartalmaznak, amely eltér a szabályozó megállapodás feltételeitől.

A törvény nem biztosít jogorvoslati lehetőséget az előzetes ideiglenes intézkedésekre, ideiglenes intézkedésekre vagy a szülői felelősség gyakorlására vonatkozó határozatok ellen.

14 Bizonyos esetekben előfordulhat, hogy bírósághoz kell fordulni a szülői felelősséggel kapcsolatos döntés végrehajtása érdekében. Milyen bírósághoz kell fordulni és milyen eljárás követhető ilyen esetekben?

Ha a szülői felelősségről hozott bírósági határozatok nem teljesítik önként, a határozatot kibocsátó elsőfokú bíróságtól kérhető a nem teljesített intézkedés vagy intézkedések végrehajtásának elrendelése.

Meg kell jelölni azt az ítéletet vagy határozatot, amelynek végrehajtását kéri, és azt a személyt, aki ellen a végrehajtás foganatosítandó.

15 Mit kell tennem az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat e tagállamban történő elismerése és végrehajtása érdekében?

A közös gyermeket érintő házassági eljárásokban a szülői felelősség gyakorlásáról valamely tagállamban hozott, e tagállamban végrehajtható és az érintettekkel közölt határozatokat Spanyolországban bármelyik érdekelt fél kérelmére eljárásn kívül elismerik, összhangban a házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2003. november 27-i 2201/2003/EK tanácsi rendelet rendelkezéseivel. Ez a rendelet alkalmazandó a 2022. augusztus 1-jé előtt indított bírósági eljárásokra, az ezen időpontot megelőzően kiállított vagy bejegyzett közokiratokra, és egyezségekre, amelyek a megkötésük szerinti tagállamban végrehajthatóvá váltak. A továbbiakban a 2019. június 25-i 2019/1111. sz. rendelet lesz alkalmazandó.

A végrehajtás érdekében végrehajtási kérelmet kell benyújtani ahhoz a bírósághoz, amelynek illetékességi területén a kiskorú él, és ahol a határozat végrehajtását kéri. A végrehajtási kérelmet az V. mellékletben található formanyomtatványon – mellékelve a végrehajtani kívánt határozatnak a hitelesség minden követelményének megfelelő másolatát – kell benyújtani. Az eljárásban ügyvéd vagy jogi képviselő részvétele kötelező.

16 E tagállamban mely bírósághoz kell fordulnom az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat elismerésének megtámadása érdekében? Milyen eljárás alkalmazandó ilyen esetben?

Ha az érdekelt az Európai Unió egy másik tagállamának bírósága által a szülői felelősség tárgyában hozott határozat spanyolországi elismerése ellen kifogást kíván emelni, ahhoz az elsőfokú bírósághoz kell fordulnia, amelytől a határozat elismerését kérték, és hivatkozni kell a 2201/2003/EK rendeletben el nem ismerési okként meghatározott valamely indok fennállására, valamint – megfelelő időben – a 2019/1111. rendelet által elismertekre.

Jelenleg a következő okokra lehet hivatkozni:

a határozat – figyelembe véve a gyermek mindenek felett álló érdekét – nyilvánvalóan ellentétes a közrenddel,

a gyermek meghallgatására nem adtak lehetőséget (sürgős esetekben nem elfogadható ok),

ha az eljárást az érintett távollétében folytatták le, a keresetet nem adták át vagy nem küldtek róla írásos értesítést, kivéve ha bizonyítják, hogy a határozatot az érintett elfogadta,

ha nem hallgatták meg azt a felet, aki az elismerést vitatja, és azt állítja, hogy a határozat a szülői felelősség gyakorlását akadályozza,

valamint ha összeegyeztethetetlen egy másik, később hozott határozattal.

17 Melyik jogot alkalmazza a bíróság a szülői felelősségről szóló eljárásban, ahol a gyermek vagy a felek nem e tagállamban élnek vagy eltérő állampolgársággal rendelkeznek?

A szülői felelősséggel és a gyermekek védelmét szolgáló intézkedésekkel kapcsolatos együttműködésről, valamint az ilyen ügyekre irányadó joghatóságról, alkalmazandó jogról, elismerésről és végrehajtásról szóló 1996. évi Hágai egyezménynek megfelelően az alkalmazandó jog a kiskorú szokásos tartózkodási helye szerinti jog.

Ez a webhely az [Európa Önökért](#) portál része.

Örömmel vesszük [visszajelzését](#) arról, hogy hasznosnak találta-e az oldalon szereplő információkat.

Your
Europe

This webpage is part of an EU quality network

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Szülői felelősség – gyermek feletti felügyelet, kapcsolattartási jog - Franciaország

1 Mit jelent a gyakorlatban a jogi értelemben vett szülői felelősség fogalma? Melyek a szülői felelősséggel rendelkező személy jogai és kötelességei?

Franciaországban a szülői felügyelet a gyermek érdekeit szolgáló jogok és kötelezettségek összességét jelenti.

A szülői felügyelet a gyermek nagykorúvá válásáig vagy nagykorúsításáig tart.

A szülők kötelessége a gyermekek biztonságának, egészségének és erkölcsi értékrendjének védelme, oktatása és fejlődésének elősegítése, tiszteletben tartva a gyermekek személyiségét.

A szülők – különösen különválásuk esetén – felelősek a gyermek szokásos tartózkodási helyének meghatározásáért. A szülőknek biztosítani kell a gyermek lakhatását, vagy – ha ezt nem tudják megtenni – gondoskodniuk kell a gyermek harmadik személynél való elhelyezéséről.

A szülők joga és kötelessége az ellenőrzés, továbbá gondoskodniuk kell a gyermekekről, és ügyelniük kell a napi szükségleteikre. A gyermek életkorára figyelemmel felügyelhetik vagy akár meg is tilthatják a gyermek harmadik személyekkel fennálló kapcsolatát. Tiszteletben kell tartaniuk a gyermekeknek a nagyszüleikkel fennálló személyes kapcsolathoz fűződő jogait.

A szülők felelőssége biztosítani a gyermekek oktatását. Ez kiterjed az iskoláztatásra, a szakképzésre, az erkölcsre és a közéletre. A szülők felelősek a gyermek vallási irányultságának meghatározásáért, tiszteletben tartva a gyermek személyiségét. A szülők döntenek a gyermeknek nyújtandó orvosi kezelésről.

Mivel a szülők gyakorolják a szülői felügyeletet, ők a gyermekek törvényes képviselői is, és e minőségükben képviselik a gyermekeket minden polgári ügyben, valamint kezelik a gyermekek vagyonát.

Függetlenül attól, hogy gyakorolják-e a szülői felügyeletet, mindegyik szülőnek az anyagi eszközeivel és a gyermek szükségleteivel arányosan hozzá kell járulni a gyermek tartásához és oktatásához.

2 Általában ki gyakorolja a gyermek feletti szülői felelősséget?

A szülői felügyelet egyenlő mértékben illeti meg mindkét szülőt. A szülői hatalom fogalmát 1970-ben eltörölték Franciaországban.

A szülői felügyelethez való jog különbözik a szülői felügyelet gyakorlásától. Előfordulhat, hogy a szülő a szülői felügyelet gyakorlása nélkül rendelkezik a szülői felügyelethez való joggal.

Főszabályként mindkét szülő közösen gyakorolja a szülői felügyeletet, kivéve az apaság késői, vagyis a gyermek születése után több, mint egy évvel történő elismerése esetén (ebben az esetben kizárólag a bírósághoz intézett együttes nyilatkozat vagy a családjogi ügyekben eljáró bíró [*juge aux affaires familiales*] határozata teszi lehetővé a szülői felügyelet közös gyakorlását). Az anya tehát adott esetben egyedül gyakorolhatja a szülői felügyeletet, de az alapelv az, hogy mindkét szülő közösen gyakorolja.

A gyermek felett a szülői felügyeletet közösen gyakorló szülőknek közösen kell dönteniük a gyermeket érintő minden lényeges kérdésben (költözés, iskolaváltás, műtétek stb.).

Azt a szülőt, aki rendelkezik a szülői felügyelethez való joggal, de nem gyakorolja azt, továbbra is tájékoztatni kell a másik szülő által hozott fontos döntésekről az „ellenőrzési” joga és kötelezettsége gyakorlása érdekében. Tájékoztatni kell, hogy súlyosabb gondok esetén értesíteni tudja a szociális intézményeket vagy a bíróságot. Továbbra is köteles hozzájárulni a gyermek tartásához és oktatásához, ezért adott esetben fizetnie kell gyermektartást. Adott esetben a bíróság dönt arról, hogy a szülői felügyeletet közösen vagy kizárólagosan gyakorolják.

3 Ha a szülők nem tudják vagy nem akarják gyakorolni a szülői felelősséget gyermekeik felett, kinevezhető-e helyettük egy másik személy?

Ha a szülők ideiglenesen nem tudnak gondoskodni gyermekeikről, harmadik személyre kell bízniuk őket. A bírósághoz is fordulhatnak a szülői felügyelet gyakorlásának e harmadik személyre történő átruházása iránt. A szülői felügyelet gyakorlásának átruházása ebben az esetben önkéntes.

Ha a szülők veszélyeztetik gyermeküket, akkor az a gyermekekkel kapcsolatos ügyekben eljáró bíróság, amelyhez mindkét vagy csak az egyik szülő, az a személy, akire a gyermeket bízta, a kiskorú gyámja vagy maga a kiskorú fordult, vagy az ügyész elrendelheti a gyermek elhelyezését, és harmadik személy vagy a regionális tanács (*Conseil départemental*) elnökének felügyelete alatt álló gyermekjóléti szolgálat (*Aide Sociale à l'Enfance*) gondozásába adhatja. Általános szabály, ha a szülők egyértelműen nem akarják vagy nem képesek részben vagy teljesen gyakorolni a szülői felügyeletet, az a személy, intézmény vagy gyermekjóléti szolgálat, akinél vagy amelynél a gyermeket elhelyezték, vagy valamely családtag keresetet terjeszthet elő a bíróságnál a szülői felügyelet részleges vagy teljes körű gyakorlásának átruházása iránt. Ezt olykor a szülői felügyelet gyakorlása hatósági átruházásának nevezik.

Ha a szülővel szemben védelmi intézkedést rendelnek el (például gyámság vagy gondnokság alá helyezik), nem feltétlenül szüntetik meg a szülői felügyelet gyakorlásához való jogát. Bizonyos körülmények között – a feltételek teljesülése esetén – a szülői felügyelet gyakorlását vagy a gyámságot mégis átruházhatják a gyermek érdekében.

Ha a szülők elhunytak vagy megszüntették a szülői felügyelet gyakorlásához való jogukat (különösen, ha a szülő távol van vagy akaratnyilvánításra képtelen), gyámot rendelnek ki. Családtanácsot jelölnek ki, amely legalább négy, a gyermek érdekeit szem előtt tartó személyből áll, akik gyámot és helyettes gyámot választanak maguk közül. A gyámságot a családjogi ügyekben eljáró bíróság bírja felügyeli, aki a kiskorúak gyámjaival kapcsolatos ügyekben eljár bíróként.

A szülői felügyelet közfeladat. Elidegeníthetetlen jog. A szülők nem mondhatnak le róla.

A szülői felügyelet gyakorlására tekintettel kérelmeket nyújtanak be vagy dönthetnek úgy, hogy a két szülő közül az egyik gyakorolja kizárólagosan a szülői felügyeletet, de ennek összeegyeztethetőnek kell lenni a gyermek érdekeivel.

Eltérő megállapodás hiányában bírósági határozatra van szükség a szülői felügyelet gyakorlásával kapcsolatos szabályok megállapításához. Mindig bírósági felülvizsgálat tárgyát képezi a szülői felügyelet gyakorlásának harmadik félre ruházása.

4 Ha a szülők elválnak vagy különválnak, hogyan születik döntés a szülői felelősség további gyakorlásáról?

A szülők különválása nem érinti a szülői felügyelet gyakorlásának átruházására vonatkozó szabályokat. Továbbra is gondoskodniuk kell mindkettőjüknek a gyermekekről, és közösen kell döntéseket hozniuk a gyermekek érdekében.

Ha nem tudnak megállapodni, a családjogi ügyekben eljáró bíróság bírja határoz a szülői felügyelet gyakorlásának szabályairól a házasság felbontására irányuló vagy a szülői felügyelet gyakorlásával kapcsolatos eljárásban, figyelembe véve a következőket:

1. a szülők által korábban követett gyakorlat vagy az esetleg korábban megkötött megállapodások;
2. a kiskorú gyermek véleménye a bíró általi meghallgatásakor;
3. az egyes szülőknek a feladatellátásra és a másik szülő jogainak tiszteletben tartására irányuló képessége;
4. a szakértői vélemények eredménye, különös tekintettel a gyermek életkorára;
5. a szociális szolgáltatók megkeresése révén vagy ellenbizonyítás során szerzett információk;
6. az egyik szülő által a másikkal szemben elkövetett fizikai vagy lelki nyomás vagy erőszak.

5 Ha a szülők megállapodást kötnek a szülői felelősség tárgyában, milyen alaki szabályokat kell betartani ahhoz, hogy megállapodásuk jogilag kötelező erejű legyen?

A szülők megállapodhatnak a gyermekeik érdekében meghozandó minden intézkedésről, és szülői megállapodást köthetnek saját maguk vagy közvetítő és/vagy ügyvédjeik segítségével.

Ezután kérhetik a családjogi ügyekben eljáró bíróság bírójától a szülői felügyelet gyakorlásának szabályait meghatározó, valamint a gyermek tartásához és oktatásához való hozzájárulás megállapításáról szóló megállapodásuk jóváhagyását annak végrehajthatósága érdekében.

A bíró nem módosíthatja a megállapodást, és jóváhagyja azt, kivéve, ha álláspontja szerint a megállapodás nem biztosítja a gyermek érdekeinek megfelelő védelmét, vagy a szülők hozzájárulása nem önkéntes. A bíró adott esetben dönthet tárgyalás tartása nélkül.

A házasság közös megegyezéssel történő felbontása esetén a két szülő és ügyvédjeik meghatározhatják a szülői felügyelet gyakorlásának szabályait is a házasság felbontásáról kötött megállapodásban. A megállapodást legalább 15 napos várakozási időszak után mindkét házastárs aláírja, és az ügyvédjeik ellenjegyzik, és a megállapodás végrehajthatóvá válása érdekében a közjegyző irattárba helyezi az eredeti példányt.

Tehát – kivéve a házasság közös megegyezéssel történő felbontásáról ügyvédi okiratban kötött megállapodást, amelynek eredeti példányát a közjegyző irattárba helyezi – bírói intézkedés szükséges a szülők között a szülői felügyelet gyakorlására vonatkozó szabályokról kötött megállapodás végrehajthatóvá válása érdekében.

6 Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni a szülői felelősség kérdésében, milyen egyéb, bíróságon kívüli alternatív megoldások vannak a konfliktus rendezésére?

Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni, és nem akarnak bírósághoz fordulni, saját kezdeményezésükre családjogi közvetítői eljárást vehetnek igénybe.

A családjogi közvetítői eljárás célja – figyelembe véve mindkét szülő, de még inkább a gyermekeik szükségleteit – a szülők közötti kommunikáció helyreállítása annak érdekében, hogy meg tudjanak állapodni. Az eljárás vitafórumot biztosít a konfliktus megoldása érdekében, előmozdítja a kölcsönös megértést és a bizalmat, ezáltal gyakorlati megoldásokat kínál mind a családjogi megállapodásokkal, mind a pénzügyi szempontokkal kapcsolatban. Ha nem tudnak megállapodni, a szülők bírósághoz fordulhatnak, és amennyiben megállapodásra jutnak, akkor a bíró jóváhagyhatja a megállapodásukat, vagy belefoglalhatja azt a házasság közös megegyezéssel történő felbontásáról szóló megállapodásba.

7 Ha a szülők bírósághoz fordulnak, mely kérdésekben hozhat döntést a bíró a gyermekkel kapcsolatban?

A családjogi ügyekben eljáró bíróság bírái rendelkeznek hatáskörrel a szülői felügyelet gyakorlásáról való döntésre.

Feljogosíthatják a szülői felügyelet kizárólagos gyakorlására az egyik szülőt, vagy dönthetnek úgy, hogy a két szülő közösen gyakorolja a szülői felügyeletet.

Ha a szülők nem tudnak megállapodni, a bíró felhatalmazhatja valamelyiküket egy olyan egyszeri döntés meghozatalára, amelyhez főszabály szerint mindkét fél egyetértése szükséges, például költözéssel, iskolaváltással vagy műtétrel kapcsolatban.

A családjogi ügyekben eljáró bírósági bírái megtilthatják, hogy a kiskorú gyermek a két szülő hozzájárulása nélkül hagyja el az országot, különösen akkor, ha fennáll annak a veszélye, hogy a szülő a visszatérés szándéka nélkül utazik külföldre, amellyel megsérti a másik szülő jogait.

Általában a bíróság dönt a gyermek – az egyik szülő lakóhelyén vagy váltakozva a két szülő lakóhelyén való – szokásos tartózkodási helyének meghatározásáról. Ha a gyermek szokásos tartózkodási helye az egyik szülő lakóhelye, a bíró a másik szülő számára láthatási és ottalvétással járó kapcsolattartási jogot vagy csak napközbeni láthatási jogot állapít meg.

Ha a gyermek veszélyeztetett, a bíró dönthet úgy, hogy a láthatási joggal rendelkező szülő egy találkozóhelyen, azaz egy semleges, szakemberek által felügyelt helyszínen találkozhat a gyermekkel. Ez általában egy különlegesen kialakított környezet, ahol szociális dolgozók és pszichológusok működnek közre.

A családjogi ügyekben eljáró bíróság bírója szintén hatáskörrel rendelkezik, hogy megállapítsa a gyermek tartásához és oktatásához való hozzájárulását annak a félnek, aki nem felel a gyermek mindennapi gondoskodásáért. Ez általában az egyik szülő által a másik szülőnek havonta fizetendő gyermektartás.

8 Ha a bíróság a szülői felügyeletet csak az egyik szülőnek ítéli meg, az egyben azt is jelenti, hogy a jogot gyakorló szülő a másik szülő előzetes megkérdezése nélkül dönthet a gyermeket érintő minden kérdésben?

Ha a bíró az egyik szülőnél állapítja meg a gyermek szokásos tartózkodási helyét, eltérő döntés hiányában a másik szülő továbbra is közösen gyakorolja a szülői felügyeleti jogot a gyermek felett felügyelettel rendelkező szülővel abban az esetben is, ha a gyermek nem látogatja meg az otthonában. A két szülőnek továbbra is közösen kell dönteni minden lényeges kérdésben. Ha nem tudnak megállapodni, bírósághoz kell fordulniuk. Ha ez a gyermek érdeke, a bíró az egyik szülőt jogosíthatja fel a szülői felügyelet gyakorlásával. A bíróság akkor dönthet így, ha az egyik szülő nem alkalmas, nem kívánja vagy nem képes arra, hogy felvesse vele a kapcsolatot, vagy folyamatosan akadályozó magatartást tanúsít, amikor a gyermek érdekében haladéktalanul dönteni kell. Az a szülő, akinek megszüntették a szülői felügyelet gyakorlásához való jogát, továbbra is jogosult felügyelni a gyermek oktatását, és tájékoztatni kell a gyermeket érintő főbb döntésekről.

9 Mit jelent a gyakorlatban, ha a bíróság úgy dönt, hogy a két szülő közösen gyakorolja a szülői felügyeletet?

A „gyermek feletti felügyelet” fogalmát 1987-ben eltörölték a francia családjogban.

A francia jogban a „közös felügyelet” (*garde conjointe*) fogalma értelmezhető tágan, ebben az esetben a szülői felügyelet közös gyakorlását jelenti, vagy értelmezhető szűkebben, ebben az esetben annak meghatározása, hogy a gyermek tartózkodási helye váltakozik az egyes szülők lakóhelye között (néha váltakozó felügyeletnek nevezik, bár ez a kifejezés jogilag helytelen: „váltakozó állandó lakóhelynek” kell nevezni).

Főszabály szerint a szülők közösen gyakorolják a szülői felügyeletet anélkül, hogy bírói döntésre lenne szükség. A francia jog rögzíti a közös nevelés elvét. Ez azt jelenti, hogy mindkét szülő egyenlő szerepet játszik a gyermek életében és oktatásában, és biztosítja számára a mindennapi szükséges gondoskodást.

A szülői felügyelet közös gyakorlása azt jelenti, hogy a szülők együttesen hozzák meg a gyermeket érintő minden lényeges döntést.

A gyermek hetente váltakozva is tartózkodhat a szülei lakóhelyén. Ehhez a szülőknek közel kell élniük egymáshoz, és jól kell kommunikálniuk egymással. A váltakozó lakóhely nem feltétlenül jelenti egyenlő időmegosztást.

A szülők gyakran közösen gyakorolják a szülői felügyeletet, de az egyik szülőnél határozzák meg a gyermek szokásos tartózkodási helyét, míg a másik szülőt láthatási és ottalvétással járó kapcsolattartási jog illeti meg.

10 Ha valaki szülői felelősséggel kapcsolatos kérelmet kíván benyújtani, melyik bírósághoz vagy hatósághoz kell fordulnia? Milyen alaki szabályokat kell betartani, és milyen iratokat kell csatolni a kérelemhez?

A családjogi ügyekben eljáró bíróság bírái rendelkeznek hatáskörrel a szülői felügyelettel kapcsolatos ügyekben, amelyeket egyszerűen a hivatalvezetőhöz együttesen vagy csak az egyik szülő által benyújtott kérelemmel vagy a bírósági végrehajtó írásbeli beadványával lehet kezdeményezni.

Az eljárás szóbeli, és nem kötelező a jogi képviselő. A feleknek lehetősége van arra, hogy ügyvédi segítséget vagy képviselőt vegyenek igénybe.

A kereseti kérelemben fel kell tüntetni a felek vezeték- és keresztnévét, lakcímét, valamint az alperes utolsó ismert lakcímét. Meg kell jelölni a kérelem tárgyát, és röviden ismertetni kell az indokokat. A kérelmet keltezni kell, és az azt benyújtó személynek vagy az ügyvédjének alá kell írnia.

A bírósági eljárást kezdeményező szülőnek csatolni kell a következő iratokat:

– a kérelemmel érintett minden gyermek születési anyakönyvi kivonatának teljes másolata,

– az esetleges korábbi bíróság határozatok,
– a szülő személyazonosító okmányának másolata,
– lakcím igazolása (például nyugta a lakásbérleti díjról, villanyszámla),
– valamint – a kérelem jellegétől függően – a legutóbbi adóhatározat, a legutóbbi adóbevallás, az utolsó három fizetési jegyzék, a kapott társadalombiztosítási juttatásokról szóló igazolás másolata stb.

A házasság felbontásakor is rendezhetik a szülői felügyelet gyakorlásának kérdését. A házasság közös megegyezéssel történő felbontása esetében az a szülőknek teljes körűen meg kell állapodniuk. Mindegyik félnek ügyvédet kell igénybe venni. A várankozási időszak letelte után a megállapodás végrehajthatóvá válása érdekében a közjegyző irattárba helyezi a házasság felbontásáról kötött megállapodás eredeti példányát. Ha a gyermek kéri a meghallgatását, a bíróság előtt kerül sor a házasság felbontására, és a bíró vagy a bíró által kijelölt személy meghallgatja a gyermeket.

Egyéb esetekben a bíróság dönt a házasság felbontásáról. A jogi képviselő kötelező.

Valamennyi esetben meg kell hallgatni az értelmileg fejlett kiskorút.

11 Milyen eljárás érvényes ezen esetekre? Van-e sürgősségi eljárás?

Ha az ügy kereseti kérelemmel (*requête*) indul, a kérelem kézhezvételétől számított 15 napon belül a hivatalvezető tértivevényes ajánlott levélben idézi meghallgatásra az alperest.

Ha azonban az alperes lakcímeként az utolsó ismert lakcím szerepel a kérelemben, a hivatalvezető személyes kézbesítésre hívja fel a felperest.

A hivatalvezető bármely módon értesítheti a felperest a tárgyalás helyéről és időpontjáról.

A családjogi ügyekben eljáró bíróság bírása a szülői felügyelet kérdéséről dönthet a házasság felbontására irányuló eljárásban is (lásd: „Házasság felbontása”).

A családjogi ügyekben eljáró bíróság bírása ideiglenes intézkedést rendel el sürgős esetben. Az ideiglenes intézkedés elrendelésére irányuló eljárásban idézést (*assignation*) lehet kibocsátani. A bíró a két fél részvételével megtartott tárgyaláson vizsgálja az esetet, és végzés formájában hoz határozatot, amely nem minősül érdemi jogerős ítéletnek. Az ideiglenes intézkedés elrendelésére irányuló eljárás lehetővé teszi a bírók számára, hogy haladéktalanul ideiglenes intézkedéseket hozzanak az érdemi határozat meghozataláig. Az ideiglenes intézkedés iránti kérelem tehát lehetővé teszi a felek számára a jogaik megtartását.

Az ideiglenes intézkedés elrendelésére irányuló eljárásban a családjogi ügyekben eljáró bíróság bírása bármilyen intézkedést elrendelhet, amely ellen nem emelnek komoly kifogást, vagy amelyet a jogvita indokol. Mivel ezek csupán ideiglenes intézkedések, az eljárást ritkán alkalmazzák.

Azokban az esetekben, amikor a sürgősségi eljárás kellően indokolt, a családjogi ügyekben eljáró bírósági bírása, aki az ügyet kereseti kérelem alapján tárgyalja, idézést bocsáthat ki a közeljövőben meghatározott tárgyalási időpontra. Ebben az esetben a bíró dönt az érdemi kérdésekben, de a határidők rövidebbek. Nagyon gyakran alkalmazzák ezt az eljárást.

A családjogi ügyekben eljáró bíróság bírása törvényben meghatározott esetekben (családjogi ügyekben a gyermek jogellenes elvitele esetén) az ügy érdeméről döntő gyorsított eljárásban (*procédure accélérée au fond*) is elbíráhatja az ügyet. Az ügy idézéssel indul, és a bíró azonnal döntést hoz az ügy érdemében. Ebben az esetben nem kell benyújtani a sürgősséget alátámasztó bizonyítékot. Az eljárás jellege miatt haladéktalanul meg kell határozni a tárgyalás időpontját.

Családon belüli erőszak esetében a családjogi ügyekben eljáró bíróság bírásától indítványozható, hogy haladéktalanul hozza meg a polgári törvénykönyv (*Code civil*) 515-9. és azt követő cikkei szerinti végzést. A meghallgatás időpontjától számított hat napon belül döntést kell hozni (2019. december 28-i törvény). Ennek a védelmi intézkedésnek a célja a fizikai vagy lelki bántalmazás áldozatává vált házastárs vagy volt házastárs védelme azáltal, hogy minden kapcsolatot megtiltanak a házastársak vagy volt házastársak között, valamint szükség esetén az erőszakot elkövető házastárs vagy volt házastárs és a gyermekek között. A védelmi intézkedést meghozó végzésben a bíró meghatározza a gyermekek feletti szülői felügyelet gyakorlására vonatkozó intézkedéseket is. Dönthet úgy például, hogy kizárólag a bántalmazást elszenvető szülő felel a szülői felügyelet gyakorlásáért, megszüntetheti a bántalmazó szülő láthatási és ottalvással járó kapcsolattartási jogát, vagy találkozóhelyen történő korlátozott láthatási jogot határoz meg részére.

12 Igényelhető-e jogsegély az eljárás költségeinek fedezésére?

A francia állam viseli a bírósági költségeket (ügyvédi díjakat, végrehajtói díjakat, a szociális szolgáltatók megkeresését stb.). Magánszemélyek részére engedélyezhető költségmentesség a vagyonuktól függően. A költségmentesség a kérelmező jövedelmétől és az eltartottak számától függően kiterjedhet a bírósági költségek egészére vagy csak egy részére. Az ügyet tárgyaló bíróság jogi segítségnyújtási hivatalához kell benyújtani a kérelmet.

13 Lehet-e fellebbezni a szülői felelősséggel kapcsolatban hozott döntés ellen?

A családjogi ügyekben eljáró bíróság határozataival szemben fellebbezés terjeszthető elő egy hónapon belül. E szabály alól a polgári perrendtartásról szóló törvény (*Code de procédure civile*) 481-1. cikke alapján hozott határozatok (gyorsított eljárásban hozott érdemi határozatok a gyermek jogellenes elvitele esetében) kivételt jelentenek; e határozatokkal szemben 15 napon belül nyújtható be fellebbezés.

A családjogi ügyekben eljáró bíróság bírása által hozott végzésekkel (ideiglenes intézkedés elrendelésére irányuló eljárásban hozott végzés, védelmi intézkedést elrendelő végzés) szemben 15 napon belül terjeszthető elő fellebbezés.

A fellebbezést írásban kell benyújtani, és kötelező a jogi képviselő. A fellebbezési bíróság (*Cour d'appel*) bírálja el a fellebbezést.

14 Bizonyos esetekben előfordulhat, hogy bírósághoz kell fordulni a szülői felelősséggel kapcsolatos döntés végrehajtása érdekében. Milyen bírósághoz kell fordulni és milyen eljárás követendő ilyen esetekben?

A családjogi ügyekben eljáró bíróság bírása által a szülői felügyelettel kapcsolatban hozott határozat minden külön intézkedés nélkül végrehajtható.

Ha nem hajtják végre a családjogi ügyekben eljáró bíróság bírása által a szülői felügyelettel kapcsolatban hozott határozatot, például, ha az egyik szülőt láthatási és ottalvással járó kapcsolattartási jog illeti meg, és a másik szülő megakadályozza e jog gyakorlását, panaszt lehet benyújtani azon bíróság mellett működő ügyészhez (*procureur de la République*), amelynek illetékségi területén a gyermek lakóhelye található. A másik szülőt megillető láthatási és ottalvással járó kapcsolattartási jog gyakorlásának megakadályozása a kiskorú visszatartása bűncselekményének minősül, amely egy év szabadságvesztéssel és 15 000 EUR pénzbüntetéssel büntetendő.

A családjogi ügyekben eljáró bírósági bírása kényszerítő bírságot is kiszabhat az általa elrendelt intézkedések mellett. A bíró a határozat végrehajtásának biztosítása érdekében akár hivatalból is kiszabhat kényszerítő bírságot. Bizonyos körülmények között a bíró egy másik bíró által hozott határozatra és a házasság közös megegyezéssel történő felbontásáról kötött megállapodásban megállapított szülői megállapodásra tekintettel is kiszabhat kényszerítő bírságot.

Ha valamely szülő súlyosan vagy többször szándékosan akadályozza a határozat, a házasság közös megegyezéssel történő felbontásáról – ügyvédek által ellenjegyzett magánokirat és közjegyző által irattárba helyezett eredeti példány formájában – kötött megállapodás vagy a szülői felügyelet gyakorlásának szabályait meghatározó, jóváhagyott megállapodás végrehajtását, a családjogi ügyekben eljáró bírósági bírása legfeljebb 10 000 EUR összegű polgári pénzbírság megfizetésére kötelezheti a szülőt.

Végso soron az ügyész a családjogi ügyekben eljáró bíróság bírja vagy az érintett szülő kérelmére kivételes esetekben a rendőrséghez fordulhat a bírói határozat, a házasság közös megegyezéssel történő felbontásáról kötött megállapodás vagy a szülői felügyelet gyakorlásának szabályait meghatározó, jóváhagyott megállapodás végrehajtásának biztosítása, például a láthatási és ottalvással járó kapcsolattartási jog érvényesítése érdekében.

A körülményektől függően tehát kérelmet kell benyújtani az ügyészhez vagy a családjogi ügyekben eljáró bíróságnak a határozatot meghozó bírójához.

15 Mit kell tennem az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat e tagállamban történő elismerése és végrehajtása érdekében?

A tagállami bíróságok szülői felügyelettel kapcsolatban hozott határozatait végrehajthatóvá nyilvánítási eljárás nélkül elismerik és végrehajtják Franciaországban.

Ugyanakkor nem minden szülői felelősséggel kapcsolatos határozat, hanem kizárólag a láthatási joggal és a gyermek visszavitelével kapcsolatos határozat hajtandó végre haladéktalanul. Be kell nyújtani **a házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról** szóló, 2003. november 27-i 2201/2003/EK tanácsi rendeletben (Brüsszel IIa.) előírt igazolásokat. A szülői felelősséggel kapcsolatos egyéb határozat esetében szükséges a vonatkozó igazolás alapján megállapított végrehajthatóvá nyilvánítás.

Franciaországban a Brüsszel IIa. rendelettel összhangban a *tribunal judiciaire* (rendes bíróság) elnökéhez vagy az általa meghatalmazott személyhez kell benyújtani a külföldi végrehajtási okiratok Franciaország területén történő végrehajthatóságának elismerésére vagy megállapítására irányuló kérelmeket (a polgári perrendtartásról szóló törvény 509-2. cikke). A kérelem bírósághoz történő előterjesztéséhez nem kötelező a jogi képviselőt.

16 E tagállamban mely bírósághoz kell fordulnom az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat elismerésének megtámadása érdekében? Milyen eljárás alkalmazandó ilyen esetben?

A rendelet 21. cikkének (3) bekezdése szerint „bármely érdekelt fél kezdeményezhet egy, az ítélet elismeréséről vagy el nem ismeréséről szóló határozatot”.

Franciaországban a *tribunal judiciaire* elnökéhez vagy az általa meghatalmazott személyhez kell benyújtani egy másik tagállami bíróság szülői felügyeletre vonatkozó határozatának el nem ismerésére irányuló kérelmeket.

A kérelem kizárólag a következő okokból fogadható el:

- a határozat a gyermek érdekeit figyelembe véve ellentétes azon tagállam közrendjével, ahol az elismerést kéri,
- nem hallgatták meg a gyermeket, feltéve, hogy a gyermek meghallgatása azon tagállam eljárási alapelve, ahol az elismerést kéri, a védelemhez való jog megsértése,
- a szülői felelősség gyakorlásának akadálya,
- összeegyeztethetetlen a szülői felelősségre vonatkozó későbbi határozattal, amelyet abban a tagállamban hoztak, ahol az elismerést kéri; vagy összeegyeztethetetlen a szülői felelősségre vonatkozó későbbi határozattal, amelyet egy másik tagállamban vagy harmadik államban hoztak, feltéve hogy a későbbi határozat megfelel az elismerés feltételeinek abban a tagállamban, ahol az elismerést kéri,
- a gyermek elhelyezésére vonatkozó eljárás megsértése.

A *tribunal judiciaire* határozatával szemben fellebbezés terjeszthető elő.

17 Melyik jogot alkalmazza a bíróság a szülői felelősségről szóló eljárásban, ahol a gyermek vagy a felek nem e tagállamban élnek vagy eltérő állampolgársággal rendelkeznek?

Ha az ügyben nemzetközi elem fordul elő (az egyik fél vagy a gyermek külföldön él, külföldi állampolgárságú), először meg kell határozni, hogy rendelkezik-e joghatósággal a francia bíróság.

A francia bíróságok joghatósága

A 2003. november 27-i 2201/2003/EK tanácsi rendelet 8. cikke értelmében a francia bíróságok joghatósággal rendelkeznek olyan gyermek feletti szülői felelősségre vonatkozó kérelmek tárgyában, aki Franciaországban szokásos tartózkodási hellyel rendelkezik.

A rendelet 12. cikkének (1) bekezdése szerint, ha a francia bíróságok joghatósággal rendelkeznek a házasság felbontása iránti kérelemben, akkor joghatósággal rendelkeznek a szülői felelősségre vonatkozó ügyekben is, amennyiben a házastársak közösen gyakorolják a gyermekkel kapcsolatos szülői felelősséget, és kifejezetten elfogadták a francia bíróságok joghatóságát, és az a gyermek érdekeit legjobban szolgálja.

A rendelet 12. cikkének (3) bekezdése szerint valamely tagállam bíróságai joghatósággal rendelkeznek a szülői felelősséggel kapcsolatban a 12. cikk (1) bekezdésében említett eljárásoktól eltérő eljárások esetében is, amennyiben a gyermeket szoros kötelék fűzi az említett tagállamhoz, különösen ha a szülői felelősség jogosultjainak egyike szokásos tartózkodási hellyel rendelkezik az adott tagállamban vagy a gyermek az adott tagállam állampolgára; és az eljárás valamennyi részes fele kifejezetten vagy egyéb egyértelmű módon elfogadta a bíróságok joghatóságát a bíróság megkeresésének időpontjában, és az a gyermek érdekeit legjobban szolgálja.

Joghatósággal rendelkezhet azon állam bírósága is, ahol a gyermek korábban szokásos tartózkodási rendelkezett, ha a gyermek kevesebb, mint három hónappal korábban költözött másik tagállamba, és a jogvita tárgya a láthatási jog megváltoztatása.

Végezetül a rendelet 13. cikke értelmében amennyiben a gyermek szokásos tartózkodási helye nem állapítható meg és a 12. cikk alapján nem határozható meg a joghatóság, a francia bíróságok rendelkeznek joghatósággal, ha Franciaország területén van jelen a gyermek, és a gyermek szokásos tartózkodási helye nem állapítható meg (menekült vagy külföldre áttelepített gyermekek).

Bizonyos körülmények között más nemzetközi megállapodás vagy a francia nemzetközi magánjog is alkalmazható, ami azt eredményezheti, hogy a francia bíróság elismeri a joghatóságot.

Alkalmazandó jog

Franciaország e tekintetben alkalmazza a szülői felelősséggel és a gyermekek védelmét szolgáló intézkedésekkel kapcsolatos együttműködésről, valamint az ilyen ügyekre irányadó joghatóságról, alkalmazandó jogról, elismerésről és végrehajtásról szóló 1996. október 19-i hágai egyezmény 15. cikkét. A szülői felelősség vonatkozásában joghatósággal rendelkező bíróságok tehát a saját jogukat alkalmazzák az egyezmény eltérő rendelkezése hiányában.

Ennek megfelelően, ha a francia bíróságok rendelkeznek joghatósággal a szülői felelősséggel kapcsolatos ügyekben, akkor a francia jogot (*lex fori*) alkalmazzák.

Ez alól kivételt jelent, hogy az adott esethez szorosan kapcsolódó jogot kell alkalmazni, ha a kiskorú védelme megköveteli.

Ez a webhely az **Európa Önökért** portál része.

Örömmel vesszük **visszajelzését** arról, hogy hasznosnak találta-e az oldalon szereplő információkat.

This webpage is part of an EU quality network

Utolsó frissítés: 10/08/2021

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Figyelem: az oldal eredeti nyelvű változata nemrég módosult. Az Ön által kiválasztott nyelvi változatot most készítik fordítóink.

Szülői felelősség – gyermek feletti felügyelet, kapcsolattartási jog - Horvátország

1 Mit jelent a gyakorlatban a jogi értelemben vett szülői felelősség fogalma? Melyek a szülői felelősséggel rendelkező személy jogai és kötelességei?

A szülői felelősség a szülőket terhelő kötelezettségek és őket megillető jogok összessége, amelyek célja a gyermek személyhez fűződő jogainak és vagyoni jogainak, valamint a gyermek érdekének védelme és előmozdítása. A szülők kötelesek a gyermek fejlődési szükségleteinek és képességeinek megfelelő szülői felügyeletet biztosítani. Egyetlen szülő sem mondhat le a szülői felelősségre vonatkozó jogáról. A szülők – a gyermek életkorának és érettségének megfelelő mértékben – kötelesek a szülői felelősség egyes konkrét kérdéseit megbeszélni a gyermekkel és azokról a gyermekkel megegyezni.

A szülői felelősség magában foglalja a gyermek egészséghez, fejlődéshez, gondoskodáshoz és védelemhez, neveléshez és oktatáshoz, kapcsolattartáshoz, a lakóhely megválasztásához való személyhez fűződő jogainak védelmére, valamint a gyermek vagyonának kezelésére vonatkozó jogokat és kötelezettségeket. A szülői felelősség magában foglalja emellett a gyermek személyhez fűződő és vagyoni jogainak és érdekeinek képviselésére vonatkozó jogokat és kötelezettségeket is.

2 Általában ki gyakorolja a gyermek felett a szülői felelősséget?

A szülők egyenlő mértékben, közösen, megállapodás útján jogosultak és kötelesek gyakorolni szülői felelősségüket. Amennyiben a szülők tartósan külön élnek, a közös szülői felügyeletről szóló tervben kötelesek megállapodni a szülői felügyelettel kapcsolatos kérdésekről. A közös felügyeletet bíróság is szabályozhatja, a bíróság ítélete ilyen esetben az összes releváns kérdést illetően a szülőknek a közös felügyeletről szóló tervben szereplő megállapodásain alapul. Közös felügyelet esetén a szülőknek törekedniük kell arra, hogy a felmerülő kérdésekről megegyezéssel döntsenek.

Bármely szülő – teljesen vagy részben, illetve a gyermekre vonatkozó valamely konkrét fontos kérdés eldöntéséhez szükséges mértékben – önállóan is gyakorolhatja a szülői felügyeletet. A fenti esetekben a másik szülő szülői felügyelet gyakorlására vonatkozó jogát kizárólag bírósági ítéletben lehet korlátozni, a gyermek érdekének figyelembevételével. Amennyiben valamely szülő halálát megelőzően a szülők közösen gyakorolták a szülői felügyeletet, a túlélő szülő a másik szülő halála vagy holtjának nyilvánítása esetén bírósági ítélet nélkül köteles önállóan gyakorolni a szülői felügyeletet. Erre vonatkozó bírósági ítélet esetén bármely szülő jogosult önállóan gyakorolni a szülői felügyeletet, ha a szülők a bírósági eljárás során nem egyeztek meg közös szülői felügyeletről szóló tervről vagy más szabályokról. Ilyenkor a bíróságnak azt a szülőt kell előnyben részesítenie, aki hajlandóságot tanúsított az együttműködésre és a közös szülői felügyeletről szóló tervben való megegyezésre.

3 Ha a szülők nem tudják vagy nem akarják gyakorolni a szülői felelősséget gyermekeik felett, kinevezhető-e helyettük egy másik személy?

Amennyiben a szülő kiskorú vagy a szülői felügyelet valamely konkrét területe tekintetében cselekvőképességétől megfosztották, az általa gyakorolt szülői felelősséget jogi akadályok miatt fel kell függeszteni. Amíg a felfüggesztés hatályban van, az említett szülő a gyermek felett napi szinten önállóan, a gyermek másik szülőjével együtt vagy a családjogi törvény (*Obiteljski zakon*) gyám kijelölésére vonatkozó rendelkezései alapján kijelölt gyámmal együtt gyakorolhatja a felügyeletet. Az említett szülő nem jogosult a gyermek képviselésére és amennyiben cselekvőképességétől megfosztották, nem jogosult a gyermek képviselésére azokban a kérdésekben, amelyekre vonatkozóan őt cselekvőképességétől megfosztották. A gyermeket a másik szülő vagy a gyám fogja képviselni, és a gyám köteles a másik szülő kéréseinek eleget tenni.

Amennyiben a gyermek szülei, illetve a gyermek valamely szülője és a gyám nem értenek egyet a gyermekre vonatkozó fontos döntéshez kapcsolódó képviselésben, a bíróság a gyermek, az egyik szülő vagy a gyám kérelmére *ex parte* ítéletet hoz arról, hogy az ügyben ki képviselheti a gyermeket.

A gyermek, az egyik szülő vagy egy szociális jóléti központ kérelmére a bíróság távol lévő, illetve ismeretlen helyen tartózkodó szülő esetén, valamint, ha a szülői felügyelet gyakorlásában bármely szülő objektív okokból tartósan akadályoztatva van, *ex parte* ítéletben dönt a szülői felügyelet felfüggesztéséről (a szülői felügyelet tényleges akadályok miatti felfüggesztése). Az érintett szülő a szülői felügyelet fenti okból történő felfüggesztésének időtartama alatt nem gyakorolhatja a szülői felügyeletet. A felfüggesztés időtartama alatt a szülői felügyeletet a másik szülő önállóan gyakorolja, vagy a gyermeket a családjogi törvény rendelkezésének megfelelően gyámság alá kell helyezni. A gyermek, a felügyeleti jog felfüggesztésével érintett szülő vagy a gyermekjóléti központ kérelme alapján a bíróság *ex parte* ítéletet hoz a szülői felügyelet tényleges akadályok miatti felfüggesztésének megszüntetéséről, ha a felfüggesztés alapjául szolgáló okok már nem állnak fenn.

Amennyiben a szülők közösen gyakorolják a felügyeletet és egyikük meghal, a túlélő szülő a továbbiakban önállóan gyakorolja a szülői felügyeletet.

Amennyiben a szülői felügyeletet egyedül gyakorló szülő meghal, a bíróság a gyermek, a túlélő szülő vagy a gyermekjóléti központ kérelmére, *ex parte* ítéletben feljogosítja a túlélő szülőt a szülői felügyelet gyakorlására, amennyiben úgy ítéli meg, hogy ez a gyermek érdekében áll. Amennyiben mindkét szülő meghal, a gyermekjóléti központ gyámság alá helyezi a gyermeket. Élete során a szülői felügyeletet gyakorló szülő végrendeletben vagy közjegyzői okirattal (horvátul „*anticipirana naredba*” [előzetes döntés/utasítás]) kijelölheti azt a személyt, aki véleménye szerint halála esetén legmegfelelőbb a gyermek feletti felügyelet gyakorlására. Amennyiben a szülő halála esetén a gyermek számára gyám kerül kirendelésre, a gyermek véleményét és a túlélő szülő kívánságait figyelembe kell venni, kivéve, ha e vélemény/kívánságok figyelembevételé nem szolgálja a gyermek érdekét.

A családjogi törvény 224. cikke szerint a gyermeket gyámság alá kell helyezni, ha a szülei meghaltak, eltűntek vagy ismeretlenek, illetve, ha legalább egy hónapja ismeretlen helyen tartózkodnak; ha a szüleit megfosztották a szülői felügyelet gyakorlására vonatkozó jogtól; ha szülei, akiket olyan területre vonatkozóan fosztottak meg cselekvőképességüktől, amely a szülői felügyelet gyakorlását akadályozza, nem bízták a gyermeket a gyámság feltételeinek megfelelő személy felügyeletére, vagy ha a szülei hozzájárultak a gyermek örökbeadásához. A családjogi törvény 225. cikke szerint a gyermekjóléti központ dönt a gyermek gyámság alá helyezéséről és a gyám kijelöléséről. A gyermekjóléti központ a gyermeket – a családjogi törvény eltérő rendelkezésének hiányában – gyám, más személy, nevelőszülő, gyermekotthon vagy szociális jóléti tevékenységet végző jogi személy rendszeres felügyeletére bízhatja.

Amennyiben megállapításra kerül, hogy a gyermek személyhez fűződő jogai és érdekei sérültek, vagy a gyermek jogai, érdekei és fejlődése veszélyben van, szakértő véleménye alapján a gyermek személyhez fűződő jogait és érdekeit védő intézkedéseket kell hozni. A gyermek jogai akkor vannak veszélyben, ha a gondoskodás nem megfelelő, ha a gyermek pszichoszociális nehézségekkel küzd (ami megnyilvánulhat a gyermek viselkedésében, érzelmi problémáiban, iskolai problémáiban vagy a felnővásával kapcsolatos egyéb problémákban), vagy a fenti körülmények megvalósulásának valószínűsége esetén.

A gyermek jogainak és érdekének védelme céljából a szociális jóléti központ:

1. biztonsági intézkedés meghozatalával kiveheti a gyermeket a családi otthonból és biztosíthatja a gyermek családi otthonon kívül való elhelyezését;
2. a szülői felügyelet gyakorlásával kapcsolatos hiba vagy mulasztás esetén figyelmeztetést küldhet;
3. biztosíthatja, hogy a szülők a szülői felügyeletre vonatkozó szakszerű segítségben és támogatásban részesüljenek; valamint
4. megszervezheti, hogy a szülők intenzív szakszerű támogatásban részesüljenek és az általuk gyakorolt szülői felügyeletet ellenőrzésre kerüljön.

A gyermek személyhez fűződő jogainak és érdekének védelme céljából a bíróság:

1. ideiglenesen másik személy, nevelőszülők vagy szociális jóléti intézmény gondozásába adhatja a gyermeket;
2. távollattási végzést hozhat;
3. megfoszthatja a szülőt a gyermekkel egy háztartásban élés jogától és a gyermek rendszeres felügyeletével másik személyt, nevelőszülőket vagy szociális jóléti intézményt bízhat meg;
4. amennyiben a gyermek viselkedés zavarokkal küzd, a gyermek nevelőszülőknél vagy szociális jóléti intézményben való elhelyezésével segítséget nyújthat a gyermek felneveléséhez; illetve
5. megfoszthatja a szülőket a szülői felügyeleti joguktól.

A gyermek jogainak és érdekének védelmét szolgáló intézkedések keretében a családjogi törvény olyan rendelkezéseket tartalmaz, amelyek szabályozzák többek között a gyermek ideiglenes elhelyezését, illetve a gyermek más személy gondozásába való ideiglenes elhelyezését, a szülőknek a gyermekkel egy háztartásban való együttélésére vonatkozó joguktól történő megfosztását stb.

4 Ha a szülők elválnak vagy különválnak, hogyan születik döntés a szülői felelősség további gyakorlásáról?

A szülői felelősséggel kapcsolatos kérdéseket a közös szülői felügyeletről szóló terv készítésével vagy bírósági ítélet segítségével lehet rendezni.

A közös felügyeleti terv a szülők közti írásbeli megállapodás, amely meghatározza a szülői felügyelet közös gyakorlásának módját olyan esetekben, amelyekben a gyermek szülei tartósan nem élnek együtt családként. A közös szülői felügyeleti tervben a következőket kell meghatározni:

1. a gyermek lakóhelyeül szolgáló hely és cím,
2. a gyermek által az egyes szülővel eltöltendő idő tartama,
3. a gyermekre vonatkozó fontos döntések meghozatalához szükséges egyetértéssel kapcsolatos információk megosztásának és a gyermekre vonatkozó fontos információk megosztásának módjai,
4. a gyermektől külön élő szülő tartási kötelezettségének mértéke; valamint
5. a jövőben felmerülő kérdések rendezésének módja. A szülők saját maguk is elkészíthetik a közös felügyeleti tervet, vagy arról a kötelező tanácsadási eljárás, illetve családjogi közvetítői eljárás során is megállapodhatnak.

Amennyiben a szülők nem tudnak megállapodni egy közös felügyeleti tervben vagy azt a bíróság elutasítja, bármely szülő vagy a gyermek keresetet nyújthat be a gyermekkel együtt élő szülővel kapcsolatos kérdések rendezése érdekében, a szülői felügyelet gyakorlásával, a gyermek másik szülővel való kapcsolattartásával, valamint a gyermektartással kapcsolatban. Az annak meghatározását szolgáló eljárásokban, hogy a gyermek melyik szülővel éljen, valamint a szülői felügyelet gyakorlására és a gyermek másik szülővel való kapcsolattartására vonatkozó ügyekben a bíróságot nem kötik a felek kérelmei.

Amennyiben a bíróság véleménye szerint a felek közti megállapodás a gyermek érdekét szolgálja, e megállapodás alapján ítéletében meghatározhatja, hogy a gyermek melyik szülővel fog együtt élni, hogyan tarthat kapcsolatot a másik szülővel, illetve, hogy a szülői felügyeletet miként kell gyakorolni.

A bíróság a házasság helyrehozhatatlan megromlását, érvénytelenségét vagy a házasság felbontását megállapító határozatában, valamint egyéb olyan esetekben, amikor a szülők külön élnek, valamint az anyaság vagy apaság vitatására vonatkozó ügyben hozott határozatában hivatalból dönt arról, hogy a gyermek melyik szülővel fog együtt élni, a szülői felügyelet gyakorlásának módjáról, a gyermek másik szülővel való kapcsolattartásáról, valamint a gyermektartásról, ha ilyen ítélet meghozatala a bírósági eljárás kimenetelére és az ügy tényállására tekintettel lehetséges és szükséges.

5 Ha a szülők megállapodást kötnek a szülői felelősség tárgyában, milyen alaki szabályokat kell betartani ahhoz, hogy megállapodásuk jogilag kötelező erejű legyen?

A végrehajthatósághoz a közös felügyeleti tervet az *ex parte* eljárás során be kell nyújtani a bíróságnak, lehetővé téve a bíróság számára, hogy ellenőrizze annak tartalmát, valamint, hogy a családjogi törvény rendelkezései alapján jóváhagyja vagy elutasítsa azt. A közös felügyeleti tervet a gyermek életkora és érettsége alapján, illetve olyan esetben, ha a módosításokra a körülmények lényeges megváltozása esetén van szükség módosítani lehet. Amennyiben módosítják, a tervet az *ex parte* eljárás keretében be kell nyújtani a bíróságnak annak érdekében, hogy a bíróság megvizsgálhassa annak tartalmát és jóváhagyhassa vagy elutasíthassa a módosításokat.

A bíróság – amennyiben véleménye szerint a felek közti megállapodás a gyermek mindenképp felett álló érdekét szolgálja, e megállapodás alapján – ítéletében meghatározhatja, hogy a gyermek melyik szülővel fog együtt élni, hogyan tarthat kapcsolatot a másik szülővel, illetve, hogy a szülői felügyeletet miként kell gyakorolni. Amennyiben a szülők a közös szülői felügyelet mellett döntenek, a megállapodásban a közös felügyeleti tervben szereplő minden fontos kérdéssről rendelkezni kell. A jogorvoslatok és a bírósági ítéletek módosítása tekintetében a bíróság a szülők közös szülői felügyeletre vonatkozó megállapodása alapján hozott ítélete ugyanolyan joghatással rendelkezik, mint a bíróság által jóváhagyott közös felügyeleti terv. Nincs szükség az ítéletben a szülői felügyeletre vagy a gyermek másik szülővel való kapcsolattartására vonatkozó magyarázó feljegyzésekre, ha az ítélet a szülők fenti, a közös szülői felügyeletet meghatározó megállapodásán alapul.

6 Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni a szülői felelősség kérdésében, milyen egyéb, bíróságon kívüli alternatív megoldások vannak a konfliktus rendezésére?

Amennyiben a szülők nem tudnak megállapodni egy közös felügyeleti tervben, a szociális jóléti központ javasolja számukra, hogy arról családjogi közvetítői eljárás keretében egyezzenek meg, kivéve, ha a konkrét ügyre kötelező békeközvetítői feltételek vonatkoznak. Amennyiben a házasságot felbontani kívánó szülők nem jutnak megállapodásra a közös felügyeleti terv tekintetében, a szociális jóléti központ felvilágosítja őket, hogy az egyik házastárs által megindított, a házasság felbontására irányuló eljárás keretében a bíróság hivatalból megteszi a következőket:

1. dönt arról, hogy a gyermek melyik szülővel fog együtt élni, a szülői felügyeleti kérdésekről, a gyermek másik szülővel való kapcsolattartásáról, valamint a gyermektartásról;
2. a családjogi törvény alapján lehetővé teszi a gyermek számára, hogy kifejtse véleményét; valamint
3. a családjogi törvény rendelkezéseinek megfelelően különös gyámot rendel ki a gyermek számára.

7 Ha a szülők bírósághoz fordulnak, mely kérdésekben hozhat döntést a bíróság a gyermekkel kapcsolatban?

A családjogi törvény 413. cikke szerint a bíróság a házasság helyrehozhatatlan megromlását, érvénytelenségét, a házasság felbontását, valamint az egyéb olyan eseteket megállapító határozatában, amelyekben a szülők külön élnek, illetve az anyaság vagy apaság vitatására vonatkozó ügyben hozott

határozatában hivatalból dönt, hogy a gyermek melyik szülővel fog együtt élni, a szülői felügyelet gyakorlásának módjáról, a gyermek másik szülővel való kapcsolattartásáról, valamint a gyermektartásról, ha ezen ítélet meghozatala a bírósági eljárás kimenetelére és az ügy tényeire tekintettel lehetséges és szükséges.

A bíróság

1. korlátozhatja vagy megtilthatja a gyermek másik szülővel való kapcsolattartását;
2. úgy határozhat, hogy a kapcsolattartást szakértőnek kell felügyelnie;
3. az ügy körülményeire tekintettel meghatározhat a gyermek jogait és érdekét védő intézkedéseket; illetve
4. határozhat a mostohaanyával vagy mostohaapával való kapcsolattartásra vonatkozó szabályokról, ha e személyek a házasság felbontásakor együtt éltek a gyermekkel és ellátták a felügyeletét.

A családjogi törvény 417. cikke alapján a gyermek másik szülővel való kapcsolattartására vonatkozó eljárásokban a bíróság köteles figyelmeztetni a szülőket, hogy e kapcsolattartás kiemelten fontos a gyermek jóléte szempontjából és – a családon belüli erőszakkal kapcsolatos ügyek kivételével – köteles arra ösztönözni a szülőket, hogy igyekezzenek megállapodni és részt venni a családjogi közvetítői eljárásban, valamint, amennyiben a szülők nem tudnak megállapodni, köteles biztosítani, hogy az a helyszín, ahol a gyermek a másik szülővel kapcsolatot fog tartani, a másik szülőt érintő földrajzi és időbeli korlátokra tekintettel megfelelő a gyermek számára. A bíróság ítéletének tartalmaznia kell, hogy a másik szülő milyen módon, milyen időpontban és hol veheti át és hova viheti vissza a gyermeket, valamint szükség esetén a kapcsolattartás költségeire vonatkozó részleteket is. Az ítélet indokolásában a bíróság írásban figyelmezteti a feleket, hogy milyen jogkövetkezményekkel jár, ha nem tesznek eleget a gyermek másik szülővel való kapcsolattartása elősegítésére vonatkozó kötelezettségnek (ideértve a pénzbírságot, a szabadságvesztést, valamint az azt meghatározó ítélet módosítását, hogy a gyermek melyik szülővel éljen).

A családjogi törvény 418. cikke szerint a bíróság a gyermek másik szülővel való kapcsolattartására vonatkozó eljárásban meghatározhat egy vagy több végrehajtást biztosító intézkedést, ha feltételezhető, hogy a gyermekkel együtt élő szülő nem fogja betartani a kapcsolattartásra vonatkozó ítéletet, így különösen:

1. kijelölhet egy olyan személyt, aki segítséget nyújt a gyermek másik szülővel való kapcsolattartását lehetővé tevő ítélet vagy megállapodás végrehajtásában; valamint
2. elrendelheti, hogy a gyermekkel együtt élő szülő készpénzbiztosítékot helyezzen letétbe. Az ilyen rendelkezések meghozatala során a bíróság különösen azt veszi figyelembe, hogy a gyermekkel együtt élő szülő korábban milyen magatartást tanúsított.

A családjogi törvény 419. cikke alapján a bíróság a gyermek másik szülővel való kapcsolattartására vonatkozó eljárásban meghatározhat a gyermek visszavételét biztosító vagy a kapcsolattartó szülőt a gyermek elrablásában megakadályozó intézkedéseket (például elrendelheti, hogy a kapcsolattartó szülő a kapcsolattartás idejére helyezze letétbe az intézkedést elrendelő bíróságon az útlevelét, elrendelheti, hogy a kapcsolattartó szülő készpénzbiztosítékot helyezzen letétbe, megtilthatja a kapcsolattartó szülő tulajdonjogainak elidegenítését vagy megterhelését (e tilalom adatait a közhiteles nyilvántartásokba is bejegyezik), előírhatja a kapcsolattartó szülő számára, hogy a gyermekkel a kapcsolattartás helyén rendszeresen látogasson el egy erre felhatalmazott intézménybe, például szociális jóléti központba, meghatározhatja, hogy a kapcsolattartásra hol kerüljön sor, megtilthatja, hogy a gyermek elhagyja azt az országot, ahol a kapcsolattartásra sor kerül, valamint az ilyen tiltások adatait rögzítheti nemzeti vagy nemzetközi információs rendszerekben is). A fenti intézkedések meghatározása során a bíróságnak tekintettel kell lennie különösen a kapcsolattartó szülő által korábban tanúsított magatartásra.

A családjogi törvény 421. cikke szerint a szülői felügyeletet és a gyermek kapcsolattartására vonatkozó szabályokat meghatározó ítéletnek nem kell indokolást tartalmaznia, ha az ítélet a szülők által a családjogi törvény rendelkezéseinek megfelelően kötött megállapodáson alapul, vagy ha az ítéletet szóban, minden fél jelenlétében kihirdették és a felek lemondtak a jogorvoslati jogukról.

8 Ha a bíróság a szülői felügyeletet csak az egyik szülőnek ítéli meg, az egyben azt is jelenti, hogy a jogot gyakorló szülő a másik szülő előzetes megkérdezése nélkül dönthet a gyermeket érintő minden kérdésben?

A családjogi törvény 99. cikke értelmében a szülő önállóan képviseli a gyermeket azon szülői felügyeleti kérdések tekintetében, amelyek esetében a másik szülőre a családjogi törvény rendelkezéseinek megfelelően vagy bírósági ítélet alapján korlátozás vonatkozik.

A családjogi törvény 105. cikke szerint bármely szülő – teljesen vagy részben, illetve a gyermekekre vonatkozó valamely konkrét fontos kérdés eldöntéséhez szükséges mértékben – önállóan is gyakorolhatja a szülői felügyeletet. A fenti esetekben a másik szülő szülői felügyelet gyakorlására vonatkozó jogát kizárólag bírósági ítéletben lehet korlátozni, a gyermek érdekének figyelembevételével. Amennyiben valamely szülő halálát megelőzően a szülők közösen gyakorolták a szülői felügyeletet, a túlélő szülő a másik szülő halála vagy holtan nyilvánítása esetén bírósági ítélet nélkül köteles önállóan gyakorolni a szülői felügyeletet. Az egyedüli szülői felügyeleti jogról való döntés során a bíróság eldönti, hogy a szülői felügyeletet gyakorló szülő önállóan képviselheti-e a gyermeket a gyermek alapvető személyhez fűződő jogaira vonatkozó ügyekben, vagy ezt a családjogi törvény 100. cikkében meghatározott módon, csak a másik szülő beleegyezésével teheti-e meg (a gyermek alapvető személyhez fűződő jogaira vonatkozó ügyekben való képviselése a gyermek nevére, állandó vagy ideiglenes lakcímére, valamint a vallási meggyőződésének megválasztására vagy megváltoztatására vonatkozó ügyekben való képviselést jelenti). A családjogi törvény 110. cikke értelmében, függetlenül attól, hogy a szülői felügyeletet közösen gyakorolják vagy azt az egyik szülő egyedül gyakorolja, a szülők jogosultak önállóan dönteni a gyermeket érintő mindennapos kérdésekben az alatt az idő alatt, amíg a gyermek náluk tartózkodik. Vészhelyzet esetén, vagyis a gyermeket érintő közvetlen veszély esetén bármely szülő jogosult a másik szülő beleegyezése nélkül meghozni a gyermek érdekét szolgáló intézkedéseket. Erről a lehető leghamarabb értesítenie kell a másik szülőt.

Függetlenül attól, hogy a szülői felügyeletet közösen gyakorolják vagy azt az egyik szülő egyedül gyakorolja, a szülők kötelesek megosztani egymással a gyermek egészségére, a nevelésének következetességére, valamint a gyermek iskolai és iskolán kívüli tevékenységeire vonatkozó információkat. Az ilyen információmegosztásnak gyorsnak és átláthatónak kell lennie, és kizárólag a gyermekekre kell összpontosítania.

Egyik szülő sem élhet vissza az együttműködési kötelezettségével annak érdekében, hogy kontrollálja a másik szülőt.

A fentiekén kívül a családjogi törvény 112. cikkének megfelelően a szülői felügyelet valamely területén korlátozás alatt álló szülő jogosult a gyermekkel való kapcsolattartásra, a gyermekkel kapcsolatos mindennapos döntések meghozatalára, a gyermeket fenyegető közvetlen veszélyhelyzetben sürgős intézkedések meghozatalára, valamint a gyermek személyhez fűződő jogait érintő fontos körülményekre vonatkozó információk megismerésére. E jogokat kizárólag bírósági ítélet korlátozhatja vagy vonhatja el, amennyiben a korlátozásra vagy elvonásra a gyermek érdekének védelme céljából van szükség. A szülői felügyeletet nem gyakorló szülő jogosult a gyermek személyhez fűződő jogait érintő fontos körülményekre vonatkozó információt kérni a másik szültől, ha eziránt jogos érdeke áll fenn, olyan mértékig, amely nem ellentétes a gyermek érdekével. Jogvita esetén a bíróság *ex parte* eljárásban, a gyermek vagy az egyik szülő kérelme alapján ítéletet hoz a gyermek érdeke védelmének biztosítása céljából.

9 Mit jelent a gyakorlatban, ha a bíróság úgy dönt, hogy a két szülő közösen gyakorolja a szülői felügyeletet?

A családjogi törvény 108. cikke szerint, amennyiben a szülők közösen gyakorolják a felügyeletet, megegyezés alapján kell meghozniuk minden, a gyermekekre vonatkozó fontos döntést és ilyen módon kell megadniuk hozzájárulásukat. A gyermekekre vonatkozó fontos döntések a gyermek az alapvető személyhez fűződő jogaival kapcsolatos ügyekben való képviselétére, valamint a gyermek értékes vagyontárgyaival és tulajdonjogával kapcsolatos ügyekben való képviselétére vonatkoznak. A gyermekekre vonatkozó fontos döntések lehetnek emellett olyan döntések is, amelyek lényegesen befolyásolhatják a gyermek

életét, ilyen például a gyermek kapcsolattartása a hozzá közel álló személyekkel, rendkívüli orvosi eljárások vagy kezelések, valamint a gyermek iskola szabad megválasztására vonatkozó joga. E döntések akkor érvényesek, ha azokhoz a másik szülő hozzájárul. Kivételes esetben, pl. sürgős orvosi eljárás esetén a betegek jogainak védelmét szabályozó különös rendelkezéseket kell alkalmazni. A családjogi törvény 100. cikke olyan rendelkezéseket tartalmaz, amelyek szabályozzák a gyermek képviseletét az apavető személyhez fűződő jogaira (a gyermek nevének, állandó vagy ideiglenes lakcímének megváltoztatására, valamint a vallási meggyőződés megválasztására vagy megváltoztatására) vonatkozó ügyekben. A gyermek alapvető személyhez fűződő jogaira vonatkozó ügyekben való képviselet akkor érvényes, ha a gyermeket képviselő szülő beszerezte a gyermek képviseletére jogosult másik szülő írásos hozzájárulását. A jogszabályban előírt esetekben nincs szükség ilyen hozzájárulásra, ha a gyermekkel együtt élő szülő beszerezte a szociális jóléti központ hozzájárulását. Amennyiben a gyermeket képviselő szülő nem tudja beszerezni az írásos hozzájárulást, a bíróság *ex parte* eljárásban, a gyermek vagy valamely szülő kérelmére dönt arról, hogy a gyermek érdekében védelme érdekében melyik szülő képviselje a gyermeket az adott ügyben. A családjogi törvény 101. cikke határozza meg a gyermek értékes vagyontárgyaira vagy tulajdonjogára vonatkozó ügyekben való képviseletével kapcsolatos szabályokat.

A családjogi törvény 109. cikke értelmében, amennyiben a gyermek képviseletére jogosult szülők nem tudnak megegyezni a gyermeket érintő fontos döntésekről, a bíróság *ex parte* eljárásban, a gyermek vagy valamely szülő kérelmére eldönti, hogy melyik szülő fogja képviselni a gyermeket az adott ügyben. Amennyiben a fontos döntések a gyermek személyhez fűződő jogaira vonatkoznak, a szülőknek az *ex parte* eljárás megindítása előtt kötelező tanácsadási eljárásban kell részt venniük.

10 Ha valaki szülői felelősséggel kapcsolatos kérelmet kíván benyújtani, melyik bírósághoz vagy hatósághoz kell fordulnia? Milyen alaki szabályokat kell betartani, és milyen iratokat kell csatolni a kérelemhez?

A kérelmeket és a kereseteket a területileg illetékes városi bírósághoz kell benyújtani.

A polgári perrendtartás (*Zakon o parničnom postupku*) 34. cikke szerint mindig a városi bíróságok határoznak első fokon a következő jogvitákban: a házasság helyrehozhatatlanul megromlott-e, vagy a házasságot érvényteleníteni kell-e, vagy fel kell-e bontani; az apaság vagy anyaság megállapítására és vitatására vonatkozó jogviták; annak a szülőnek a meghatározása, akivel a gyermek élni fog; valamint a szülői felügyeletre vonatkozó ügyek, amennyiben a házasság helyrehozhatatlan megromlásával, a házasság érvénytelenítésével vagy felbontásával kapcsolatos eljárás folyamatban van.

A családjogi törvénynek megfelelően azon házastársaknak, akik a saját kiskorú gyermekük fölötti szülői felügyeletet közösen gyakorolják, kötelező tanácsadást kell igénybe venniük, mielőtt a házasság felbontására irányuló kereset nyújtanának be, illetve mielőtt a szülői felügyeletre és kapcsolattartásra vonatkozó egyéb bírósági eljárást indítanának meg. A családjogi törvény azon rendelkezései, amelyek a saját kiskorú gyermek fölötti szülői felügyeletet közösen gyakorló házastársak által az előtt igénybe veendő kötelező tanácsadásra vonatkoznak, hogy a házasság felbontására irányuló keresetet benyújtanak, megfelelően alkalmazandók a szülői felügyelet meghatározására és a gyermek másik szülővel való kapcsolattartására vonatkozó kereset megindítása előtti kötelező tanácsadásra is, ha a gyermek szüleinek házassága/élettársi kapcsolata helyrehozhatatlanul megromlott. A törvény meghatározza azokat az eseteket, amelyekben nem kell kötelező tanácsadást igénybe venni. A kötelező tanácsadási eljárás a fél erre irányuló kérelmével indul meg. A kérelmet a szociális jóléti központhoz, írásban vagy szóban (nyilvánartatásba vételre kerülő nyilatkozattal) kell előterjeszteni. A kötelező tanácsadási szolgáltatást a gyermek állandó vagy ideiglenes lakcíme, vagy a házastársak vagy élettársak utolsó közös – állandó vagy ideiglenes – lakcíme szerint illetékes szociális jóléti központ szakértő csapata biztosítja. A kötelező tanácsadás olyan eljárás, amely a családtagok személyes részvételén alapul (képviselek részvétele nem megengedett). A kötelező tanácsadási eljárás lezárulását követően a szociális jóléti központ jelentést készít, amely a tanácsadás lezárulásának napjától számított hat hónapig érvényes.

Az első családjogi közvetítői találkozón való megjelenés szükséges ahhoz, hogy a kérelmező benyújthassa a házasság felbontására irányuló kérelmét.

A benyújtott kereset típusától (házassági jogvita; az anyaság vagy apaság megállapítására vagy vitatására irányuló jogvita; szülői felügyeleti jogvita, kapcsolattartásra vonatkozó jogvita, megegyezésen alapuló bontásra irányuló kereset, valamint a közös szülői felügyeleti terv jóváhagyására irányuló kérelem) függően a kérelmezőnek többek között a kötelező tanácsadást jelentést/az első családjogi közvetítői találkozón való megjelenés bizonyítékát/a közös szülői felügyeleti tervet kell is be kell nyújtania. A szükséges dokumentumok a benyújtott keresettől függnak.

11 Milyen eljárás érvényes ezen esetekre? Van-e sürgősségi eljárás?

A gyermekkel kapcsolatos családjogi kérdésekre vonatkozó keresetek esetén az illetékes szerveknek kell a gyermek érdekét védő, sürgős intézkedést hozniuk.

12 Igényelhető-e jogsegély az eljárás költségeinek fedezésére?

Igen. A költségmentességet a költségmentességről szóló törvény (*Zakon o besplatnoj pravnoj pomoći*) (*Narodne novine* [NN; a Horvát Köztársaság Hivatalos Közlönye] 143/2013. sz.) szabályozza.

13 Lehet-e fellebbezni a szülői felelősséggel kapcsolatban hozott döntés ellen?

Igen. A felek az ítélet példányának kézbesítésétől számított tizenöt napon belül nyújthatnak be fellebbezést az első fokú határozattal szemben, kivéve, ha a polgári perrendtartás más határidőt szab. Jogszabály ellenkező rendelkezésének hiányában a családjogi törvény által szabályozott különös *ex parte* eljárásokban hozott elsőfokú ítéletekkel szemben is benyújtható fellebbezés. A fellebbezést az ítélet kézbesítésétől számított tizenöt napon belül kell benyújtani.

14 Bizonyos esetekben előfordulhat, hogy bírósághoz kell fordulni a szülői felelősséggel kapcsolatos döntés végrehajtása érdekében. Milyen bírósághoz kell fordulni és milyen eljárás követendő ilyen esetekben?

A területileg illetékes városi bírósággal kell felvenni a kapcsolatot. A végrehajtási eljárást a végrehajtási törvény (*Ovršni zakon*) rendelkezéseinek megfelelően kell lefolytatni, de a családjogi törvény egyes különös intézkedéseket tartalmaz a gyermek átadásának biztosítását szolgáló végrehajtásra és a gyermekkel való kapcsolattartás fenntartásának biztosítását szolgáló végrehajtásra vonatkozóan (családjogi törvény 509–525. cikk).

15 Mit kell tennem az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat e tagállamban történő elismerése és végrehajtása érdekében?

A horvát jogszabályok és más országok bizonyos jogviszonyokra vonatkozó szabályozásai közötti kollízió feloldásáról szóló törvénynek (*Zakon o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima*) (NN 53/91., 8/01. sz.) megfelelően a külföldi bíróság által hozott ítélet elismerése érdekében keresetet kell benyújtani.

2013. július 1-jétől kezdődően Horvátország alkalmazza a házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, illetve az 1347/2000/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló 2201/2003 tanácsi rendeletet. E rendelet III. fejezete megfelelően alkalmazandó a szülői felelősségre vonatkozó határozatok elismerésére és végrehajthatóságának megállapítására.

Az elismerésre vagy az elismerés megtagadására irányuló kérelmet, a végrehajthatóság megállapítására irányuló kérelmet és a végrehajtási javaslatot a területileg illetékes városi bírósághoz kell benyújtani.

A kérelmeket és a kereseteket a területileg illetékes városi bírósághoz kell benyújtani.

A házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, illetve az 1347/2000/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló 2201/2003 tanácsi rendelet rendelkezéseit kell alkalmazni a külföldi bíróságok által hozott határozatok elismerésére és végrehajtására vonatkozó eljárásokban.

16 E tagállamban mely bírósághoz kell fordulnom az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat elismerésének megtámadása érdekében? Milyen eljárás alkalmazandó ilyen esetben?

A fellebbezést a városi bírósághoz kell benyújtani. A fellebbezést a megyei bíróság bírálja el.

A fellebbezési eljárásokban a házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, illetve az 1347/2000/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló 2201/2003 tanácsi rendelet rendelkezéseit, valamint a polgári perrendtartás rendelkezéseit kell alkalmazni.

17 Melyik jogot alkalmazza a bíróság a szülői felelősségről szóló eljárásban, ahol a gyermek vagy a felek nem e tagállamban élnek vagy eltérő állampolgársággal rendelkeznek?

A horvát jogszabályok és más országok bizonyos jogviszonyokra vonatkozó szabályozásai közötti kollízió feloldásáról szóló törvény 40. cikke értelmében a szülő-gyermek kapcsolatokra annak az országnak a jogát kell alkalmazni, amelynek a szülő és a gyermek állampolgárai. Amennyiben a szülő és a gyermek különböző ország állampolgárai, annak az országnak a jogát kell alkalmazni, amelynek területén mindannyian rendelkeznek állandó lakcímmel. Amennyiben a szülő és a gyermek különböző ország állampolgárai és nem rendelkeznek állandó lakcímmel ugyanabban az országban, a horvát jogot kell alkalmazni, ha a gyermek vagy az egyik szülő horvát állampolgár. A fenti rendelkezések hatálya alá nem tartozó szülőgyermek kapcsolatra a gyermek állampolgársága szerinti ország jogát kell alkalmazni.

2010. január 1-jétől kezdődően Horvátország is alkalmazza a szülői felelősséggel és a gyermekek védelmét szolgáló intézkedésekkel kapcsolatos együttműködésről, valamint az ilyen ügyekre irányadó joghatóságról, alkalmazandó jogról, elismerésről és végrehajtásról szóló 1996. évi hágai egyezményt. További információkat a következő jogszabályokban talál:

a családjogi törvény (NN 103/15. és 98/19. sz.)

a végrehajtási törvény (NN 112/12, 25/13, 93/14. sz.)

a horvát jogszabályok és más országok bizonyos jogviszonyokra vonatkozó szabályozásai közötti kollízió feloldásáról szóló törvény (NN 53/91, 88/01. sz.)

az ingyenes jogi segítségnyújtásról szóló törvény (NN 143/2013. sz.)

a házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, illetve az 1347/2000/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló 2201/2003 tanácsi rendelet végrehajtásáról szóló törvény (NN 127/2013. sz.)

a házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, illetve az 1347/2000/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló 2201/2003 tanácsi rendelet.

Ez a webhely az [Európa Önökért](#) portál része.

Örömmel vesszük [visszajelzését](#) arról, hogy hasznosnak találta-e az oldalon szereplő információkat.

This webpage is part of an EU quality network

Utolsó frissítés: 15/04/2022

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Figyelem: az oldal eredeti nyelvű változata [itt](#) nemrég módosult. Az Ön által

kiválasztott nyelvi változatot most készítik fordítóink.

Szülői felelősség – gyermek feletti felügyelet, kapcsolattartási jog - Olaszország

1 Mít jelent a gyakorlatban a jogi értelemben vett szülői felelősség fogalma? Melyek a szülői felelősséggel rendelkező személy jogai és kötelességei?

Az olasz jogban az anyaságot és apaságot megújító törvény (219/2012. törvény), valamint a 154/2013. sz. törvényerejű rendelet – amelynek rendelkezései 2014. február 7-én léptek hatályba – a „szülői hatalmat” (*potestà genitoriale*) a „szülői felelősség” (*responsabilità genitoriale*) fogalmával váltotta fel.

A szülői felelősség a gyermekek eltartása, felnevelése, tanítása és erkölcsi támogatása, képességeik, hajlamaik és törekvéseik kellő figyelembevételével mellett.

A gyermekeket emellett megilleti a jog, hogy mindkét szülőjükkel kiegyensúlyozott és rendszeres kapcsolatot tartsanak fenn, hogy őket mindkét szülőjük gondozza, nevelje, oktassa és erkölcsileg támogassa, valamint, hogy mindkét szülőjük felmenőivel és rokonaival minőségi kapcsolatot ápoljanak.

A gyermekeket ezen túl kötelezettségek is terhelik: tisztelniük kell szüleiket és a családdal való együttélés ideje alatt ki kell venniük a részüket a család fenntartásából.

2 Általában ki gyakorolja a gyermek felett a szülői felelősséget?

A szülői felelősség a szülők házassága esetén jogszabály hatályánál fogva keletkezik. Ilyenkor mindkét szülőt terheli a gyermek feletti szülői felelősség.

Amennyiben a szülők nem élnek egymással házasságban, a gyermeket elismerő szülő gyakorolja a szülői felelősséget. Amennyiben mindkét szülő elismeri a gyermeket, a gyermek felett mindketten rendelkeznek szülői felelősséggel és mindketten gyakorolják azt, mintha házasok volnának. Ha a szülők nem élnek egymással házasságban és nem egy időben ismerik el a gyermeket, a második elismerésre kizárólag a gyermeket már elismerő szülő hozzájárulásával kerülhet sor.

A szülői felelősséget a szülők közös megállapodással gyakorolják, figyelembe véve a gyermek képességeit, természetes hajlamait és törekvéseit. A szülőknek különösen a gyermek szokásos tartózkodási helyét kell közös megegyezéssel megállapítaniuk.

3 Ha a szülők nem tudják vagy nem akarják gyakorolni a szülői felelősséget gyermekeik felett, kinevezhető-e helyettük egy másik személy?

Amennyiben a gyermek számára ideiglenesen nem biztosított a megfelelő családi környezet, gondoskodni kell a gyermek más család által történő nevelésbe vételéről.

Emellett, ha a szülők nem képesek gondoskodni a gyermek felneveléséről, például, ha szélsőségesen konfrontatívak, a bíróság gyakran a család lakóhelye szerinti szociális szolgáltató intézmény számára ítéli meg a felügyeleti jogot. Ez általában a szülői felelősség gyakorlására vonatkozó korlátozásokkal jár: a

gyermek egészségére, oktatására és nevelésére vonatkozó döntéseket általában a család lakóhelye szerinti szociális intézmény hozhatja meg. Ilyen esetekben a gyermek továbbra is a szüleivel vagy egyik szülőjével él. A legsúlyosabb esetekben a bíróság elrendeli a gyermek elvitelét a családi lakóhelyről. Amennyiben egy szülő megszegi vagy elhanyagolja kötelezettségeit vagy visszaél a szülői felelősséghez kapcsolódó jogaival és ezzel súlyos kárt okoz a gyermeknek, a bíróság elrendelheti a szülő szülői felelősségének megszüntetését.

Ha mindkét szülő elhunyt, mindkét szülő szülői felelőssége megszűnt vagy más okból képtelenek a szülői felelősség gyakorlására, gyámot kell kirendelni. A gyám gondozza a gyermeket, képviseli őt minden polgári eljárásban és kezeli a gyermek vagyonát.

A polgári törvénykönyv emellett lehetőséget biztosít arra, hogy a bíróság különleges gyámot jelöljön ki, ha a szülők mindketten képtelenek vagy nem hajlandók – vagy az egyedüli szülői felelősséget gyakorló szülő képtelen vagy nem hajlandó – a gyermek érdekét szolgáló, a mindennapi rendelkezés körén kívül eső egy vagy több intézkedést megtenni. Ilyen esetben a különleges gyám jogosult megtenni a konkrét intézkedéseket.

4 Ha a szülők elválnak vagy különválnak, hogyan születik döntés a szülői felelősség további gyakorlásáról?

A különválással, a házasság megszűnésével, a házasság polgári jogi hatásainak megszüntetésével, a házasság érvénytelenítésével vagy semmissé nyilvánításával egyik szülő szülői felelőssége sem szűnik meg.

A felügyelet általános, közös szülői felelősségvállalást biztosító formája a közös felügyelet, amelynek során mindkét szülő szülői felelősséget gyakorol.

A gyermek szempontjából kiemelt fontosságú, az oktatásra, a felnevelésre, az egészségre és a gyermek szokásos tartózkodási helyének megválasztására vonatkozó döntéseket a szülőknek közös megegyezéssel, a gyermek érdekét szem előtt tartva és a gyermek képességeire, természetes hajlamaira és törekvéseire figyelemmel kell meghozniuk; ezzel szemben a mindennapi rendelkezés körébe tartozó ügyekben a szülők külön is gyakorolhatják szülői felelősségüket (polgári törvénykönyv 337-ter. cikk).

A közös felügyelet nem jelenti szükségszerűen azt, hogy a gyermek azonos mennyiségű időt tölt mindkét szülőjével. Általában a különválásra vagy a házasság felbontására vonatkozó határozat rendelkezik, hogy ki az együtt élő szülő – vagyis az a szülő, akivel a gyermek tartósan együtt él – és meghatározza, hogy a különélő szülő milyen feltételek mellett tölthet időt együtt a gyermekkel. Lehetőség van arra is, hogy a gyermek azonos ideig éljen mindkét szülőjével, ha a szülők egymáshoz közel laknak és hasonló életstílust folytatnak, feltéve, hogy ez a megoldás nem hat hátrányosan a gyermek szociális vagy iskolai életére.

Amennyiben azonban a közös felügyelet nem felel meg a gyermek érdekének, a bíró indokolt határozatban az egyik szülőt ruházhatja fel kizárólagos felügyeleti joggal (polgári törvénykönyv 337c. cikk).

A kizárólagos felügyeleti jog odaítélésének leggyakoribb esetei a következők: 1. ha az egyik szülő veszélyezteti a gyermek fizikai vagy pszichológiai jóllétét (erőszakos szülő, jelentős bűnügyi előélettel rendelkező szülő, kábítószerfüggő vagy alkoholista szülő); 2. ha a szülő képtelen a gyermeket erkölcsileg és anyagiilag támogatni, illetve nem mutat érdeklődést a gyermek iránt; 3. ha a szülő a gyermek előtt becsmerli a másik szülőt; 4. ha a szülők annyira ellenségesek egymással, hogy az felboríthatja a gyermek kiegyensúlyozottságát vagy szellemi és fizikai fejlődését.

Kizárólagos felügyeleti jog esetén a szülői felelősséget csak a felügyeleti joggal rendelkező szülő gyakorolja, de a gyermek szempontjából kiemelt fontosságú döntéseket – különösen súlyos körülmények, például erőszakos vagy bántalmazó magatartás esetére előírt eltérő rendelkezés hiányában – a szülőknek együtt kell meghozniuk (polgári törvénykönyv 337c. cikk).

A szülői felelősséggel nem rendelkező szülő jogosult és köteles nyomon követni a gyermek oktatását, nevelését és életkörülményeit (316. cikk utolsó bekezdés).

5 Ha a szülők megállapodást kötnek a szülői felelősség tárgyában, milyen alaki szabályokat kell betartani ahhoz, hogy megállapodásuk jogilag kötelező erejű legyen?

A szülők közti, a szülői felelősségnek a különválást követő gyakorlására vonatkozó megállapodást be kell nyújtani az illetékes bíróságnak, amely megvizsgálja, hogy a megállapodás biztosítani fogja-e a gyermekek jogait és jóllétét; amennyiben igen, a bíróság jóváhagyja azt.

Amennyiben a kiskorú gyermekek házasság szülei külön kívánnak válni vagy fel kívánják bontani a házasságukat és megállapodnak a gyermekekre vonatkozó felügyeleti jog és szülői felelősség gyakorlása tekintetében, két lehetőség közül választhatnak:

a) közös kérelmet nyújtanak be a bíróságnak és kéri a megállapodásuk jóváhagyását;

b) „jogász segítségével lefolytatott tárgyalásokon” vesznek részt (132/2014. sz. törvényerejű rendelet 6. cikk): ez olyan megállapodásnak minősül, amelyben a felek megegyeznek, hogy a különválásukkal és a gyermekekre vonatkozó felügyeleti joggal kapcsolatos vita békés rendezése érdekében jóhiszeműen és tisztességesen együttműködnek.

Ha az ügyben kiskorú gyermekek (vagy olyan nagykorú gyermekek, akik munkaképtelenek vagy súlyos fogyatékkal élnek, illetve gazdaságilag nem önellátóak) érintettek, a jogász segítségével lefolytatott tárgyalásokon megkötött megállapodást tíz napon belül meg kell küldeni az illetékes bíróságon működő ügyésznek, aki jóváhagyja azt, ha úgy véli, hogy az a gyermekek érdekeit szolgálja. Ha azonban az ügyész véleménye szerint a megállapodás nem szolgálja a gyermekek érdekeit, öt napon belül megküldi azt a bíróság elnökének, aki a következő harminc napon belüli megjelenésre beidézi a feleket és haladéktalanul eljár.

A megállapodás a jóváhagyást követően azonos jogerővel bír, mint a bíróság által a különválás vagy a házasság felbontása tekintetében hozott végzések.

Ha a szülők nem házasság, kizárólag az első lehetőséget (vagyis a bíróság által jóváhagyott megállapodást) vehetik igénybe.

6 Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni a szülői felelősség kérdésében, milyen egyéb, bíróságon kívüli alternatív megoldások vannak a konfliktus rendezésére?

A szülői felelősség gyakorlásával kapcsolatos ügyek rendezése érdekében a szülők családjogi közvetítőhöz fordulhatnak. A közvetítés célja nem a felek kibékítése, hanem a szülői felelősség gyakorlásának feltételeire vonatkozó közös megállapodás elérésének lehetővé tétele, elkerülve és enyhítve ezáltal a konfliktusokat. Az így létrejött megoldásokat azonban be kell nyújtani a bíróságnak, amely megvizsgálja, hogy azok megfelelnek-e a gyermek érdekeinek.

Ha a vita továbbra is fennáll, azt a különválás, a házasság felbontása és a gyermek feletti felügyelet kérdésében hatáskörrel rendelkező bíróság elé kell vinni.

7 Ha a szülők bírósághoz fordulnak, mely kérdésekben hozhat döntést a bíró a gyermekkel kapcsolatban?

Két helyzetet kell megkülönböztetni.

a) Ha a szülők különösen fontos kérdésekben nem értenek egyet, a vitájukat bíróság elé vihetik. Ilyen esetben a bíróság elsősorban olyan megoldásokat javasol, amelyek a legjobban megfelelnek a gyermek és a család érdekeinek. Ha a vita továbbra is fennáll, a bíróság azt a szülőt jogosítja fel a konkrét kérdésben a döntés meghozatalára, aki véleménye szerint várhatóan gondoskodni fog a gyermek érdekének érvényesítéséről.

b) A szülők a gyermek feletti felügyeletre és a gyermek elhelyezésére vonatkozó döntés érdekében eljárást indíthatnak a bíróság előtt (általában a szülők különválása esetén). Ebben az esetben a bíróság a következőkről dönt:

a) a gyermekek feletti felügyelet, elsősorban a közös felügyelet (vagyis a mindkét szülő által gyakorolt felügyelet) előnyben részesítésével,

a szülőkkel való együttélés időtartamai és feltételei, a gyermektartás összege, valamint általában a szülők hozzájárulása a gyermek gondozása, oktatása és felnevelése következtében felmerülő költségekhez.

Mivel a legfontosabb döntéseket akkor is közös megegyezéssel kell meghozni, ha a szülők különválnak vagy felbontják a házasságukat, ha a szülők valamilyen konkrét kérdésben nem értenek egyet, az a) pontban meghatározott módon bíróság elé terjeszthetik a vitát.

8 Ha a bíróság a szülői felügyeletet csak az egyik szülőnek ítéli meg, az egyben azt is jelenti, hogy a jogot gyakorló szülő a másik szülő előzetes megkérdezése nélkül dönthet a gyermeket érintő minden kérdésben?

A gyermekek felett kizárólagos felügyeleti joggal rendelkező szülő a bíróság eltérő rendelkezésének hiányában önállóan gyakorolja a szülői felelősséget. Az érintett szülő így a mindennapi rendelkezésnek nem minősülő döntéseket is meghozhatja önállóan.

Ugyanakkor annak ellenére, hogy az egyik szülő kizárólagos felügyeleti joggal rendelkezik, a gyermek érdekében hozott döntéseket (a gyermek oktatására, nevelésére és egészségére vonatkozó döntéseket) a felügyeleti jogra vonatkozó határozat ellenkező rendelkezésének hiányában a szülőknek közösen kell meghozniuk.

A bírák általában akkor határoznak úgy, hogy a felügyeleti joggal nem rendelkező szülő hozzájárulására nincs szükség, ha e szülő távol marad, közömbös, nem lehet elérni, vagy korábban erőszakosan vagy bántalmazó módon viselkedett.

A szülői felügyeleti joggal nem rendelkező szülő jogosult és köteles nyomon követni a gyermek oktatását, nevelését és életkörülményeit és bírósághoz fordulhat, ha véleménye szerint egyes meghozott döntések ellentétesek a gyermek érdekeivel.

9 Mit jelent a gyakorlatban, ha a bíróság úgy dönt, hogy a két szülő közösen gyakorolja a szülői felügyeletet?

Amennyiben a bíróság a közös felügyeletet választja, a szülői felelősséget mindkét szülő gyakorolja, így meg kell egyezniük a gyermekek életének irányvonalában és közösen kell meghozniuk a gyermek oktatására, felnevelésére, egészségére és állandó lakóhelyére vonatkozó döntéseket, biztosítva, hogy e döntések a gyermek érdekét szolgálják. A mindennapi rendelkezések körébe tartozó döntések tekintetében a szülők a gyermek velük való együttélésének időtartama alatt főszabály szerint külön gyakorolják szülői felelősségüket.

10 Ha valaki szülői felelősséggel kapcsolatos kérelmet kíván benyújtani, melyik bírósághoz vagy hatósághoz kell fordulnia? Milyen alaki szabályokat kell betartani, és milyen iratokat kell csatolni a kérelemhez?

Az általános hatáskörű bíróságok (*Tribunale ordinario*) rendelkeznek hatáskörrel minden, a gyermek feletti felügyeleti jogra vonatkozó eljárásban, valamint a szülői felelősséggel összefüggő, kapcsolódó kérdésekben.

Amennyiben a jogvita a szülői felelősség megvonására vagy korlátozására, illetve a szülői felelősség visszaállítása irányul és nincs hatással a gyermek feletti felügyeleti joghoz kapcsolódó tényezőkre, a hatáskörrel rendelkező bíróság a fiatalok bírósága (*Tribunale per i minorenni*).

11 Milyen eljárás érvényes ezen esetekre? Van-e sürgősségi eljárás?

Amennyiben a házasságban született gyermek feletti felügyeleti joghoz vagy felette gyakorolt szülői felelősséghez kapcsolódó kérdés a különválásra vagy a házasság felbontására irányuló jogvita részét képezi, az ügyre a [Válasra](#) vonatkozó tájékoztatóban leírt eljárás vonatkozik.

A házasságon kívül született gyermek feletti felügyeleti jogra és a felette gyakorolt szülői felelősségre vonatkozó intézkedéseket a bíróság zárt ülésen, összefoglaló információk beszerzését, valamint az ügyész és a szülők meghallgatását követően hozza meg; veszélyhelyzetben a bíróság a gyermek érdekében ideiglenes rendelkezéseket rendelhet el.

A bíró a gyermek védelme céljából mindkét esetben hozhat sürgős ideiglenes rendelkezéseket. Az eljárások attól függően különböznek, hogy házasságban vagy házasságon kívül született gyermekeket érintenek-e, de mindkét esetben az általános hatáskörű bíróságok rendelkeznek hatáskörrel.

Mint minden gyermekekre vonatkozó eljárásban, a bíró akkor hallgathatja meg a gyermeket, ha legalább tizenkét éves vagy ítélőképessége egyébként ehhez elégséges.

12 Igényelhető-e jogsegély az eljárás költségeinek fedezésére?

A különválásra, a házasság felbontására és a gyermek feletti felügyeletre vonatkozó eljárások, valamint a szülői felelősség korlátozására vagy a szülői felelősség alóli felmentésre irányuló eljárások költségeinek fedezése érdekében költségmentességet lehet igénybe venni.

13 Lehet-e fellebbezni a szülői felelősséggel kapcsolatban hozott döntés ellen?

A szülői felelősségre vonatkozó határozatokkal szemben a fellebbviteli bírósághoz (*Corte d'Appello* – másodfokú bíróság) lehet fellebbezést benyújtani.

14 Bizonyos esetekben előfordulhat, hogy bírósághoz kell fordulni a szülői felelősséggel kapcsolatos döntés végrehajtása érdekében. Milyen bírósághoz kell fordulni és milyen eljárás követendő ilyen esetekben?

A szülői felelősségre vonatkozó bírósági határozatok végrehajthatók.

15 Mit kell tennem az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat e tagállamban történő elismerése és végrehajtása érdekében?

A másik uniós tagállam bírósága által hozott, a szülői felelősségre vonatkozó határozat elismerése automatikus. A 2003. november 27-i 2201/2003/EK rendeletnek megfelelően azonban bármely érdekelt fél kérelmet nyújthat be a határozat elismerésének vagy az elismerés megtagadásának érdekében. A határozat végrehajtása érdekében az érdekelt félnek végrehajtási kérelmet kell benyújtania a területileg illetékes fellebbviteli bírósághoz. A határozat végrehajthatóvá nyilvánítását követően azt ugyanazokkal a feltételekkel kell végrehajtani, mintha abban a tagállamban hozták volna meg.

16 E tagállamban mely bírósághoz kell fordulnom az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat elismerésének megtámadása érdekében? Milyen eljárás alkalmazandó ilyen esetben?

Az illetékes igazságügyi hatóság (a nemzeti szabályoknak megfelelően a határozat végrehajtásának helye szerint) területileg illetékes fellebbviteli bíróság. A bírósági eljárást peres eljárásként kell lefolytatni és az eljárás megállapítási ítélettel zárul, amellyel szemben jogkérdésben lehet fellebbezni (*ricorso per cassazione*).

17 Melyik jogot alkalmazza a bíróság a szülői felelősségről szóló eljárásban, ahol a gyermek vagy a felek nem e tagállamban élnek vagy eltérő állampolgársággal rendelkeznek?

Mivel Olaszország ratifikálta az 1996. évi hágai egyezményt, az egyezmény rendelkezéseit kell alkalmazni. Ennek megfelelően a szülői felelősség megállapítására, megszüntetésére, a szülői felügyelet gyakorlására, a szülői felelősség visszavonására vagy korlátozására a gyermek szokásos tartózkodási helye szerinti állam jogát kell alkalmazni.

Ez a webhely az [Európa Önökért](#) portál része.

Örömmel vesszük [visszajelzését](#) arról, hogy hasznosnak találta-e az oldalon szereplő információkat.

This webpage is part of an EU quality network

Utolsó frissítés: 21/07/2022

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Szülői felelősség – gyermek feletti felügyelet, kapcsolattartási jog - Ciprus

1 Mit jelent a gyakorlatban a jogi értelemben vett szülői felelősség fogalma? Melyek a szülői felelősséggel rendelkező személy jogai és kötelességei?

A „szülői felelősség” fogalma a gyermek elnevezését, gondozását, vagyonának kezelését és a gyermek személyére vagy vagyonára vonatkozó ügyekben vagy jogi ügyletekben való képviselést foglalja össze. A gyakorlatban a gyermekre (annak személyére) és vagyonára vonatkozó minden ügyre kiterjed. A szülői felelősség a szülők joga és kötelezettsége, akik e felelősséget közösen gyakorolják. E felelősséget a gyermek érdekeit szem előtt tartva kell gyakorolni (216/1990. törvény 6. cikk).

2 Általában ki gyakorolja a gyermek felett a szülői felelősséget?

A gyermek feletti szülői felelősséget a szülők közösen gyakorolják.

3 Ha a szülők nem tudják vagy nem akarják gyakorolni a szülői felelősséget gyermekeik felett, kinevezhető-e helyettük egy másik személy?

Igen, ilyen esetben a bíróság a szülői felelősséget gyakorló gyámot jelölhet ki (a szülő-gyermek kapcsolatáról szóló 216/1990. törvény 18. cikkének (2) bekezdése).

4 Ha a szülők elválnak vagy különválnak, hogyan születik döntés a szülői felelősség további gyakorlásáról?

A házasság felbontása, semmissé vagy érvénytelenné nyilvánítása esetén a szülői felelősségről a bíróság határoz oly módon, hogy a szülői felelősséggel az egyik szülőt, mindkét szülőt közösen vagy egy harmadik személyt ruházza fel (216/1990. törvény 14. és 15. cikk). Ha a bíróság a szülői felelősséget csak az egyik szülő számára ítéli meg, a gyermek érdekeinek figyelembevételével dönthet a másik szülő kapcsolattartási jogáról is (216/1990. törvény 17. cikk).

5 Ha a szülők megállapodást kötnek a szülői felelősség tárgyában, milyen alaki szabályokat kell betartani ahhoz, hogy megállapodásuk jogilag kötelező erejű legyen?

A bíróságnak végzést kell hoznia a megállapodásról ahhoz, hogy az jogi kötőerővel rendelkezzen.

6 Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni a szülői felelősség kérdésében, milyen egyéb, bíróságon kívüli alternatív megoldások vannak a konfliktus rendezésére?

A bírósági eljáráson kívül jelenleg nincsenek a vitarendezésnek egyéb módjai.

7 Ha a szülők bírósághoz fordulnak, mely kérdésekben hozhat döntést a bírő a gyermekkel kapcsolatban?

A bírő a gyermekre vonatkozó bármely kérdésben határozhat, ideértve a szülői felelősséget, a kapcsolattartási jogot, a gyermek oktatásához, egészségéhez, vagyonának kezeléséhez, nevéhez, tartásához, külföldre utazásához és elviteléhez kapcsolódó kérdéseket.

8 Ha a bíróság a szülői felügyeletet csak az egyik szülőnek ítéli meg, az egyben azt is jelenti, hogy a jogot gyakorló szülő a másik szülő előzetes megkérdezése nélkül dönthet a gyermeket érintő minden kérdésben?

Nem, mivel vannak olyan kérdések – például a gyermek vagyonának kezelése – amelyek nem tartoznak a szigorúan értelmezett „felügyeleti jog” körébe.

9 Mit jelent a gyakorlatban, ha a bíróság úgy dönt, hogy a két szülő közösen gyakorolja a szülői felügyeletet?

A gyakorlatban a közös felügyelet azt jelenti, hogy a szülőknek közösen kell dönteniük a gyermekre vonatkozó ügyekben. A közös felügyelet következtében a gyermek általában ugyanannyi időt tölt el mindkét szülőjével.

10 Ha valaki szülői felelősséggel kapcsolatos kérelmet kíván benyújtani, melyik bírósághoz vagy hatósághoz kell fordulnia? Milyen alaki szabályokat kell betartani, és milyen iratokat kell csatolni a kérelemhez?

Az illetékes bíróság a kiskorú szokásos tartózkodási helye szerinti kerületben működő családjogi bíróság. Az eljárásokat esküvel nem megerősített keresetlevél benyújtásával lehet megindítani. Ebben a szakaszban nincs szükség kísérő dokumentumokra.

11 Milyen eljárás érvényes ezen esetekre? Van-e sürgősségi eljárás?

A keresetet kézbesíteni kell a másik félnek, hogy a keresetben megjelölt időpontban jelenjen meg a bíróság előtt annak érdekében, hogy álláspontját előadhassa. A gyermekre vonatkozó ügyekben a gyermek jogellenes elvitelét érintő esetek kivételével nincs lehetőség sürgősségi eljárásra. A bíróságok azonban az ügyek jellegéből fakadóan gondoskodnak arról, hogy az ilyen ügyeket kiemelten kezeljék. Emellett az emberi jogok európai egyezményének 6. cikke és a Ciprusi Köztársaság Alkotmányának 30. cikke alkalmazandók minden ilyen eljárásban; e rendelkezések kimondják, hogy a bíróság előtt folyó eljárásokat észszerű időn belül be kell fejezni.

12 Igényelhető-e jogsegély az eljárás költségeinek fedezésére?

Igen, feltéve, hogy megfelel a jogszabályban meghatározott feltételeknek és rendelkezik az ügyben a 165(I)/2002. törvény szerinti bírósági végzéssel.

13 Lehet-e fellebbezni a szülői felelősséggel kapcsolatban hozott döntés ellen?

Igen. A családjogi fellebbviteli bíróságon lehet fellebbezni.

14 Bizonyos esetekben előfordulhat, hogy bírósághoz kell fordulni a szülői felelősséggel kapcsolatos döntés végrehajtása érdekében. Milyen bírósághoz kell fordulni és milyen eljárás követendő ilyen esetekben?

A szülői felelősségre vonatkozó végzés tekintetében a végrehajtásra a bíróság rendelkezik hatáskörrel, amelyik a végzést kibocsátotta. Az eljárást a 2/90. sz. eljárási rendeletben szereplő I. típusú formanyomtatványon benyújtott, esküvel nem megerősített keresettel lehet megindítani.

15 Mit kell tennem az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat e tagállamban történő elismerése és végrehajtása érdekében?

Az elismerésre és végrehajtásra irányuló kérelmet a 2201/2003/EK rendelet 21. cikkének (3) bekezdése szerint kell benyújtani. A kérelmet a gyermek lakóhelyének vagy a gyermek külföldi lakóhelye esetén az alperes lakóhelyének körzete szerinti családjogi bíróságon kell benyújtani.

16 E tagállamban mely bírósághoz kell fordulnom az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat elismerésének megtámadása érdekében? Milyen eljárás alkalmazandó ilyen esetben?

Az illetékes bíróság a gyermek lakóhelyének vagy – a gyermek külföldi lakóhelye esetén – az alperes lakóhelyének körzete szerinti családjogi bíróság. A fenti kereset alperesnek való kézbesítése során az alperes a 121(I)/2000. törvényben meghatározott módon jogosult ellenkérelmet benyújtani. Ezen eljárások a 2201/2003/EK rendelet hatálya alá tartoznak.

17 Melyik jogot alkalmazza a bíróság a szülői felelősségről szóló eljárásban, ahol a gyermek vagy a felek nem e tagállamban élnek vagy eltérő állampolgársággal rendelkeznek?

A Ciprusi Köztársaság jogát, különösen a 216/1990. törvényt kell alkalmazni. Amennyiben egyik fél lakóhelye sem Ciprus területén található, a 216/1990. törvény kimondja, hogy az ügyben a Ciprusi Köztársaság családjogi bíróságai nem rendelkeznek joghatósággal.

Ez a webhely az **Európa Önökért** portál része.

Örömmel vesszük **visszajelzését** arról, hogy hasznosnak találta-e az oldalon szereplő információkat.

This webpage is part of an EU quality network

Utolsó frissítés: 19/02/2024

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Figyelem: az oldal eredeti nyelvű változata [lv](#) nemrég módosult. Az Ön által kiválasztott nyelvi változatot most készítik fordítóink.

Az oldal jelenleg a következő nyelveken olvasható: [en](#).

Szülői felelősség – gyermek feletti felügyelet, kapcsolattartási jog - Lettország

1 Mit jelent a gyakorlatban a jogi értelemben vett szülői felelősség fogalma? Melyek a szülői felelősséggel rendelkező személy jogai és kötelességei?

A gyermek a nagykorúsága eléréséig szülői felügyelet alatt áll.

A felügyeleti jog a szülők azon jogát és kötelezettségét jelenti, hogy gondoskodjanak gyermekükről és vagyonáról, valamint képviseljék a gyermeket személyes és vagyoni viszonyaiban.

A gyermekről való gondoskodás a gyermek gondozását, felügyeletét és a lakóhelye megválasztására irányuló jogot jelenti.

A gyermek gondozása a gyermek tartása, vagyis a gyermek étellel, ruházattal, lakhellyel való ellátása és egészségügyi ellátása, gondoskodás a gyermek oktatásáról és neveléséről (a mentális és fizikai fejlődésének biztosítása, amennyire lehetséges, tekintettel a gyermek a gyermek személyiségére, képességeire, érdeklődésére, valamint a gyermek felkészítése a társadalmilag hasznos munka elvégzésére).

A gyermek felügyelete a gyermek biztonságáról való gondoskodás és a harmadik felek általi veszélyeztetés megelőzése. A gyermek lakóhelyének megválasztására vonatkozó jog a lakóhely földrajzi helyének és a lakhatás típusának megválasztása.

A gyermek vagyonáról való gondoskodás a gyermek vagyonának kezelése és használata a vagyon megőrzése és értékének növelése érdekében.

2 Általában ki gyakorolja a gyermek felett a szülői felelősséget?

Az együtt élő szülők közösen gyakorolják a szülői felügyeleti jogot. Ha a szülők különválnak, a közös szülői felügyelet továbbra is fennáll. A gyermekgondozást és a felügyeletet a gyermekkel együtt élő szülő gyakorolja. A szülőknek közösen kell dönteniük a gyermek fejlődésére jelentős hatással lévő kérdésekben.

3 Ha a szülők nem tudják vagy nem akarják gyakorolni a szülői felelősséget gyermekeik felett, kinevezhető-e helyettük egy másik személy?

Ha a gyermek egészsége vagy élete az egyik szülőnek felróható okból (a szülő szándékos magatartása vagy mulasztása következtében) veszélybe kerül, vagy a szülő visszaél jogaival vagy nem biztosítja a gyermek számára a gondoskodást és a felügyeletet és ezzel veszélyezteti a gyermek fizikai, mentális vagy erkölcsi fejlődését, a bíróság megfoszthatja a szülőt a felügyeleti jogától.

A szülő felügyeleti jogtól való megfosztása esetén a bíróság a gyermeket a másik szülő kizárólagos felügyeleti joga alá helyezi. Amennyiben a másik szülő által gyakorolt felügyeleti jog nem biztosít kellő védelmet a gyermek számára a veszéllyel szemben vagy mindkét szülőt megfosztották a felügyeleti jogtól, a bíróság felszólítja a családjogi bíróságot, hogy gondoskodjon a gyermek családon kívüli gondozásáról.

4 Ha a szülők elválnak vagy különválnak, hogyan születik döntés a szülői felelősség további gyakorlásáról?

Ha a szülők különválnak, a közös szülői felügyelet továbbra is fennáll. A gyermekgondozást és a felügyeletet a gyermekkel együtt élő szülő gyakorolja. A szülőknek közösen kell dönteniük a gyermek fejlődésére jelentős hatással lévő kérdésekben. A szülők közti vitákat – jogszabály eltérő rendelkezése hiányában – a családjogi bíróságon kell rendezni. A közös szülői felügyelet akkor szűnik meg, ha a szülők közti megállapodás vagy bírósági határozat megállapítja az egyik szülő kizárólagos felügyeleti jogát.

5 Ha a szülők megállapodást kötnek a szülői felelősség tárgyában, milyen alaki szabályokat kell betartani ahhoz, hogy megállapodásuk jogilag kötelező erejű legyen?

Ha a szülők megállapodnak a szülői felelősség tárgyában, és szabad akaratukból teljesítik azt, nem kell hatósági vagy bírósági jóváhagyást kérniük.

6 Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni a szülői felelősség kérdésében, milyen egyéb, bíróságon kívüli alternatív megoldások vannak a konfliktus rendezésére?

Vita esetén a nézeteltérést a családjogi bíróság dönti el. Ha a családjogi bíróság nem tudja rendezni a szülők közti nézeteltéréseket vagy a családjogi bíróság határozatát nem hajtják végre, a szülőknek a kerületi (városi kerületi) bírósághoz kell fordulniuk.

7 Ha a szülők bírósághoz fordulnak, mely kérdésekben hozhat döntést a bíró a gyermekkel kapcsolatban?

Ha a szülők bírósághoz fordulnak, közös vagy egyedüli felügyeleti jogért folyamodnak. Ezenkívül szükség esetén a bíró dönthet a tartással, a lakóhellyel stb. kapcsolatos kérdésekben. Az egyedüli felügyeleti joggal rendelkező szülő gyakorolja a gyermek feletti felügyeleti jogot, amely magában foglalja a gyermek személyes és vagyoni ügyeiben a nevében történő eljárás jogát, valamint a gyermek lakóhelye meghatározásának jogát. Mindkét szülő jogosult és köteles a gyermekkel való személyes és közvetlen kapcsolat fenntartására. E rendelkezést kell alkalmazni akkor is, ha a gyermeket elválasztják a családjától vagy, ha a gyermek csak az egyik szülőjével vagy a szülei nélkül él. A gyermektől külön élő szülő jogosult a gyermekre vonatkozó tájékoztatásra, különösen a gyermek fejlődése, egészsége, iskolai eredményei, érdeklődési körei és életkörülményei terén. A felügyeleti jogra vonatkozó szülői vitákat a gyermek érdekének figyelembevételével és – amennyiben a gyermek képes véleménye kifejezésére – a gyermek véleményének meghallgatásával kell eldönteni.

8 Ha a bíróság a szülői felügyeletet csak az egyik szülőnek ítéli meg, az egyben azt is jelenti, hogy a jogot gyakorló szülő a másik szülő előzetes megkérdezése nélkül dönthet a gyermeket érintő minden kérdésben?

Az egyedüli felügyeleti joggal rendelkező szülőt megilleti a szülői felügyeleti jogból eredő minden jog és kötelezettség. A szülők kötelesek a képességeiknek és pénzügyi helyzetüknek megfelelő mértékben támogatni a gyermeküket. E kötelezettség az anyát és az apát addig terheli, míg a gyermek nem képes saját maga ellátására.

A gyermek támogatására irányuló ilyen kötelezettség nem szűnik meg, ha a gyermeket elválasztják a családjától vagy, ha a gyermek csak az egyik szülőjével vagy a szülei nélkül él.

A bíróságok az egyedüli felügyeleti jog megítélése során figyelembe veszik az ügy körülményeit, vagyis azt, hogy a gyermek a kereset benyújtásakor melyik szülővel él együtt és melyik szülő gyakorolja a gyermek mindennapos felügyeletét. A gyermek mindkét szülőjével jogosult a személyes és közvetlen kapcsolat fenntartására (láthatási jogok). Mindkét szülő jogosult és köteles a gyermekkel való személyes és közvetlen kapcsolat fenntartására. A gyermektől külön élő szülő jogosult a gyermekre vonatkozó tájékoztatásra, különösen a gyermek fejlődése, egészsége, iskolai eredményei, érdeklődési körei és életkörülményei terén. A gyermek feletti felügyeleti jog egyik szülőnek való megítélése nem jelenti azt, hogy a másik szülőtől megvonják a felügyeleti jogokat.

9 Mit jelent a gyakorlatban, ha a bíróság úgy dönt, hogy a két szülő közösen gyakorolja a szülői felügyeletet?

Ha a két szülő közösen gyakorolja a szülői felügyeletet, mindkét szülő eljárhat gyermeke nevében a gyermek személyes és vagyoni ügyeiben. A szülők a gyermek fejlődésével kapcsolatos valamennyi kérdésben közösen hoznak döntést.

10 Ha valaki szülői felelősséggel kapcsolatos kérelmet kíván benyújtani, melyik bírósághoz vagy hatósághoz kell fordulnia? Milyen alaki szabályokat kell betartani, és milyen iratokat kell csatolni a kérelemhez?

A felügyeleti jogra és a láthatási jogra vonatkozó kereseteket a gyermek lakóhelye szerinti bíróságon kell benyújtani. A felügyeleti jogra és a láthatási jogra vonatkozó követelések esetén a gyermek lakóhelyének a szülők bejegyzett lakóhelyét kell tekinteni. Amennyiben a gyermek szüleinek bejegyzett lakóhelye különböző közigazgatási körzetekben található, a gyermek lakóhelyének a gyermekkel együtt élő szülő lakóhelyét kell tekinteni. Ha a gyermek szüleinek vagy a gyermeknek nincs bejegyzett lakóhelye, a gyermek lakóhelyének a szülők tartózkodási helyét kell tekinteni.

A keresetet a polgári perrendtartás 128. cikkének megfelelően kell benyújtani. A polgári perrendtartás 129. cikkét kell alkalmazni a keresethez csatolandó dokumentumok tekintetében.

A keresethez emellett csatolni lehet a családjogi bíróság ügyre vonatkozó véleményét is.

11 Milyen eljárás érvényes ezen esetekre? Van-e sürgősségi eljárás?

A polgári ügyekben folyó bírósági eljárásokra a lett polgári perrendtartás szabályait kell alkalmazni. A gyermek jogainak és érdekeinek védelmére vonatkozó eljárásokat a bíróság soron kívül tárgyalja. A bíróság kikéri a családjogi bíróság véleményét a felügyeleti jog megállapítására, a gyermekgondozásra és a láthatási jog gyakorlásával kapcsolatos eljárásra vonatkozó ügyekben és felkéri a családjogi bíróság egy képviselőjét, hogy vegyen részt a bírósági tárgyaláson és ismerje meg a gyermek véleményét, ha a gyermek az életkorára és a érettségére tekintettel képes annak kifejezésére.

A bíróság a polgári ügyeket nyilvános tárgyaláson dönti el, kivéve például a felügyeleti jogra és a láthatási jogra vonatkozó ügyeket. Ehhez hasonlóan az ügyben résztvevő valamely személy indokolt kérelme vagy a bíróság döntése alapján a tárgyalásról vagy annak egy részéről a kiskorú érdekében a bíróság kizárhatja a nyilvánosságot.

A felek jogosultak indokolt kérelemben kérni a bíróságtól, hogy az ügyet gyorsított eljárásban vizsgálják. A bíróság ilyen esetben megvizsgálja az indokolt kérelmet.

Az egyik fél kérelmére a bíróság ítéletében kimondhatja, hogy az ítélet vagy annak gyermektartásra vonatkozó része, vagy a felügyeleti jogra vagy a láthatási jogra vonatkozó ügyben hozott ítélet haladéktalanul végrehajtható.

Az egyik fél kérelmére a bíróság ideiglenes gyermektartást megállapító határozatot hoz, amelynek hatálya az ítélet meghozataláig áll fenn.

12 Igényelhető-e jogsegély az eljárás költségeinek fedezésére?

Az alacsony jövedelmű vagy a jogszabályban meghatározott eljárásban rászorultnak minősített személyek, valamint azok a személyek, akik hirtelen (természeti katasztrófa, elháríthatatlan külső ok vagy az ellenőrzésükön kívül álló egyéb körülmények következtében) olyan pozícióba és pénzügyi helyzetbe kerültek, amely meggátolja őket a jogaik védelmében, illetve, akik teljes mértékben az állam vagy az önkormányzat gondozásában állnak (a továbbiakban: különleges helyzet), jogosultak a jogi segítségnyújtáshoz kapcsolódó pénzügyi támogatás igénylésére.

A személy indokolt kérelmére a bíróság vagy a bíró megvizsgálja az egyén pénzügyi helyzetét és részben vagy egészben mentesíti őt az eljárási költségek megfizetésének kötelezettsége alól és felfüggeszti a bírósági illeték megfizetésének kötelezettségét vagy lehetőséget ad annak részletben történő megfizetésére.

A polgári perrendtartás szerint a felperesnek a gyermektartás behajtására irányuló eljárásban nem kell bírósági illetéket fizetniük.

13 Lehet-e fellebbezni a szülői felelősséggel kapcsolatban hozott döntés ellen?

Az ítélettel szemben a rendes eljárás szerint, vagyis (a regionális bírósághoz történő) fellebbezés útján, vagy (a Legfelsőbb Bírósághoz benyújtott) felülvizsgálati kérelem útján lehet jogorvoslattal élni.

14 Bizonyos esetekben előfordulhat, hogy bírósághoz kell fordulni a szülői felelősséggel kapcsolatos döntés végrehajtása érdekében. Milyen bírósághoz kell fordulni és milyen eljárás követendő ilyen esetekben?

A bírósági határozatokat jogerőre emelkedésüket követően, vagy – az azonnali végrehajthatóság kimondása esetén – haladéktalanul hajtják végre.

A bírósági határozatokat a bírósági végrehajtó hajtja végre.

15 Mit kell tennem az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat e tagállamban történő elismerése és végrehajtása érdekében?

A külföldi bíróságok határozatait és ítéleteit a lett bíróságok elismerik és végrehajtják.

A külföldi bíróságok határozatainak elismerése és végrehajtása a polgári perrendtartásban, valamint a házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, illetve az 1347/2000/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló 2201/2003/EK tanácsi rendeletben meghatározott eljárás szerint történik.

A végrehajthatóság megállapítására irányuló kérelmet annak a személynek az állandó lakóhelye szerinti kerületi (vagy városi kerületi) bírósághoz, akivel szemben a végrehajtást kéri, vagy annak a gyermeknek az állandó lakóhelye szerinti kerületi (vagy városi kerületi) bírósághoz kell benyújtani, akit a végrehajtás érint. A végrehajthatóság megállapítására vonatkozó határozatot és a végrehajthatóság megállapítását elutasító határozatot a bíró szabad mérlegelése szerint, a benyújtott kérelem és az ahhoz csatolt dokumentumok alapján, a kérelem benyújtásától számított 10 napon belül, a felek idézése nélkül hozza meg.

16 E tagállamban mely bírósághoz kell fordulnom az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat elismerésének megtámadása érdekében? Milyen eljárás alkalmazandó ilyen esetben?

A külföldi bíróság határozatának elismerésére irányuló eljárásban az első fokú határozattal szemben egyéni panaszt lehet benyújtani a kerületi bírósághoz, a kerületi bíróság egyéni panasz ügyében hozott határozatát pedig egyéni panasz benyújtásával a Szenátus előtt lehet megtámadni.

Az ügyben résztvevő olyan személy, akinek a bejegyzett lakóhelye vagy szokásos tartózkodási helye Lettország területén található, a határozat másolatának kibocsátásától számított 30 napon belül nyújthat be egyéni panaszt, az ügyben résztvevő olyan személy pedig, akinek bejegyzett lakóhelye vagy szokásos tartózkodási helye nem Lettország területén található, e panaszt a határozat másolatának kibocsátásától számított 60 napon belül nyújthatja be.

17 Melyik jogot alkalmazza a bíróság a szülői felelősségről szóló eljárásban, ahol a gyermek vagy a felek nem e tagállamban élnek vagy eltérő állampolgársággal rendelkeznek?

Lettországot köti a szülői felelősséggel és a gyermekek védelmét szolgáló intézkedésekkel kapcsolatos együttműködésről, valamint az ilyen ügyekre irányadó joghatóságról, alkalmazandó jogról, elismerésről és végrehajtásról szóló, 1996. október 19.-i hágai egyezmény, valamint a Lett Köztársaság és az Oroszországi Föderáció, Ukrajna, a Belarusz Köztársaság, az Üzbég Köztársaság, a Kirgiz Köztársaság és a Moldovai Köztársaság közti, a jogi segítségnyújtásról szóló kétoldalú megállapodások.

Ez a webhely az **Európa Önökért** portál része.

Örömmel vesszük **visszajelzését** arról, hogy hasznosnak találta-e az oldalon szereplő információkat.

Utolsó frissítés: 05/04/2024

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Szülői felelősség – gyermek feletti felügyelet, kapcsolattartási jog - Litvánia

1 Mit jelent a gyakorlatban a jogi értelemben vett szülői felelősség fogalma? Melyek a szülői felelősséggel rendelkező személy jogai és kötelességei?

A gyermekek és a szülők kölcsönös jogait és kötelességeit a Litván Köztársaság polgári törvénykönyve (*Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas*, a továbbiakban: polgári törvénykönyv) III. könyvének IV. része szabályozza. A polgári törvénykönyv 3.155. cikke úgy rendelkezik, hogy a szülőknek gondoskodniuk kell gyermekeikről, amíg azok nagykorúvá vagy önállóvá nem válnak. A szülőknek joguk és kötelességük, hogy őszinteségre neveljék és iskoláztassák gyermekeiket, gondoskodjanak egészségükről, és – figyelembe véve a gyermekek fizikai és szellemi állapotát – kedvező feltételeket teremtsenek teljes és harmonikus fejlődésük érdekében, hogy felkészítsék őket az önálló életre a társadalomban. A polgári törvénykönyv III. könyvének XI. fejezete szabályozza a szülőknek a gyermekeikre vonatkozó szülői jogait és kötelességeit, a XII. fejezet pedig a szülők és a gyermekek vagyoni jogairól és kötelezettségeiről rendelkezik.

A polgári törvénykönyv 3.227. cikkének (2) bekezdése szerint – a polgári törvénykönyv 3.222. cikk (4) bekezdésében meghatározott kivételtől eltekintve – az örökbefogadásról szóló bírósági határozat jogerőre emelkedésének napjától a törvény értelmében az örökbefogadó szülőket kell a gyermek szüleinek tekinteni.

2 Általában ki gyakorolja a gyermek felett a szülői felelősséget?

A polgári törvénykönyv 3.156. cikke értelmében az apa és az anya egyenlő jogokkal és kötelességekkel rendelkeznek gyermekeik tekintetében. A szülők egyenlő jogokkal és kötelezettségekkel bírnak gyermekeiket illetően függetlenül attól, hogy a gyermek házasságban vagy házasságon kívül, a válás, a házasság érvénytelenítése vagy különválás után jött a világra.

3 Ha a szülők nem tudják vagy nem akarják gyakorolni a szülői felelősséget gyermekeik felett, kinevezhető-e helyettük egy másik személy?

Ha a szülők nem tudják, vagy nem akarják gyakorolni a szülői felelősséget gyermekeik felett, helyettük kinevezhető másik személy. A polgári törvénykönyv erre a célra a gyámság intézményét és a kiskorúak gondnokság alá helyezését teszi lehetővé. A gyermek ideiglenes vagy állandó gyámság/gondnokság alá helyezésének alapvető szabályairól a 3.254. és a 3.257. cikk rendelkezik.

4 Ha a szülők elválnak vagy különválnak, hogyan születik döntés a szülői felelősség további gyakorlásáról?

Ha a szülők elválnak, a szülői felelősség további gyakorlására vonatkozó döntés a válás módjától függ.

Ha a házasságot közös megegyezéssel bontják fel, a házastársaknak a válás következményeit (vagyonmegosztás, gyermektartási díj stb.) rendező megállapodást kell benyújtaniuk a bírósághoz. A polgári törvénykönyv 3.53. cikkének (3) bekezdése szerint a házasság felbontását kimondó határozat meghozatalakor a bíróság jóváhagyja a házastársaknak a válás következményeit rendező megállapodását, amely rendelkezik a kiskorú gyermekek és egymás számára fizetendő tartásdíjról, a kiskorú gyermekek lakóhelyéről, a gyermekek iskoláztatásában való részvételükről, valamint egyéb vagyoni jogairól és kötelezettségeikről. A megállapodásban foglaltakat a házasság felbontását kimondó bírósági határozatba kell foglalni. Abban az esetben, ha a körülményekben lényeges változás következik be (a volt házastársak egyikének betegsége, munkaképtelenség stb. miatt), a volt házastársak vagy a volt házastársak egyike kérheti a bíróságtól, hogy módosítsa a házasság megszűnésének következményeit rendező megállapodás feltételeit.

Amennyiben a házasságot az egyik házastárs kérésére bontják fel, a bírósághoz benyújtott kérelemnek azt is tartalmaznia kell, hogy a kérelmező hogyan fogja kötelezettségeit teljesíteni a másik házastárs és kiskorú gyermekeik irányában. A házasság felbontását kimondó ítélet meghozatalakor a bíróságnak rendeznie kell a kiskorú gyermekek elhelyezésével és tartásával, a másik házastárs tartásával, valamint a házastársak közös vagyonának megosztásával kapcsolatos kérdéseket, kivéve, ha a vagyont a házastársak közjegyző által hitelesített megállapodással megosztották (polgári törvénykönyv 3.59. cikk). A házasság mindkét vagy az egyik házastárs vétkeisége alapján történő felbontása ugyanazon következményekkel jár, mint a házasságnak a házastársak közös megegyezése alapján történő felbontása (polgári törvénykönyv 3.51–3.54. cikk). A házasságnak az egyik házastárs vétkeisége alapján történő felbontása esetén a polgári törvénykönyv 3.59. cikkét kell megfelelően alkalmazni.

Különválás esetén a házastársak egyike bírósághoz fordulhat a külön életvitel feltételeinek meghatározása érdekében, ha bizonyos, a másik házastárstól független körülmények miatt a továbbiakban nem képes a házastársával együtt élni, közös életük tarthatatlanná vált, vagy az együttélésük súlyosan károsíthatja kiskorú gyermekeik érdekeit, illetve, ha a házastársak nem érdekeltek a további együttélésben. A különválást kimondó határozat meghozatalakor a bíróságnak meg kell neveznie azt a házastársat, akinél elhelyezi a gyermekeket, döntenie kell a gyermekek tartásával és a különvált apának (vagy anyának) a gyermekek iskoláztatásában történő részvételével kapcsolatos kérdésekben. A házastársak együttesen is kérhetik a bíróságtól a különválás jóváhagyását, amennyiben megállapodtak a különválás következményeiről a kiskorú gyermekek elhelyezését, tartását és iskoláztatását, valamint a vagyonuk megosztását és egymás tartását illetően. Ha a házastársak megállapodtak a különválás következményeiről, a bíróság jóváhagyja a megállapodást, feltéve, hogy az összeegyeztethető a közrenddel, valamint nem sérti a kiskorú gyermekek vagy a másik házastárs jogait és jogos érdekeit. A megállapodás jóváhagyását követően a megállapodást a különválást kimondó bírósági határozatba kell foglalni.

5 Ha a szülők megállapodást kötnek a szülői felelősség tárgyában, milyen alaki szabályokat kell betartani ahhoz, hogy megállapodásuk jogilag kötelező erejű legyen?

Ha a szülők együtt élnek, a tartás módját és formáját a szülők kölcsönös megállapodása határozza meg. Az ilyen megállapodásra nem vonatkozik formai követelmény és nincs a megkötésére meghatározott eljárás. A polgári törvénykönyv 3.193. cikke értelmében a házasság közös megegyezés alapján történő felbontása (polgári törvénykönyv 3.51. cikk) vagy különválás (polgári törvénykönyv 3.73. cikk) esetén a házastársaknak a kiskorú gyermekeik tartására vonatkozó kölcsönös kötelezettségeiket, valamint a tartás módját, összegét és formáját meghatározó megállapodást kell kötniük. A megállapodást a bíróságnak jóvá kell hagynia (polgári törvénykönyv 3.53. cikk). A kiskorú gyermekek szülei akkor is köthetnek a gyermekeik tartására vonatkozó megállapodást, ha házasságuk felbontása egyéb indokok alapján történik. Ha az egyik szülő nem teljesíti a kiskorú gyermekeik tartására vonatkozó, a bíróság által jóváhagyott megállapodást, a másik szülőnek joga van bírósághoz fordulni a végrehajtás elrendelése céljából.

6 Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni a szülői felelősség kérdésében, milyen egyéb, bíróságon kívüli alternatív megoldások vannak a konfliktus rendezésére?

A konfliktus peren kívüli rendezésének alternatív módjaként a szülők közvetítési szolgáltatásokat vehetnek igénybe. A bírósági közvetítés minden rendes bíróságon elérhető. A bírósági közvetítés ingyenes. E megoldás a jogviták rendezésének olcsóbb és gyorsabb módja. Kiemelendő, hogy a bírósági közvetítés biztosítja a titoktartást és a felek bármikor, indoklás nélkül elállhatnak a bírósági közvetítéstől. A jogvita bírósági közvetítésre utalását a polgári ügyben eljáró bíró (bírói tanács) vagy a jogvitában részt vevő bármely fél kezdeményezheti. A közvetítésre vonatkozó további információ, illetve a mediátorok jegyzéke a [litván bíróságok weboldalan található](#).

7 Ha a szülők bírósághoz fordulnak, mely kérdésekben hozhat döntést a bíró a gyermekkel kapcsolatban?

Ha a szülők bírósághoz fordulnak, a bíró a gyermeket érintő valamennyi ügyben határozhat, ideértve a gyermek elhelyezését, a szülők kapcsolattartási /láthatási jogait, a kiskorú gyermekek tartását és egyéb, a bírósághoz benyújtott kérelemben megjelölt kérdést.

8 Ha a bíróság a szülői felügyeletet csak az egyik szülőnek ítéli meg, az egyben azt is jelenti, hogy a jogot gyakorló szülő a másik szülő előzetes megkérdezése nélkül dönthet a gyermeket érintő minden kérdésben?

A polgári törvénykönyv 3.156. cikke úgy rendelkezik, hogy az apa és az anya egyenlő jogokkal és köteleességekkel rendelkeznek gyermekeik tekintetében. Ez attól függetlenül érvényes, hogy a gyermek házasságban vagy házasságon kívül, a házasság felbontása, a házasság érvénytelenítése vagy különválás után jött a világra. A szülőknek joguk és köteleességük, hogy felneveljék gyermekeiket, felelősek gyermekeik iskoláztatásáért és fejlődéséért, egészségéért, valamint a gyermekek részére szellemi és erkölcsi útmutatás nyújtásáért. Az említett köteleességek teljesítése során a szülők jogai elsőbbséget élveznek más személyek jogaival szemben. A szülőknek meg kell teremteniük gyermekeik számára az oktatási intézmények látogatásához szükséges feltételeket, amíg a gyermekek be nem töltik a jogszabályban meghatározott életkort.

Az egyik szülő számára önálló felügyeleti jog csak akkor állapítható meg, ha a másik szülő szülői felelősségét korlátozták. Ha a szülők (az apa vagy az anya) nem teljesítik a gyermekeik felnevelésére vonatkozó köteleességüket, szülői felelősségükkel visszaélnak, kegyetlenül bánnak gyermekeikkel, erkölcstelen magatartásukkal káros hatást gyakorolnak gyermekeikre vagy nem gondoskodnak róluk, a bíróság határozatot hozhat a szülő (az apa vagy az anya) szülői felelősségének ideiglenes vagy határozatlan idejű korlátozásáról. A határozathozatal során a bíróság figyelembe veszi a szülői felelősség korlátozására irányuló kérelem alapjául szolgáló konkrét körülményeket. A szülők azonban megtartják a gyermekkel való kapcsolattartás jogát, kivéve, ha ez ellentétes a gyermek érdekeivel. Ha a szülői felelősséget határozatlan időre szólóan korlátozták, a gyermeket a szülők beleegyezése nélkül örökbe fogadhatják.

9 Mit jelent a gyakorlatban, ha a bíróság úgy dönt, hogy a két szülő közösen gyakorolja a szülői felügyeletet?

A szülők közös megegyezéssel döntenek a gyermekeik iskoláztatásához és a szülői felelősség egyéb vonatkozásaihoz kapcsolódó valamennyi kérdésről. Megegyezés hiányában a vitás kérdésben a bíróság határoz.

A gyermekkel való kapcsolattartás és a gyermek iskoláztatásában való részvétel iránti kérelmet a gyermek apja, anyja, vagy a cselekvőképtelen kiskorú szülők szülei (gyámja/gondnoka) nyújthatnak be. A bíróság meghatározza a különvált apa vagy anya gyermekével való kapcsolattartásának módját, figyelembe véve a gyermek érdekeit és törekedve arra, hogy lehetővé tegye, hogy a különvált apa vagy anya a lehető legnagyobb mértékben részt vehessen a gyermek oktatásában. A gyermekkel való minimális mértékű kapcsolattartás csak akkor rendelkezhető el, ha a folyamatos, lehető legnagyobb mértékű kapcsolattartás sértené a gyermek érdekeit.

10 Ha valaki szülői felelősséggel kapcsolatos kérelmet kíván benyújtani, melyik bírósághoz vagy hatósághoz kell fordulnia? Milyen alaki szabályokat kell betartani, és milyen iratokat kell csatolni a kérelemhez?

Ha valaki szülői felelősségre vonatkozó kérelmet kíván benyújtani, a körzeti bírósághoz kell fordulnia. A kérelemben meghatározott követelményektől, valamint (a szülői felelősséghez fűződő) vitatott, rendezendő vagy meghatározandó jogoktól és köteleességektől függ, hogy milyen alaki szabályokat kell betartani, és milyen iratokat kell csatolni a kérelemhez.

11 Milyen eljárás érvényes ezen esetekre? Van-e sürgősségi eljárás?

A szülői felelősséghez kapcsolódó főbb jogvitákat és kérdéseket egyszerűsített eljárásban vizsgálják.

12 Igényelhető-e jogsegély az eljárás költségeinek fedezésére?

A költségmentesség igénybevételét az állam által biztosított költségmentességről szóló törvény (*Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymas*) szabályozza. Az állam által biztosított költségmentesség igénybevételének lehetősége az adott személy pénzügyi helyzetétől függ.

13 Lehet-e fellebbezni a szülői felelősséggel kapcsolatban hozott döntés ellen?

Igen, az ilyen határozatokkal szemben a polgári eljárás általános szabályai szerint lehet a magasabb fokú bíróságoknál fellebbezni.

14 Bizonyos esetekben előfordulhat, hogy bírósághoz kell fordulni a szülői felelősséggel kapcsolatos döntés végrehajtása érdekében. Milyen bírósághoz kell fordulni és milyen eljárás követendő ilyen esetekben?

A bírósági határozatokat a bírósági végrehajtó hajtja végre.

15 Mit kell tennem az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat e tagállamban történő elismerése és végrehajtása érdekében?

A házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2003. november 27-i 2201/2003/EK tanácsi rendeletet alkalmazva a másik uniós tagállam bírósága által hozott határozatokat Litvániában külön eljárás nélkül elismerik. E rendeletet Dánia kivételével minden uniós tagállam alkalmazza.

Az uniós tagállamok bíróságai által a kapcsolattartási jog, valamint a gyermek visszavételére kötelezés terén hozott határozatokat a Litván Köztársaság polgári perrendtartásának (*Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodeksas*, a továbbiakban: polgári perrendtartás) VI. részében meghatározott szabályok szerint kell végrehajtani.

A 2201/2003/EK tanácsi rendelet 15. cikke szerinti (valamint az 1996. október 19-i hágai egyezmény 8. és 9. cikke szerinti) joghatóság külföldi bíróságtól való átvállalására irányuló kérelmeket és a joghatóság külföldi bírósághoz való áttételére irányuló kérelmeket Litvánia Fellebbviteli Bírósága (*Lietuvos apeliacinis teismas*) bírálja el.

E kérelmeket – a 2201/2003/EK tanácsi rendelet eltérő rendelkezésének hiányában – a polgári perrendtartás 39. fejezetében meghatározott eljárás szerint kell elbírálni. E kérelmek benyújtásakor nem kell bírósági illetéket fizetni.

A Litvánia Fellebbviteli Bíróságához benyújtott kérelmeknek meg kell felelniük az eljárási dokumentumokra vonatkozó általános előírásoknak (polgári perrendtartás 111. cikk). A 2201/2003/EK tanácsi rendelet 15. cikkének megfelelően a kérelmeket és a kísérő dokumentumokat az állam hivatalos nyelvén kell benyújtani vagy csatolni kell azokhoz a litván fordításukat is. Amennyiben a kérelmező a Litván Köztársaság területén kívül él és az ügyben nem jelölt ki olyan képviselőt vagy kézbesítési megbízottat, aki a Litván Köztársaság területén él vagy ott van bejegyzett irodája (polgári perrendtartás 805. cikk), a kérelemben meg kell jelölni egy olyan, a Litván Köztársaság területén található címet vagy telekommunikációs eszköz címét, ahova az eljárási iratokat kézbesíteni lehet a kérelmező számára. Ezek a követelményeket azonban nem vonatkoznak a külföldi bíróság által Litvánia Fellebbviteli Bíróságához benyújtott kérelmekre.

Litvánia Fellebbviteli Bírósága szükség esetén felkérheti a Litván Köztársaság Társadalombiztosítási és Munkaügyi Minisztériumán belül működő Állami Gyermekvédelmi és Örökbefogadási Szolgálatot (*Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos*), hogy terjesszen elő véleményt a joghatóság átvállalásának vagy áttételének célszerűségéről. Litvánia Fellebbviteli Bírósága határidőt jelöl ki e vélemény benyújtására.

Litvánia Fellebbviteli Bírósága a kérelmet legkésőbb a kérelem bírósághoz való beérkezésétől számított hat héten belül bírálja el.

A joghatóság külföldi bíróságtól való átvállalására vonatkozó kérelem elbírálását és a kérelemnek helyt adó határozat meghozatalát követően Litvánia Fellebbviteli Bírósága az ügy körülményeire tekintettel kijelöli az illetékes litván bíróságot az ügy Litvániában való elbírálására. A külföldi bíróság előtt megindult eljárást az ügy érdemében való eldöntése céljából átteszik az illetékes litván bírósághoz. Ebben az esetben megfelelően alkalmazni kell a polgári perrendtartás 35. cikkének rendelkezéseit, és az eljárás az illetékes litván bíróság előtt folytatódik. Az illetékes litván bíróság indokolt esetben megvizsgálja az eljárásban résztvevő felek álláspontjait és intézkedik az eljárási dokumentumok hiányosságainak pótlásáról.

16 E tagállamban mely bírósághoz kell fordulnom az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat elismerésének megtámadása érdekében? Milyen eljárás alkalmazandó ilyen esetben?

A panaszt Litvánia Legfelsőbb Bíróságához (*Lietuvos Aukščiausiasis Teismas*) kell benyújtani. A beadványt a polgári perrendtartás rendelkezéseinek megfelelően, semmisségi panasként vizsgálják meg.

17 Melyik jogot alkalmazza a bíróság a szülői felelősségről szóló eljárásban, ahol a gyermek vagy a felek nem e tagállamban élnek vagy eltérő állampolgársággal rendelkeznek?

A szülők és a gyermek közötti kapcsolatra alkalmazandó jogról a polgári törvénykönyv 1.32. cikke rendelkezik. A szülők és a gyermek közötti személyes és vagyoni viszonyokat a gyermek szokásos tartózkodási helye szerinti állam joga szabályozza. Ha egyik szülő szokásos tartózkodási helye sem abban az államban található, ahol a gyermek szokásos tartózkodási helye található, és a gyermek és szülei ugyanazon állam állampolgárai, a közös állampolgárságuk szerinti állam joga az alkalmazandó.

A szülői felelősségre vonatkozó ügyekben az illetékes bíróságot a szülői felelősséggel és a gyermekek védelmét szolgáló intézkedésekkel kapcsolatos együttműködésről, valamint az ilyen ügyekre irányadó joghatóságról, alkalmazandó jogról, elismerésről és végrehajtásról szóló, 1996. október 19-i hágai egyezménynek megfelelően kell megállapítani.

A kiskorúak védelmére, a gyámságra és a gondnokságra alkalmazandó jogot a gyermekek védelmére vonatkozóan a hatóságok jogköréről és az alkalmazandó jogról szóló 1961. október 5-i hágai egyezmény szerint kell meghatározni.

A családon belüli tartási kötelezettségeket (tartásdíj) a tartási kötelezettségekre alkalmazandó jogról szóló 1973. október 2-i hágai egyezmény szabályozza.

Ez a webhely az [Európa Önökért](#) portál része.

Örömmel vesszük [visszajelzését](#) arról, hogy hasznosnak találta-e az oldalon szereplő információkat.

This webpage is part of an EU quality network

Utolsó frissítés: 15/12/2020

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Figyelem: az oldal eredeti nyelvű változata nemrég módosult. Az Ön által

kiválasztott nyelvi változatot most készítik fordítóink.

Szülői felelősség – gyermek feletti felügyelet, kapcsolattartási jog - Luxemburg

1 Mit jelent a gyakorlatban a jogi értelemben vett szülői felelősség fogalma? Melyek a szülői felelősséggel rendelkező személy jogai és kötelességei?

A terminológiát illetően Luxemburgban a „szülői felelősség” kifejezés helyett a „szülői felügyelet” kifejezést használják. Ez a fogalom magában foglalja az eltartott kiskorú gyermekek személye és tulajdona tekintetében a törvény által a védelmi, nevelési és tartási feladatok ellátása céljából a szülőknek biztosított jogokat és kötelezettségeket.

Mindkét szülő rendelkezik szülői felügyeleti joggal a gyermekek biztonságának, egészségének és erkölcsének védelme, a nevelésük biztosítása és a személyük tisztelgetben tartásával a fejlődésük lehetővé tétele céljából. A szülők jogosultak és kötelesek gyermekük tartásának és nevelésének felügyeletére. A szülői felügyelet a szülőknek nem abszolút és szabad mérlegelés körébe tartozó joga: a szülői felügyelet gyakorlásának ugyanis a gyermek érdekét kell szolgálnia.

2 Általában ki gyakorolja a gyermek felett a szülői felelősséget?

Elviekben, amennyiben a származás mindkét szülő vonatkozásában megállapításra került, akkor közösen gyakorolják szülői felügyeleti jogait, függetlenül attól, hogy házasság vagy sem, regisztrált partnerkapcsolatban élnek, különváltak vagy elváltak. Amennyiben a származás valamelyik szülő vonatkozásában nem került megállapításra, vagy valamelyikük elhunyt, hiányzik vagy akaratnyilvánításra képtelen, a másik szülő egyedül gyakorolja a szülői felügyeleti jogokat.

3 Ha a szülők nem tudják vagy nem akarják gyakorolni a szülői felelősséget gyermekeik felett, kinevezhető-e helyettük egy másik személy?

Ha a szülők elhunytak vagy nem tudnak gondoskodni gyermekeikről, gyámot (*tuteur*) kell kijelölni. Az utójára elhunyt szülő választhat a gyámot. Amennyiben ilyen választásra nem került sor, a család egy formális gyűlésen („családtanács”, *conseil de famille*), vagy ennek hiányában a családjogi ügyekben eljáró bíró (*juge aux affaires familiales*) jelöli ki a gyámot.

4 Ha a szülők elválnak vagy különválnak, hogyan szünetlik döntés a szülői felelősség további gyakorlásáról?

A szülők házasságának felbontása vagy a különválás főszabály szerint nem módosítja a szülői felügyelet gyakorlásának feltételeit, azt továbbra is mindkét szülő közösen gyakorolja. Különválásuk után a szülőknek továbbra is együtt kell meghozniuk a gyermek életével kapcsolatos fontos döntéseket.

Jóhiszeműen cselekvő harmadik felek viszonylatában mindegyik szülő úgy tekintendő, hogy a másik beleegyezésével cselekszik, amikor a gyermek személyéhez fűződő, szülői felügyelettel kapcsolatos mindennapos cselekményt végez.

A bíróság csak akkor ítélteti meg a szülői felügyelet gyakorlását az egyik szülő javára, ha ez a gyermek érdekeit szolgálja. Ebben az esetben a szülői felügyelet gyakorlására kijelölt szülő egyedül hozza meg a gyermekkel kapcsolatos döntéseket. A másik szülő azonban jogosult arra, hogy tájékoztatást kapjon és figyelemmel kísérelje a gyermek tartását és nevelését. Súlyos okokon alapuló kivételektől eltekintve ez a szülő rendelkezik láthatási és tartózkodással kapcsolatos joggal is.

Kivételes körülmények között a bíróság dönthet úgy is, hogy a gyermeket egy harmadik személynél helyezi el, aki a gyermek felett a szülői felügyeleti jogokat gyakorolja.

Ha a gyermeket a szülők egyetértésével helyezik el harmadik személynél, akkor a két szülő továbbra is gyakorolja a szülői felügyeletet. A gyermek felügyeletével és nevelésével kapcsolatos valamennyi szokásos cselekményt azonban az a személy hajtja végre, akinél a gyermeket elhelyezték. A bíróság ideiglenes jelleggel is elhelyezheti a gyermeket harmadik személynél, és rendelkezhet úgy, hogy ennek a személynek kérelmeznie kell a gyámságot.

5 Ha a szülők megállapodást kötnek a szülői felelősség tárgyában, milyen alaki szabályokat kell betartani ahhoz, hogy megállapodásuk jogilag kötelező erejű legyen?

Ha a szülők megállapodást kötnek a szülői felügyelet tárgyában, megállapodásuk kizárólag akkor válik jogilag kötelező erejűvé, ha azt az illetékes bíróság jóváhagyja.

6 Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni a szülői felelősség kérdésében, milyen egyéb, bíróságon kívüli alternatív megoldások vannak a konfliktus rendezésére?

A szülők családjogi közvetítői eljárást vehetnek igénybe.

7 Ha a szülők bírósághoz fordulnak, mely kérdésekben hozhat döntést a bíró a gyermekkel kapcsolatban?

A családjogi ügyekben eljáró bíró a következő kérdésekben dönthet:

A szülői felügyelet gyakorlásával kapcsolatos kérelmek a szülői felügyelet megszüntetése iránti kérelmek kivételével: ez kiterjed a közös szülői felügyelet gyakorlásának feltételeire, függetlenül attól, hogy a szülők házasság, különváltak vagy elváltak. A bíróság csak akkor ítéli meg a szülői felügyelet gyakorlását az egyik szülő javára, ha ez a gyermek érdekeit szolgálja.

Azon szülő láthatási és tartózkodással kapcsolatos jogának gyakorlása, akinek a szülői felügyeleti jogát megszüntették: ez a jog csak súlyos okból tagadható meg.

A gyermeknek a felmenő ági rokonaival való kapcsolattartás iránti joga: e jogot csak a gyermek mindenek felett álló érdekében lehet figyelmen kívül hagyni. Ebben az esetben a bíróság határozza meg a gyermek és a hozzátartozó közötti kapcsolattartás szabályait.

A más személyek láthatási és tartózkodással kapcsolatos joga rokonságtól függetlenül: a bíróság ezt a jogot csak rendkívüli körülményekre tekintettel ítéli meg.

A gyermek tartásához és neveléséhez való hozzájárulás kötelezettsége a szülők együttélése alatt: a szülők különválása esetén ez a kötelezettség gyermektartásdíj formájában teljesíthető, amelyet a gyermek szükségletei és az egyes szülőknek a hozzájárulási képessége határoz meg; a gyermek nagykorúvá válását követően is fennállhat ez a kötelezettség, ha a gyermek nem tudja eltartani magát.

8 Ha a bíróság a szülői felügyeletet csak az egyik szülőnek ítéli meg, az egyben azt is jelenti, hogy a jogot gyakorló szülő a másik szülő előzetes megkérdezése nélkül dönthet a gyermeket érintő minden kérdésben?

A szülők házasságának felbontása vagy a különválás főszabály szerint nem módosítja a szülői felügyelet gyakorlásának feltételeit, azt továbbra is mindkét szülő közösen gyakorolja. A szülőknek továbbra is együtt kell meghozniuk a gyermek életével kapcsolatos fontos döntéseket (tartás, nevelés, iskolaválasztás stb.).

A bíróság csak akkor ítéli meg a szülői felügyelet gyakorlását az egyik szülő javára, ha ez a gyermek érdekeit szolgálja. Ebben az esetben a szülői felügyelet gyakorlására kijelölt szülő egyedül hozza meg a gyermekkel kapcsolatos döntéseket. A másik szülő azonban jogosult arra, hogy tájékoztatást kapjon és figyelemmel kísérelje a gyermek tartását és nevelését. Súlyos okokon alapuló kivételektől eltekintve ez a szülő rendelkezik láthatási és tartózkodással kapcsolatos joggal is. Ezért a szülők különválása esetén mindkét szülőnek tartani kell a kapcsolatot a gyermekkel, és tiszteletben kell tartani a gyermek és a másik szülő közötti kapcsolatot.

Ha az a szülő, akinek a szülői felügyeleti jogát megszüntették, úgy véli, hogy a másik szülő nem a gyermek érdekében gyakorolja a szülői felügyeletet, bírósághoz fordulhat a jogvita rendezése érdekében. Ebben az esetben a bíróság szükség esetén a szülői felügyelet odaítéléséről hozott döntését vagy a szülői felügyelet gyakorlásának feltételeit megváltoztathatja.

9 Mit jelent a gyakorlatban, ha a bíróság úgy dönt, hogy a két szülő közösen gyakorolja a szülői felügyeletet?

A szülők különválása esetén a közös szülői felügyelet azt feltételezi, hogy a szülők között általános megállapodás és egyetértés áll fenn annak érdekében, hogy a szülői felügyelet gyakorlásával, valamint a gyermek tartásával és nevelésével kapcsolatos döntéseket illetően folyamatosan és konstruktívan együtt tudjanak működni. A családjogi ügyekben eljáró bíró mindig a gyermek érdekeit szem előtt tartva hozza meg döntését.

10 Ha valaki szülői felelősséggel kapcsolatos kérelmet kíván benyújtani, melyik bírósághoz vagy hatósághoz kell fordulnia? Milyen alaki szabályokat kell betartani, és milyen iratokat kell csatolni a kérelemhez?

A kérelmező a kerületi bírósághoz (*tribunal d'arrondissement*) benyújtott kérelemmel a családjogi ügyekben eljáró bíró elé viheti az ügyet. A kereseti kérelemben fel kell tüntetni a kérelem keltét és célját, a felek vezeté- és keresztnévét, címét, valamint születési dátumát és helyét. Ha a felperes nem Luxemburgban lakik, a kérelemben fel kell tüntetni egy luxemburgi kézbesítési címet. A feleknek nem kötelező ügyvédi képviselőt igénybe venni. A bíróság hivatala (*greffe*) 15 napon belülre idézi a feleket, kivéve, ha a határidőt az új polgári perrendtartás (*Nouveau Code de procédure civile*) alapján távolság miatt meghosszabbítják.

A főszabály alóli kivételként nem a családjogi ügyekben eljáró bíró, hanem a polgári bírósághoz eljáró kerületi bíróság bírálja el a szülői felügyelet teljes körű vagy részleges megszüntetésére irányuló keresetet. Az egyik szülő lakóhelye (*domicile*) vagy tartózkodási helye (*résidence*) szerinti kerületi bíróságnál

működő ügyészhez kell benyújtani ezt a keresetet. Ha a szülőknek nincs ismert lakóhelye vagy tartózkodási helye Luxemburgban, a gyermekek tartózkodási helye szerinti kerületi bíróság elé kell terjeszteni a keresetet. Amennyiben nem mindegyik gyermek tartózkodik ugyanabban a kerületben, a kereset a luxemburgi kerületi bíróság elé kerül. Az ügyész megvizsgálja a kiskorú családjának helyzetét és a szülők megfelelő jellemét. A szülőket felhívják arra, hogy terjesszék a bíróság elé az általuk megfelelőnek tartott észrevételeket és kifogásokat. A szülői felügyelet megszüntetésére irányuló kereseti kérelemnek tartalmaznia kell a tényeket, és csatolni kell az azokat alátámasztó dokumentumokat. A bírósági tisztviselő (*greffier*) értesíti a szülőket vagy azokat a felmenői hozzátartozókat, akivel szemben a keresetet benyújtották, és idézést bocsát ki velük szemben. A feleknek nem kötelező ügyvédi képviseletet igénybe venni. Mindenesetre a bíróság hivatalból vagy valamelyik fél kérelmére elrendelhet minden olyan ideiglenes intézkedést, amelyet a szülői felügyelet gyakorlásához szükségesnek tart. A bíróság hatályon kívül helyezheti vagy megváltoztathatja ezeket az intézkedéseket. Ha a szülő vagy gyám szeretné a megszüntetett jogok visszaállítását, kérelmet kell benyújtania az e jogok gyakorlására jogosult személy lakóhelye vagy tartózkodási helye szerint illetékes bírósághoz.

11 Milyen eljárás érvényes ezen esetekre? Van-e sürgősségi eljárás?

A családjogi ügyekben eljáró bíróhoz a kerületi bírósághoz benyújtott kérelem útján kell keresetet előterjeszteni valamelyik szülőnek vagy az új polgári perrendtartás 1007-50. cikke szerinti ítélőképességgel rendelkező kiskorúnak. Nem kell ügyvédnek képviselni a feleket, kivéve, ha a házasságnak a házasság helyrehozhatatlan megromlásán alapuló felbontása iránti eljárásban vagy különválás iránti eljárásban nyújtják be a kérelmet. Ebben az esetben egy teljeskörűen eljárni jogosult ügyvédnek (*avocat à la Cour*) kell képviselni a feleket.

A kérelmet papír alapon kell benyújtani az illetékes kerületi bíróság tisztviselőjéhez, amely bíróság a következő:

1° a család lakóhelye szerint bíróság;

2° ha a szülők külön élnek, a szülői felügyelet közös gyakorlása esetén azon szülő lakóhelye szerinti bíróság, akinél a kiskorú szokásos tartózkodási helye található, vagy azon szülő lakóhelye szerinti bíróság, aki a szülői felügyeletet kizárólagosan gyakorolja;

3° egyéb esetekben a nem az eljárást indító személy tartózkodási helye szerinti bíróság.

Közös kérelem esetén a felek választása szerint az egyik fél lakóhelye szerinti bíróság az eljáró bíróság. Az új polgári perrendtartás 1007-2. cikkében további információ található.

Ha a házasságnak a házasság helyrehozhatatlan megromlásán alapuló felbontása iránti eljárásban vagy különválás iránti eljárásban nyújtják be a kérelmet, az illetékes bíróság a házastársak közös lakóhelye szerinti bíróság, közös lakóhely hiányában az alperes házastárs lakóhelye szerinti bíróság.

A szülői felügyelet gyakorlásának megállapítására vagy megváltoztatására irányuló, valamint a láthatási és tartózkodásra vonatkozó jogokkal kapcsolatos kérelmek esetén az idézéstől számított egy hónapon belül megtartják a tárgyalást.

A családjogi ügyekben eljáró bíró előtti tárgyalás nem nyilvános. A tárgyalásra zárt ülésen kerül sor. Főszabályként a bíró egyedül jár el, de a jogvitát több bíróból álló tanács elé utalhatja, ha az ügy különösen bonyolult. A családjogi ügyekben eljáró bíró dönt az ideiglenes intézkedés iránti kérelmekről is.

A családjogi ügyekben eljáró bíró személyesen hallgatja meg a feleket, és kísérletet kell tennie a felek kibékítésére. A bíró javasolhatja a közvetítői eljárás igénybevételét. A bíró elrendelheti a család helyzetének vizsgálatát (*enquête social*) vagy egyéb bizonyításfelvételt. Amikor a családjogi ügyekben eljáró bíró a szülői felügyelet gyakorlásának feltételeiről dönt, figyelembe veheti többek között a szülők által korábban követett gyakorlatot, bármely korábban kötött megállapodást, a gyermek érzelmeit, a szülőknek a kötelezettségei ellátására és egymás tiszteletben tartására való képességét, valamint a vizsgálatok és a bizonyításfelvétel eredményeit.

Gyermektartásdíj vagy a gyermek tartásához és neveléséhez való hozzájárulás iránti kérelem esetén a családjogi ügyekben eljáró bíró kötelezheti a feleket vagy harmadik személyeket, hogy a felek jövedelmének, adósságának és keresetének megállapítása érdekében adjon tájékoztatást vagy nyújtson be üzleti könyvet vagy számviteli iratot.

A családjogi ügyekben eljáró bíró határozatával szemben 40 napon belül fellebbezés nyújtható be. A fellebbezést egy teljeskörűen eljárni jogosult ügyvédnek kell ellenjegyezni.

Amikor a családjogi ügyekben eljáró bíró már az ügy érdemében dönt, és rendkívül sürgős helyzet áll fenn, amelyet a kérelemben megfelelően alá kell támasztani, rendkívüli egyszerűsített eljárásban (*en référé exceptionnel*) ideiglenes intézkedés (*mesures provisoires*) iránti kérelem nyújtható be a családjogi ügyekben eljáró bíróhoz. Az ügy érdemében döntő kerületi bíróság tisztviselőjéhez kell benyújtani az ideiglenes intézkedés iránti kérelmet. A feleknek nem kötelező ügyvédi képviseletet igénybe venni.

12 Igényelhető-e jogsegély az eljárás költségeinek fedezésére?

Költségmentességben *assistance judiciaire* részesülhetnek azok a személyek, akiknek a jövedelme a luxemburgi jog szerint nem kielégítő. A költségmentesség igényléséhez ki kell tölteni egy kérdőívet, amely a Központi Szociális Segélyszolgálatnál (*Service central d'assistance sociale*) elérhető, és be kell nyújtani az illetékes ügyvédi kamara elnökéhez (*Bâtonnier de l'Ordre des avocats*), aki dönt az ügyben.

A költségmentesség kiterjed mindazon kérelem, eljárás és cselekmény során felmerülő valamennyi költségre, amellyel kapcsolatban engedélyezik. Így például kiterjed a bírósági illetékekre és a nyilvántartásba vétel díjára; a hivatal költségeire, az ügyvédi díjakra, a bírósági végrehajtók díjára és költségeire, a közjegyzők díjára és költségeire, a technikusok díjára és költségeire, a tanúk juttatásaira, a tolmácsok és fordítók díjaira; a külföldön hatályos jogról szóló igazolás (*certificats de coutume*) költségeire; utazási költségek; a nyilvántartásba vétellel, a jelzáloggal és a dologi teherrel kapcsolatos alaki követelményekkel kapcsolatos illetékekre és díjakra; valamint szükség szerint az újságban történő közzététel költségeire.

13 Lehet-e fellebbezni a szülői felelősséggel kapcsolatban hozott döntés ellen?

A szülői felügyeletről hozott határozat ellen fellebbezés nyújtható be a fellebbviteli bírósághoz (*Cour d'appel*). A fellebbezés benyújtására nyitva álló határidő főszabály szerint 40 nap. A határidő azonban 15 nap a családjogi ügyekben eljáró bíró által a házasságnak a házasság helyrehozhatatlan megromlásán alapuló felbontása iránti eljárásban, különválás iránti eljárásban vagy rendkívüli gyorsított eljárásban az ideiglenes intézkedésről hozott határozata elleni fellebbezés esetén.

14 Bizonyos esetekben előfordulhat, hogy bírósághoz kell fordulni a szülői felelősséggel kapcsolatos döntés végrehajtása érdekében. Milyen bírósághoz kell fordulni és milyen eljárás követendő ilyen esetekben?

A családjogi ügyekben eljáró bíró, aki ütemtervet állapított meg a gyermek mindkét szülővel való együttélésére, vagy aki jóváhagyta a szülő vagy harmadik fél kapcsolattartási jogát, ezt követően végrehajtási intézkedésekkel egészítheti ki a határozatot. Meghatározza ezen intézkedések jellegét és végrehajtásukhoz szükséges intézkedéseket, a gyermek érdekét figyelembe véve. A bíró kényszerítő bírságot állapíthat meg a határozat végrehajtásának biztosítása érdekében.

A luxemburgi jog számos módot biztosít a szülői felügyeletről szóló határozat végrehajtására abban az esetben, ha rendszeresen megtagadják a határozat végrehajtását.

Először is, polgári jogi szankcióként a családjogi ügyekben eljáró bíró kényszerítő bírságot (*astreinte*) szabhat ki, hogy kikényszerítse a nem teljesítő szülőtől a kötelezettsége teljesítését. A gyermek tartózkodási helye szerint illetékes kerületi bírósághoz kell előterjeszteni a kényszerítő bírság kiszabása iránti keresetet.

Ha valamelyik szülő ismételtelen nem tesz eleget a lakhatási és tartózkodással kapcsolatos jogra vagy a váltakozó lakóhelyre vonatkozó bírósági határozatoknak, a családjogi ügyekben eljáró bíró családjogi közvetítői eljárást javasolhat. Ha továbbra sem hajtják végre a határozatot, a bíró a sérelmet szenvedett szülő kérelmére a másik szülő javára biztosíthatja a szülői felügyeletet vagy a lakhatási és tartózkodással kapcsolatos jogot. Másodszer, büntetőjogi szankciókat von maga után a gyermek láthatását elrendelő határozat teljesítésének elmulasztása. Az ügyészség hivatalból vagy a sértett feljelentése alapján vizsgálatot indíthat. A büntetőbírósként eljáró kerületi bíróság büntetőjogi szankciókat szab ki, és adott esetben kártérítést állapít meg a sértettnek. A feleknek nem kötelező ügyvédi képviselést igénybe venni.

15 Mit kell tennem az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat e tagállamban történő elismerése és végrehajtása érdekében?

A házassági és szülői felelősségi ügyekben a joghatóságról, a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint a gyermekek jogellenes külföldre viteléről szóló, 2019. június 25-i 2019/1111/EU rendelet (átolgozás) (a továbbiakban: *Brüsszel IIb. rendelet*) értelmében főszabály szerint a törvény erejénél fogva elismerik Luxemburgban az Európai Unió más tagállamának – Dánia kivételével – bírósága által a szülői felelősségre vonatkozóan hozott határozatot. Másképpen fogalmazva, külön eljárás nélkül el kell ismerni az ilyen határozatokat.

Az Európai Unió valamely másik tagállamának bírósága által a szülői felügyeletre vonatkozóan hozott, ott végrehajtható határozat Luxemburgban végrehajtható anélkül, hogy végrehajthatóvá kellene nyilvánítani. Az ilyen határozat végrehajtása érdekében a végrehajtást kérő félnek a végrehajtásért felelős illetékes hatóság rendelkezésére kell bocsátania a következőket:

- a) a határozat egy példánya, amely megfelel a hitelesség megállapításához szükséges feltételeknek, és
- b) a *Brüsszel IIb. rendelet* 36. cikkével összhangban kiállított megfelelő igazolás.

A végrehajtásért felelős illetékes hatóság a tanúsítvány szabad szöveges mezője lefordítható tartalmának fordítását és a határozat fordítását is kérheti. Meg kell jegyezni, hogy a láthatási jogra és a gyermek visszavételére vonatkozó határozatokat a jogorvoslat lehetősége nélkül elismerik, kivéve, ha a határozat összeegyeztethetetlen egy későbbi határozattal, és azokat végrehajthatóvá nyilvánítás nélkül hajtják végre. Az ilyen határozat végrehajtása érdekében a végrehajtást kérő félnek a végrehajtásért felelős illetékes hatóság rendelkezésére kell bocsátania a következőket:

- a) a határozat egy példánya, amely megfelel a hitelesség megállapításához szükséges feltételeknek, és
- b) a *Brüsszel IIb. rendelet* 47. cikkével összhangban kiállított megfelelő igazolás.

A végrehajtásért felelős illetékes hatóság a tanúsítvány szabad szöveges mezője lefordítható tartalmának fordítását és a határozat fordítását is kérheti.

16 E tagállamban mely bírósághoz kell fordulnom egy másik tagállamban meghozott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat elismerésének és végrehajtásának megtámadása érdekében? Melyik eljárás alkalmazandó ilyen esetben?

A *Brüsszel IIb. rendelet* értelmében bármely érdekelt fél, idézéssel, a polgári ügyekben eljáró körzeti bírósághoz nyújthat be az Európai Unió valamely másik tagállamának bírósága által hozott, szülői ügyekben hozott határozattal kapcsolatos elismerés vagy végrehajtás megtagadása iránti kérelmet. A felet ügyvédnek kell képviselni.

Az elismerés megtagadásának és a végrehajtás megtagadásának okait a *Brüsszel IIb. rendelet* 39. és 41. cikke sorolja fel.

A polgári ügyekben eljáró körzeti bíróság határozata ellen bármely fél fellebbezhet a polgári ügyekben eljáró Fellebbviteli Bírósághoz. A polgári ügyekben eljáró Fellebbviteli Bíróság határozata ellen jogi okból fellebbezés nyújtható be a semmítőszékhez (*Cour de Cassation*).

17 Melyik jogot alkalmazza a bíróság a szülői felelősségről szóló eljárásban, ahol a gyermek vagy a felek nem e tagállamban élnek vagy eltérő állampolgársággal rendelkeznek?

A bíróság által alkalmazandó jog kérdését meg kell különböztetni attól a kérdéstől, hogy mely bíróság az illetékes. A szülői felügyelet ügyében illetékes bíróság a gyermek szokásos tartózkodási helye szerinti bíróság (a *Brüsszel IIa. rendelet* 8. cikke és a szülői felelősséggel és a gyermekek védelmét szolgáló intézkedésekkel kapcsolatos együttműködésről, valamint az ilyen ügyekre irányadó joghatóságról, alkalmazandó jogról, elismerésről és végrehajtásról szóló, 1996. október 19-i hágai egyezmény 5. cikke). A hágai egyezmény meghatározza az alkalmazandó jogot is. A gyermek állampolgársága irreleváns. A gyermek személyének és vagyonának védelme érdekében hozandó intézkedésekre vonatkozó joghatósága a gyermek szokásos tartózkodási helye szerinti szerződő állam hatóságainak van, ami Luxemburgban a családjogi ügyekben eljáró bíró. A szülői felügyelet gyakorlására a gyermek szokásos tartózkodási helye szerinti állam joga vagy, ha a gyermek szokásos tartózkodási helye megváltozik, az új szokásos tartózkodási hely szerinti állam joga irányadó.

Kapcsolódó linkek

 [A szülői felelősségről szóló kiadvány](#)

 [Legilux](#)

Ez a webhely az [Európa Önökért](#) portál része.

Örömmel vesszük [visszajelzését](#) arról, hogy hasznosnak találta-e az oldalon szereplő információkat.

This webpage is part of an EU quality network

Utolsó frissítés: 05/04/2023

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Szülői felelősség – gyermek feletti felügyelet, kapcsolattartási jog - Magyarország

1 Mit jelent a gyakorlatban a jogi értelemben vett szülői felelősség fogalma? Melyek a szülői felelősséggel rendelkező személy jogai és kötelességei?

A szülői felelősség (szülői felügyelet) a gyakorlatban a kiskorú gyermek nevének meghatározását, a gyermek gondozását, nevelését, tartózkodási helyének meghatározását, vagyona kezelését, törvényes képviselőének jogát és kötelességét, valamint a gyámnevezést és a gyámságból való kizárás jogát tartalmazza.

2 Általában ki gyakorolja a gyermek felett a szülői felelősséget?

A szülői felügyeletet a szülők – megállapodásuk, vagy a gyámhatóság vagy a bíróság eltérő rendelkezése hiányában – közösen gyakorolják, ha együtt élnek, és akkor is, ha már nem élnek együtt.

3 Ha a szülők nem tudják vagy nem akarják gyakorolni a szülői felelősséget gyermekeik felett, kinevezhető-e helyettük egy másik személy?

Magyarországon a gyámság az a jogintézmény, amely szülői felügyeletet gyakorló szülő hiányában a kiskorúak gondviselését, képviselését, vagyonának kezelését a gyámhatóság által kirendelt gyám személyén keresztül biztosítja. A gyámrendelés szükségességét bárki bejelentheti a gyámhatóságnál. A kiskorú gyermek közeli hozzátartozója, és az, akinek a gondozásában a gyermek él, továbbá a bíróság vagy más hatóság köteles értesíteni a gyámhatóságot a gyámrendelés szükségességéről.

4 Ha a szülők elválnak vagy különválnak, hogyan születik döntés a szülői felelősség további gyakorlásáról?

A szülői felügyeletet a szülők – megállapodásuk vagy a gyámhatóság vagy a bíróság eltérő rendelkezése hiányában – közösen gyakorolják akkor is, ha már nem élnek együtt. A külön élő szülők megállapodhatnak egymás között a szülői felügyeleti jogok és kötelezettségek megosztásában, de biztosítaniuk kell a gyermekük kiegyensúlyozott életvitelét (azaz pl. nem lehet a gyermek váltott elhelyezését alkalmazni, ha túl távol élnek egymástól a szülők, és ez megterhelő lenne a gyermek számára). A szülők egyezségét a bíróság hagyja jóvá. Amennyiben a szülők nem tudnak megegyezni a szülői felügyeleti jogok és kötelezettségek kérdésében, a bíróság dönt arról, hogy melyik szülő gyakorolja a szülői felügyeletet. A bíróság a döntés során azt mérlegeli, hogy a gyermek testi, szellemi, és erkölcsi fejlődése miként biztosítható a legkedvezőbbben.

5 Ha a szülők megállapodást kötnek a szülői felelősség tárgyában, milyen alaki szabályokat kell betartani ahhoz, hogy megállapodásuk jogilag kötelező erejű legyen?

A bírósághoz írásban benyújtott, a házasságnak a házastársak egyező akaratnyilvánításán alapuló felbontása esetén, az erre irányuló keresetlevél tartalmazza többek között a szülőknek a szülői felügyelet kérdésében történő megállapodását. Ezt a bíróság a házassági bontóperben jogerős végzéssel hagyja jóvá, e nélkül a közös megegyezésen alapuló felbontásra nincs lehetőség.

A házasság felbontása esetén a bíróságnak a szülői felügyelet gyakorlásának rendezése felől - szükség esetén - erre irányuló kereseti kérelem hiányában is határoznia kell. Az elsőfokú bíróságnak fellebbezéssel meg nem támadott ítélete csak a fellebbezési határidő utolsó napjától számított tizenötödik nap elteltével emelkedik jogerőre.

6 Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni a szülői felelősség kérdésében, milyen egyéb, bíróságon kívüli alternatív megoldások vannak a konfliktus rendezésére?

A házastársak a házassági bontóper megindítása előtt vagy a bontóper alatt - saját elhatározásukból vagy a bíróság kezdeményezésére - kapcsolatuk, illetve a házasság felbontásával összefüggő vitás kérdések, mint például a szülői felügyelet kérdése - megegyezésen alapuló rendezése érdekében [közvetítői eljárást](#) vehetnek igénybe. A közvetítői eljárás eredményeként létrejött megállapodásukat perbeli egyezségbe foglalhatják, melyről a bíróság dönt. A bíróság, a szülői felügyelet megfelelő gyakorlása és az ehhez szükséges együttműködésük biztosítása érdekében, illetve a gyámhatóság, a gyámhatósági eljárás során kérelemre, vagy hivatalból, a hatáskörébe tartozó ügyekben kötelezően elrendelheti, hogy a szülők közvetítői eljárást vegyenek igénybe a szülői felügyeletet gyakorló szülő és a gyermekétől különélő szülő közötti megfelelő együttműködés kialakítása, illetve a különélő szülő jogainak biztosítása érdekében.

7 Ha a szülők bírósághoz fordulnak, mely kérdésekben hozhat döntést a bírő a gyermekkel kapcsolatban?

A bíróság vita esetén, mindkét szülő, valamint indokolt esetben a gyermek meghallgatásával, dönt arról, hogy melyik szülő gyakorolja a szülői felügyeletet. Dönthet úgy, hogy az egyik szülőnek biztosítja a szülői felügyelet teljes körű gyakorlását, illetve úgy is, hogy bizonyos felügyeleti jogokat és kötelezettségeket az egyik, míg másokat a másik szülő gyakorolja. A bíróság a gyermekétől külön élő szülőt feljogosíthatja a gyermek gondozásával, nevelésével összefüggő egyes feladatok ellátására, és kivételesen a vagyonkezelés és a gyermek vagyoni ügyeiben a törvényes képviselőt teljes körű vagy részleges gyakorlására. Ha a gyermek érdekei megkívánják, a gyermek sorsát érintő valamely lényeges kérdésben való döntés jogát a bíróság korlátozhatja vagy megvonhatja. A bíróság azonban közös szülői felügyeletet nem rendelhet el, az csak a szülők egyetértése nyomán jöhet létre, amelyet a bíróság jóváhagyhat.

8 Ha a bíróság a szülői felügyeletet csak az egyik szülőnek ítéli meg, az egyben azt is jelenti, hogy a jogot gyakorló szülő a másik szülő előzetes megkérdezése nélkül dönthet a gyermeket érintő minden kérdésben?

Nem. Ha a bíróság a szülői felügyelet gyakorlására az egyik szülőt jogosítja fel, a gyermekétől külön élő szülő a gyermek sorsát érintő lényeges kérdésekben továbbra is gyakorolhatja a szülői felügyeleti jogokat. Ilyen lényeges kérdésnek tekintendő a kiskorú gyermek nevének meghatározása és megváltoztatása, a szülőjével azonos lakóhelyén kívüli tartózkodási helyének, [huzamos időtartamú vagy letelepedés céljából történő külföldi tartózkodási helyének kijelölése](#), állampolgárságának megváltoztatása és iskolájának, életpályájának megválasztása.

9 Mit jelent a gyakorlatban, ha a bíróság úgy dönt, hogy a két szülő közösen gyakorolja a szülői felügyeletet?

A bíróság közös szülői felügyeletet nem rendelhet el, csupán jóváhagyhatja a szülők ez irányú egyezségét a házassági perben – a gyermek érdekeit mérlegelve. E jóváhagyás feltétele az, hogy a különélő szülőknek biztosítaniuk kell a gyermek kiegyensúlyozott életvitelét a közös szülői felügyelet gyakorlása során. Ha ezt a bíróság nem látja megvalósíthatónak, akkor megtagadhatja az egyezség jóváhagyását. Mindemellett, azonnali intézkedést igénylő helyzetekben az egyik szülő, a másik szülő késedelem nélküli értesítése mellett, önállóan is dönthet (pl. sürgős egészségügyi beavatkozásról).

10 Ha valaki szülői felelősséggel kapcsolatos kérelmet kíván benyújtani, melyik bírósághoz vagy hatósághoz kell fordulnia? Milyen alaki szabályokat kell betartani, és milyen iratokat kell csatolni a kérelemhez?

A szülői felügyelettel kapcsolatban mind a gyámhatósághoz, mind pedig a bírósághoz lehet fordulni, attól függően, hogy közös szülői felügyelet gyakorlásával kapcsolatban van-e vita a szülők között, vagy a szülői felügyelet bírósági rendezéséről van-e szó.

A pert annál a bíróságnál kell megindítani, ahol az alperes lakóhelye van (ennek hiányában az alperes tartózkodási helye), vagy ahol a házastársak utolsó közös lakóhelye volt.

A pert az illetékes bíróságnál keresetlevéllel kell megindítani. Az eljárás megindítását és a keresetlevél tartalmát illetően kérjük, tekintse meg a [Hogyan kell eljárni](#) témát is. A szülői felelősséggel kapcsolatos ügyekben az általánosán megjelölendő információkon túl a házasság megkötésére és a házasságból származott, életben levő gyermekek születésére vonatkozó adatokat is meg kell jelölni, illetve csatolni kell hozzá a gyermek születési anyakönyvi kivonatát.

11 Milyen eljárás érvényes ezen esetekre? Van-e sürgősségi eljárás?

Bírósági eljárás szülői felügyelet gyakorlásának rendezése és a gyermek harmadik személynél történő elhelyezése iránti perben:

Ha a különélő szülők között nincs megállapodás, a bíróság dönt kérelemre vagy hivatalból arról, hogy melyik szülő gyakorolja a szülői felügyeletet. A bíróság a döntés során a gyermek érdekeit veszi figyelembe, és azt mérlegeli, hogy a gyermek testi, szellemi és erkölcsi fejlődése miként biztosítható a legkedvezőbbben.

A szülői felügyelet gyakorlásának rendezése, a felügyelet, az egyes felügyeleti jogok gyakorlásának megváltoztatása, a gyermek harmadik személynél történő elhelyezése és az elhelyezés megváltoztatása iránt a szülő és a gyámhatóság indíthat pert. A pert a szülőnek a másik szülő ellen, a gyámhatóságnak mindkét szülő ellen kell megindítania. A harmadik személynél történő elhelyezés megváltoztatása iránti pert az ellen a személy ellen kell megindítani, akinél a gyermeket elhelyezték.

A bíróságnak az eljárása során mindkét szülőt, és indokolt esetben, vagy ha azt a gyermek maga kéri, a gyermeket is meg kell hallgatnia. Ha a gyermek a 14. életévét betöltötte, szülői felügyeletére és elhelyezésére vonatkozó döntést csak az egyetértésével hozhat a bíróság, kivéve ha a gyermek választása a fejlődését veszélyezteti.

A bíróság kötelezheti a szülőket, hogy a szülői felügyelet megfelelő gyakorlása és az ehhez szükséges együttműködésük biztosítása érdekében közvetítői eljárást vegyenek igénybe.

Gyámhatósági eljárás közös szülői felügyelet gyakorlásával összefüggő vitában:

Ha az együtt élő vagy különélő szülők a szülői felügyelet közös gyakorlása körébe tartozó kérdésekben nem tudnak megegyezésre jutni, a gyámhivatal döntését a lelkiismereti és vallásszabadság körébe tartozó kérdés kivételével bármelyik szülő kérheti.

Ha a szülői felügyelet közös gyakorlására jogosult különélő szülők megállapodnak abban, hogy a szülői felügyelettel kapcsolatos jogokat és kötelezettségeket egymás között megosztják, vagy a jövőre nézve a szülői felügyeletet egyikőjük gyakorolja, a gyámhivatal e megállapodásukat - kérésükre - jegyzőkönyvben rögzíti. A jegyzőkönyvben rögzíteni kell azt a tény is, hogy a gyermek - megállapodásuk alapján - melyik szülő gondozásában nevelkedik, valamint, hogy a gyermek sorsát érintő lényeges kérdésekben a szülői felügyeleti jogot közösen gyakorolják, feltéve, hogy a bíróság nem rendelkezett ettől eltérően.

A szülőket tájékoztatni kell arról, hogy ezt a megállapodásukat módosíthatják, valamint ezen megállapodásuk nem azonos hatályú a bíróságnak a házassági vagy a szülői felügyelet rendezése iránti perben hozott határozatával.

A bíróság a házassági perben hivatalból is határoz ideiglenesen a kiskorú gyermek tartása és tartózkodási helyének valamelyik szülőnél vagy harmadik személynél történő kijelölése, a szülői felügyeleti jogok bővítése vagy korlátozása, illetve a szülő és gyermek közötti kapcsolattartás kérdésében.

12 Igényelhető-e jogsegély az eljárás költségeinek fedezésére?

E kérdésben tekintse meg a [Hogyan kell eljárni](#) témát is.

A szülői felügyelet megszüntetése vagy visszaállítása iránti perekben, valamint a gyermek elhelyezésével és átadásával, valamint a kapcsolattartással összefüggő perekben a feleket jövedelmi és vagyoni viszonyaikra tekintet nélkül *tárgyi költségfeljegyzési jog* illeti meg. A tárgyi költségfeljegyzési jog azt jelenti, hogy az illetéket, és az eljárás során felmerülő egyéb költségeket az állam előlegezi a felek helyett, azonban a pereszes félnek az eljárás végén az államnak meg kell fizetnie ezeket a megelőlegezett költségeket.

13 Lehet-e fellebbezni a szülői felelősséggel kapcsolatban hozott döntés ellen?

Igen, a szülői felügyelettel kapcsolatos perekben fellebbezésnek az általános szabályok szerint van helye. Fellebbezéssel élhet a szülő, és a gyermek is. A fellebbezés határideje a határozat közlésétől számított tizenöt nap.

14 Bizonyos esetekben előfordulhat, hogy bírósághoz kell fordulni a szülői felelősséggel kapcsolatos döntés végrehajtása érdekében. Milyen bírósághoz kell fordulni és milyen eljárás követendő ilyen esetekben?

A szülői felelősséggel kapcsolatos döntés végrehajtása érdekében a végrehajtási lapot az *első fokon eljáró bíróság*, illetve - a házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, illetve a 1347/2003/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, a Tanács 2201/2003/EK rendeletének (a továbbiakban: 2201/2003/EK tanácsi rendelet) 42. cikke szerint kiállított igazolással ellátott külföldi határozat (bíróági egyezség) alapján - a *kötelezett, vagy a gyermek szokásos tartózkodási helye szerinti törvényszék székhelyén működő járásbíró*, Budapesten a *Budai Központi Kerületi Bíróság* állítja ki.

A gyermek átadására és elhelyezésére vonatkozó bíróági határozat (a bíróság által jóváhagyott egyezség) végrehajtása során a bíróság a végrehajtható okiratban - megfelelő határidő tűzésével - felhívja a kötelezettet az önkéntes teljesítésre és az önkéntes teljesítés elmaradása esetére elrendeli a gyermek rendőrség közreműködésével történő átadását.

A gyermeket a végrehajtást kérőnek, távollétében a gyámhatóság által jóváhagyott meghatalmazottjának, vagy a gyámhatóságnak kell átadni. A kötelezett a gyermek átadásakor köteles tájékoztatást adni az átvett személynek a gyermek egészségi állapotáról, és egyéb olyan körülmény fennállásáról, amelynek nem ismerete a gyermek életét, testi épségét veszélyeztetheti.

15 Mit kell tennem az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bíróági határozat e tagállamban történő elismerése és végrehajtása érdekében?

Valamely tagállamban a szülői felelősség tárgyában hozott határozatot Magyarországon külön eljárás nélkül elismeri a bíróság. A határozat érdemben semmilyen körülmények között sem vizsgálható felül.

Mindazonáltal, bármely érdekelt fél kezdeményezhet egy, a határozat elismeréséről vagy el nem ismeréséről szóló határozatot az illetékes bíróságnál.

Végrehajtás:

A szülői felelősség gyakorlásáról valamely tagállamban hozott határozat, amely az adott tagállamban végrehajtható, és amelyet kézbesítettek, Magyarországon akkor kerül végrehajtásra, ha bármely érdekelt fél kérelmére Magyarországon végrehajthatóvá nyilvánították.

A határozathozatal helye szerinti tagállam illetékes bírósága vagy hatósága bármely érdekelt fél kérelmére a 2201/2003/EK tanácsi rendelet 42. cikke alapján igazolást bocsát ki.

Az ilyen igazolással ellátott külföldi határozat (bíróági egyezség) alapján a kötelezett, vagy a gyermek szokásos tartózkodási helye szerinti törvényszék székhelyén működő járásbíró, Budapesten a Budai Központi Kerületi Bíróság végrehajtási lapot állít ki.

A külföldi bíróság határozata akkor hajtható végre, ha a határozat - jellegénél fogva - megfelel az alábbiaknak: a bíróság polgári ügyben hozott marasztaló határozata; a bíróság büntetőügyben hozott határozatának a polgári jogi igényvel kapcsolatos marasztalást tartalmazó része; vagy a bíróság által jóváhagyott egyezség.

A végrehajtási lap alapján a végrehajtási eljárás már a hazai végrehajtási jogszabályok szerint történik.

16 E tagállamban mely bírósághoz kell fordulnom az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bíróági határozat elismerésének megtámadása érdekében? Milyen eljárás alkalmazandó ilyen esetben?

Valamely tagállamban hozott határozatot Magyarországon külön eljárás nélkül elismeri a bíróság. A határozat érdemben semmilyen körülmények között sem vizsgálható felül.

Mindazonáltal, bármely érdekelt fél kezdeményezhet egy, a határozat elismeréséről vagy el nem ismeréséről szóló határozatot az illetékes bíróságnál.

A végrehajthatóvá nyilvánítás iránti kérelem tárgyában hozott határozat ellen bármely fél jogorvoslatot nyújthat be.

A jogorvoslatot a peres eljárási szabályoknak megfelelően kell elbírálni.

A végrehajthatóvá nyilvánítás ellen jogorvoslatot a kézbesítésétől számított egy hónapon belül kell benyújtani. Ha az a fél, akivel szemben a végrehajtást kérik, más tagállamban rendelkezik szokásos tartózkodási hellyel (nem Magyarországon), a jogorvoslati határidő akár a személyes, akár a lakóhelyen történő kézbesítés időpontjától számított két hónap. A határidő a távolságra tekintettel nem hosszabbítható meg.

17 Melyik jogot alkalmazza a bíróság a szülői felelősségről szóló eljárásban, ahol a gyermek vagy a felek nem e tagállamban élnek vagy eltérő állampolgársággal rendelkeznek?

Magyarország részese a szülői felelősséggel és a gyermekek védelmét szolgáló intézkedésekkel kapcsolatos együttműködésről, valamint az ilyen ügyekre irányadó joghatóságról, alkalmazandó jogról, elismerésről és végrehajtásról szóló, Hágában, 1996. október 19-én kelt Egyezménynek, amely az alkalmazandó jogra vonatkozó szabályokat is tartalmaz, illetve egyes kétoldalú jogsegélyszerződések is tartalmazznak ilyeneket.

A magyar belső jog alapján szülő és gyermek közötti családi jogi jogviszonyokra, így különösen a gyermek névviselésére, elhelyezésére, gondviselésére, törvényes képviselésére és vagyonának kezelésére - a tartási kötelezettséget kivéve - a gyermek személyes joga irányadó. Magyar állampolgár vagy Magyarországon lakó gyermek családi jogállására, illetőleg a közte és szülői között fennálló családi jogi jogviszonyokra - a tartási kötelezettséget ide nem értve - a magyar jogot kell alkalmazni, ha az a gyermekekre nézve kedvezőbb.

Ez a webhely az [Európa Önökért](#) portál része.

Örömmel vesszük [visszajelzését](#) arról, hogy hasznosnak találta-e az oldalon szereplő információkat.

Utolsó frissítés: 15/01/2024

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Szülői felelősség – gyermek feletti felügyelet, kapcsolattartási jog - Málta

1 Mit jelent a gyakorlatban a jogi értelemben vett szülői felelősség fogalma? Melyek a szülői felelősséggel rendelkező személy jogai és kötelességei?

A fogalom a szülőknek a kiskorú gyermekekre vonatkozó, a máltai polgári törvénykönyv (máltai törvénytár 16. fejezet) szerinti jogait és kötelezettségeit foglalja össze. A „szülői felelősség” kifejezést a máltai jogi szabályozás „szülői hatalomként” használja, és az a felügyeleti jogot, a kapcsolattartási jogot, a lakóhelyre, utazásra vonatkozó döntéseket, tartási kötelezettséget, oktatást, valamint főbb egészségügyi kérdésekben való döntéseket, valamint a gyermek vagyonának kezelését foglalja magában.

2 Általában ki gyakorolja a gyermek felett a szülői felelősséget?

A vér szerinti szülő, illetve örökbefogadás esetén az örökbefogadási eljárás lezárásától kezdve az örökbefogadó szülők. Ezenkívül az egyedülálló anya rendelkezik szülői felelősséggel, kivéve, ha az apa a gyermek anyjával együtt jegyezteti be a gyermek születését.

3 Ha a szülők nem tudják vagy nem akarják gyakorolni a szülői felelősséget gyermekeik felett, kinevezhető-e helyettük egy másik személy?

Amennyiben a gyermekekre vonatkozó gondozási végzést vagy bírósági végzést hoznak, a gyermek gondozásáért és a gyermek feletti felügyeletért a gyermekekről és fiatalokról (a gondozási végzésről) szóló törvény (máltai törvénytár 285. fejezet) szerint a miniszter felelős.

4 Ha a szülők elválnak vagy különválnak, hogyan születik döntés a szülői felelősség további gyakorlásáról?

A házasság felbontása vagy különválás esetén erről bírósági határozatban vagy közvetítés segítségével döntenek. Emellett meghatározható a felek által közjegyző előtt aláírt, jogi kötőerővel rendelkező és végrehajtható megállapodásban is.

5 Ha a szülők megállapodást kötnek a szülői felelősség tárgyában, milyen alaki szabályokat kell betartani ahhoz, hogy megállapodásuk jogilag kötelező erejű legyen?

Amennyiben az ilyen megállapodás megkötésére a különválásra irányuló eljárásn kívül kerül sor, a megállapodást jóvá kell hagynia a bíróságnak és regisztrálni kell a központi nyilvántartásban ahhoz, hogy jogi kötőerővel bírjon. Másrészt, ha a szülői felelősségre vonatkozó megállapodás megkötésére a különválásra vagy a házasság felbontására irányuló eljárás során kerül sor, a megállapodást be kell terjeszteni az ezen eljárásban eljáró bírósághoz, és a bíróság határozatot hoz a megállapodás jóváhagyásáról vagy elutasításáról.

6 Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni a szülői felelősség kérdésében, milyen egyéb, bíróságon kívüli alternatív megoldások vannak a konfliktus rendezésére?

Ilyen esetben egy alternatív módszer a közvetítési eljárás. Amennyiben a szülők ezen eljárás során sem jutnak megállapodásra, a polgári bíróság (családjogi csoport) előtt kell eljárást indítani.

7 Ha a szülők bírósághoz fordulnak, mely kérdésekben hozhat döntést a bíró a gyermekkel kapcsolatban?

A bíró minden, a gyermek jóléte szempontjából fontos kérdésben dönthet, ilyen például a gyermek tartózkodási helye, hogy mely szülő rendelkezik felügyeleti joggal, a láthatási és kapcsolattartási jogok, valamint a gyermekekre vonatkozó tartásdíj-fizetési kötelezettség.

8 Ha a bíróság a szülői felügyeletet csak az egyik szülőnek ítéli meg, az egyben azt is jelenti, hogy a jogot gyakorló szülő a másik szülő előzetes megkérdezése nélkül dönthet a gyermeket érintő minden kérdésben?

A bíróság ritkán bízta meg a gondozással és felügyelettel az egyik szülőt, de erről eseti alapon kell döntenie. Amennyiben azonban a bíróság a gondozással és a felügyeleti jog gyakorlásával az egyik szülőt bízta meg, bizonyos kérdésekben továbbra is csak a másik szülő hozzájárulásával lehet döntenie, ilyen különösen a kapcsolattartás vagy a kiskorú gyermek harmadik országba való elvitele, amelyek közvetlen hatással lennének a felügyeleti joggal nem rendelkező szülő kapcsolattartási jogaira.

9 Mit jelent a gyakorlatban, ha a bíróság úgy dönt, hogy a két szülő közösen gyakorolja a szülői felügyeletet?

Ez azt jelenti, hogy a gyermekkel kapcsolatos kérdésben a szülők egyeztetnek és közösen hozzák meg a döntéseket. Ez nem vonatkozik a mindennapi tevékenységekre, beletartoznak viszont a tartózkodási helyre, oktatásra és egészségi állapotra vonatkozó fontos döntések. A [polgári törvénykönyv](#) 136. cikkének (3) bekezdése meghatározza azokat a különös intézkedéseket, amelyek meghozatalához mindkét szülő hozzájárulására szükség van.

10 Ha valaki szülői felelősséggel kapcsolatos kérelmet kíván benyújtani, melyik bírósághoz vagy hatósághoz kell fordulnia? Milyen alaki szabályokat kell betartani, és milyen iratokat kell csatolni a kérelemhez?

Ha a közvetítés sikertelen, a polgári bíróságon (annak családügyi csoportjánál) kell keresetet benyújtani. Nincs hivatalos felsorolás a szükséges dokumentumokról, így tehát minden releváns dokumentumot és igazolást csatolni lehet a keresethez, különösen azokat, amelyek a szülői felelősséget tanúsítják, ideértve a gondozásra és felügyeletre vonatkozó megállapodásokat és a meghozott határozatokat.

11 Milyen eljárás érvényes ezen esetekre? Van-e sürgősségi eljárás?

A kérelem ügyében kitűzik a tárgyalás időpontját. Az ügy tárgyalása során a bíró meghallgatja a feleket és a felek által beidézett egyéb tanúkat. A bíróság emellett, ha szükségesnek tartja, kijelölhet szociális munkásokat és pszichológusokat, hogy jelentést készítsenek a gyermekről. A bíróság által kijelölt szakértők a szülők, a gyermek és az ügyben érintett, különös szakértelemmel bíró további személyek meghallgatását követően készítik el jelentésüket. Sürgősségi eljárásra akkor kerül sor, ha a kérelmet benyújtó fél a sürgősséget megfelelően alátámasztó okokra hivatkozik. A kiskorú gyermek érdekében a sürgős kérdésekben ideiglenes intézkedést lehet hozni, például a távozás megakadályozása, a gondozás és felügyelet stb. terén.

12 Igényelhető-e jogsegély az eljárás költségeinek fedezésére?

Igen, lehetőség van költségmentesség kérelmezésére, de a kérelmező vonatkozásában a bíróságok szervezetéről és a polgári perrendtartásról szóló törvény (máltai törvénytar [12. fejezet](#)) harmadik könyvének X. fejezete alapján a rászorultság vizsgálatára kerül sor. A költségmentességről a [költségmentességre vonatkozó tájékoztatóból](#) tudhat meg többet.

13 Lehet-e fellebbezni a szülői felelősséggel kapcsolatban hozott döntés ellen?

Csak jogkérdésben lehet fellebbezni, például, ha a felek egyike nem idézhetett be tanúkat és a bíróság e döntését nem indokolta. Ilyen esetben a fellebbviteli bíróságnál lehet fellebbezni.

14 Bizonyos esetekben előfordulhat, hogy bírósághoz kell fordulni a szülői felelősséggel kapcsolatos döntés végrehajtása érdekében. Milyen bírósághoz kell fordulni és milyen eljárás követendő ilyen esetekben?

A polgári bíróság (családjogi csoport) által hozott határozat automatikusan végrehajtható, amennyiben azonban az egyik fél nem tesz eleget az ilyen határozatnak, a szülő, akinek szülői felelősségét korlátozták, bejelentést tehet a rendőrségen, és a rendőrség büntetőeljárást indít a törvényszék előtt a végrehajtás foganatosítása, valamint pénzbírság és/vagy szabadságvesztés elrendelése érdekében. Emellett a bírósági határozat megváltoztatása érdekében kérelem nyújtható be a polgári bírósághoz (annak családjogi csoportjához).

15 Mit kell tennem az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat e tagállamban történő elismerése és végrehajtása érdekében?

Az alkalmazandó eljárás a házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló 2201/2003/EK rendeletben (Brüsszel IIa. rendelet) szereplő eljárás, amely szerint az illetékes bíró igazolást bocsát ki, amelyet a bírósági határozattal és a határozat elismerésére és végrehajtására irányuló kérelemmel együtt be kell nyújtani a polgári bíróságon (annak családjogi csoportjánál). A kérelemben meg kell jelölni egy értesítési címet is. Minden dokumentumot le kell fordítani máltai nyelvre vagy angolra.

16 E tagállamban mely bírósághoz kell fordulnom az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat elismerésének megtámadása érdekében? Milyen eljárás alkalmazandó ilyen esetben?

Az elismerést ugyanazon bíróság előtt lehet megtámadni, mint amelyhez az elismerésre és végrehajtásra irányuló kérelmet benyújtották. Ezt a kérelemre adott válaszban lehet megtenni, és e válaszban meg kell jelölni az elismerés és végrehajtás megtagadását megalapozó okokat.

17 Melyik jogot alkalmazza a bíróság a szülői felelősségről szóló eljárásban, ahol a gyermek vagy a felek nem e tagállamban élnek vagy eltérő állampolgársággal rendelkeznek?

Az alkalmazandó jog a házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, illetve az 1347/2000/EK rendelet hatályaon kívül helyezéséről szóló, 2003. november 27-i 2201/2003/EK tanácsi rendelet.

Ez a webhely az [Európa Önökért](#) portál része.

Örömmel vesszük [visszajelzését](#) arról, hogy hasznosnak találta-e az oldalon szereplő információkat.

This webpage is part of an EU quality network

Utolsó frissítés: 16/12/2020

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Szülői felelősség – gyermek feletti felügyelet, kapcsolattartási jog - Hollandia

1 Mit jelent a gyakorlatban a jogi értelemben vett szülői felelősség fogalma? Melyek a szülői felelősséggel rendelkező személy jogai és kötelességei?

A „szülői felelősség” a kiskorú gyermek feletti hatalmat, valamint a gyermek nevelésére és gondozására irányuló felelősséget foglalja magában.

A polgári törvénykönyv (*Burgerlijk Wetboek*) 1. könyvének 247. cikke a következőket mondja ki a témában:

1. A szülői hatalom a szülőknek a kiskorú gyermek gondozására és nevelésére irányuló jogát és kötelezettségét foglalja magában.
2. A „gondozás és nevelés” körébe tartozik a gyermek mentális és fizikai jóllétére, valamint biztonságára irányuló gondoskodás és az ezekért vállalt felelősség, valamint a gyermek személyiségfejlődésének elősegítése. A szülők a gyermek gondozása és nevelése során nem alkalmazhatnak mentális és fizikai erőszakot, illetve más megalázó módszert.
3. A szülői hatalom körébe tartozik a szülő kötelezettsége, hogy a gyermek másik szülővel való kapcsolatának fejlődését elősegítse.
4. Az a gyermek, aki felett szülei közös felügyeletet gyakorolnak, a házasság elhalálózásán kívüli más okból való megszűnését, a különválást, a bejegyzett élettársi kapcsolat elhalálózásán kívüli más okból történő megszűnését, illetve – amennyiben a 252. cikk (1) bekezdése szerinti bejegyzés megtörtént – az együttélés megszűnését követően továbbra is jogosult a mindkét szülő általi, egyenlő mértékű gondoskodásra és nevelésre.
5. A (4) bekezdés alkalmazásában a szülők megállapodásban vagy szülői felügyeleti tervben szabályozhatják azon gyakorlati akadályok kezelését, amelyek a házasság elhalálózásán kívüli más okból való megszűnésével, a különválással, a bejegyzett élettársi kapcsolat elhalálózásán kívüli más okból történő megszűnésével, illetve – amennyiben a 252. cikk (1) bekezdése szerinti bejegyzés megtörtént – az együttélés megszűnésével összefüggésben merülhetnek fel, de csak addig és annyiban, amíg az érintett akadályok fennállnak.

2 Általában ki gyakorolja a gyermek feletti a szülői felelősséget?

A szülőket illeti meg a gyermek gondozására és nevelésére irányuló hatalom és felelősség. E szabály alól azonban vannak kivételek.

3 Ha a szülők nem tudják vagy nem akarják gyakorolni a szülői felelősséget gyermekeik felett, kinevezhető-e helyettük egy másik személy?

Ha a szülők nem képesek vagy nem kívánnak élni szülői hatalmukkal vagy felelősségükkel gyermekeik felett, a szülői hatalmat a bíróság egy másik személyre ruházhatja át.

4 Ha a szülők elválnak vagy különválnak, hogyan születik döntés a szülői felelősség további gyakorlásáról?

A házasság felbontását követően mindkét szülő fenntartja a gyermekeik feletti szülői hatalmat. A gyermekek neveléséért és gondozásáért továbbra is mindkét szülő felel. E szabály alól azonban vannak kivételek. Bizonyos esetekben előfordulhat, hogy a bíróság kérelemre az egyik szülőre ruházza a felügyeleti jogot. Az anyaságot vagy apaságot (amelyek fogalmilag nem azonosak a szülői hatalommal), valamint az ezekhez kapcsolódó jogokat és kötelezettségeket emellett a házasság felbontása esetén elkészített szülői felügyeleti tervben eltérően is szabályozni lehet.

5 Ha a szülők megállapodást kötnek a szülői felelősség tárgyában, milyen alaki szabályokat kell betartani ahhoz, hogy megállapodásuk jogilag kötelező erejű legyen?

A házasság felbontása esetén a közösen elfogadott szabályokat szülői felügyeleti tervbe kell foglalni, amelyet a bíróság ellenőriz. A házasság felbontását a bíróság mondja ki.

Lásd még: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/scheiden/vraag-en-antwoord/checklist-bij-scheiden-of-uit-elkaar-gaan>

6 Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni a szülői felelősség kérdésében, milyen egyéb, bíróságon kívüli alternatív megoldások vannak a konfliktus rendezésére?

Az anyasággal vagy apasággal összefüggő jogviták rendezésére az egyik lehetőség a közvetítés.

7 Ha a szülők bírósághoz fordulnak, mely kérdésekben hozhat döntést a bíróság a gyermekkel kapcsolatban?

A bírósági határozat a szülői felügyeleti terv minden elemére kiterjed, ideértve a felügyeleti jogot, a gyermek gondozására és nevelésére vonatkozó feladatokat megosztását, valamint a gyermek elsődleges tartózkodási helyét.

8 Ha a bíróság a szülői felügyeletet csak az egyik szülőnek ítéli meg, az egyben azt is jelenti, hogy a jogot gyakorló szülő a másik szülő előzetes megkérdezése nélkül dönthet a gyermeket érintő minden kérdésben?

Nem. A felügyeleti jogot gyakorló szülő köteles a felügyeleti joggal nem rendelkező szülőt értesíteni a gyermekkel [HM-B1] és a gyermek vagyonával kapcsolatos fontos kérdésekről és köteles egyeztetni a másik szülővel a gyermekre vonatkozó döntésekről. Végső soron azonban a felügyeleti joggal rendelkező szülő hozhatja meg a döntést.

9 Mit jelent a gyakorlatban, ha a bíróság úgy dönt, hogy a két szülő közösen gyakorolja a szülői felügyeletet?

Azt jelenti, hogy mindkét szülőt megilletik és terhelik a felügyeleti joggal rendelkező szülő jogai és kötelezettségei (lásd az 1. kérdést), amennyiben a szülők a szülői felügyeleti tervben a gyermek gondozásával és nevelésével kapcsolatos feladatok eltérő megosztásáról állapodtak meg.

10 Ha valaki szülői felelősséggel kapcsolatos kérelmet kíván benyújtani, melyik bírósághoz vagy hatósághoz kell fordulnia? Milyen alaki szabályokat kell betartani, és milyen iratokat kell csatolni a kérelemhez?

A gyermek feletti felügyeleti jog megszerzése érdekében a gyermek lakóhelye szerint illetékes bírósághoz kell kérelmet benyújtani. A csatolandó dokumentumok a szülő és a gyermek helyzetétől függenek. A szükséges dokumentumokra vonatkozó információ a www.rechtspraak.nl weboldalon [Eljárási szabályok \(procesreglement\)](#) Felügyeleti és kapcsolattartási jog (*Gezag en omgang*) pontjában található. Ebben a kérdésben ügyvéd nyújthat segítséget.

11 Milyen eljárás érvényes ezen esetekre? Van-e sürgősségi eljárás?

Nincsenek az említett helyzetekre vonatkozó különleges eljárások. Igen, van lehetőség ideiglenes intézkedésekre irányuló eljárásra.

12 Igényelhető-e jogsegély az eljárás költségeinek fedezésére?

Igen, bizonyos feltételek mellett lehetőség van költségmentesség igénybevételére. E kérdésben [további információ](#) a Költségmentességi Tanács (*Raad voor Rechtsbijstand*) weboldalán található.

13 Lehet-e fellebbezni a szülői felelősséggel kapcsolatban hozott döntés ellen?

Igen, a fellebbviteli bíróságnál (*gerechtshof*).

14 Bizonyos esetekben előfordulhat, hogy bírósághoz kell fordulni a szülői felelősséggel kapcsolatos döntés végrehajtása érdekében. Milyen bírósághoz kell fordulni és milyen eljárás követendő ilyen esetekben?

Ilyen esetben a rendes bírósági eljárás szabályait kell alkalmazni.

15 Mit kell tennem az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat e tagállamban történő elismerése és végrehajtása érdekében?

Főszabály szerint semmit nem kell tenni. Ha a tagállam részes fele a Brüsszel IIa. rendeletnek, az elismerés automatikusan történik. E rendeletet Dánia kivételével az Európai Unió minden tagállamában alkalmazni kell.

16 E tagállamban mely bírósághoz kell fordulnom az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat elismerésének megtámadása érdekében? Milyen eljárás alkalmazandó ilyen esetben?

A fellebbezést a határozatot meghozó ország bíróságánál kell benyújtani.

Hollandiában a családjogi ügyben való fellebbezés során ügyvédi képviselettel kell eljárni. Az ügyvéd a fellebbviteli bíróság [hivatalához](#) nyújtja be a fellebbezést. A bíróság családjogi ügyben hozott döntését követően az ügyvédnek három hónap áll rendelkezésre a fellebbezésre. A fellebbviteli bíróság szigorúan érvényesíti e határidőt. A fellebbezés benyújtásának hivatalos napja az a nap, amikor a fellebbezés benyújtására irányuló kérelem beérkezik a bíróság hivatalához.

17 Melyik jogot alkalmazza a bíróság a szülői felelősségről szóló eljárásban, ahol a gyermek vagy a felek nem e tagállamban élnek vagy eltérő állampolgársággal rendelkeznek?

A holland bíróságok kizárólag a holland jogot alkalmazzák.

Ez a webhely az [Európa Önökért](#) portál része.

Örömmel vesszük [visszajelzését](#) arról, hogy hasznosnak találta-e az oldalon szereplő információkat.

This webpage is part of an EU quality network

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Figyelem: az oldal eredeti nyelvű változata [de](#) nemrég módosult. Az Ön által

kiválasztott nyelvi változatot most készítik fordítóink.

Szülői felelősség – gyermek feletti felügyelet, kapcsolattartási jog - Ausztria

1 Mit jelent a gyakorlatban a jogi értelemben vett szülői felelősség fogalma? Melyek a szülői felelősséggel rendelkező személy jogai és kötelességei?

A felügyeleti jog (szülői felelősség) a szülők joga és kötelezettsége. Többek között a gyermek gondozását és nevelését, a gyermek vagyonának kezelését és a gyermek képviselőtét foglalja magában (osztrák polgári törvénykönyv – *Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch* – 158. cikk).

Az osztrák polgári törvénykönyv 160. cikke szerint a gyermekről való gondoskodás elsősorban a gyermek fizikai jóllétének és egészségének biztosítása, valamint közvetlen felügyelete, a gyermek nevelése pedig különösen a gyermek fizikai, mentális, érzelmi és erkölcsi fejlődésének biztosítása, a gyermek tehetségének, képességeinek, preferenciáinak és fejlődési potenciáljának elősegítése, valamint iskoláztatása/szakmai képzése. A gondoskodáshoz hozzá tartozik emellett a gyermek orvosi kezelése, a gyermek neveléséhez pedig a gyermek tartózkodási helyének megválasztása (osztrák polgári törvénykönyv 162. cikk) és ennek megfelelően például a külföldre utazásra, az iskola kiválasztására, valamint a gyermek vallásának megválasztására és annak megváltoztatására irányuló döntések is. A szülő gyermeknevelésre irányuló joga magában foglalja ezenkívül a gyermek elnevezésének jogát is.

A gyermek vagyonának kezelése alatt például a gyermek tartását (annak meghatározását, módosítását, megszerzését, beszedését és felhasználását) kell érteni. Az osztrák polgári törvénykönyv 164. cikke kimondja, hogy a szülők a gyermek vagyonát „a gondos szülő körületekét” kell, hogy kezeljék.

A gyermek „törvényes képviselője” a jogi ügyleteknek a gyermek nevében való kezelésére irányuló jog és kötelezettség. A törvényes képviselő magában foglalja a gyermek olyan ügyekben való képviselőtét, amelyek során közvetlenül a gyermeket ruházzák fel jogokkal vagy terhelik kötelezettségekkel, valamint a gyermek nevében a jóváhagyás megadását is. A törvényes képviselő jelentheti a gyermek nevelésének és gondozásának, valamint a gyermek vagyona kezelésének „külső” oldalát (pl. orvosi kezelésre irányuló szerződés megkötése orvossal, a gyermekre vonatkozó gyógykezeléshez való hozzájárulás), szemben e feladatok tényleges, „belső” ellátásával (pl. gyógyszer beadása, a gyermek pelenkájának kicserélése, a házi feladat elvégzésének ellenőrzése).

A törvényes képviselő e (szűken értelmezett) területeken kívül is érvényesül, például a gyermek nevének vagy állampolgárságának megváltoztatása, a házasságon kívül született gyermekre vonatkozó apaság elismerésének kérése vagy a gyermek személyiségi jogainak gyakorlása során.

2 Általában ki gyakorolja a gyermek felett a szülői felelősséget?

Főszabály szerint, ha a gyermek házasságban születik vagy, ha a szülők a gyermek születését követően házasságot kötnek egymással, mindkét szülő rendelkezik felügyeleti joggal a gyermek tekintetében (osztrák polgári törvénykönyv 177. cikk (1) bekezdés). Ha a gyermek házasságon kívül születik, a jogszabály szerint csak az anya gyakorolja a gyermek felett a felügyeleti jogot (osztrák polgári törvénykönyv 177. cikk (2) bekezdésének első mondata). Az osztrák polgári törvénykönyv 177. cikk (2) bekezdésének második mondata kimondja, hogy a nem házas szülők a jogkövetkezményekre való figyelmeztetést követően az anyakönyvvezető előtt személyesen kijelenthetik, hogy mindketten felelősséget vállalnak a gyermek felügyeletéért, feltéve, hogy a felügyeleti jogról bíróság még nem rendelkezett. Ha a szülők nem egy háztartásban élnek, meg kell egyezniük arról, hogy melyik szülő lesz a gyermek elsődleges gondviselője. A szülők ehelyett bíróság előtt megállapodást is köthetnek vagy a megállapodásukat benyújthatják a bírósághoz (osztrák polgári törvénykönyv 177. cikk (3) bekezdés). A bíróság a felügyeleti jogot mindkét szülő számára is megítélheti (osztrák polgári törvénykönyv 180. cikk (2) bekezdés).

A közös felügyeletet kizárólag bírósági határozattal lehet megszüntetni. A bíróságoknak ez esetben a vita békés rendezésére kell törekedniük. Amennyiben azt nem sikerül elérni, a bíróság az egyik szülőt vagy újból mindkét szülőt bízta meg a felügyeleti jog gyakorlásával (osztrák polgári törvénykönyv 180. cikk). Ha a bíróság közös felügyeletet rendel el, meg kell határoznia azt a háztartást, amelyben a gyermeket elsődlegesen gondozni fogják. E döntések meghozatala során a bíróságnak mindig a gyermek érdekét kell elsősorban szem előtt tartania.

Ha az egyik szülő gyakorolja a felügyeleti jogot, a másik szülőt az osztrák polgári törvénykönyv 189. cikke értelmében a gyermekkel való személyes kapcsolattartásra irányuló jog és tájékoztatáshoz, véleménynyilvánításhoz és képviselőhez való jog illeti meg.

3 Ha a szülők nem tudják vagy nem akarják gyakorolni a szülői felelősséget gyermekeik felett, kinevezhető-e helyettük egy másik személy?

Amennyiben a szülők akadályoztatva vannak a felügyeleti jog gyakorlásában, a bíróságnak el kell döntenie, hogy melyik nagyszülőt (vagy azok hiányában melyik nagyszülőt) vagy melyik nevelőszülőt (vagy nevelőszülőt) ruházza fel a gyermek feletti felügyeleti joggal. Ha a felügyeleti jogot a nagyszülők vagy nevelőszülők gyakorolják, a párokat általában előnyben kell részesíteni az egyedüli nagyszülővel vagy nevelőszülővel szemben, kivéve, ha nem ez felel meg a gyermek érdekének. Ha a gondoskodás valamelyik részét egyik szülő sem tudja biztosítani, szintén e rendelkezést kell alkalmazni. A gyermek jólléte minden esetben a legfontosabb szempont a felügyeleti jog odaítélése során.

Ha az egyedüli felügyelettel rendelkező szülő akadályoztatva van a felügyeleti jog gyakorlásában, a bíróságnak határoznia kell arról, hogy ez esetben a felügyeleti joggal részben vagy egészben a másik szülőt, a nagyszülőket vagy nagyszülőt, illetve nevelőszülőket (vagy nevelőszülőt) ruházza fel. A nagyszülőkkel és a nevelőszülőkkel szemben a másik szülőt előnyben kell részesíteni, feltéve, hogy e szülőnél biztosítható a gyermek jólléte.

Ha nincsenek olyan szülők, nagyszülők vagy nevelőszülők, akiket a felügyeleti joggal meg lehet bízni, a gyermek felügyeletével más megfelelő személy is felruházható (osztrák polgári törvénykönyv 204. cikk). E személy kiválasztása során a gyermek jólléte az elsődleges szempont; emellett a gyermek és a szülők kívánságát is figyelembe kell venni (osztrák polgári törvénykönyv 205. cikk (1) bekezdés). Először a hozzátartozók közül kell választani, majd ezt követően a gyermekhez közel álló más személyek, végül pedig más megfelelő személyek – például a gyermekek és fiatalokuk jóllétéért felelős intézmények – jöhetnek szóba (osztrák polgári törvénykönyv 209. cikk).

4 Ha a szülők elválnak vagy különválnak, hogyan születik döntés a szülői felelősség további gyakorlásáról?

A közös felügyelet a házasság felbontását vagy érvénytelenítését követően is fennáll. Amennyiben azonban a szülők a korábbiakhoz hasonlóan szeretnék fenntartani a közös felügyeletet, észszerű határidőn belül megállapodást kell benyújtaniuk a bírósághoz, amelyben meghatározzák, hogy elsősorban melyik szülőnél él majd a gyermek. Ha a megállapodás a gyermek érdekét szolgálja, a bíróság jóváhagyja azt. A szülők azonban nem oszthatják meg a felügyeleti jogot oly módon, amely például az egyik szülőre ruházza a gyermek gondozásával és nevelésével járó felelősséget, míg a másik szülő kizárólag a gyermek vagyonának kezelésére és a gyermek képviselőtére jogosult; annak a szülőnek, akinél a gyermek elsődlegesen lakik, minden esetben teljeskörű felügyeleti joggal kell rendelkeznie. Amennyiben a házasság felbontását követő észszerű határidőn belül nem nyújtják be a megállapodást vagy az nem felel meg a gyermek érdekének és az ügyet nem sikerül békés módon rendezni, a bíróságnak kell döntenie arról – szükség esetén a közvetítést követően –, hogy a jövőben mely szülőt illeti meg az egyedüli felügyeleti jog.

A szülők úgy is dönthetnek, hogy a házasság felbontását követően kizárólag az egyik szülő tartja fenn a gyermekekre vonatkozó felügyeleti jogát. Ilyen esetben természetesen nincs szükség azon szülőt kijelölő megállapodásra, akinél a gyermek elsődlegesen lakni fog. E rendelkezés nem csak a házasság felbontásának esetében, hanem olyankor is alkalmazandó, ha a gyermek szülei még házasok, de tartósan külön élnek. Ilyen esetben a bíróság kizárólag az egyik szülő kérelmére határoz.

A szülők házasságának felbontását követően a felügyeleti jog gyakorlására vonatkozó fenti információk vonatkoznak az élettársak különválásának esetére is. A bíróság a házasságon kívül született gyermek szülei számára is elrendelheti a közös felügyeletet, ha a közös háztartás felbomlott vagy a szülők soha nem is tartottak fenn közös háztartást, feltéve, hogy a szülők megállapodnak a gyermek lakóhelyében és e megállapodás a gyermek érdekét szolgálja.

5 Ha a szülők megállapodást kötnek a szülői felelősség tárgyában, milyen alaki szabályokat kell betartani ahhoz, hogy megállapodásuk jogilag kötelező erejű legyen?

Lásd a 4. kérdést.

6 Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni a szülői felelősség kérdésében, milyen egyéb, bíróságon kívüli alternatív megoldások vannak a konfliktus rendezésére?

A szülők tanácsadás érdekében felvehetik a kapcsolatot a gyermekjóléti vagy ifjúsági szolgálatokkal (családi tanácsadás), illetve magánszervezetekkel is. A szülők emellett közvetítést, pártanácsadást vagy szülői tanácsadást, illetve egyéb tanácsadó szolgáltatásokat vehetnek igénybe.

7 Ha a szülők bírósághoz fordulnak, mely kérdésekben hozhat döntést a bíró a gyermekkel kapcsolatban?

A gyámügyi bíróság (*Pflegschaftsgericht*) bírása csak a felügyeleti jogra és kapcsolattartási jogra vonatkozó eljárások hivatalos megindítására és tárgyalására jogosult. Ha a gyermek jólléte súlyos veszélyben van, értesíteni kell a gyermek- és ifjúsági jóléti szolgálatokat. Ha a gyermek közvetlen veszélynek van kitéve, ezek meg tudják hozni a megfelelő intézkedéseket, ideértve a legsúlyosabb esetekben a felügyeleti jog megvonását is. A bíróság a gyermektartásról csak a gyermek törvényes képviselőjének vagy a tartásra jogosult nagykorú személynek a kérelmére dönthet, hivatalból nem. A gyermektartást peren kívüli eljárásban (*Außerstreitverfahren*) lehet követelni. Ez vonatkozik a nagykorú gyermekekre is. Ennek lefolytatásáért a bírósági tisztviselők (*Rechtspfleger*) felelősek.

8 Ha a bíróság a szülői felügyeletet csak az egyik szülőnek ítéli meg, az egyben azt is jelenti, hogy a jogot gyakorló szülő a másik szülő előzetes megkérdezése nélkül dönthet a gyermeket érintő minden kérdésben?

A felügyeleti joggal nem rendelkező szülő jogosult a felügyeleti jogot gyakorló személy általi, megfelelő időben történő tájékoztatásra a gyermekekre vonatkozó fontos kérdésekről, valamint közös felügyelet esetén az együttes képviseletet igénylő tervezett intézkedésekről (osztrák polgári törvénykönyv 167. cikk (2) és (3) bekezdés) és jogosult észrevételeket tenni e kérdésekben (tájékoztatáshoz és véleménynyilvánításhoz való jog). Ezen észrevételeket figyelembe kell venni, ha azokban kifejezett kívánság jobban megfelel a gyermek érdekeinek. E jogok a kevésbé fontos ügyekre is kiterjednek (feltéve, hogy azok nem csupán mindennapi kérdések), ha a felügyeleti jogot nem gyakorló szülő hajlandósága ellenére nem áll rendszeres, személyes kapcsolatban gyermekével, például, mert a körülmények ezt nem teszik lehetővé, vagy mert a gyermek elutasítja a kapcsolattartást (osztrák polgári törvénykönyv 189. cikk (3) bekezdés). Ha a felügyeleti joggal rendelkező szülő tartósan nem tesz eleget e kötelezettségeinek, a bíróság kérelemre, illetve ha a gyermek jólléte veszélyben van, hivatalból is meghozhatja a szükséges intézkedéseket (osztrák polgári törvénykönyv 189. cikk (4) bekezdés). A bíróság például konkrét utasításokat adhat a kötelezettségeit nem teljesítő szülőnek, vagy feljogosíthatja a felügyeleti jogot nem gyakorló szülőt, hogy az orvostól vagy az iskolától maga szerezz be a tájékoztatást. Ha a felügyeleti joggal rendelkező szülő magatartásával veszélynek teszi ki a gyermek jóllétét, a felügyeleti jogát az osztrák polgári törvénykönyv 181. cikke szerint részben vagy egészben meg lehet vonni.

A tájékoztatáshoz és a véleménynyilvánításhoz való jogot a bíróság csak akkor korlátozhatja vagy vonhatja meg, ha azok gyakorlása súlyosan veszélyezteti a gyermek jóllétét. Ugyanez alkalmazandó, ha az érintett szülő visszaél e jogaival vagy olyan módon gyakorolja azokat, amely a másik szülő számára elfogadhatatlan. E jogok akkor is megszűnnek, ha a szülő indoklás nélkül megtagadja a gyermekkel való kapcsolattartást (osztrák polgári törvénykönyv 189. cikk (2) bekezdés).

A felügyeleti jogot mindig a gyermek érdekét legmegfelelőbben szolgáló módon kell gyakorolni. A gyermek érdekének meghatározása során figyelembe kell venni a gyermek személyiségét és szükségleteit, különösen tehetségét, képességeit, preferenciáit és fejlődési lehetőségeit, valamint a szülők életkörülményeit.

A gyermek jóllétének biztosítása érdekében a felügyeleti joggal rendelkező minden személynek (szülők, nagyszülők, nevelőszülők, egyéb személyek), valamint a gyermekekre vonatkozó egyéb jogokkal és kötelezettségekkel (pl. kapcsolattartási jog) rendelkező személyeknek tartózkodniuk kell minden olyan magatartástól, amely károsíthatja a gyermek és a gyermek tekintetében jogokkal és kötelezettségekkel rendelkező személy közötti kapcsolatot, vagy megnehezítheti e személyek számára feladataik ellátását (megfelelő magatartásra vonatkozó követelmények [*Wohlverhaltensgebot*], az osztrák polgári törvénykönyv 159. cikke).

9 Mit jelent a gyakorlatban, ha a bíróság úgy dönt, hogy a két szülő közösen gyakorolja a szülői felügyeletet?

Az egyedüli képviselet elvét kell alkalmazni a törvényes képviseletre, vagyis mindkét szülő egyedül jogosult és köteles képviselni a gyermeket. Az egyik szülő által tett jogi intézkedés tehát jogilag akkor is érvényes, ha a másik szülő azzal nem ért egyet (osztrák polgári törvénykönyv 167. cikk (1) bekezdés). A gyermek képviseletére jogosult mindkét szülő egyetértése csak az osztrák polgári törvénykönyv 167. cikkének (2) bekezdésében meghatározott esetekben (pl. a gyermek családi vagy utónevének megváltoztatása, a gyermek vallásának megválasztása vagy megváltoztatása, a gyermek harmadik személy gondozására bízása stb. esetén) szükséges.

A gyermek képviseletére jogosult másik szülő hozzájárulására és a bíróság jóváhagyására van szükség, ha a vagyonhoz kapcsolódó olyan kérdésben kell a gyermeket képviselni vagy nevében a hozzájárulást megadni, amely nem tartozik a rendes gazdálkodás körébe (osztrák polgári törvénykönyv 167. cikk (3) bekezdés). Ilyen például a vagyon elidegenítése vagy megterhelése, öröklési jogról való lemondás, örökség feltétel nélküli elfogadása vagy arról való feltétel nélküli lemondás, valamint megterhelt ajándék elfogadása.

A polgári eljárásokban mindkét szülő jogosult a gyermeket önállóan képviselni. Ha a szülők nem tudnak megállapodni, vagy a bíróság nem jelölte ki egyiküket vagy egy harmadik személyt a gyermek képviselőjeként, az a szülő lesz a képviselő, aki az első eljárási cselekményt (*Verfahrenshandlung*) megtette (osztrák polgári törvénykönyv 169. cikk). A szülőknek be kell tartaniuk a megfelelő magatartásra vonatkozó követelményeket (lásd a 9. kérdést).

10 Ha valaki szülői felelősséggel kapcsolatos kérelmet kíván benyújtani, melyik bírósághoz vagy hatósághoz kell fordulnia? Milyen alaki szabályokat kell betartani, és milyen iratokat kell csatolni a kérelemhez?

A bíróságok hatásköréről és illetékességéről szóló törvény (*Jurisdiktionsnorm* – a továbbiakban: JN) 109. cikke értelmében az illetékes bíróság a gyermek szokásos tartózkodási helye szerinti körzeti bíróság (*Bezirksgericht*), vagy ha nincs Ausztria területén szokásos tartózkodási helye, a tényleges tartózkodási helye szerinti körzeti bíróság. Ha a gyermeknek nincs Ausztria területén tartózkodási helye, az illetékes bíróság a törvényes képviselő szokásos tartózkodási helye szerinti körzeti bíróság. Ha a törvényes képviselőnek nincs Ausztria területén ilyen tartózkodási helye, az a bíróság illetékes, amelynek a területén az egyik szülő szokásos tartózkodási helye található, egyébként pedig a bécsi belvárosi körzeti bíróság (*Bezirksgericht Innere Stadt Wien*). A szokásos tartózkodási hely annyiban különbözik az (egyszerű) tartózkodási helytől, hogy a szokásos tartózkodási hely általában egy meghatározott folyamatos időtartamig (körülbelül hat hónapig) tartózkodási helyül szolgál.

Az egyedüli felügyeleti jog átruházására vagy a felügyeleti jogban való részvételre irányuló kérelmeket írásban, postai úton, vagy a körzeti bíróságon személyesen lehet benyújtani az úgynevezett „ügyfelfogadási napokon” (*Amtstage*), amelyeket hetente legalább egyszer, általában kedd délelőttönként tartanak. A feleknek nem kell ügyvédi képviselettel eljárniuk. Amennyiben azonban képviselő segítségét kívánják igénybe venni, a feleket csak ügyvéd képviselheti (a peren kívüli eljárásokról szóló törvény 101. cikkének (1) bekezdése szerinti, „a jogi képviseletre vonatkozó relatív követelmény” [*relative Anwaltspflicht*]).

A kérelemnek tartalmaznia kell az ügy leírását, a kérelmező és képviselője családi-, utónevét és címét, szükség esetén az ismert egyéb felek nevét és címét, valamint a családi állapothoz kapcsolódó kérdésekben a felek születési helyét és idejét, valamint állampolgárságát (peren kívüli eljárásokról szóló törvény 10. cikk (3) bekezdés).

Ha a kérelem olyan formai vagy tartalmi hibában szenved vagy olyan mértékben hiányos, hogy az akadályozza a további eljárási lépéseket, a bíróság nem utasíthatja azt el azonnal, ehelyett meg kell kísérelni a kérelem kijavíttatását (peren kívüli eljárásról szóló törvény 10. cikk (4) bekezdés).

11 Milyen eljárás érvényes ezen esetekre? Van-e sürgősségi eljárás?

Ilyen esetben a peren kívüli eljárásról szóló törvény szerinti peren kívül eljárást kell alkalmazni.

A bíróság a gyermek érdekének megfelelően ítéli meg vagy vonja el a felügyeleti jogot és a személyes kapcsolattartásra irányuló jogot, különösen a megbízható kapcsolat fenntartása és az egyértelmű jogi helyzet kialakítása érdekében. A bíróságnak ezen intézkedéseket olykor sürgősségi eljárásban, ideiglenes jelleggel kell meghoznia. Erre különösen a szülők házasságának vagy közös háztartásának felbontása esetén lehet szükség (osztrák polgári törvénykönyv 180. cikk (1) bekezdés 1. pont). E döntés a bíróság eltérő rendelkezésének hiányában ideiglenesen kötelező erővel rendelkezik és előzetesen végrehajtható.

12 Igényelhető-e jogsegély az eljárás költségeinek fedezésére?

A polgári perrendtartás (*Zivilprozessordnung* – a továbbiakban: ZPO) 63–73. cikke szerint a polgári eljárásban költségmentesség kérelemre biztosítható, ha a fél nem tudja anélkül fedezni az eljárás költségeit, hogy azzal ne kerülne a szükséges létfenntartási szint alá. A peren kívüli eljárásról szóló törvény 7. cikkének (1) bekezdése értelmében e rendelkezéseket megfelelően alkalmazni kell a peren kívüli eljárásokra (például a gyermektartásra vonatkozó eljárásra).

A szükséges létfenntartási szint absztrakt értelemben egy munkavállaló statisztikai átlagjövedelme és a minimális létfenntartási szint között helyezkedik el. Akkor tekintendő úgy, hogy a szükséges létfenntartási szint veszélyeztetett, ha a fél és tartásra jogosult családja még szerény életkörülményeket sem tudna magának biztosítani, figyelembe véve a felhasználható vagyontukát, illetve a hosszabb eljárások alatt felhalmozható megtakarításokat. Lehetőség van részleges költségmentesség megítélésére is.

A költségmentességet csak akkor ítélik meg, ha a tervezett jogérvényesítés vagy védekezés nem tűnik nyilvánvalóan önkényesnek vagy hiábavalónak. Költségmentesség mind természetes, mind jogi személyek számára biztosítható. A fél állampolgársága e tekintetben nem releváns.

A költségmentesség különösen a bírósági illetékek, a tanúk, szakértők, tolmácsok díjai megfizetése, valamint – ha a félnek személyesen kell megjelennie – a fél útiköltségének megfizetése alóli ideiglenes mentesülést foglalja magában. Amennyiben jogszabály előírja az ügyvédi képviseletet (például az 5000 eurót meghaladó összeget érintő jogvitákban, vagy a tartományi bíróságok [*Landesgerichte*] előtti eljárásban), vagy ha az ügy egyéb körülményeire tekintettel szükségesnek bizonyul, a fél számára ideiglenes jelleggel ingyenesen ki kell jelölni egy osztrák ügyvédet. Az ügyvéd az eljárást megelőzően jogi tanácsadást nyújt annak érdekében, hogy a jogvitát bíróságon kívül lehessen rendezni.

A polgári perrendtartás 71. cikke kimondja, hogy a költségmentességben részesülő felek kötelesek részben vagy egészben visszafizetni azokat az összegeket, amelyek megfizetése alól ideiglenes jelleggel mentesültek és amelyek megfizetésére még nem került sor. Emellett a kirendelt ügyvéd számára is meg kell fizetniük a meghatározott díjakat, ha és amint arra a szükséges létfenntartás veszélyeztetése nélkül képesek. Az eljárás befejeztét követő három év elteltével a visszafizetési kötelezettséget már nem lehet érvényesíteni. A bíróság a visszafizetési feltételek teljesülésének ellenőrzése érdekében felszólíthatja a felet, hogy észszerű határidőn belül nyújtson be új vagyonnyilatkozatot (*Vermögensbekenntnis*) és megfelelő bizonyítékokat.

13 Lehet-e fellebbezni a szülői felelősséggel kapcsolatban hozott döntés ellen?

Az elsőfokú bíróság szülői felelősség tárgyában hozott határozataival szemben lehet fellebbezni (peren kívüli eljárásról szóló törvény 45. cikk). A fellebbezésre nyitva álló határidő a határozat írott példányának kézbesítésétől számított 14 nap (peren kívüli eljárásról szóló törvény 46. cikk (1) bekezdés). Főszabály szerint a másodfokú bíróság dönt a fellebbezésről.

Bizonyos esetekben a fellebbviteli bíróság (*Rekursgericht*) által a fellebbezési eljárásban hozott határozattal szemben jogkérdésben (*Revisionsrekurs*) a Legfelsőbb Bírósághoz (*Oberster Gerichtshof*) lehet fellebbezni (peren kívüli eljárásról szóló törvény 62. cikk). E fellebbezések csak akkor elfogadhatóak, ha a jogegység, jogbiztonság vagy jogfejlesztés szempontjából kellően fontos jogkérdésre vonatkoznak. Bizonyos kérdésekben azonban nem nyújtható be ilyen fellebbezés, ilyen például a költségmentesség, a költségek és a díjak kérdése. A jogkérdésre vonatkozó fellebbezésre irányadó határidő a fellebbviteli bíróság határozatának kézbesítésétől számított 14 nap (peren kívüli eljárásról szóló törvény 65. cikk (1) bekezdés). A fellebbezést ügyvédnek vagy közjegyzőnek kell aláírnia (peren kívüli eljárásról szóló törvény 65. cikk (3) bekezdés 5. pont).

14 Bizonyos esetekben előfordulhat, hogy bírósághoz kell fordulni a szülői felelősséggel kapcsolatos döntés végrehajtása érdekében. Milyen bírósághoz kell fordulni és milyen eljárás követendő ilyen esetekben?

A peren kívüli eljárásról szóló törvény 110. cikkének (2) bekezdése értelmében a határozatokat nem lehet a végrehajtási törvény (*Exekutionsordnung*) szerint végrehajtani. A peren kívüli eljárásról szóló törvény 79. cikkének (2) bekezdése szerint a bíróságnak kérelemre vagy hivatalból kell megfelelő kötelező intézkedéseket elrendelnie. Ezen intézkedések közé tartoznak a pénzbírságok, egy évig terjedő őrizet, kötelező megjelenés, iratok, információk és egyéb ingóságok megvizsgálása, valamint vagyonkezelők kinevezése, akik a nemteljesítő személy költségére és kockázatára megteszik az észszerű intézkedéseket. A személyes kapcsolattartásra vonatkozó határozatokat a gyermektől különélő szülő tiltakozása ellenére is végre kell hajtani. A bíróság emellett a felügyeleti jogra vonatkozó határozatokat megfelelő közvetlen kényszer alkalmazásával is végrehajthatja.

A peren kívüli eljárásról szóló törvény 110. cikkének (3) bekezdése értelmében a bíróság hivatalból csak akkor tekinthet el a végrehajtástól, ha és ameddig az a gyermek jóllétét veszélyezteti. Emellett a felügyeleti jogra vonatkozó, bíróság által hozott vagy jóváhagyott határozatok végrehajtása során a bíróság igénybe veheti a gyermek- és ifjúsági jóléti szolgálatok, illetve a családjogi bíróság segítségét, különösen a gyermek ideiglenes gondozása terén, ha erre a gyermek jóllétének biztosítása érdekében szükség van. A bírósági határozatok végrehajtása érdekében azonban csak bírósági szervek használhatnak közvetlen kényszert. E szervek kérhetik a rendőrség segítségét is.

15 Mit kell tennem az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat e tagállamban történő elismerése és végrehajtása érdekében?

A Brüsszel IIa. rendelet 21. cikke szerint a más tagállamokban hozott határozatokat külön eljárás nélkül elismerik.

A felügyeleti jogra vonatkozó határozatokat végrehajtásához a külföldi bíróság által hozott határozat végrehajthatóvá nyilvánítására irányuló eljárásra (*exequatur* eljárás) van szükség (Brüsszel IIa. rendelet 28. és azt követő cikkek); az eljárás részleteit a rendelet 30. cikke értelmében a tagállamok szabályozhatják. Ausztriában az eljárást a peren kívüli eljárásról szóló törvény 112–116. cikke szabályozza.

16 E tagállamban mely bírósághoz kell fordulnom az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat elismerésének megtámadása érdekében? Milyen eljárás alkalmazandó ilyen esetben?

A felügyeleti jogra vonatkozó, valamely másik tagállamban hozott határozat elismerésének megtagadására irányuló kérelmek (Brüsszel IIa. rendelet 21. cikk (3) bekezdés) – az *exequatur* eljáráshoz hasonlóan – annak a körzeti bíróságnak az illetékességi körébe tartoznak, amelynek területén a gyermek szokásos tartózkodási helye, vagy ennek hiányában az ausztriai tartózkodási helye található. Ha a gyermeknek nincs tartózkodási helye Ausztriában, az illetékes bíróság az, amelynek körzetében a törvényes képviselő szokásos tartózkodási helye, vagy ilyen ausztriai tartózkodási hely hiányában – feltéve, hogy az ügy gyermekre vonatkozik – az egyik szülő szokásos tartózkodási helye található. Egyébként az illetékes bíróság a bécsi belvárosi körzeti bíróság (a bíróságok illetékességéről szóló törvény 109. cikkével összefüggésben értelmezett 109a. cikke).

17 Melyik jogot alkalmazza a bíróság a szülői felelősségről szóló eljárásban, ahol a gyermek vagy a felek nem e tagállamban élnek vagy eltérő állampolgársággal rendelkeznek?

Amennyiben a Brüsszel IIa. rendelet vagy az 1996. évi hágai gyermekvédelmi egyezmény szerint az osztrák bíróságok rendelkeznek joghatósággal, e bíróságok elsősorban az osztrák jogot fogják alkalmazni.

Ez a webhely az **Európa Önökért** portál része.

Örömmel vesszük **visszajelzését** arról, hogy hasznosnak találta-e az oldalon szereplő információkat.

Utolsó frissítés: 16/12/2020

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Figyelem: az oldal eredeti nyelvű változata nemrég módosult. Az Ön által

kiválasztott nyelvi változatot most készítik fordítóink.

Szülői felelősség – gyermek feletti felügyelet, kapcsolattartási jog - Lengyelország

1 Mit jelent a gyakorlatban a jogi értelemben vett szülői felelősség fogalma? Melyek a szülői felelősséggel rendelkező személy jogai és kötelességei?

A szülői felügyelet elsősorban a szülők azon jogait és kötelezettségeit foglalja magában, amelyek a gyermekről való gondoskodásra és a gyermek vagyonának kezelésére, valamint a gyermek felnevelésére vonatkoznak, a gyermek méltóságának és jogainak tiszteletben tartása mellett (a családjogi és gyámügyi törvénykönyv (KRiO) 95. cikkének (1) bekezdése).

2 Általában ki gyakorolja a gyermek felett a szülői felelősséget?

A szülői felügyelet mindkét szülőt terheli. Amennyiben a szülők egyike elhunyt vagy korlátozottan cselekvőképes, a másik szülő rendelkezik a szülői felügyeleti joggal. Ugyanez érvényesül, ha a szülők egyikének szülői felügyeletét felfüggesztették.

A szülői felügyelet bírósági határozattal is korlátozható. Ilyen esetben a szülői felügyelet gyakorlására a másik szülő jogosult a bírósági határozatban rögzítettek szerint.

3 Ha a szülők nem tudják vagy nem akarják gyakorolni a szülői felelősséget gyermekeik felett, kinevezhető-e helyettük egy másik személy?

Ha a szülők egyike sem képes a szülői felügyelet gyakorlására, kérelmezhetik a gyámügyekkel foglalkozó bíróságtól (*sąd opiekuńczy*) vagy más közigazgatási szervtől, hogy a gyermeket helyezze el nevelőszülői gondozásba. Rendkívül sürgős esetekben a gyermek szüleinek kérelmére vagy hozzájárulásával a gyermeket a kerületi hatóság vezetője (*starosta*) és a nevelőszülők vagy a nevelőszülői otthon (*rodzinny dom dziecka*) működtető személyek közötti megállapodás alapján is nevelőszülői gondozásba lehet venni.

Amennyiben a szülők nem kívánják a gyermek feletti szülői felügyeletet gyakorolni, hozzájárulhatnak a gyermek örökbefogadásához. A lengyel jogban háromféle örökbefogadás létezik: a teljes, a teljes és visszavonhatatlan, valamint a nem teljes örökbefogadás.

Ha a szülői felügyelet szülők általi gyakorlása veszélyezteti a gyermek érdekeit, a gyámügyi bíróság határozatában korlátozhatja a szülők felügyeleti jogát, és a gyermeket nevelőszülőknél, nevelőszülői otthonban, intézményi gondozásban, gondozó- és kezelőintézetben, betegápoló intézetben vagy terápiás-rehabilitációs intézetben helyezheti el.

4 Ha a szülők elválnak vagy különválnak, hogyan születik döntés a szülői felelősség további gyakorlásáról?

A lengyel bíróság a házasság felbontására, a különválásra vagy a házasság érvénytelenítésére vonatkozó határozat meghozatalakor a gyermek feletti szülői felügyelet kérdését is köteles rendezni, kivéve, ha a konkrét esetben nem rendelkezik hatáskörrel a szülői felügyelet tekintetében. A szülői felügyelet kérdésének rendezésekor a lengyel bíróság figyelembe veheti a házastársak között a szülői felügyelet gyakorlása tekintetében létrejött írásbeli megállapodást, feltéve, hogy ez a gyermek mindenek felett álló érdeke.

Amennyiben a szülők nem jutnak megegyezésre, a bíróság a gyermek arra vonatkozó jogára tekintettel, hogy őt mindkét szülő nevelje, az alábbiak szerint járhat el:

dönthet a szülői felügyelet közös gyakorlása mellett;

az egyik szülőre ruházhatja a szülői felügyeleti jogot, és a másik szülőnek a gyermekre vonatkozó szülői felügyeletét konkrét kötelezettségekre és jogokra korlátozhatja.

Ha a gyermek mindenek felett álló érdeke indokolja, a gyámügyi bíróság (*sąd opiekuńczy*) a házasság felbontásáról, a különválásról vagy a házasság érvénytelenítéséről szóló ítéletben megváltoztathatja a szülői felügyeletről és annak gyakorlásáról szóló határozatot (a KRiO 106. cikke).

5 Ha a szülők megállapodást kötnek a szülői felelősség tárgyában, milyen alaki szabályokat kell betartani ahhoz, hogy megállapodásuk jogilag kötelező erejű legyen?

A jogszabályok nem határoznak meg alaki követelményeket az ilyen szülői megállapodásokra. Fontos azonban megjegyezni, hogy a szülők közötti, a szülői felügyelet gyakorlásának módjára vonatkozó megállapodás nem rendelkezik jogi kötőerővel, az csupán a bíróság e tekintetben hozott ítéletének alapjául szolgálhat. Megállapodás közvetítési eljárás útján is létrejöhet. Ebben az esetben a megállapodást írásba foglalják, és azt mindkét szülő és a közvetítő aláírja. Ahhoz, hogy jogilag kötelező erejű legyen, az egyezséget a bíróságnak jóvá kell hagynia.

6 Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni a szülői felelősség kérdésében, milyen egyéb, bíróságon kívüli alternatív megoldások vannak a konfliktus rendezésére?

A szülők közvetítő segítségét is igénybe vehetik. A közvetítői szolgáltatást közvetítői eljárásra vonatkozó megállapodás vagy a szülőket közvetítői eljárásra utaló bírósági határozat alapján nyújtják. A megállapodás az egyik szülő közvetítői eljáráshoz való hozzájárulásával is létrejöhet, ha a közvetítői eljárást a másik szülő kérelmezte. A közvetítő előtt megkötött egyezség azonban mindaddig nem rendelkezik a perbeli egyezség jogerejével, amíg azt a bíróság jóvá nem hagyja.

7 Ha a szülők bírósághoz fordulnak, mely kérdésekben hozhat döntést a bíró a gyermekkel kapcsolatban?

A szülők a gyermek feletti szülői felügyelettel kapcsolatos következő kérdésekben fordulhatnak a gyámügyi bíróságokhoz Lengyelországban:

ha a gyermek különélő szülei közösen gyakorolják a szülői felügyeletet, a szülői felügyelet és a gyermekkel való kapcsolattartási jog gyakorlásának módja; a gyermek szempontjából fontos kérdésekkel kapcsolatos vita rendezése, ha a szülők a kérdésben nem tudnak megegyezni, ideértve a tartózkodási hely megválasztását, az iskola megválasztását, a családi és utónév megválasztását, az orvosi kezelésre vonatkozó döntéseket, a külföldi utazásokat, stb.

a gyermek és a szülő közötti jogügyletek, ha e jogügyletek túlmutatnak a gyermek vagyonát érintő szokásos vagyonkezelésen.

8 Ha a bíróság a szülői felügyeletet csak az egyik szülőnek ítéli meg, az egyben azt is jelenti, hogy a jogot gyakorló szülő a másik szülő előzetes megkérdezése nélkül dönthet a gyermeket érintő minden kérdésben?

Amennyiben a bíróság a szülői felügyelet gyakorlására csak az egyik szülőt hatalmazta fel, ez a szülő a gyermeket érintő valamennyi kérdésben szabadon dönthet, anélkül, hogy erről a másik szülővel előzetesen egyeztetnie kéne, vagy be kéne szereznie a másik szülő hozzájárulását.

A gyámügyi bíróság megszünteti a szülői felügyeletet, ha a szülő a szülői felügyeletet tartós akadályoztatása folytán nem tudja gyakorolni, visszaél a szülői felügyeleti jogával, vagy súlyosan elhanyagolja a gyermekkel szembeni kötelességeit.

9 Mit jelent a gyakorlatban, ha a bíróság úgy dönt, hogy a két szülő közösen gyakorolja a szülői felügyeletet?

A szülők számára megítélt közös felügyelet alapján a szülők azonos jogokat és kötelezettségeket gyakorolhatnak és kell gyakorolniuk a gyermekre vonatkozóan. Ez többek között azt jelenti, hogy a gyermekkel kapcsolatos fontos kérdésekben a szülőknek közösen kell dönteniük, ha pedig nem tudnak megegyezni, az ügyben a gyámügyi bíróság határoz.

10 Ha valaki szülői felelősséggel kapcsolatos kérelmet kíván benyújtani, melyik bírósághoz vagy hatósághoz kell fordulnia? Milyen alaki szabályokat kell betartani, és milyen iratokat kell csatolni a kérelemhez?

A szülői felügyeletre vonatkozó ügyekben a gyermek tartózkodási helye szerint illetékes kerületi bíróság (*sąd rejonowy*) dönt. A kerületi bíróság családjogi és kiskorúakkal foglalkozó kollégiuma jár el gyámügyi bírósággént (*sąd opiekuńczy*). Amennyiben ez alapján nem állapítható meg illetékesség, a varsói fővárosi kerületi bíróság illetékes.

A kérelemhez csatolni kell a gyermek születési anyakönyvi kivonatát, a szülők házassági anyakönyvi kivonatát (amennyiben házasok), valamint a kérelmet alátámasztó egyéb dokumentumokat, például orvosi igazolásokat, iskolai igazolásokat, tanulmányi értékeléseket és a szülői felügyeletre vonatkozó korábbi bírósági határozatok másolatát.

11 Milyen eljárás érvényes ezen esetekre? Van-e sürgősségi eljárás?

A szülői felügyelettel kapcsolatos ügyeket nemperes eljárásban folytatják le, amely kevésbé formális, mint a peres eljárás.

Emellett az eljárásban részt vevő fél kérelmére a gyámügyi bíróság az ügy körülményeire tekintettel általa megfelelőnek ítélt módon ideiglenes intézkedést rendelhet el. Az ilyen határozatok a kibocsátás időpontjában hatályossá és végrehajthatóvá válnak.

12 Igényelhető-e jogsegély az eljárás költségeinek fedezésére?

A szülői felügyeletre vonatkozó eljárásban részt vevő felek kötelesek megfizetni a polgári ügyekben felmerülő eljárási költségekről szóló törvény (*Ustawa o kosztach sądowych w sprawach cywilnych*) szerinti illetékeket és költségeket. Ugyanakkor a törvény 102. cikkének (1) bekezdése alapján a bírósági eljárásban részt vevő fél költségmentességet kérelmezhet, ha benyújt egy nyilatkozatot, amelyben kijelenti, hogy a saját vagy családja életvitelének veszélyeztetése nélkül nem tudja e költségeket viselni. A jogi költségek alóli mentesülés iránti kérelemhez csatolni kell a kérelmező családi állapotát, vagyonát, jövedelmét és megélhetését bemutató nyilatkozatot. Az eljárásban részt vevő felet a bíróság részlegesen is mentesítheti a jogi költségek viselése alól, ha a fél e költségeknek csak egy részét képes megfizetni (101. cikk (1) bekezdés).

13 Lehet-e fellebbezni a szülői felelősséggel kapcsolatban hozott döntés ellen?

Igen, a magasabb szintű bíróságokon lehet fellebbezni a határozatokkal szemben. Az ideiglenes intézkedésekre vonatkozó végzések esetében a fellebbezést az azonos fokon eljáró bírósághoz kell benyújtani. A kerületi bíróság (*sąd rejonowy*) szülői felügyeletre vonatkozó határozatával szembeni fellebbezést a regionális bírósághoz (*sąd okręgowy*) lehet benyújtani. A regionális bíróságok (*sąd okręgowy*) által a házasság felbontására, a különválásra vagy a házasság érvénytelenítésére irányuló eljárásokban a szülői felügyeletre vonatkozóan meghozott határozatokkal szemben a fellebbviteli bírósághoz (*sąd apelacyjny*) lehet fellebbezést benyújtani.

14 Bizonyos esetekben előfordulhat, hogy bírósághoz kell fordulni a szülői felelősséggel kapcsolatos döntés végrehajtása érdekében. Milyen bírósághoz kell fordulni és milyen eljárás követendő ilyen esetekben?

A gyermek visszavitelével kapcsolatos ügyekben a bíróság végrehajtó szerve a bíróság által kijelölt gyám (*kurator sądowy*). Amennyiben nem tesznek eleget a gyermek visszavitelét elrendelő bírósági ítéletnek, az a személy, akihez a gyermeket vissza kell vinni, kérelmezheti a határozatot meghozó bíróságtól, hogy rendelje el a gyermek kötelező elvitelét a bíróság által kijelölt gyám által. Ha a szülői felügyelet alatt álló személy ismeretlen helyen tartózkodik, a bíróság vizsgálatot folytat a felkutatása érdekében. A bíróság a kirendelt gyámot határozatban bízza meg, amelyet zárt ülésen is kibocsáthat. E határozattal szemben nincsen helye fellebbezésnek. A kirendelt gyám határozza meg a gyermek elvitelének időpontját és értesíti a jogosultat. A kirendelt gyám bárkitől elviheti a gyermeket, akinél a gyermek tartózkodik. Ebből a célból a kirendelt gyám igénybe veheti rendőrök, pszichológusok és más személyek segítségét. A kapcsolattartásról szóló ítéletek tekintetében a polgári perrendtartás (*Kodeks postępowania cywilnego*) más eljárást határoz meg. Ilyen esetben a gyermekkel való kapcsolattartásra jogosult személy kérelmére a gyámügyi bíróság (*sąd opiekuńczy*) azzal a felügyeleti jogot gyakorló személlyel szemben, aki nem teljesíti a gyermekkel való kapcsolattartásról szóló ítéletből vagy egyezségből származó kötelezettségeit, olyan végzés kibocsátását helyezi kilátásba, amelyben elrendeli, hogy e személynek minden egyes kötelezettségszegés után egy meghatározott összeget kell kifizetnie a jogosult részére. Ha a gyermekkel való kapcsolattartásra jogosult vagy a kapcsolattartástól eltiltott személy megsérti a határozatban előírt kötelezettségeit, a gyámügyi bíróság (*sąd opiekuńczy*) kilátásba helyezi annak elrendelését, hogy e személy fizessen meg a gyermek feletti felügyeleti jogot gyakorló személy számára egy meghatározott összeget. Ha a gyámügyi bíróság (*sąd opiekuńczy*) által fizetésre kötelezett személy továbbra sem teljesíti a kötelezettségét, a gyámügyi bíróság e személyt a jogsértések száma alapján meghatározott összeg megfizetésére kötelezi.

A gyermekkel való kapcsolattartásra vonatkozó, végrehajtható ítéletet vagy egyezséget csatolni kell a fent említett kérelemhez.

15 Mit kell tennem az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat e tagállamban történő elismerése és végrehajtása érdekében?

Az alkalmazandó rendelkezések a házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2003. november 27-i 2201/2003/EK tanácsi rendelet III. fejezetében találhatók. Az ilyen határozatok elismeréséhez és végrehajtásához fő szabály szerint nincsen szükség további eljárásra. A regionális bíróság előtt azonban előterjeszthető a határozat elismerése és

végrehajtása iránti kérelem. A regionális bíróság a végrehajthatóvá nyilvánítás iránti kérelmek elbírálására is hatáskörrel rendelkezik. A kérelemnek mindkét esetben meg kell felelnie az eljárási iratokkal szemben támasztott feltételeknek, vagyis kifejezetten meg kell jelölnie, hogy mire irányul, be kell mutatnia a kérelmet megalapozó tényeket, valamint tartalmaznia kell, hogy a felek megkísérelték-e az ügy közvetítői eljárás útján történő rendezését.

16 E tagállamban mely bírósághoz kell fordulnom egy másik tagállamban meghozott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat elismerésének és végrehajtásának megtámadása érdekében? Melyik eljárás alkalmazandó ilyen esetben?

A külföldi bíróságok által polgári ügyekben hozott ítéleteket a törvény értelmében elismerik, kivéve, ha azzal kapcsolatban a polgári perrendtartásban meghatározott akadály áll fenn.

A külföldi bírósági ítélet elismerését vagy az elismerés megtagadását azok a személyek kérhetik, akiknek ahhoz jogi érdeke fűződik. A külföldi bírósági ítélet elismerése iránti kérelemhez csatolni kell a következőket:

az ítélet hivatalos másolatát,

az ítélet jogerőre emelkedését igazoló iratot, kivéve, ha ez a tény a határozat szövegéből egyértelműen kitűnik,

hiteles lengyel fordítást.

A külföldi bírósági ítélet elismerésének megtagadására irányuló kérelemhez az ítélet hivatalos másolatát és hiteles lengyel fordítását kell csatolni.

A kérelem tárgyában az a regionális bíróság (*sąd okręgowy*) jár el, amely a külföldi bíróság ítéletében rendezett ügy elbírálására illetékes lenne, vagy annak a régiónak a regionális bírósága, amelyben az illetékes kerületi bíróság (*sąd rejonowy*) található, vagy – ilyen bíróság hiányában – a varsói regionális bíróság (*Sąd Okręgowy w Warszawie*).

A regionális bíróság által az elismerés tárgyában hozott határozattal szemben előzetes fellebbezésnek (*zażalenie*) van helye, a fellebbezési bíróság határozatával szemben pedig megsemmisítés iránti kereset (*skarga kasacyjna*) terjeszthető elő; ezenkívül az elismerésre vonatkozó, jogerős határozattal lezárt eljárás újraindítása és a jogerős határozat jogellenességének a megállapítása is kérelmezhető.

A külföldi bírósági határozatok végrehajtásával kapcsolatos eljárások az eljárás típusától függően annyira eltérőek, hogy minden esetben javasolt előzetesen tájékoztatást kérni a központi hatóságtól az adott eljárással kapcsolatban.

17 Melyik jogot alkalmazza a bíróság a szülői felelősségről szóló eljárásban, ahol a gyermek vagy a felek nem e tagállamban élnek vagy eltérő állampolgársággal rendelkeznek?

A szülői felügyeletre és a kapcsolattartási jogra vonatkozó ügyekben alkalmazandó jogot a szülői felelősséggel és a gyermekek védelmét szolgáló intézkedésekkel kapcsolatos együttműködésről, valamint az ilyen ügyekre irányadó joghatóságról, alkalmazandó jogról, elismerésről és végrehajtásról szóló, 1996. október 19-i hágai egyezmény, illetve olyan kétoldalú megállapodások határozzák meg, amelynek Lengyelország is részese. Ha az említett jogi eszközök nem alkalmazhatók, a nemzetközi magánjogról szóló, 2011. február 4-i törvényt (*Ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. – Prawo prywatne międzynarodowe*) kell alkalmazni. Amennyiben a gyermek szokásos tartózkodási helye olyan országba kerül át, amely nem részese az egyezménynek, a gyermek előző szokásos tartózkodási helye szerinti országban meghozott intézkedések alkalmazási feltételeiben később bekövetkező valamennyi változást a gyermek aktuális tartózkodási helye szerinti ország joga szabályozza.

Ez a webhely az **Európa Önökért** portál része.

Örömmel vesszük **visszajelzését** arról, hogy hasznosnak találta-e az oldalon szereplő információkat.

This webpage is part of an EU quality network

Utolsó frissítés: 04/04/2023

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Figyelem: az oldal eredeti nyelvű változata [\[pt\]](#) nemrég módosult. Az Ön által kiválasztott nyelvi változatot most készítik fordítóink.

Az oldal jelenleg a következő nyelveken olvasható: [\[en\]](#)

Szülői felelősség – gyermek feletti felügyelet, kapcsolattartási jog - Portugália

1 Mit jelent a gyakorlatban a jogi értelemben vett szülői felelősség fogalma? Melyek a szülői felelősséggel rendelkező személy jogai és kötelességei?

A szülői felügyelet a szülőknek a gyermekre vonatkozó jogosultságait és kötelezettségeit jelenti. A gyermekek nagykorúságuk eléréséig vagy nagykorúsításukig szülői felügyelet alatt állnak (a portugál polgári törvénykönyv 1877. cikke). A nagykorúságot a 18. életév betöltésével érik el. A 16 évnél idősebb kiskorúak házasságkötéssel nagykorúvá válnak (a portugál polgári törvénykönyv 132. cikke).

A szülői felügyelet a szülők következő, gyermekeikre vonatkozó jogait és kötelezettségeit foglalja magában (a portugál polgári törvénykönyv 1877–1920-C. cikke):

a gyermekek oktatása az általános és szakképzés biztosítása segítségével, különösen a fizikai vagy mentális károsodással rendelkező gyermekek tekintetében;

a szülő anyagi körülményeinek megfelelően a gyermek fizikai és mentális fejlődésének elősegítése;

a gyermek támogatásának biztosítása és a gyermek biztonságához, egészségéhez és oktatásához kapcsolódó költségek fedezése;

a gyermekek képviselése;

a gyermek vagyonának kezelése ugyanolyan gondossággal, mint amelyet a saját vagyonuk kezelésekor tanúsítanak;

a gyermek feletti felügyeleti jog és a gyermek tartózkodási helyének meghatározása;

a gyermek visszatérésének biztosítása, szükség esetén hatóság segítségével, ha a gyermek elhagyja a szülői házat vagy onnan elviszik;

a 16 évnél fiatalabb gyermekek vallási oktatására vonatkozó döntések meghozatala;

a gyermek érettségétől függően a gyermek véleményének figyelembevétele a fontos családi ügyekben, valamint az önállóságuk elismerése a saját életük kialakítása terén.

Másrészről pedig:

a gyermekeket engedelmisségi kötelezettség terheli a szülei felé;

a gyermekek nem hagyhatják el a szülői otthont, illetve a szülők által a számukra kijelölt otthont és onnan nem lehet őket elvinni;

a szülők olyan mértékig kötelesek a gyermek támogatását biztosítani és oly mértékig kötelesek fedezni a biztonságukkal, egészségükkel és oktatásukkal járó költségeket, ameddig a gyermek munkával szerzett jövedelméből vagy egyéb bevételeiből nem képes maga fedezni e kiadásokat;

A szülők a gyermek vagyonából származó jövedelmet felhasználhatják a gyermek támogatására, a biztonságára, egészségére és oktatására vonatkozó költségek, valamint észszerű határok között a családi élet egyéb szükségleteinek fedezésére.

a szülők nem kötelesek kezességet vállalni a gyermek vagyonának kezelőjeként, kivéve, ha az értékpapírokra is kiterjed, és a bíróság a vagyoni eszközök értékére figyelemmel ezt szükségesnek találja.

2 Általában ki gyakorolja a gyermek felett a szülői felelősséget?

A gyermekért való szülői felelősség főszabályként a szülőket illeti meg (a Polgári Törvénykönyv 1901. cikke).

A szülők a szülői felügyeletet közös megállapodás alapján gyakorolják. Amennyiben valamely különösen fontos ügyben nem születik megállapodás, bármelyik szülő bíróság elé viheti az ügyet, amely megkísérli a békéltetést. Ha békéltetésre nincs lehetőség, a bíróság a döntéshozatalt megelőzően meghallgatja a gyermeket, kivéve, ha ez ellen nyomós indok szól.

Amennyiben csak az egyik szülő anyasága vagy apasága került megállapításra, a szülői felügyelettel bírósági határozatban a szülő házastársát vagy regisztrált élettársát is fel lehet ruházni, ilyenkor közösen gyakorolják a szülői felügyeletet. A szülői felügyelet közös gyakorlása ez esetben a szülő és házastársa vagy bejegyzett élettársa által benyújtott kérelem alapján történik. A bíróságnak lehetőség szerint meg kell hallgatnia a gyermeket (a Polgári Törvénykönyv 1904a. cikke).

3 Ha a szülők nem tudják vagy nem akarják gyakorolni a szülői felelősséget gyermekeik felett, kinevezhető-e helyettük egy másik személy?

Igen, a következő feltételekkel:

Az egyik vagy mindkét szülő akadályoztatása (a Polgári Törvénykönyv 1903. cikke):

Ha az egyik szülő távollét, cselekvőképtelenség vagy bíróság által megállapított egyéb akadály miatt képtelen a szülői felelősség gyakorlására, azt a másik szülő gyakorolhatja. Amennyiben a másik szülő bírósági határozat következtében nem gyakorolhatja a szülői felügyeletet, azt az alábbi személyek gyakorolják, a következő sorrendben (a portugál polgári törvénykönyv 1903. cikke):

bármelyik szülő házastársa vagy regisztrált élettársa;

az egyik szülő valamely családtagja.

Ezeket a szabályokat megfelelően alkalmazni kell akkor is, ha az anyaságot, illetve az apaságot csak az egyik szülő tekintetében állapítják meg.

4 Ha a szülők elválnak vagy különválnak, hogyan születik döntés a szülői felelősség további gyakorlásáról?

A házasság felbontása, különválás, a házasság semmisségének megállapítása vagy a házasság érvénytelenítése esetén a szülői felelősség gyakorlására a következő alapelvek vonatkoznak (a polgári törvénykönyv 1906. cikke):

A szülői felelősséget a gyermek élete szempontjából különösen jelentős kérdésekben a két szülő közösen gyakorolja, a házasság feltételei szerint, kivéve sürgős esetben, amikor a szülők bármelyike egyedül is eljárhat, erről a másik szülőt a lehető leghamarabb értesíteni kell;

Amennyiben a gyermek élete szempontjából különösen fontos kérdésben a szülői felügyelet közös gyakorlása ellentétes a gyermek érdekével, a bíróság indokolt határozattal meghatározhatja, hogy e jogszolgáltatásokat az egyik szülő gyakorolhatja.

A szülői felelősségnek a gyermek mindennapi életére irányuló gyakorlása azt a szülőt illeti meg, akivel a gyermek tartósan együtt él vagy akinél ideiglenesen együtt tartózkodik; ez utóbbi azonban a felelősség gyakorlása során nem járhat el a legrelevánsabb nevelési iránymutatásokkal ellentétesen, amelyeket a gyermekkel tartósan együtt élő szülő határoz meg;

A gyermek mindennapi tevékenységével kapcsolatban a szülői felügyeletet gyakorló szülő ezt gyakorolhatja saját maga vagy azzal megbízhat más személyt.

A bíróság a gyermek érdekének megfelelően meghatározza a gyermek tartózkodási helyét és rendelkezik a kapcsolattartási jogról, figyelembe véve minden lényeges körülményt, különösen a szülők megállapodását és hajlandóságát annak elősegítésére, hogy a gyermek a másik szülővel egészséges kapcsolatot tudjon fenntartani.

Az a szülő, aki nem vagy csak részlegesen gyakorol szülői felügyeletet, tájékoztatásra jogosult a szülői felügyelet gyakorlásáról, különösen a gyermek oktatása és életkörülményei tekintetében.

A bíróság minden esetben figyelembe veszi a gyermek érdekét, ideértve a mindkét szülővel való szoros kapcsolattartást, a megállapodások elősegítését és elismerését, illetve az olyan döntések meghozatalát, amelyek széles körben lehetőséget teremtenek a mindkét szülővel való kapcsolattartásra és a felelősség szülők közötti megosztására.

5 Ha a szülők megállapodást kötnek a szülői felelősség tárgyában, milyen alaki szabályokat kell betartani ahhoz, hogy megállapodásuk jogilag kötelező erejű legyen?

Ahhoz, hogy a szülői felelősségre vonatkozó megállapodás jogi kötőerővel bírjon, azt a bíróságnak vagy az anyakönyvi hivatalnak a 6. és 10. kérdésekre adott válaszában megjelölt valamely módon jóvá kell hagynia.

6 Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni a szülői felelősség kérdésében, milyen egyéb, bíróságon kívüli alternatív megoldások vannak a konfliktus rendezésére?

A felek a bírósághoz fordulást megelőzően, illetve a bírósági eljárás során is választhatnak alternatív vitarendezési módokat.

A bírósági eljárást megelőző közvetítés

Perindítás előtt a szülők **állami vagy magán családjogi közvetítést** vehetnek igénybe annak érdekében, hogy a szülői felügyeletről megállapodásra jussanak. Portugáliában a közvetítés önkéntes alapon történik. A gyermekekre vonatkozó családi konfliktusban érintett felek a bírósági eljárás megindítását megelőzően – megállapodás alapján – állami vagy magánszervek által kínált családjogi közvetítést vehetnek igénybe. A kereset benyújtását követően a bíróság is közvetítésre utalhatja az ügyet, de nem teheti kötelezővé, ha a felek ahhoz nem járulnak hozzá, vagy tiltakoznak ellene.

A megállapodás kötelező jóváhagyása

Amennyiben a közvetítés során a felek megállapodást kötnek, ahhoz, hogy az jogerős és végrehajtható legyen, a feleknek azt – az üggyől függően – be kell nyújtaniuk a bírósághoz vagy az anyakönyvi hivatal vezetőjéhez jóváhagyásra.

Az anyakönyvi hivatal vezetőjének hatáskörébe tartozó családjogi ügyekben a felek előzetes megállapodása szükséges. Ellenkező esetben ezek a bíróságok hatáskörébe tartoznak (az ügyesség és az anyakönyvi hivatalok hatáskörébe tartozó eljárásokról szóló 2001. október 13-i 272/2001. sz. törvényerejű rendelet 12. cikke).

A szülői felügyeletre vonatkozó megállapodás jóváhagyása akkor tartozik az anyakönyvi hivatal hatáskörébe, ha a házasság megegyezésen alapuló bontására vagy megegyezésen alapuló különválásra vonatkozó megállapodás melléklete. A hivatalvezető általi jóváhagyást megelőzően az ügyészség véleményezi a megállapodás kiskorú gyermekek szülői felügyeletét érintő részeit.

Amennyiben a családjogi közvetítői eljárásra a kereset benyújtását megelőzően kerül sor és annak célja kizárólag a kiskorú gyermekekre vonatkozó szülői felelősség kérdésének rendezése (anélkül, hogy azt a házasság felbontására vagy különválásra irányuló megállapodáshoz csatolták volna), a feleknek az illetékes bíróságtól kell kérniük e megállapodás jóváhagyását.

Magánszervek által kínált közvetítés

Ha a felek magánszervek által kínált közvetítést vesznek igénybe, meg kell fizetniük a mediátor díját. Ezt az összeget, valamint a közvetítés szabályait és ütemezését a felek és a mediátor által a közvetítés kezdetekor aláírt közvetítési megállapodás tartalmazza. Az Igazságügyi Minisztérium összeállította a magán közvetítők listáját, amelyből a felek közvetítőt választhatnak. A lista elérhető a következő címen:

 https://dgpj.justica.gov.pt/Portals/31/GRAL_Media%C3%A7%C3%A3o/Lista_mediadores_SMF_22.06.2022.pdf?ver=pOryP-EUHyj3-8mw8cJ_Kw%3d%3d

Állami közvetítés

Az állami közvetítés igénybevétele érdekében a feleknek az Igazságügyi Politikai Főigazgatóság (Direção Geral da Política de Justiça) alternatív vitarendezési hivatalához kell fordulniuk, és időpontot kell kérniük egy közvetítés előtti meghallgatásra. Ez történhet telefonon, e-mailben vagy a következő címen elérhető online űrlapon keresztül: <http://smf.mj.pt/>. Az állami közvetítés előtti meghallgatáson a felek és a mediátor aláírják a közvetítési megállapodást. Ekkor meghatározzák a közvetítés időszakát, kitűzik az ülések időpontjait, és megbeszélik az eljárás szabályait. Az állami családjogi közvetítés díja 50 EUR felenként, a kitűzött meghallgatások számától függetlenül. Ezt az 50 EUR díjat a feleknek az állami közvetítés kezdetekor kell megfizetniük. Az állami rendszeren keresztül dolgozó mediátorok díját nem a felek fizetik meg. Ezeket a díjakat az Igazságügyi Politikai Főigazgatóság fedezi a jogszabályban meghatározott jegyzék szerint.

Az állami közvetítői meghallgatásokra az Igazságügyi Politikai Főigazgatóság épületében vagy a felek lakóhelye szerinti önkormányzat által rendelkezésre bocsátott helyen kerülhet sor.

Az állami közvetítés során a felek a kiválasztott állami mediátorok jegyzékéből választhatnak mediátort. Az állami mediátorok listája a fent hivatkozott weboldalon található.

A családi közvetítő rendszer közvetítőinek listája

Ha a felek nem választanak mediátort, az Igazságügyi Politikai Főigazgatóság alternatív vitarendezési hivatala jelöli ki egy személyt az állami mediátorok listájáról, a listának megfelelő sorrendben, figyelembe véve a felek lakóhelyétől való távolságot. Erre a kijelölésre főszabály szerint elektronikus úton kerül sor.

Megjegyzés: A családi közvetítői rendszer (SMF) tevékenységét a 2018. október 22-i 13/2018 számú miniszteri végrehajtási rendelet szabályozza.

Költségmentesség (A joghoz és az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférésről szóló, 2004. július 29-i 34/2004. sz. törvény)

Ha a felek költségmentességre jogosultak, az a közvetítés költségeit is fedezheti.

Közvetítés és szakértői meghallgatások a bírósági eljárás során

(A polgári gyámügyi eljárás jogi keretéről szóló, a 2017. május 24-i 24/2017. sz. törvénnyel módosított 2015. szeptember 8-i 141/2015. sz. törvény)

Ha a felek bírósághoz fordulnak, a szülői felügyelet gyakorlását szabályozó polgári eljárás indul, amelyet a bíró a szülők meghallgatásával kezd. (A polgári gyámügyi eljárás jogi keretének 35. cikke)

Amennyiben a szülők a meghallgatáson nem tudnak megegyezni, a bíró az ügytől függően legfeljebb két vagy három hónapra felfüggeszti az eljárást és közvetítésre (ha a felek ehhez hozzájárulnak) vagy szakértői meghallgatásra (amelyet a felek számára kötelezővé lehet tenni) utalja az ügyet (a polgári gyámügyi eljárás jogi keretének 38. cikke)

Ezen időtartam leteltét követően a bírót értesíteni kell a közvetítés vagy a szakértői meghallgatás eredményeiről, majd a bíró kijelöli a meghallgatás folytatásának időpontját annak érdekében, hogy megállapodást érjen el és/vagy megerősítse a megállapodást. (A polgári gyámügyi eljárás jogi keretének 39. cikke)

Amennyiben ennek a szakasznak a végén a szülők nem tudnak megállapodni, megindul az eljárás peres része – a szülőket értesítik, hogy nyújtsák be kérelmeiket és bizonyítékaikat, majd a vizsgálat és az ítélethozatal következik.

A közvetítéssel kapcsolatos információk az alábbi címen érhetők el <https://dgpj.justica.gov.pt/Resolucao-de-Litigios/Mediacao>

7 Ha a szülők bírósághoz fordulnak, mely kérdésekben hozhat döntést a bíró a gyermekkel kapcsolatban?

Előzetesen fontos kiemelni, hogy Portugáliában a házasság felbontása, különválás és a házasság érvénytelenítése esetén, valamint, ha a szülők nem házasok vagy nem élnek együtt, a szülői felügyelet gyakorlására vonatkozó döntést mindig a következő három alapvető szemponton figyelembevételével kell meghozni:

a gyermek felügyelete;

a kapcsolattartás megszervezése;

a gyermek tartása.

Ennek megfelelően a kiskorú gyermek tartásának biztosítására vonatkozó kötelezettség a szülői felelősség részét képezi, és főszabály szerint arról a szülői felelősség egyéb elemeivel együttesen kell határozni, de egyes esetekben kifejezetten csak a gyermeknek járó tartás meghatározása vagy módosítása céljából is indítható eljárás.

A bíróság az alábbi kérdésekben határozhat (a polgári gyámügyi eljárás jogi keretének 6. és 7. cikke):

gyámság alá helyezést és vagyonkezelést rendelhet el;

kijelölheti a kiskorú gyermek ügyeinek vitelére jogosult személyt, és emellett kinevezhet egy vagyonkezelőt is, aki a peren kívül képviseli a szülői felügyelet alatt álló gyermeket;

szabályozhatja a szülői felügyelet gyakorlását, és tárgyalhatja az ezzel kapcsolatos kérdéseket;

dönthet a kiskorúnak, valamint a 18 évnél idősebb vagy nagykorúvá nyilvánított olyan gyermekeknek járó gyermektartásról, akik továbbra is oktatásban vagy szakképzésben vesznek részt;

előkészítheti a gyermektartás végrehajtását, illetve azzal kapcsolatban döntést hozhat;

elrendelheti a gyermek igazságügyi átadását;

felhatalmazhatja a kiskorú törvényes képviselőjét bizonyos intézkedések megtételére, helyben hagyhatja a felhatalmazás nélkül megtett intézkedéseket, és intézkedhet az ajándékok elfogadása érdekében;

döntést hozhat arról, hogy a szülőknek milyen biztosítékot kell nyújtaniuk kiskorú gyermekeik javára;

határozatot hozhat a szülői felelősség gyakorlásától való teljes vagy részleges eltiltásról, illetve megállapíthatja a szülői felelősség gyakorlásának korlátait;

hivatalból vizsgálhatja az anyaságot vagy az apaságot;

a szülők közötti vita esetén dönthet a kiskorú utónevéről és vezetéknéveiről;

polgári jogi gondnoksági viszonyt (apadrinhamento civil) hozhat létre, és visszavonhatja ezeket a határozatokat;

szabályozhatja a gyermek testvéreivel és felmenőivel való kapcsolatát;

gyámság alá helyezés vagy vagyonkezelés esetén meghatározhatja a gyám vagy a vagyonkezelő díjazását, tudomásul veheti a gyám, a vagyonkezelő vagy a családi tanács tagjának felmentését, mentesítését vagy eltávolítását, bekérheti az elszámolásokat és dönthet róluk, jóváhagyhatja a törvényes jelzalog cseréjét, és határozhat a nyújtott biztosíték megerősítéséről és helyettesítéséről, illetve a kiskorú gyermeket peren kívüli ügyekben képviselő eseti gyámot nevezhet ki;

eseti gyámot nevezhet ki, aki valamennyi gyámsági eljárásban képviseli a kiskorút;

dönthet a kiskorú gyermek javára nyújtott biztosíték megerősítéséről és helyettesítéséről;

bekérheti az elszámolásokat – amelyeket a szülők kötelesek benyújtani –, és azokról döntést hozhat.

8 Ha a bíróság a szülői felügyeletet csak az egyik szülőnek ítéli meg, az egyben azt is jelenti, hogy a jogot gyakorló szülő a másik szülő előzetes megkérdezése nélkül dönthet a gyermeket érintő minden kérdésben?

Főszabály szerint nem. A gyermek élete szempontjából különösen fontos kérdésekre vonatkozó szülői felügyelet akkor is mindkét szülőt megilleti, ha a kiskorú gyermek felett csak az egyik szülő gyakorolja a felügyeleti jogot kivéve, ha az ítélet kimondja, hogy annak gyakorlására csak az egyik szülő jogosult (a portugál polgári törvénykönyv 1906. cikke).

A kérdés egyéb vetületeit illetően a választ a 4. kérdésre adott válasz részletesen tartalmazza.

9 Mit jelent a gyakorlatban, ha a bíróság úgy dönt, hogy a két szülő közösen gyakorolja a szülői felügyeletet?

A gyakorlatban a közös felügyelet azt jelenti, hogy:

a szülői felügyeletet a két szülő közösen gyakorolja és a szülők a gyermek életét érintő fontos kérdésekben ugyanolyan feltételekkel döntenek, mintha házasság lennének;

a gyermek felváltva tartózkodhat a szülőknél.

10 Ha valaki szülői felelősséggel kapcsolatos kérelmet kíván benyújtani, melyik bírósághoz vagy hatósághoz kell fordulnia? Milyen alaki szabályokat kell betartani, és milyen iratokat kell csatolni a kérelemhez?

A szülői felügyeletre vonatkozó keresetindítás eljárási módjai

Gondozásra és védelemre irányuló eljárás

Amennyiben a kiskorú a biztonságát, egészségét, erkölcsi fejlődését vagy oktatását veszélyeztető helyzetben van, és a szülői felelősség gyakorlását a 3. kérdésre adott válaszban említett valamely gondozási és védelmi intézkedés alkalmazásával korlátozták, a gondozás és a védelem tárgyában eljárást kell indítani, amely a gyermek- és ifjúságvédelmi bizottságok, illetve adott esetben a bíróságok hatáskörébe tartozik.

Gyámságra vonatkozó eljárás

A 7. kérdésre adott válaszban leírt egyéb, a szülői felügyelet gyakorlásának szabályozására vonatkozó esetekben gyámsági eljárást kell indítani, amely a bíróságok hatáskörébe tartozik.

Az anyakönyvi hivatalok hatáskörébe tartozó eljárások

Ha a szülők megegyeznek a szülői felügyelet gyakorlásáról, függetlenül attól, hogy e megállapodást a különválásra vagy a házasság felbontására vonatkozó megállapodáshoz csatolják-e, az ügyet az anyakönyvi hivatalnál kell megindítani. A hivatalvezető feladata, hogy – az ügyész meghallgatását követően – jóváhagyja a szülői felügyeletre vonatkozó megállapodást.

Megjegyzés: Amennyiben a házasság felbontására irányuló eljárást a másik házastárs egyetértése nélkül indítják meg, a bíróság illetékes és az eljárást a házasság másik szülő egyetértése nélküli felbontására irányuló különleges eljárásként kell lefolytatni. Amennyiben az eljárás során a felek megállapodnak, a bíróság az eljárást a házasság megegyezésen alapuló bontására irányuló eljárássá alakítja és jóváhagyja a megállapodásokat, ideértve – ha az ügyben kiskorú gyermekek is érintettek – a szülői felügyeletre vonatkozó megállapodást is.

Alaki követelmények és benyújtandó dokumentumok (a dokumentumok az ügy típusától és az illetékes hatóságtól függenek):

A gyermek- és ifjúságvédelmi bizottság által a gyermekek és fiatalok védelmére létrehozott gondozási és védelmi eljárások (A veszélyeztetett gyermekek és fiatalok védelméről szóló törvény 97. cikke)

Az eljárás az írásbeli nyilatkozat beérkezésével vagy a szóbeli jelentés, illetve a bizottság által ismert tények rögzítésével indul meg;

A nagy kockázatot jelentő helyzeteket bármely személy, bármely gyermekek és fiatalok tekintetében illetékes szervezet, maga a kiskorú, a szülők, a törvényes képviselő, illetve a gyermek ideiglenes felügyeletét ellátó személy is bejelentheti;

A védelmi bizottság eljárása magában foglalja a helyzet, a döntés indoklása, valamint a vonatkozó intézkedés alkalmazása és végrehajtása megállapításához szükséges és megfelelő információgyűjtést, megkereséseket és vizsgálatokat;

Az eljárás egyszerűsített formájú, a védelmi bizottság által lefolytatott vagy kérelmezett, az előző bekezdésben hivatkozott intézkedések végrehajtásának alapjául szolgáló intézkedések és vizsgálatok rögzítése időrendi sorrendben történik;

Az egyes eljárásokban a határozathozatalt az indokolással együtt összefoglaló formájában rögzítik.

A bíróságok által végzett elősegítő és védelmi eljárás (a veszélyeztetett gyermekek és fiatalok védelméről szóló törvény 100. cikke)

Az eljárás az ügyész, a szülők, a törvényes képviselő, a tényleges gondviselő vagy a 12. életévét betöltött gyermek által benyújtott első kérelem beérkezésével indul meg;

Az eljárás nyomozásból, bírósági eljárásból, határozathozataltól és az intézkedés végrehajtásából áll;

Első fokon egyik fél sem köteles ügyvédet megbízni, kivéve a következő eseteket, amelyekben a bíróság köteles ügyvédet kirendelni a kiskorú mellé: ha a kiskorú érdekei ellentétesek a szülők, a törvényes képviselője vagy a gyámja érdekeivel; ha azt a kiskorú kéri; olyan bírósági eljárásokban, amelyekben a kiskorút kötelezően ügyvédnek vagy kijelölt képviselőnek kell képviselnie.

Polgári gyámügyi eljárás (A polgári gyámügyi eljárás jogi kereteinek 12–33. cikke)

Az eljárás az ügyész, a 12. életévét betöltött gyermek, illetve a kiskorú felmenői, testvérei vagy törvényes képviselőjének kérelmére indul.

A bíróság előtt az ügyész feladata a kiskorú képviselete, a nevében intézkedések meghozatala, a szülői felügyelet szabályozásának kérelmezése, valamint a gyermek érdekeinek védelme.

Az eljárás peren kívüli eljárás, amely a bírósághoz benyújtott kérelemmel indul, és kifogást is tartalmaz.

Jogsabály eltérő rendelkezésének hiányában a feleknek a kérelemben és a kifogásban kell felsorolniuk az általuk hivatkozott tanúkat és kell kérniük a bizonyítást.

A bíróságot multidiszciplináris szakértői csoportok segítik.

A gyermeknek joga van ahhoz, hogy meghallgassák. Ennek érdekében a bíróság végzésben értékeli a gyermek belátási képességét, amelyhez szakértői tanácsadást is igénybe vehet.

A tárgyalás során a bírő meghallgatja a gyermeket, a feleket, a családtagokat, valamint egyéb olyan személyeket, akiknek a meghallgatását szükségesnek ítélik.

Az eljárás bármely szakaszában meghozhatóak ideiglenes és előzetes intézkedések.

A bíró az eljárás során bármikor elrendelheti az állami vagy magánszervek által kínált közvetítő szolgálatok beavatkozását, feltéve, hogy a felek hozzájárulnak a közvetítés igénybevételéhez.

A szülői felelősség szabályozására vonatkozó eljárásokban meg kell hallgatni a szülőket, és ha a szülőknek a meghallgatáson nem sikerül megállapodni, a bíróság közvetítésre (ha ahhoz a felek hozzájárulnak) vagy szakértői meghallgatásra utalja az ügyet. A tényállás megállapítására, a nyomozásra, a tárgyalásra és a határozathozatalra csak akkor kerül sor, ha ezen módszerek segítségével nem sikerül megállapodásra jutni.

A felek jogosultak megismerni a szakvéleményben szereplő információkat, valamint az eljárásban figyelembe vett egyéb bizonyítékokat és véleményeket; kérhetnek pontosítást, további bizonyítékokat nyújthatnak be, valamint kérelmezhetik a tájékoztatás megadását. A bíró fellebbezhetően végzésben elutasíthatja e kérelmeket, ha úgy ítéli meg, hogy azok szükségtelenek, teljesítésük lehetetlen vagy azok az eljárás elhúzására irányulnak. A tárgyalást annak megtartásakor mindig rögzíteni kell.

A bíró a határozatát megindokolja.

Csak a fellebbezési szakaszban kötelező ügyvéd kijelölése. Első fokon azonban a következő esetekben kötelező ügyvédet kirendelni a gyermek részére: ha a kiskorú érdekei ellentétesek a szülők, a törvényes képviselő vagy a gyám érdekeivel; ha a kellő belátási képességgel rendelkező gyermek a bíróságtól ezt kéri.

Kifejezett eltérő rendelkezés hiányában fellebbezést a gyámsági intézkedések alkalmazására, módosítására vagy megszüntetésére vonatkozó jogerős vagy ideiglenes határozatokkal szemben lehet benyújtani.

Fellebbezésre az ügyész, a felek, a szülők, a törvényes képviselő és a gyermek ideiglenes felügyeletét ellátó személy jogosult.

A fellebbezések befogadása és elbírálása a polgári ügyek szabályai szerint történik, a követelésekre és az azokra adott válaszokra nyitva álló határidő 15 nap.

A fellebbezések a bíróság eltérő rendelkezésének hiányában devolutív hatályúak.

Az anyakönyvi hivatalok hatáskörébe tartozó eljárások (a Polgári Törvénykönyv 1775–1778.A. cikke; az ügyész és az anyakönyvi hivatalok hatáskörébe tartozó eljárásokról szóló 2001. október 13-i 272/2001. sz. törvényerejű rendelet 12–14. cikke)

Amennyiben a szülői felügyeletet szabályozó megállapodás a házasság felbontására vagy a különválásra vonatkozó megállapodás melléklete, a következő dokumentumokat kell benyújtani:

A különválásra vagy a házasság megegyezésen alapuló bontására irányuló eljárás a házastársak vagy képviselőik által aláírt kérelem anyakönyvi hivatalhoz történő benyújtásával indul meg;

A kérelmet a közös vagyon, a házasság felbontására vonatkozó megállapodás, a házastársi tartás, valamint a házastársi közös otthon meghatározása viszonylatában, valamint – ha az ügyben kiskorú gyermekek is érintettek és az ügyet korábban nem szabályozta bírósági határozat – a szülői felügyelet gyakorlására vonatkozó megállapodás viszonylatában kell megvizsgálni;

A kérelmet követően azonnal és automatikusan ellenőrzik az anyakönyvi hivatal adatbázisát. A szükséges dokumentumok szerepelnek ezen adatbázisban annak érdekében, hogy ellenőrizhető legyen az érintett felek házassági anyakönyvi kivonata, valamint a nyilvántartásba vett házassági vagyoni jogi megállapodás, kivéve, ha a vagyoni jogi rendszer meghatározásra került a házassági anyakönyvi kivonatban;

A kérelem beérkezését követően a hivatalvezető tájékoztatja a házastársakat a családjogi közvetítési szolgáltatásokról;

Amennyiben a kiskorú gyermekre vonatkozó szülői felelősség gyakorlása tekintetében megállapodás jön létre, az ügyet az anyakönyvi hivatal helye szerint illetékes körzeti bíróság (tribunal judicial de primeira instância) mellett működő ügyészhez kell áttenni, annak érdekében, hogy az a megállapodásról 30 napon belül döntést hozhasson;

Ha az ügyész véleménye szerint a megállapodás nem védi megfelelően a kiskorúak érdekeit, a kérelmezők ennek megfelelően módosíthatják a megállapodást vagy új megállapodást nyújthatnak be, amely esetben azt az ügyész újból megvizsgálja;

Ha az ügyész véleménye szerint a megállapodás megfelelően biztosítja a kiskorúak érdekeit, vagy ha a házastársak az ügyész rendelkezései szerint módosították a megállapodást, a hivatalvezető megerősíti a jogszabályban támasztott feltételek teljesülését és e célból meghatározhat teljesítendő aktusokat vagy benyújtandó bizonyítékokat, ezt követően pedig érdemben határoz a kérelemről;

Ha a kérelmezők nem teszik meg az ügyész által előírt módosításokat és továbbra is fel kívánják bontani a házasságot, az ügyet az anyakönyvi hivatal helye szerinti körzeti bírósághoz utalják.

Amennyiben a szülők – függetlenül attól, hogy házasok-e – szabályozni kívánják a közös kiskorú gyermekeik szülői felügyeletének gyakorlását vagy módosítani kívánják a már jóváhagyott megállapodásukat, ezt az anyakönyvi hivatalnál bármikor kérelmezhetik. Ennek érdekében a következő dokumentumokat kell benyújtaniuk:

a szülői felügyelet gyakorlásának szabályozására irányuló kérelem;

a szülői felügyelet gyakorlására és a kiskorú gyermekekkel kapcsolatos felelősségre vonatkozó megállapodás, amelyet mindkét szülő vagy képviselőik aláírtak;

a hivatalvezető megvizsgálja a megállapodást és amennyiben úgy gondolja, hogy az nem védi megfelelően a kiskorú érdekeit, felszólítja a feleket, hogy módosítsák azt;

a megállapodás ezt követően az ügyben a kiskorú lakóhelye szerint illetékes körzeti bíróság mellett működő ügyészhez kerül, ahol arról 30 napon belül kell dönten;

amennyiben az ügyész nem nyújt be kifogást, az ügy az anyakönyvi hivatalhoz kerül, ahol a hivatalvezető jóváhagyja a megállapodást;

A jóváhagyó határozatok joghatása a bírósági ítélettel megegyezik.

Az anyakönyvi hivatalok hatáskörére vonatkozó információk a http://www.pgdisboa.pt/leis/lei_mostra_articulado.php?nid=581&tabela=leis weboldalon találhatóak.

Azok a szervek, akikhez az érintett feleknek fordulniuk kell (az ügytől függően bíróságok, gyermek- és ifjúságvédelmi bizottságok és anyakönyvi hivatalok):

A bíróságok hatásköre és illetékessége

A szülői felügyelet szabályozására a körzeti bíróság családjogi és kiskorúakkal foglalkozó csoportja illetékes (az igazságszolgáltatási rendszer szervezetéről szóló törvény 123. cikke (1) bekezdésének d) pontja). Az említett családjogi és gyermekügyi bíróság hatáskörébe nem tartozó kérdésekben a körzeti bíróság polgári ügyekkel foglalkozó helyi csoportja, vagy az általános hatáskörrel rendelkező bíróság rendelkezik joghatósággal.

Az alábbi illetékességi szabályok az irányadók (a polgári gyámügyi eljárás jogi keretének 9. cikke):

az illetékes bíróság a gyermeknek az eljárás megindításakor tartózkodási helye szerinti bíróság;

ha a gyermek tartózkodási helye ismeretlen, az illetékes bíróság a szülői felügyeleti joggal rendelkező személyek lakóhelye szerinti bíróság;

ha a szülői felügyeleti joggal rendelkező személyek eltérő helyen laknak, az illetékes bíróság a szülői felügyeleti jogot gyakorló személy tartózkodási helye szerinti bíróság;

A szülői felelősség közös gyakorlása esetén az illetékes bíróság a gyermekkel együtt élő személy lakóhelye szerinti bíróság vagy közös felügyelet esetén az a bíróság, ahová a kérelmet először benyújtották;

Amennyiben a kérelem azonos szülők különböző körzetekben lakó két gyermekére vonatkozik, az illetékes bíróság az a bíróság, ahol a kérelmet először benyújtották;

Amennyiben a kérelem azonos szülők különböző körzetekben lakó több mint két gyermekére vonatkozik, az illetékes bíróság a gyermekek többségének lakóhelye szerinti bíróság;

ha az eljárás megindításakor a gyermek külföldön él és a portugál bíróságok rendelkeznek joghatósággal, az ügy tárgyalására és elbírálására illetékes bíróság a kérelmező és az alperes tartózkodási helye szerinti bíróság;

Ha a kérelmező és az alperes külföldön él és a portugál bíróságok rendelkeznek joghatósággal, az ügyet a liszaboni igazságszolgáltatási körzetben található liszaboni családjogi és kiskorúak ügyeiben eljáró bíróság (*Juízo de Família e Menores de Lisboa*) tárgyalja;

Az összefüggő keresetekre vonatkozó szabályok és a különös jogszabályok rendelkezéseinek tiszteletben tartása mellett az eljárás megindítását követően bekövetkező változásokat figyelmen kívül kell hagyni.

A gyermek- és ifjúságvédelmi bizottságok hatásköre és illetékessége (A veszélyeztetett gyermekek és fiatalok védelméről szóló törvény 79. cikke)

A gyermek- és ifjúságvédelmi bizottságok rendelkeznek hatáskörrel a veszélyeztetett gyermekek és fiatalok gondozására és védelmére vonatkozó eljárásokban, amennyiben a szülők között egyetértés áll fenn és a kiskorú nem tiltakozik.

Az alábbi illetékességi szabályok az irányadók:

A gyermek- és ifjúságvédelmi bizottság vagy a kiskorú lakóhelye szerinti bíróság a helyzetről szóló értesítés kézhezvételének vagy a bírósági eljárás megindításának időpontjában illetékes a gondozási és védelmi intézkedések alkalmazására.

Ha a gyermek vagy fiatalkorú lakóhelye ismeretlen és nem lehet meghatározni, a gyermek tartózkodási helye szerinti védelmi bizottság illetékes.

A kiskorú tartózkodási helye szerinti védelmi bizottság megteszi a sürgős lépéseket és meghozza a gyermek közvetlen védelme szempontjából szükséges intézkedéseket.

Ha a nem védelmi célú intézkedés alkalmazását követően a kiskorú tartózkodási helye három hónapnál hosszabb időre megváltozik, az ügyet át kell tenni az új tartózkodási hely szerinti védelmi bizottsághoz.

A gondozási és védelmi intézkedés végrehajtása nem jár a gyermek vagy fiatalkorú tartózkodási helyének megváltoztatásával.

A gyermek vagy fiatalkorú nevelőszüleinek települése vagy körzete szerint illetékes védelmi bizottság az intézkedés hatékony nyomon követéséhez szükséges mértékben az e célból kérelmezett módon együttműködik a gondozási és védelmi intézkedést alkalmazó bizottsággal.

Az anyakönyvi hivatalok hatásköre és illetékessége (Az ügyészség és az anyakönyvi hivatalok hatáskörébe tartozó eljárásokról szóló 2001. október 13-i 272/2001. sz. törvényerejű rendelet 6. és 12–14. cikke)

Az adott ügytől függően az anyakönyvi hivatal hatáskörébe tartozik a szülői felelősségre vonatkozó megállapodás jóváhagyása, akár önmagában nyújtották be, akár a házasság közös megegyezéssel történő felbontására vagy a közös megegyezéssel történő különválásra vonatkozó megállapodáshoz csatolták.

A szóban forgó kérdéstől függően az anyakönyvi hivatalok rendelkeznek hatáskörrel a házasság közös megegyezéssel történő felbontása vagy közös megegyezéssel történő különválás tárgyalására és elbírálására, ideértve az azokhoz csatolt szülői felelősségre vonatkozó megállapodások jóváhagyását is.

A területi illetékességi szabályok nem vonatkoznak az anyakönyvi hivatalokra. A felek tehát bármely anyakönyvi hivatalt megkereshetnek.

Kapcsolódó illetékesség (a veszélyeztetett gyermekek és fiatalok védelméről szóló törvény 81. cikke)

Ha ugyanarra a gyermekre vonatkozóan külön indítottak gyámsági eljárást, valamint gondozásra és védelemre irányuló eljárást, ideértve a gyermek- és ifjúságvédelmi bizottság előtt folyó eljárást vagy oktatási gyámsági eljárást, ezeket az eljárásokat állásuktól függetlenül egyesített ügyként kell tárgyalni, amelynek tekintetében az a bíróság az illetékes, aki előtt az eljárást először indították;

A fenti bekezdés rendelkezései nem alkalmazhatók az anyaság vagy apaság automatikus ellenőrzésére vonatkozó, az anyakönyvi hivatal hatáskörébe tartozó, valamint az egynél több gyermeket érintő gyámsági intézkedésekre;

A házasság felbontására vagy különválásra irányuló eljárás esetén azt össze kell vonni a szülői felügyelet gyakorlására, a tartási kötelezettségre vagy a szülői felügyelet gyakorlásától való eltiltásra vonatkozó eljárásokkal.

Ha a veszély egyidejűleg több gyermeket vagy fiatalot érint, egyetlen eljárás indítható, és ha különböző eljárásokat indítottak, azok egyesíthetők ahhoz az ügyhöz, amelyet elsőnek indítottak, ha a családi kapcsolatok ezt indokolják (a veszélyeztetett gyermekek és fiatalok védelméről szóló törvény 80. cikke).

11 Milyen eljárás érvényes ezen esetekre? Van-e sürgősségi eljárás?

Az eljárás a 10. kérdésre adott válaszban már bemutatásra került.

A gondozási és védelmi eljárások és a gyámsági eljárások akkor minősülnek sürgős eljárásnak, ha a késedelem hátrányosan érintené a gyermek érdekeit. Ilyen esetben az ügy tárgyalását az ítélezési szünet ideje alatt is folytatni kell.

Veszélyhelyzetben bármikor lehet ideiglenes intézkedést alkalmazni.

Különösen a következő sürgős bírósági eljárásokról rendelkezik (a veszélyeztetett gyermekek és fiatalok védelméről szóló törvény 92. cikke):

Az ügyészség kérelmére a bíróság a kiskorú életére, fizikai vagy érzelmi sértettségére veszélyt jelentő helyzetről való értesülést követően 48 órán belül ideiglenes határozatot hoz, amelyben megerősíti a gyermek azonnali védelme érdekében hozott intézkedéseket, alkalmazza a jogszabályban meghatározott gondozási és védelmi intézkedéseket, vagy meghatározza, hogy a kiskorú gyermek jövője szempontjából mi a megfelelő eljárás;

Ebből a célból a bíróság elvégzi a sürgős és elengedhetetlen vizsgálatokat és elrendeli a határozatai végrehajtásának biztosításához szükséges intézkedéseket, emellett igénybe veheti a rendőrség segítségét és felhatalmazhatja a határozatai végrehajtásáért felelős személyeket, hogy napközben bármely házba beléphessenek.

Különösen a következő sürgős bírósági eljárásokról rendelkezik (a veszélyeztetett gyermekek és fiatalok védelméről szóló törvény 91. cikke):

Ha a kiskorú élete, fizikai vagy mentális épsége veszélyeztetett és a szülői felügyelet gyakorlója vagy a gyermek ideiglenes felügyeletét ellátó személy nem adta meg hozzájárulását, a gyermekekre és fiatalokra vonatkozó ügyekben illetékes bármely hatóság vagy a gyermek- és ifjúságvédelmi bizottságok meghozzák a kiskorú azonnali védelméhez szükséges intézkedéseket és kéri a bíróság vagy a rendőrség beavatkozását;

Az eljáró hatóság azonnal vagy – ha ez nem lehetséges – a lehető leghamarabb értesíti az ügyészséget.

A bíróság közbelépéséig a rendőrség kiemeli a gyermeket vagy fiatalokot a veszélyhelyzetből és biztosítja a védelmüket nevelőszülőknél, a gyermekekre és fiatalokra vonatkozó ügyekben illetékes szervek létesítményeiben vagy más megfelelő helyen.

Az ügyészség a fenti szervek valamelyikétől érkező értesítést követően azonnal kéri az illetékes bíróságtól, hogy hozzon sürgős bírósági intézkedést.

12 Igényelhető-e jogsegély az eljárás költségeinek fedezésére?

Igen, a bíróság és az anyakönyvi hivatal előtt lefolytatott eljárásokban lehetőség van költségmentesség igénybevételére.

13 Lehet-e fellebbezni a szülői felelősséggel kapcsolatban hozott döntés ellen?

Igen, a 10. kérdésre adott válaszban meghatározott módon.

14 Bizonyos esetekben előfordulhat, hogy bírósághoz kell fordulni a szülői felelősséggel kapcsolatos döntés végrehajtása érdekében. Milyen bírósághoz kell fordulni és milyen eljárás követendő ilyen esetekben?

A szülői felügyeletről szóló határozat megszegése (A polgári gyámügyi eljárás jogi keretének 41. cikke)

Ha a szülők egyike vagy olyan harmadik fél, akire a gyermeket bízta, a gyermek helyzetét illetően nem teljesíti valamely megállapodásban vagy határozatban szereplő kötelezettségeit, a bíróság hivatalból, az ügyészség vagy a másik szülő kérelmére a következőket teheti:

meghozhatja a végrehajtás biztosításához szükséges intézkedéseket;

legfeljebb 20 elszámolási egységnyi pénzbírságot szabhat ki (2021-ben egy elszámolási egység értéke 102,00 EUR-t tett ki);

valamint a megfelelő előfeltételek ellenőrzését követően kötelezheti a nemteljesítő felet, hogy a gyermek, a kérelmező szülő vagy mindkettejük számára fizessen kártalanítást.

Ha a bíróság jóváhagyta a megállapodást vagy a bíróság meghozta határozatát, a kérelmet egyesítik a megállapodásra vagy határozathozatalra vonatkozó eljárással, és a jogsértést a határozatot hozó bíróság tárgyalja, ha a hatáskörre és illetékességre vonatkozó szabályok szerint e bíróság illetékes.

A kérelem befogadását vagy eljáráshoz való egyesítését követően a bíró meghallgatásra idézi a szülőket vagy – kivételes esetben – felszólítja az alperest, hogy öt napon belül foglaljon állást az ügyben.

A meghallgatáson a szülők megegyezhetnek a szülői felügyelet gyakorlására vonatkozó szabályok módosításában, figyelembe véve a gyermek érdekeit.

A kapcsolattartási rendszer be nem tartása esetén, ha az alperes nem jelenik meg a meghallgatáson, nem nyújt be ellenkérelmet, vagy kérelme nyilvánvalóan megalapozatlan, a bíróság elrendelheti a gyermek átadását annak érdekében, hogy a kapcsolattartási rendszernek eleget lehessen tenni, meghatározva a látogatások helyét és előírva bírósági szakértő tanácsadók jelenlétét.

Az alperest felszólítják, hogy – pénzbírság fizetésének terhe mellett – a meghatározott módon adja át a gyermeket.

Ha nem tartanak meghallgatást vagy a szülőknek nem sikerül megállapodniuk, a bíró közvetítésre (ha ahhoz a szülők hozzájárulnak) vagy szakértői meghallgatásra utalja az ügyet és ezt követően hoz határozatot.

Ha pénzbírságot szabnak ki és a bírságot tíz napon belül nem fizetik meg, a végrehajtási eljárást az adott eljáráshoz egyesítik.

Erről a 2015. szeptember 8-i, 141/2015. sz. törvénnyel szabályozott gyámügyi eljárásra vonatkozó jogi keret rendelkezik, amely a következő weboldalon érhető el: [http://www.pgdlisboa.pt/leis/lei_mostra_articulado.php?](http://www.pgdlisboa.pt/leis/lei_mostra_articulado.php?artido_id=2428A0048&nid=2428&tabela=leis&pagina=1&ficha=1&so_miolo=&nversao=#artigo)

http://www.pgdlisboa.pt/leis/lei_mostra_articulado.php?artido_id=2428A0048&nid=2428&tabela=leis&pagina=1&ficha=1&so_miolo=&nversao=#artigo

Tartási kötelezettség végrehajtása

A tartás nyújtásának végrehajtására három módszer alkalmazható: a szülői felügyelet megsértésére vonatkozó, fentebb hivatkozott meghallgatás; a tartás megfizetésére irányuló, alábbiakban említett, végrehajtást megelőző meghallgatás; vagy a tartási kötelezettség alábbiakban említett különös végrehajtása.

A végrehajtást megelőző meghallgatás az esedékes tartás behajtása érdekében (a gyámügyi eljárás jogi keretéről szóló törvény 48. cikke)

Ha a tartás fizetésére jogilag kötelezett személy az esedékessé válástól számított 10 napon belül nem fizeti meg az esedékes összegeket, a következő intézkedéseket kell megtenni:

Ha a személy a közsférában dolgozik, a megfelelő összeget az esedékessé váláskor a bíróság által a közsférabeli munkáltatóhoz intézett megkeresésre le kell vonni;

Ha a személy alkalmazott, az összeget a béréből vagy jövedelméből kell levonni, amire a munkáltatót szólítják fel és a munkáltató jár el letéteményesként;

Ha a személy bérleti díjban, nyugdíjban, járadékban, megbízási díjban, százalékos juttatásban, javadalmazásban, prémiumban vagy ezekhez hasonló jövedelemben részesül, ezekből a rendszeresen fizetett összegekből kell levonni az összeget azok kifizetésekor vagy jóváírásakor a szükséges foglalások vagy felszólítások megtételével, a letéteményes szerepét pedig az erre felszólított szervek látják el.

A levont összegek a korábbi tartások értékét is fedezik és azokat a tartásra jogosult számára közvetlenül kell kifizetni.

Tartás végrehajtására irányuló különleges eljárás

Kiskorúakat illető tartás esetén a tartásra jogosult megteheti, hogy csak a polgári perrendtartás 933. cikke szerinti, a tartás végrehajtására irányuló különleges eljárást indítja meg. Így egyetlen eljárásban fizetheti meg az esedékes, lejárt vagy jövőben esedékessé váló valamennyi összeget. A végrehajtási eljárás során a tartásra jogosult személy a végrehajtási eszközök szélesebb körét veheti igénybe, például a lefoglalást vagy a jövedelem letiltását.

A tartási kötelezettség különös végrehajtása során a kérelmező a következőket kérheti: a másik fél által megszerzett összegek, bérek vagy nyugdíjak egy részének megítélése; vagy a tartásra kötelezett személy jövedelmének letiltása. Az összeg megítélése vagy a letiltás a lefoglalástól függetlenül történik, és célja a már esedékes vagy jövőben esedékessé váló összegek fedezése.

Amennyiben a kérelmező összegek, bérek vagy nyugdíjak egy részének megítélését kéri, az ezek kifizetéséért vagy a kifizetések feldolgozásáért felelős szervet fel kell szólítani, hogy a megítélt összeget közvetlenül a kérelmező számára fizesse ki. A megítélt összeget a kérelmező bankszámlájára havonta kell átutalni, a kérelmezőnek a bankszámlaszámát az eljárást megindító kérelemben meg kell adnia.

Ha a kérelmező jövedelem letiltását kéri, meg kell határoznia, hogy ez mely vagyona vonatkozik, a bírósági végrehajtó pedig ellenőrzi, hogy a vagyon elégséges-e az esedékes és jövőben esedékessé váló tartás fedezésére.

A tartásra jogosult ezt követően is kérelmezheti a tartásra kötelezett vagyonának lefoglalását. A lefoglalás vonatkozhat ingó javakra, ingatlanra, bankbetétekre, hitelezői jogosultságokra, kereskedelmi létesítményekre vagy gazdasági társasági részesedésekre.

Ha a lefoglalt vagyont a tartásdíjhátralék kifizetése érdekében értékesítik, a fennmaradó összeg csak akkor jár vissza a tartásra kötelezettnek, ha a jövőben esedékessé váló tartás megfizetése a bíró által megfelelőnek ítélt mértékig biztosított, kivéve, ha a kötelezett biztosítékot vagy más megfelelő garanciát nyújt.

A tartásra kötelezett személyt csak a lefoglalásnak/összeg megítélésének/jövedelem letiltásának megtörténtét követően kell beidézni. A tartásra kötelezett végrehajtással szembeni tiltakozása nincs halasztó hatállyal a végrehajtásra.

A különös végrehajtási eljárás alatt előterjesztett, a tartási kötelezettség módosítására vagy megszüntetésére irányuló kérelem esetén a módosításra vagy megszüntetésre irányuló kérelmet egyesítik a végrehajtással.

A polgári perrendtartásról szóló törvény hatályos változata megtekinthető a következő oldalon: http://www.pgdlisboa.pt/leis/lei_mostra_articulado.php?artido_id=1959&tabela=leis

15 Mit kell tennem az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat e tagállamban történő elismerése és végrehajtása érdekében?

Elismerés

A szülői felügyeletre vonatkozóan kiadott határozatok elismerése automatikus azokban a tagállamokban, amelyeket kötelez a 2019. június 25-i 2019/1111/EK tanácsi rendelet (a továbbiakban: átdolgozott Brüsszel IIa. rendelet). Tehát nincs szükség semmilyen különleges eljárásra a határozat elismerése érdekében.

Annak érdekében, hogy Portugáliában végre lehessen hajtani az átdolgozott Brüsszel IIa. rendelet hatálya alá tartozó másik tagállamban hozott, szülői felügyeletre vonatkozó határozatot, az érintett félnek a bíróság előtt kérnie kell a határozat végrehajthatóvá nyilvánítását.

Az átdolgozott Brüsszel IIa. rendelet 42. cikke azonban meghatároz két esetet, amelyekben nincs szükség a határozat végrehajthatóvá nyilvánítására irányuló kérelemre, és a másik tagállamban hozott határozat Portugáliában való végrehajtásához elég az eredetileg eljáró bíróság által kibocsátott, az átdolgozott Brüsszel IIa. rendelet szerinti igazolás. Ez a következő határozatok esetén érvényesül: a láthatási jogra vonatkozó határozatok, valamint a gyermekek jogellenes külföldre vitelének polgári jogi vonatkozásairól szóló 1980. évi hágai egyezmény 13. cikke szerinti, a visszavitel elutasításáról szóló határozatot követően a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróság által meghozott, a gyermek visszavitelét elrendelő határozatok.

Területi illetékesség a végrehajthatóvá nyilvánítás iránti kérelem tekintetében

A végrehajthatóvá nyilvánítás iránti kérelem tekintetében a területi illetékesség szabályait az átdolgozott Brüsszel IIa. rendelet a következőképpen határozza meg: a kérelmet a tartásra kötelezett tartózkodási helye szerinti bírósághoz; vagy a tartásra jogosult gyermek tartózkodási helye szerinti bírósághoz; illetve e kapcsoló elvek hiányában a végrehajtás helye szerint illetékes bírósághoz kell benyújtani.

A végrehajthatóvá nyilvánítás iránti kérelemre vonatkozó követelmények és csatolandó dokumentumok

A végrehajthatóvá nyilvánítás iránti kérelemre vonatkozó követelményeket és a csatolandó dokumentumokat az átdolgozott Brüsszel IIa. rendelet határozza meg. Összegezve, a kérelmezőnek a következőket kell csatolnia a végrehajthatóvá nyilvánítás iránti kérelemhez: az ítélet hiteles másolata; a határozatra vonatkozó, az átdolgozott Brüsszel IIa. rendelet III. melléklete szerint kiállított igazolás; az alperes távollétében vagy az alperes ellenkérelmének hiányában hozott határozat esetén az arra vonatkozó bizonyíték, hogy a távollévő felet megidézték, illetve hogy az alperes a határozatot egyértelműen elfogadta.

Az átdolgozott Brüsszel IIa. rendelet szerinti végrehajthatóvá nyilvánítás iránti kérelemre vonatkozó eljárás

Az alkalmazandó eljárást az átdolgozott Brüsszel IIa. rendelet szabályozza, az e rendeletben nem szereplő kérdésekben pedig a portugál polgári eljárás belső szabályai irányadók.

Ennek megfelelően a rendelet alapján a végrehajthatóságot megállapító határozatot nem előzi meg kontradiktórius eljárás és kérelmet csak a rendeletben meghatározott okokból lehet elutasítani. A végrehajthatóságot megállapító határozattal szemben a meghatározott határidőn belül a felek bármelyike fellebbezhet. A portugál bíróság dönthet úgy, hogy a külföldi ítélet csak részben végrehajtható, de azt érdemben nem vizsgálhatja felül.

A portugál polgári eljárás alkalmazandó szabályai

A végrehajthatóság megállapítása iránti kérelmet a körzeti bíróság családjogi és gyermekügyi kollégiumához kell benyújtani. Amennyiben nincs családjogi és gyermekügyi csoport, a kérelmet a körzeti bíróság helyi polgári perekkel foglalkozó csoportjához vagy az általános hatáskörrel rendelkező bírósághoz kell benyújtani.

A keresetet a portugál polgári perrendtartás szerinti általános megállapítási kereset formájában kell benyújtani, a Brüsszel IIa. rendelet előírásainak megfelelően.

Mivel a fellebbezés – a pertárgy értékétől függetlenül – mindig megengedett, kötelező ügyvédet kijelölni.

Az ügyészség felléphet a kiskorú gyermek érdekeinek védelmében.

Az alapkérelemben a kérelmező köteles az alábbiakra (a polgári perrendtartás 552. cikke):

meg kell jelölnie a bíróságot és a bírót, ahová a keresetet benyújtja, valamint azonosítania kell a feleket a nevük, lakcímük vagy székhelyük, és – amennyiben lehetséges – személyi és adóazonosító számuk, foglalkozásuk és munkahelyük megadásával;

meg kell jelölnie jogi képviselőjének munkahelyi címét;

a kereset fajtájának megjelölése;

keresetre okot adó alaptényállás ismertetése, valamint a kereset jogalapjának megjelölése;

a kérelem megjelölése;

az igény összegének feltüntetése;

ki kell jelölnie az idézésért felelős bírósági végrehajtót vagy bírósági tisztségviselőt;

kérelmeznie kell a bizonyításfelvételt, ebben az esetben be kell nyújtania az átdolgozott Brüsszel IIa. rendelet szerint a kérelemhez csatolandó információkat; csatolnia kell a bírósági illeték megfizetését, illetve az annak megfizetése alól mentesítő költségmentességet igazoló dokumentumot, ideértve azokat az eseteket is, amikor őt ez alól az eredeti eljárás helye szerinti tagállamban mentesítették.

Az alapkérelmet és a dokumentumokat a jogi képviselő elektronikusan, a bíróságok tevékenységét támogató számítógépes rendszeren, a <https://citius.tribunaisnet.mj.pt/> weboldalon keresztül nyújtja be.

Ugyanezt az eljárást kell alkalmazni az ügyészség által a gyermek érdekének védelmében benyújtott kérelem esetén is. A kiskorú érdekének védelmében eljáró ügyészség mentesül a költségek megfizetése alól.

A számítógépes információs rendszerhez való hozzáférés érdekében az ügyvédeknek, ügyvédjelölteknek és jogászoknak nyilvántartásba kell vetetniük magukat a számítógépes információs rendszerhez való hozzáférést kezelő szervnél.

Amennyiben a kérelemben nem jelölnek ki képviselőt és a fél nem képviselő segítségével jár el, vagy a fél képviselővel jár el, de a képviselőt igazolható okok gátolják abban, hogy az eljárási cselekményeket elektronikusan tegye meg, az eljárás megindítására irányuló kérelmet és a dokumentumokat a következő módok egyikén is be lehet nyújtani:

a bírósági irodán személyesen, amely esetben eljárási szempontból ez minősül a kézbesítés időpontjának;

ajánlott postai küldeményként, amely esetben eljárási szempontból a postára adás minősül a kézbesítés időpontjának;

Faxon történő megküldés, amely esetben a küldés időpontja tekintendő az eljárási cselekmény időpontjának.

Az eljárás megindítására irányuló kérelmet és a kísérő dokumentumokat a bíróság a beérkezést követően rögzíti és kiosztja. A bíró ellenőrzi, hogy minden szükséges információt megadtak-e, nem kell-e a kérelmet az átdolgozott Brüsszel IIa. rendeletben szereplő valamilyen okból elutasítani, majd végrehajthatóvá nyilvánítja a határozatot. A végrehajthatóságról szóló határozatot ezt követően közlik a felekkel.

16 E tagállamban mely bírósághoz kell fordulnom egy másik tagállamban meghozott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat elismerésének és végrehajtásának megtámadása érdekében? Melyik eljárás alkalmazandó ilyen esetben?

Az átdolgozott Brüsszel IIa. rendelet 30. cikke lehetőséget biztosít az érdekelt fél számára, hogy a tagállamban kérje a másik tagállamban meghozott, a szülői felügyeletre vonatkozó határozat **el nem ismerhetőségének megállapítását**.

Ebben az esetben a bíróságot, amelyhez a kérelmet Portugáliában be kell nyújtani, valamint az alkalmazandó eljárási szabályokat a 15. kérdésre adott válasz tartalmazza, a következő pontosítással: ebben az esetben általános negatív megállapítási keresetről van szó. Ez következményekkel jár a bizonyítási teherre nézve, mivel a portugál jogban negatív megállapítási kereset esetén az alperesnek kell bizonyítania a követelt jog alapját képező tényeket (a portugál polgári törvénykönyv 343. cikkének (1) bekezdése).

17 Melyik jogot alkalmazza a bíróság a szülői felelősségről szóló eljárásban, ahol a gyermek vagy a felek nem e tagállamban élnek vagy eltérő állampolgársággal rendelkeznek?

A szülők és a gyermekek közötti kapcsolatra az alábbiak irányadók (a portugál polgári törvénykönyv 57. cikke):

a szülők közös nemzeti joga;

illetve, ennek hiányában

a szülők közös szokásos tartózkodási helye szerinti jog;
illetve, ha a szülők szokásos tartózkodási helye különböző államokban található,
a gyermek személyes joga.

A személyes jog a magánszemély állampolgársága szerinti jog (a portugál polgári törvénykönyv 31. cikke)

Hontalan személyek esetén a hontalan személy személyes joga a tartózkodási helye szerinti jog. Amennyiben azonban a hontalan személy kiskorú vagy hontalan személy, személyes joga a jogi értelemben vett lakóhelye szerinti jog (a portugál polgári törvénykönyv 32. cikkének (1) és (2) bekezdése).

Hol található az alkalmazandó jogszabályok?

📄 [A portugál polgári törvénykönyv](#)

📄 [A portugál polgári perrendtartás](#)

📄 [A közvetítésre vonatkozó általános elvek](#)

📄 [Családi mediációs rendszer \(2018. október 22-i 13/2018 sz. miniszteri végrehajtási rendelet\)](#)

📄 [A polgári gyámhatósági eljárás jogi keretei](#)

📄 [Törvény veszélyeztetett gyermekek és fiatalok védelméről](#)

📄 [Törvény az igazságszolgáltatási rendszer szervezetéről](#)

📄 [A joghoz és a bíróságokhoz való hozzáférés](#)

📄 [Az ügyészség és az anyakönyvi hivatalok hatáskörébe tartozó eljárások](#)

📄 [A házassági és szülői felelősségi ügyekben a joghatóságról, a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról, valamint a gyermekek jogellenes külföldre viteléről szóló, 2019. június 25-i 2019/1111/EU rendelet \(átdolgozott szöveg\)](#)

Figyelem!

A jelen tájékoztatóban található információk nem kötik sem az EIH kapcsolattartó pontokat, sem pedig a bíróságokat, valamint az egyéb intézményeket és hatóságokat. Továbbra is szükséges elolvasni a hatályos jogi szövegeket, amelyeket rendszeresen frissítenek, és amelyekre vonatkozik az ítélezési gyakorlat evolúciós értelmezése.

Ez a webhely az [Európa Önökért](#) portál része.

Örömmel vesszük [visszajelzését](#) arról, hogy hasznosnak találta-e az oldalon szereplő információkat.

This webpage is part of an EU quality network

Utolsó frissítés: 05/04/2023

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Szülői felelősség – gyermek feletti felügyelet, kapcsolattartási jog - Románia

1 Mít jelent a gyakorlatban a jogi értelemben vett szülői felelősség fogalma? Melyek a szülői felelősséggel rendelkező személy jogai és kötelességei?

A román polgári törvénykönyv (*Codul Civil*) a **szülői felelősség** fogalmát használja. A **szülői felelősség magában foglalja** mind a gyermekre, mind a gyermek vagyonára vonatkozó összes jogot és kötelezettséget. A jogok és a kötelezettségek egyenlően vonatkoznak mindkét szülőre, és azokat a gyermek mindenek felett álló érdekét szem előtt tartva kell gyakorolni. A szülői felelősséget a gyermek teljes cselekvőképességének elérésig kell gyakorolni.

A gyermekkel kapcsolatban a szülő jogai és kötelezettségei (a polgári törvénykönyv 487–499. cikkei, valamint a gyermekek jogainak védelméről és előmozdításáról szóló 272/2004. sz. törvény [*Legea nr. 272/2004*] értelmében) a következők:

a gyermek személyazonosságának meghatározására és megőrzésére vonatkozó jog és kötelezettség. A gyermeket közvetlenül a születése után anyakönyvi nyilvántartásba kell venni, és a gyermeknek joga van ahhoz, hogy nevet és állampolgárságot kapjon. A szülők választják meg a gyermek vezeté- és utónévét;

a gyermek felnevelésére vonatkozó jog és kötelezettség. A szülők jogosultak és kötelesek a gyermeket felnevelni, gondoskodni az egészségügyi, testi, lelki és értelmi fejlődéséről, az iskoláztatásáról, tanulmányairól és szakképzéséről, figyelemmel a saját meggyőződésükre, személyiségükre és a gyermek szükségleteire;

a gyermek felügyeletére vonatkozó jog és kötelezettség;

a gyermek támogatására vonatkozó jog és kötelezettség. A szülők egyetemlegesen kötelesek tartást nyújtani kiskorú gyermekük számára. Ha a nagykorú gyermek tanulmányokat folytat, a szülők kötelesek őt végzettségének megszerzéséig, de legfeljebb 26 éves koráig támogatni;

a gyermek fegyelmezésére vonatkozó jog. Tilos bizonyos olyan eszközök alkalmazása, amelyek – mint például egyes testi fenyítések – sértenék a gyermek testi épségét, szellemi vagy érzelmi állapotát;

a gyermek visszakövetelésére vonatkozó jog bárkivel szemben, aki a gyermeket jogosulatlanul tartja magánál;

a szülők arra vonatkozó joga, hogy gyermeküket visszakapják. Ez a jog összhangban áll a gyermek azon jogával, hogy ne szakítsák el a szüleitől, hacsak ezt kivételes és átmentő okok nem indokolják (pl. elhelyezési intézkedések);

a szülő joga a gyermekével való személyes kapcsolattartásra. A gyermekkel való személyes kapcsolattartás módjai *például*: a gyermek meglátogatása az otthonában, a gyermek felkeresése az iskolájában, vagy az, ha a gyermek a szünidő során mindkét szülővel tölt időt;

a gyermek otthonának meghatározására vonatkozó jog. A kiskorú gyermeknek a szüleivel kell együtt élnie. Ha a szülők nem élnek együtt, közös megállapodással döntenek a gyermek otthonáról. Ha a szülők nem értenek egyet, a gyámügyi bíróság (*Instanța de tutelă*) dönt;

a 16. életévét betöltött kiskorú gyermek eljegyzéséhez és házasságkötéséhez való hozzájárulás joga; a gyermek örökbefogadásához való hozzájárulás joga; a hatóságok által a gyermek ellen alkalmazott intézkedések elleni fellebbezés joga, továbbá kérelmezési és intézkedési jog saját nevükben és a gyermek nevében.

A gyermek vagyonával kapcsolatos szülői jogok és kötelezettségek (a polgári törvénykönyv 500–502. cikkei) a következőket foglalhatják magukban: **a gyermek vagyonának kezelése.** A szülő nem rendelkezik jogokkal a gyermek vagyona felett, és a gyermek sem a szülő vagyona felett, eltekintve az öröklés és a tartás jogától. A szülők jogosultak és kötelesek kiskorú gyermekük vagyonát kezelni és őt a polgári jogi okiratokban képviselni, vagy ezen okiratokhoz hozzájárulásukat adni. 14 éves korának betöltése után a kiskorú egyedül gyakorolja a jogait és teljesíti a kötelezettségeit, azonban ehhez adott esetben a szüleinek, illetve a gyámügyi bíróságnak a beleegyezésére van szükség;

a kiskorú polgári jogi okiratokban való képviseletének joga és kötelezettsége, vagy hozzájárulás adása ilyen okiratokhoz. 14 éves koráig a gyermeket a szülei képviselik a polgári jogi okiratokban, mivel még egyáltalán nem rendelkezik cselekvőképességgel. 14 és 18 éves kora között a gyermek egyedül gyakorolja a jogait és teljesíti a kötelezettségeit, de ehhez szüksége van a szülei előzetes jóváhagyására, mivel cselekvőképessége korlátozott.

2 Általában ki gyakorolja a gyermek felett a szülői felelősséget?

A jogok és a kötelezettségek egyenlően illetik meg mindkét szülőt (a polgári törvénykönyv 503. cikkének (1) bekezdése), ha a szülők házasok, továbbá a házasság felbontása után (a polgári törvénykönyv 397. cikke), valamint ha a szülők élettársi kapcsolatban élnek (a polgári törvénykönyv 505. cikkének (1) bekezdése); ha a gyermek házasságon kívül született, e jogok és kötelezettségek azon szülőt illetik meg, akinek tekintetében megállapították a gyermek leszármazását.

A szülői felelősséget nem egyenlően gyakorolják az elvált szülők a házasság felbontása esetén, ha a bíróság úgy ítéli meg, hogy a gyermek érdekét az szolgálja, ha a szülői felelősséget csak az egyik szülő gyakorolja (a polgári törvénykönyv 398. cikke); továbbá a házasság felbontása esetén (a polgári törvénykönyv 305. cikkének (2) bekezdése), illetve ha a gyermek házasságon kívül született, és a szülők nem élnek élettársi kapcsolatban (a polgári törvénykönyv 505. cikkének (2) bekezdése).

A szülői felelősséget a szülők egyike gyakorolja a polgári törvénykönyv 507. cikke alapján, ha a másik szülő meghalt, vagy megfosztották a szülői jogaitól, illetve eltiltás stb. hatálya alatt áll.

A szülői felelősséget a szülők részlegesen gyakorolják, ha a jogok és a kötelezettségek egy harmadik személyt vagy gondozási intézményt illetnek meg (a polgári törvénykönyv 399. cikke).

3 Ha a szülők nem tudják vagy nem akarják gyakorolni a szülői felelősséget gyermekeik felett, kinevezhető-e helyettük egy másik személy?

A 14. életévét elért kiskorú szülője csak a gyermek tekintetében rendelkezik szülői jogokkal és kötelezettségekkel. A gyermek vagyonára vonatkozó jogok és kötelezettségek a gyermek gyámját vagy más személyt illetik meg.

Kiskorúak akkor kerülnek gyámság alá, ha mindkét szülő meghal, ha a szülők ismeretlenek, megfosztották őket a szülői jogaik gyakorlásától, a szülői jogaik gyakorlásának megvonásával járó büntetőjogi szankciót szabtak ki ellenük, bírósági eltiltás hatálya alá helyezték őket, eltűntek vagy holtán nyilvánították őket, illetve ha a bíróság az örökbefogadás megszüntetésekor úgy határoz, hogy a gyámság alá helyezés a gyermek érdekét szolgálja.

A gyámság alá helyezésre akkor kerül sor, ha a gyermeknek egyik szülő sem viseli gondját, mert megfosztották őket szülői jogaik gyakorlásától.

A gyámügyi bíróság kivételesen elhelyezheti a gyermeket az elhelyezésbe beleegyező rokonnál, illetve más családnál vagy személynél, vagy egy gondozási intézménynél.

4 Ha a szülők elválnak vagy különválnak, hogyan születik döntés a szülői felelősség további gyakorlásáról?

A szülői felelősség a házasság felbontása után főszabályként együttesen illeti meg a két szülőt; akkor illeti meg csak a szülők egyikét, ha ez a gyermek mindenképp felett álló érdekét szem előtt tartva megalapozottan indokolt. A másik szülőnek megmarad az a joga, hogy figyelemmel kíséresse a gyermek felnevelését és iskoláztatását, valamint hogy hozzájáruljon a gyermek örökbe adásához.

A gyámügyi bíróság kivételesen elhelyezheti a gyermeket az elhelyezésbe beleegyező rokonnál, illetve más családnál vagy személynél, vagy egy gondozási intézménynél. Ők fogják gyakorolni a gyermek tekintetében a szülők jogait és kötelezettségeit (a polgári törvénykönyv 399. cikke).

Ha a gyermek házasságon kívül született, és mindkét szülője tekintetében megállapítják leszármazását, a szülők – ha együtt élnek – együttesen és egyenlően gyakorolják a szülői felelősségüket. Ha a gyermek házasságon kívül született, és a szülei nem élnek együtt, a szülői felelősséget csak az egyik szülő gyakorolja.

A házasság felbontását a házasfelek beleegyezésével közjegyző is kimondhatja, még akkor is, ha vannak a házasságból született, házasságon kívül született vagy örökbefogadott kiskorú gyermekek, feltéve, hogy a felek megegyeznek a következő kérdések mindegyikében: a házasság felbontása után használt vezetéknevét, a szülői felelősség mindkét szülő általi gyakorlása, a gyermekek házasság felbontása utáni otthonának megállapítása, az elköltöző szülő és valamennyi gyermeke közötti személyes kötelékek megőrzésének módja, megállapodás a gyermeknevelés, a gyermek iskoláztatása, tanulmányai és szakképzése költségeihez nyújtandó szülői hozzájárulásról. Ha a szociális vizsgálatról készült jelentés szerint a szülőknek a szülői felelősség együttes gyakorlásáról vagy a gyermek otthonának meghatározásáról szóló megállapodása nem szolgálja a gyermek érdekét, akkor a közjegyző elutasítja a házasság felbontására irányuló kérelmet és javasolja a házasfeleknek, hogy forduljanak bírósághoz.

5 Ha a szülők megállapodást kötnek a szülői felelősség tárgyában, milyen alaki szabályokat kell betartani ahhoz, hogy megállapodásuk jogilag kötelező erejű legyen?

A szülők – a gyámügyi bíróság beleegyezésével – megegyezhetnek a szülői felelősség gyakorlásáról vagy a gyermek védelmével kapcsolatban tett intézkedésekről, ha ez szolgálja a legjobban a gyermek érdekét (a polgári törvénykönyv 506. cikke).

A felek az ítélethezatal során bármikor, akár idézés nélkül is megjelenhetnek és kérhetik egy olyan végzés kibocsátását, amely egy jóváhagyó ítélettel törvényesíti cselekményüket. A jóváhagyó ítélet jogerős és végrehajtható.

6 Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni a szülői felelősség kérdésében, milyen egyéb, bíróságon kívüli alternatív megoldások vannak a konfliktus rendezésére?

A bírósághoz fordulást megelőző közvetítés igénybevétele nem kötelező. Az eljárás során az igazságügyi hatóságok kötelesek tájékoztatni a feleket a közvetítés lehetőségéről és előnyeiről. Ha a közvetítés nem vezet eredményre, a vitatott kérdésekben a bíróság dönt.

7 Ha a szülők bírósághoz fordulnak, mely kérdésekben hozhat döntést a bíróság a gyermekkel kapcsolatban?

Lásd az 1. kérdésre adott választ.

8 Ha a bíróság a szülői felügyeletet csak az egyik szülőnek ítéli meg, az egyben azt is jelenti, hogy a jogot gyakorló szülő a másik szülő előzetes megkérdezése nélkül dönthet a gyermeket érintő minden kérdésben?

Ha a bíróság úgy dönt, hogy a szülői felelősséget csak az egyik szülő gyakorolja, akkor ez a szülő dönt egyedül a gyermekkel kapcsolatos összes ügyben. A másik szülőnek megmarad az a joga, hogy figyelemmel kíséresse a gyermek felnevelését és iskoláztatását, valamint hogy hozzájáruljon a gyermek örökbe adásához.

9 Mit jelent a gyakorlatban, ha a bíróság úgy dönt, hogy a két szülő közösen gyakorolja a szülői felügyeletet?

A szülők együttesen és egyenlően gyakorolják a szülői felelősséget. Ha a szülők valamelyike a szülői jogok gyakorlása és szülői kötelezettségek teljesítése körében mindennapi jogcselekményt végez a saját nevében valamely jóhiszemű harmadik személlyel szemben, akkor vélelmezhető, hogy ehhez a másik szülő is hozzájárult.

10 Ha valaki szülői felelősséggel kapcsolatos kérelmet kíván benyújtani, melyik bírósághoz vagy hatósághoz kell fordulnia? Milyen alaki szabályokat kell betartani, és milyen iratokat kell csatolni a kérelemhez?

A személyek védelmére irányuló kérelmek elbírálása során a gyámügyi bíróság és családjogi bíróság (a *körzeti bíróság* vagy adott esetben a gyermek- és családjogi törvényszék) hatáskörében az a bíróság jár el, amelyiknek az illetékességi területén a védett személy lakóhellyel vagy tartózkodási hellyel rendelkezik (a polgári eljárásról szóló törvénykönyv [Codul de Procedură Civilă] 94. cikke).

A felperes lakóhelye szerinti bíróság illetékes a leszármazás megállapítására irányuló kérelmek elbírálására, és a felperes lakóhelye szerint illetékes bíróság bírálja el a tartási kötelezettségekkel kapcsolatos kérelmeket (ideértve a gyermekeknek járó állami juttatásokat is).

A keresethez csatolni kell a kiskorú gyermek születési anyakönyvi kivonatát, a személyazonosító okmány másolatát, a házasság felbontásáról szóló ítélet másolatát, az esetleges közvetítői megállapodást, valamint bármely egyéb, az ügy megítélése szempontjából hasznosnak vélt okiratot. A kérelem illetékmentes.

11 Milyen eljárás érvényes ezen esetekre? Van-e sürgősségi eljárás?

A bíróság az elnök utasítása alapján az eljárás során bármikor hozhat ideiglenes intézkedést (elrendelhet rövidebb elintézési határidővel járó különleges eljárást) a gyermek otthonának megállapítása, a tartási kötelezettség, illetve a gyermekeknek járó állami juttatások behajtása, valamint a családi lakóhely használata tárgyában (a polgári eljárásról szóló törvénykönyv 919. cikke).

12 Igényelhető-e jogsegély az eljárás költségeinek fedezésére?

Költségmentesség kérhető a később módosított 193/2008. sz. törvényben (*Legea nr. 193/2008*) szereplő, a polgári ügyekben igénybe vehető költségmentességről szóló 51/2008. sz. sürgősségi rendelet (*Ordonanța de Urgență nr. 51/2008*) alapján.

Költségmentesség külön vagy együttesen is biztosítható ügyvédi segítség nyújtása; szakértő, fordító vagy tolmács díjának megfizetése; a végrehajtó díjának megfizetése; illetve a bírósági illetékek megfizetése alóli mentesség, az illeték csökkentése, átütemezése vagy halasztása formájában.

Azok a személyek részesülnek teljes költségmentességben, akiknek az egy családtagra jutó havi nettó jövedelme a kérelem beadását megelőző két hónapban nem érte el a 300 RON-t. Ha a jövedelem 600 RON alatt van, a költségmentesség mértéke 50%. A fenti feltételek azonban nem jelentik akadályt annak, hogy az értéktár feletti forrásokkal rendelkező kérelmezők költségmentességben részesüljenek, ha igazolják, hogy a lakóhelyük vagy tartózkodási helyük országának és az eljárás helye szerinti országnak az életszínvonala közötti különbség miatt nem képesek megfizetni a bírósági költségeket.

13 Lehet-e fellebbezni a szülői felelősséggel kapcsolatban hozott döntés ellen?

A szülői felelősség gyakorlásával kapcsolatos ügyekben (a házasság felbontása mellett vagy önálló eljárásban) hozott ítélet ellen csak a felek megállapodását jóváhagyó ítélet esetén lehet az ítélet kihirdetését követő 30 napon belül fellebbezni, illetve bírósági felülvizsgálatot kérni.

14 Bizonyos esetekben előfordulhat, hogy bírósághoz kell fordulni a szülői felelősséggel kapcsolatos döntés végrehajtása érdekében. Milyen bírósághoz kell fordulni és milyen eljárás követendő ilyen esetekben?

Ha a kötelezett nem teljesíti önként a kötelezettségét, a jogosultnak végrehajtóhoz kell fordulnia. A végrehajtó felveszi a kapcsolatot a végrehajtási bírósággal, és kéri annak beleegyezését a végrehajtáshoz. Ennek elbírálása zárt ülésen, a felek idézése nélkül történik.

Ha a végrehajtási kérelmet jóváhagyták, a végrehajtó felszólítást és idézést küld annak a szülőnek vagy személynek, akinél a kiskorú található, amelyben közli, mikor kell megjelennie a kiskorúval együtt annak érdekében, hogy a gyermeket a jogosult átvehesse, vagy arra utasítja, hogy biztosítsa a másik szülőnek a kiskorúval való személyes kapcsolattartási jog gyakorlását.

Ha a kötelezett nem teljesíti a kötelezettségét, a végrehajtó a szociális segítségnyújtási és gyermekvédelmi főigazgatóság képviselője, valamint szükség esetén pszichológus és rendőr jelenlétében kikényszeríti a végrehajtást. Senki sem jogosult a kiskorút megfélemlíteni vagy rá nyomást gyakorolni a végrehajtás teljesítése érdekében.

Ha a kötelezett nem teljesíti a kötelezettségét, a bíróság által meghatározott büntetés a végrehajtás megtörténteig fennmarad, és a végrehajtó felhívja az ügyészt az eljárás megindítására.

Ha a kiskorú ezt elutasítja, a végrehajtó hivatalos beszámolót küld a szociális segítségnyújtási és gyermekvédelmi főigazgatóság képviselőjének, az illetékes bíróság pedig tanácsadási programban való részvételre kötelezi a kiskorút, amely a pszichológus jelentésével zárul. Ha ezt a kiskorú a kikényszerített végrehajtás újrakezdését követően elutasítja, a jogosult büntetés kiszabását kérheti a bíróságtól.

15 Mit kell tennem az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat e tagállamban történő elismerése és végrehajtása érdekében?

A szülői felelősséggel kapcsolatos határozat elismerésére a 2201/2003/EK rendelet rendelkezéseit kell alkalmazni. A kérelmet az alperes romániai lakóhelye vagy tartózkodási helye szerinti törvényszékhez kell címezni. Az elismerés ellen fellebbezés nyújtható be a területileg illetékes fellebbviteli bíróságon (*Curtea de Apel*), vagy bírósági felülvizsgálat kérhető a Legfelsőbb Semmítő- és Ítélesezéktől (*Înalta Curte de Casație și Justiție*).

16 E tagállamban mely bírósághoz kell fordulnom az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat elismerésének megtámadása érdekében? Milyen eljárás alkalmazandó ilyen esetben?

A szülői felelősséggel kapcsolatos határozat elismerésével szemben az érdekelt fél az alperes romániai lakóhelye vagy tartózkodási helye szerinti törvényszékhez fordulhat.

17 Melyik jogot alkalmazza a bíróság a szülői felelősségről szóló eljárásban, ahol a gyermek vagy a felek nem e tagállamban élnek vagy eltérő állampolgársággal rendelkeznek?

A polgári törvénykönyv 2611. cikke értelmében a szülői felelősségre és a gyermek védelmére alkalmazandó jogot a szülői felelősséggel és a gyermekek védelmét szolgáló intézkedésekkel kapcsolatos együttműködésről, valamint az ilyen ügyekre irányadó joghatóságról, alkalmazandó jogról, elismerésről és végrehajtásról szóló, 1996. október 19-én Hágában elfogadott és a 361/2007. sz. törvénnyel megerősített egyezmény alapján kell meghatározni.

Ez a webhely az **Európa Önökért** portál része.

Örömmel vesszük **visszajelzését** arról, hogy hasznosnak találta-e az oldalon szereplő információkat.

This webpage is part of an EU quality network

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közölt vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Szülői felelősség – gyermek feletti felügyelet, kapcsolattartási jog - Szlovénia

1 Mit jelent a gyakorlatban a jogi értelemben vett szülői felelősség fogalma? Melyek a szülői felelősséggel rendelkező személy jogai és kötelességei?

A szülői felelősség a **családjog** által szabályozott jogviszony. A jogviszony a gyermek születésével, illetve az anyaság vagy az apaság megállapításával keletkezik. A szlovén jogrendszerben az egyedülálló szülők gyermekei ugyanolyan jogokkal és kötelezettségekkel rendelkeznek, mint a házasságban született gyermekek. A szlovén jog a „teljes örökbefogadás” rendszerét alkalmazza, vagyis az örökbefogadott gyermekeket ugyanúgy kezeli, mint a vér szerinti gyermekeket.

A jogalapot a **szlovén alkotmány (Ustava Republike Slovenije) 54. cikke** jelenti, amely kimondja, hogy a szülők jogosultak és kötelesek gyermekeik tartására, oktatására és nevelésére. Ezt a jogot és kötelezettséget kizárólag a jogszabályban meghatározott okokból, a gyermek érdekének védelmében lehet megvonni vagy korlátozni. Az egyedülálló szülők gyermekei ugyanolyan jogokkal rendelkeznek, mint a házasságban született gyermekek.

A szülői felelősség magában foglalja a szülők mindazon jogát és kötelezettséget, amelyek arra irányulnak, hogy legjobb képességük szerint megteremtsek a gyermekük általános fejlődését biztosító feltételeket. A szülői felelősség megoszlik a két szülő között. (A családjogi törvény [Družinski zakonik] 6. cikke)

A szülők a gyermekkel kapcsolatos összes tevékenység során kötelesek védelmezni gyermekük érdekeit, és gyermekük nevelése során kötelesek tiszteletben tartani a gyermek személyét, egyéniségét és méltóságát. A szülők mindenki mással szemben elsőbbséget élveznek gyermekük gondozásával és a gyermek érdekeinek érvényesítésére vonatkozó felelősség gyakorlásával kapcsolatban. A szülők akkor járnak el a gyermek érdekeit szolgáló módon, ha – figyelembe véve a gyermek személyiségét, korát, fejlettségi szintjét és különösen kívánságait – kielégítik a gyermek anyagi, érzelmi és pszichoszociális szükségleteit, azzal, hogy a gyermek iránti gondoskodásukat és felelősségüket tanúsító módon járnak el, hogy megfelelő útmutatást nyújtanak a gyermeknek, és ösztönzik a fejlődését. (A családjogi törvény 7. cikke)

A szülők elsődleges és egyenlő felelősséggel rendelkeznek gyermekük gondozásáért, felneveléséért és fejlődéséért. Elsődleges szempontjuk a gyermek érdeke, az állam pedig támogatja őket szülői feladataik ellátásában.

A szülői felelősség magában foglalja a szülők azon jogait és kötelezettségeit, amelyek a gyermek életével és egészségével, nevelésével, védelmével, gondozásával, felügyeletével és oktatásával kapcsolatosak, valamint a gyermek képviselésével és tartásával, továbbá a gyermek vagyonának kezelésével kapcsolatos jogaikat és feladataikat is. A családjogi törvényben meghatározott feltételek esetén az illetékes hatóság bármely, illetve mindkét szülőt korlátozhatja a szülői felelősség gyakorlásában, vagy bármely, illetve mindkét szülő szülői felelősségét megszüntetheti.

A szülők kötelesek gondoskodni gyermekük életéről és egészségéről, valamint kötelesek a gyermeket megvédeni, táplálni, nevelni és felügyelni. Biztosítaniuk kell a gyermekük számára az egészséges növekedéshez és a kiegyensúlyozott személyes fejlődéshez szükséges feltételeket, segíteniük kell gyermeküket a független életvitelre és munkára való képesség kifejlesztésében, a családjogi törvény rendelkezéseinek megfelelően gondoskodniuk kell gyermekük tartásáról, és lehetőségeikhez mérten biztosítaniuk a gyermek képességeinek, tehetségének és kívánságainak megfelelő iskoláztatását és oktatását. (A családjogi törvény 135., 136. és 137. cikke)

A gyermek mindkét szülővel jogosult kapcsolatot tartani, emellett mindkét szülő is jogosult a gyermekkel kapcsolatot tartani. (A családjogi törvény 141. cikke)

A szülők gyermekükért viselt **jogi felelősségéről** a kötelmi jogi törvény (Obligacijski zakonik) 142. cikke rendelkezik. A szülők felelősséggel tartoznak a hét évesnél fiatalabb gyermek által harmadik személynek okozott károkért, függetlenül attól, hogy az okozott kárért ők felelnek-e. A szülők felelősséggel tartoznak a hét évesnél idősebb kiskorú gyermek által harmadik személynek okozott károkért, kivéve, ha bizonyítani tudják, hogy nem felelősek az okozott kárért.

A családjogi törvény 145. cikke szabályozza a gyermek **képviselését** a gyermek és a külvilág közti viszonyokban. Eltérő jogszabályi rendelkezés hiányában (például ha a gyermek nevelőszülői gondozásba kerül) a gyermeket a szülei képviselik. Amennyiben kiskorú gyermek számára kell valamilyen küldeményt kézbesíteni, illetve kiskorú gyermeket kell valamiről tájékoztatni, a küldeményt vagy tájékoztatást bármelyik szülő átveheti. Ha a szülők külön élnek, ezt a gyermekkel együtt élő szülő teheti meg, vagy a családjogi törvény 139. cikke alapján a közös felügyeletről szóló perbeli egyezségben vagy bírósági határozatban megnevezett szülő. (A családjogi törvény 145. cikke)

A gyermek vagyonát a gyermek érdekében a szülei kezelik. A szülők a gyermek vagyonából befolyó jövedelmet elsősorban a gyermek tartására, nevelésére és oktatására fordíthatják, valamint a család sürgős szükségleteire, ha maguk a szülők nem rendelkeznek elegendő forrással. (A családjogi törvény 147. és 148. cikke)

2 Általában ki gyakorolja a gyermek felett a szülői felelősséget?

A szülők elsődleges és egyenlő felelősséggel rendelkeznek gyermekük gondozásáért, felneveléséért és fejlődéséért. Elsődleges szempontjuk a gyermek érdeke. (A családjogi törvény 135. cikke)

A szülők a gyermek érdekében, közös megegyezéssel gyakorolják szülői jogaikat. Amennyiben a szülők az ügyben nem tudnak önállóan megegyezni, a szociális szolgáltatóközpont (*center za socialno delo*) segítséget nyújt nekik ebben. Ezenkívül ha szeretnék, igénybe vehetik egy mediátor szolgáltatásait is. Ha szülők külön élnek, és a gyermek felett nem rendelkeznek közös felügyelettel, közös megegyezéssel és a gyermek érdekeinek megfelelően döntenek a gyermek fejlődése szempontjából különösen fontos kérdésekben. Amennyiben a szülők az ügyben nem tudnak önállóan megegyezni, a szociális szolgáltatóközpont segítséget nyújt nekik ebben. Ezenkívül ha szeretnék, igénybe vehetik egy mediátor szolgáltatásait is.

A gyermek felett felügyeleti jogot gyakorló szülő hozza meg a gyermek mindennapi életével és állandó lakóhelyével kapcsolatos döntéseket, feltéve, hogy az nem jár hátrányos hatással a gyermek fejlődése szempontjából különösen fontos kérdésekre.

Azokban az esetekben, amelyekben a szülők nem tudnak megállapodni a gyermek fejlődése szempontjából különösen fontos kérdésekben, a bíróság hoz határozatot.

Ha az egyik szülő akadályoztatva van a szülői felelősség gyakorlásában, azt a másik szülő önállóan gyakorolja.

Ha az egyik szülő elhunyt vagy ismeretlen, illetve ha megfosztották a szülői felelősségétől, a másik szülő gyakorolja a felelősséget. (A családjogi törvény 151. cikke)

3 Ha a szülők nem tudják vagy nem akarják gyakorolni a szülői felelősséget gyermekeik felett, kinevezhető-e helyettük egy másik személy?

A szülők mindenki máshoz képest elsőbbséget élveznek a gyermekük jogainak és érdekeinek megvédésére irányuló jogaik és kötelezettségeik tekintetében. Ha a szülők elmulasztják e jogok gyakorlását vagy e kötelezettségek teljesítését, illetve ha azokat nem a gyermek érdekében gyakorolják, illetve teljesítik, az állam intézkedik a gyermek jogainak és érdekeinek megvédése érdekében (a továbbiakban: a gyermek érdekeinek védelmét célzó intézkedések). A gyermek érdekeinek védelmét célzó intézkedések mindaddig meghozhatók, amíg a gyermek teljes körű szerződéskötési képességet nem szerez, kivéve, ha a családjogi törvény eltérően rendelkezik. (A családjogi törvény 154. cikke)

A bíróság elveheti a gyermeket a szüleitől, és más személynél, nevelőszülőknél vagy intézetben helyezheti el, ha a gyermek veszélyeztetett, és ha érdekei kellő mértékben történő megvédésének az eltávolítás jelenti az egyetlen módját, továbbá ha az ügy körülményei arra utalnak, hogy a szülők bizonyos idő elteltével képesek lesznek újra felelősséget vállalni a gyermek gondozásáért és neveléséért. (A családjogi törvény 174. cikke)

A bíróság akkor is úgy határozhat, hogy intézetben helyezi el a gyermeket, ha a fejlődésében tapasztalható magatartási, érzelmi, tanulási vagy egyéb nehézség formájában jelentkező pszichoszociális problémákkal küzd, ha a gyermek vagy a családhoz tartozó más gyermekek veszélyeztetettek, és a gyermek vagy a családhoz tartozó többi gyermek érdekeit csak a gyermek intézetben történő elhelyezésével lehet megvédeni. (A családjogi törvény 175. cikke)

A gyermekről örökbefogadó szülő is gondoskodhat. A gyermek csak akkor adható örökbe, ha a szülők valamely szociális szolgáltatóközpont vagy bíróság előtt a gyermek megszületése után hozzájárultak az örökbefogadáshoz. Ha a gyermek még nem érte el a nyolchetes kort, a hozzájárulást meg kell erősíteni, miután a gyermek betöltötte a nyolchetes kort. Megerősítés hiányában a hozzájárulás nem vált ki joghatást. Nincs szükség annak a szülőnek a hozzájárulására, akinek visszavonták a szülői felelősségét, vagy aki tartósan képtelen szándékai kifejezésére. Az ismeretlen szülőkkal vagy már egy éve ismeretlen helyen tartózkodó szülőkkal rendelkező gyermekek is örökbe adhatók. (A családjogi törvény 218. cikke) Az örökbefogadás megszünteti a gyermek szülei és más hozzátartozóival szemben fennálló jogait és kötelezettségeit, valamint a szülők és a hozzátartozók gyermekkel szembeni jogait és kötelezettségeit is. Ha a gyermeket valamelyik szülőjének házastársa vagy élettársa örökbe fogadja, a gyermek és az érintett szülő, valamint hozzátartozók egymással szemben fennálló jogai és kötelezettségei nem szűnnek meg. (A családjogi törvény 220. cikke)

A szülői felelősség valamely hozzátartozónak történő megadása olyan új intézmény, amelyet a családjogi törvény a gyermek gondozásával kapcsolatban vezetett be. Csak olyan gyermek esetében áll rendelkezésre, akinek egyik szülője sem él. Ha az a gyermek érdekében áll, a bíróság szülői felelősséggel ruházhatja fel azt a hozzátartozót, aki hajlandó felelősséget vállalni a gyermekért, és megfelel a családjogi törvényben az örökbefogadásra vonatkozóan meghatározott feltételeknek. A családjogi törvény szerint ilyen esetben hozzátartozónak tekintendők a gyermekkel vér szerinti kapcsolatban álló személyek, egyenesági rokonok esetében legfeljebb két generáció eltérést engedve, oldalági rokonok esetében pedig legfeljebb negyedfokú rokonságig. A szülői felelősséggel felruházott személy ugyanazokat a jogokat és kötelezettségeket szerzi meg, mint amelyekkel a gyermek szülei rendelkeztek volna, és a gyermek törvényes képviselőjévé válik. A szülői felelősséggel felruházott személy köteles eltartani a gyermeket. Ha a szülői felelősséget két egymással házasságban vagy élettársi kapcsolatban élő hozzátartozónak adják meg, illetve a feltételeknek megfelelő hozzátartozónak és annak házastársának vagy élettársának, a felelősséget mindkét félnek meg kell adni, tehát azzal nem ruházható fel csupán az egyik fél. (A családjogi törvény 231. cikke)

A bíróság gyámot rendel ki annak a kiskorú gyermeknek, akinek nincsenek szülei, vagy akiről a szülei nem gondoskodnak, és a gyermeket az említett gyám gondjaira bízza. (A családjogi törvény 257. cikke) A szociális szolgáltatóközpont vagy a bíróság külön (eseti) gyámot (*kolizijski skrbnik*) rendel ki a gyermek mellé, ha a szülei szülői felelősséget gyakorolnak felette, azonban az érdekeik ellentétesek, illetve gyámság esetében is, ha a gyám és a gyermek érdekei ellentétesek. (A családjogi törvény 269. cikke)

4 Ha a szülők elválnak vagy különválnak, hogyan születik döntés a szülői felelősség további gyakorlásáról?

A különélő vagy különválni kívánó szülőknél meg kell egyezniük a közös gyermekeik felügyeletéről, figyelembe véve a gyermekek érdekeit. A szülők megállapodhatnak arról, hogy a gyermekeik felett továbbra is közösen gyakorolják a felügyeletet, hogy a felügyeleti jogot az egyik szülőre ruházzák, vagy hogy a gyermekeket megosztják egymás között. Amennyiben a szülők az ügyben nem tudnak önállóan megegyezni, a szociális szolgáltatóközpont segítséget nyújt nekik ebben. Ezenkívül ha szeretnék, igénybe vehetik egy mediátor szolgáltatásait is. Ha a szülők megállapodnak a szülői felügyelet tekintetében, perbeli egyezség aláírását javasolhatják. Ha a bíróság véleménye szerint a megállapodás nem áll a gyermekek érdekében, elutasítja a javaslatot. Ha a szülők nem tudnak megállapodni a szülői felügyelet tekintetében, a bíróság dönt a kérdésben. A bíróság – a családjogi törvény rendelkezéseivel összhangban – saját kezdeményezésére egyéb intézkedésekről is dönthet a gyermek érdekeinek megvédése céljából. A felügyeleti jogra vonatkozó határozathozatal során a bíróság a családjogi törvénynek megfelelően minden esetben dönt a szülők közös gyermekeinek tartásáról, valamint a szülőkkel történő kapcsolattartásról is. A bíróság a szülői felügyeletről újabb határozatot hoz, ha a körülményekben bekövetkező változások vagy a gyermek érdekei azt megkívánják. (A családjogi törvény 138. cikke)

Ha a bíróság érvényteleníti a házasságot, ezzel egy időben a szóban forgó törvénynek megfelelően határoz a szülők közös gyermekei feletti felügyeleti jogról, valamint a gyermekek tartásáról és szülőkkel való kapcsolattartásáról is. Ezt megelőzően meg kell állapítania, hogy milyen módon biztosíthatók legjobban a gyermek vagy a gyermekek érdekei. (A családjogi törvény 98. cikke)

Ha a szülők külön élnek, és a gyermek felett nem rendelkeznek közös felügyelettel, közös megegyezéssel és a gyermek érdekeinek megfelelően döntenek a gyermek fejlődése szempontjából különösen fontos kérdésekben. Amennyiben a szülők az ügyben nem tudnak önállóan megegyezni, a szociális szolgáltatóközpont segítséget nyújt nekik ebben. Ezenkívül ha szeretnék, igénybe vehetik egy mediátor szolgáltatásait is. A gyermek feletti felügyeleti jogot gyakorló szülő hozza meg a gyermek mindennapi életével és állandó lakóhelyével kapcsolatos döntéseket, feltéve, hogy az nem jár hátrányos hatással a gyermek fejlődése szempontjából különösen fontos kérdésekre. (A családjogi törvény 151. cikke)

5 Ha a szülők megállapodást kötnek a szülői felelősség tárgyában, milyen alaki szabályokat kell betartani ahhoz, hogy megállapodásuk jogilag kötelező erejű legyen?

A különélő vagy különválni kívánó szülőknél meg kell egyezniük a közös gyermekeik felügyeletéről, figyelembe véve a gyermekek érdekeit. A szülők megállapodhatnak arról, hogy a gyermekeik felett továbbra is közösen gyakorolják a felügyeletet, hogy a felügyeleti jogot az egyik szülőre ruházzák, vagy hogy a gyermekeket megosztják egymás között. Amennyiben a szülők az ügyben nem tudnak önállóan megegyezni, a szociális szolgáltatóközpont segítséget nyújt nekik ebben. Ezenkívül ha szeretnék, igénybe vehetik egy mediátor szolgáltatásait is. Ha a szülők megállapodnak a szülői felügyelet tekintetében, perbeli egyezség aláírását javasolhatják. Ha a bíróság véleménye szerint a megállapodás nem áll a gyermekek érdekében, elutasítja a javaslatot. Ha a szülők nem tudnak megállapodni a szülői felügyelet tekintetében, a bíróság dönt a kérdésben. (A családjogi törvény 138. cikke) A közös felügyeletről szóló perbeli egyezségben vagy bírósági határozatban rendelkezni kell a gyermek állandó lakóhelyéről, arról, hogy melyik szülő veheti át a gyermeknek címzett leveleket, valamint a gyermek tartásáról. (A családjogi törvény 139. cikke)

A különélő vagy különválni kívánó szülőknél, valamint az együtt élő szülőknél is meg kell egyezniük a közös gyermekeik tartásáról. Amennyiben a szülők az ügyben nem tudnak önállóan megegyezni, a szociális szolgáltatóközpont segítséget nyújt nekik ebben. Ezenkívül ha szeretnék, igénybe vehetik egy mediátor szolgáltatásait is. Ha a szülők nem tudnak megállapodni közös gyermekeik tartása tekintetében, a bíróság dönt a kérdésben. (A családjogi törvény 140. cikke)

A gyermek mindkét szülővel jogosult kapcsolatot tartani, és mindkét szülő jogosult kapcsolatot tartani a gyermekkel. A kapcsolattartás során biztosítani kell a gyermek érdekeinek érvényesülését. A gyermekkel együtt élő és a gyermek feletti felügyeleti jogot szerző szülő vagy a gyermekkel együtt élő harmadik személy köteles tartózkodni minden olyan magatartástól, amely gátolja vagy megakadályozza a gyermeket a kapcsolattartásban, és igyekeznie kell arra ösztönözni a gyermeket, hogy megfelelő hozzáállást tanúsítson a másik szülővel vagy a szülőkkel való kapcsolattartás tekintetében. A gyermekkel kapcsolatot tartó szülő köteles tartózkodni minden olyan magatartástól, amely gátolja a gyermekkel való kapcsolattartást, illetve a gyermek gondozását és nevelését. A különélő vagy különválni kívánó szülőknél meg kell egyezniük a kapcsolattartás tekintetében. Amennyiben a szülők az ügyben nem tudnak önállóan megegyezni, a szociális szolgáltatóközpont segítséget nyújt nekik ebben. Ezenkívül ha szeretnék, igénybe vehetik egy mediátor szolgáltatásait is.

Ha a szülők megállapodnak a szülői felügyelet tekintetében, perbeli egyezség aláírását javasolhatják. Ha a bíróság véleménye szerint a megállapodás nem áll a gyermek érdekében, elutasítja a javaslatot. Ha a szülők nem tudnak megállapodni a kapcsolattartás tekintetében, a bíróság dönt a kérdésben. (A családjogi törvény 141. cikke)

A gyermek emellett jogosult kapcsolatot tartani más olyan családtagokkal is, akikhez szoros személyes kapcsolat fűzi, kivéve, ha ez ellentétes a gyermek érdekeivel. Ilyen személyek különösen a gyermek nagyszülei, testvérei, féltestvérei, korábbi nevelőszülei, valamint a szülő korábbi vagy jelenlegi házastársa vagy élettársa. A kapcsolattartásról a gyermek szüleinek, a gyermeknek (ha képes a megállapodás jelentőségének megértésére), valamint a fenti személyeknek kell megállapodásra jutniuk. Amennyiben a szülők az ügyben nem tudnak önállóan megegyezni, a szociális szolgáltatóközpont segítséget nyújt nekik ebben. Ezenkívül ha szeretnék, igénybe vehetik egy mediátor szolgáltatásait is. A kapcsolattartás mértékének és módjának a gyermek érdekeit kell szolgálnia. Ha megállapodás születik a kapcsolattartásról, a szülők, a gyermek és a fent említett személyek perbeli egyezség aláírását is javasolhatják. Ha a bíróság véleménye szerint a megállapodás nem áll a gyermekek érdekében, elutasítja a javaslatot. Ha a szülők, a gyermek és a jelen pont első bekezdésében említett személyek nem tudnak megállapodni, a bíróság dönt a kapcsolattartás kérdésében. (A családjogi törvény 142. cikke)

6 Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni a szülői felelősség kérdésében, milyen egyéb, bíróságon kívüli alternatív megoldások vannak a konfliktus rendezésére?

Mielőtt javasolnák, hogy a bíróság döntsön a gyermek felügyeletéről és tartásáról, a gyermek és a szülők vagy más személyek közötti kapcsolattartásról, illetve a gyermek fejlődését jelentősen befolyásoló, a szülői felelősség gyakorlásával kapcsolatos kérdésekről, a szülők előzetes tanácsadási eljárásban vesznek részt a szociális szolgáltatóközpontban, kivéve, ha valamelyik szülő az elmeállapota miatt arra alkalmatlan, vagy ha az egyik házastárs külföldön él, illetve tartózkodási helye vagy lakóhelye ismeretlen.

Ha a gyermek más személlyel való kapcsolattartása a kérdés, az érintett másik személy és a gyermek (amennyiben a gyermek kérelmezi a kapcsolattartást) köteles tanácsadón részt venni a javaslat benyújtása előtt.

A tanácsadás célja, hogy felhívja a szülők vagy a másik személy figyelmét arra, hogy a gyermekkel fennálló kapcsolatok rendezése során meg kell védeni a gyermek érdekeit, arra, hogy a kapcsolatok békés rendezése milyen pozitív hatást gyakorol a gyermekekre, valamint arra, hogy mi a közvetítés célja. Tanácsadásra kell sort keríteni azt megelőzően is, hogy a jelen pont első bekezdésében említett bármely kérdés tekintetében új határozat meghozatalára vonatkozó javaslatot nyújtanának be.

A szülő és a fent említett személyek képviselők nélkül vesznek részt az előzetes tanácsadáson. A szülők vagy a fent említett személyek hozzájárulásával a szociális szolgáltatóközpont közvetítői eljárást is alkalmazhat az előzetes tanácsadást követően. A szóban forgó személyek más szolgáltató által megszervezett közvetítői eljárásban is részt vehetnek. (A családjogi törvény 203. cikke)

Közvetítésre a bírósági eljárás előtt, közben és után is sor kerülhet, és a közvetítés a személyi és a vagyoni viszonyok rendezésében is segítséget nyújthat.

A közvetítést elsősorban a bírósági eljárás kezdete előtt folytatják le, a házasság közös megegyezés útján történő felbontására vonatkozó javaslat vagy a gyermek felügyeletére és tartására, továbbá a gyermek és a szülők vagy más személyek közötti kapcsolattartásra, illetve a szülői felelősséggel kapcsolatos és a gyermek fejlődését jelentősen befolyásoló kérdésekre vonatkozó perbeli egyezsége irányuló javaslat kidolgozása érdekében. A bírósági eljárással párhuzamosan zajló közvetítés az alternatív vitarendezésről szóló törvénynek megfelelően megy végbe. Ha a felek vagy az eljárás résztvevői megállapodnak a közvetítés kezdeményezésében, a bíróság elutasíthatja a kérelmet, és úgy dönthet, hogy nem függeszti fel a bírósági eljárást, ha a valamely gyermeket is érintő ügyben úgy ítéli meg, hogy a felfüggesztés nem szolgálná a gyermek érdekeit. (A családjogi törvény 205. cikke)

7 Ha a szülők bírósághoz fordulnak, mely kérdésekben hozhat döntést a bírő a gyermekkel kapcsolatban?

A bíróság úgy határozhat, hogy valamennyi gyermek tekintetében az egyik szülő gyakorolja a felügyeleti jogot, hogy a gyermekeket meg kell osztani a szülők között, vagy hogy a szülők közös felügyeletet gyakorolnak a gyermekek felett. A bíróság – a családjogi törvény rendelkezéseivel összhangban – saját kezdeményezésére egyéb intézkedésekről is dönthet a gyermek érdekeinek megvédése céljából. A felügyeleti jogra vonatkozó határozathozatal során a bíróság a családjogi törvénynek megfelelően minden esetben dönt a szülők közös gyermekeinek tartásáról, valamint a szülőkkel történő kapcsolattartásról is. A bíróság a szülői felügyeletről újabb határozatot hoz, ha a körülményekben bekövetkező változások vagy a gyermek érdekei azt megkívánják. (A családjogi törvény 138. és 139. cikke)

A bíróság emellett a gyermek tartásáról és a kapcsolattartásról is határoz. (A házasságról és a családi kapcsolatokról szóló törvény [Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih] 105a., 106. és 106a. cikke)

A kapcsolattartásról való döntéshozatal során a bíróság elsősorban a gyermek érdekeit tartja szem előtt. Ha a gyermekkel együtt élő szülő megakadályozza a gyermek és a másik szülő közötti kapcsolattartást, és a kapcsolattartást a szociális szolgáltatóközpont segítségével sem sikerül megvalósítani, a bíróság a másik szülő javaslatára úgy határozhat, hogy megszünteti a kapcsolattartást akadályozó szülő felügyeleti jogát, és a másik szülőre bízza a gyermeket, amennyiben úgy véli, hogy a másik szülő lehetővé fogja tenni a kapcsolattartást, és feltéve, hogy csak így védhetők meg a gyermek érdekei. A bíróság a szülői kapcsolattartásról újabb határozatot hoz, ha a körülményekben bekövetkező változások és a gyermek érdekei azt megkívánják. (A családjogi törvény 141. cikke) A gyermek érdekeinek védelmére irányuló intézkedések keretében a bíróság megtilthatja vagy korlátozhatja a kapcsolattartáshoz való jogot. (A családjogi törvény 173. cikke)

A gyermek felügyeletére és tartására, a kapcsolattartásra, a szülői felelősség gyakorlására és a szülői felelősség hozzátartozónak történő megadására vonatkozó határozathozatal során a bíróság a gyermek véleményét is figyelembe veszi, ha azt maga a gyermek vagy olyan személy adja elő, akiben a gyermek megbízik, és akit maga a gyermek választott ki, feltéve, hogy a gyermek képes megérteni véleménye jelentőségét és következményeit. A gyermek érdekeivel kapcsolatban a bíróság figyelembe veszi a szociális szolgáltatóközpont véleményét, amennyiben azt a polgári nemperes eljárásokról szóló törvénynek megfelelően beszerezték. (A családjogi törvény 143. cikke)

A gyermeknek járó tartás kiszámítása során a bíróságnak a gyermek érdekében kell eljárnia és olyan összeget kell meghatároznia, amely alkalmas arra, hogy biztosítsa a gyermek egészséges fizikai és mentális fejlődését. A tartásdíjnak fedeznie kell a gyermek megélhetési költségeit, különösen a lakásával, étkezésével, ruházatával, cipőivel, gondozásával és védelmével, oktatásával, iskoláztatásával, szabadidős tevékenységeivel és kikapcsolódásával kapcsolatos, valamint egyéb sajátos igényeit. (A családjogi törvény 190. cikke)

8 Ha a bíróság a szülői felügyeletet csak az egyik szülőnek ítéli meg, az egyben azt is jelenti, hogy a jogot gyakorló szülő a másik szülő előzetes megkérdezése nélkül dönthet a gyermeket érintő minden kérdésben?

Ha a szülők külön élnek, és a gyermek felett nem rendelkeznek közös felügyelettel, közös megegyezéssel és a gyermek érdekeinek megfelelően döntenek a gyermek fejlődése szempontjából különösen fontos kérdésekben. Amennyiben a szülők az ügyben nem tudnak önállóan megegyezni, a szociális szolgáltatóközpont segítséget nyújt nekik ebben. Ezenkívül ha szeretnék, igénybe vehetik egy mediátor szolgáltatásait is. A gyermek felett felügyeleti jogot gyakorló szülő hozza meg a gyermek mindennapi életével és állandó lakóhelyével kapcsolatos döntéseket, feltéve, hogy az nem jár hátrányos hatással a gyermek fejlődése szempontjából különösen fontos kérdésekre. Azokban az esetekben, amelyekben a szülők nem tudnak megállapodni a gyermek fejlődése szempontjából különösen fontos kérdésekben, a bíróság hoz határozatot. (A családjogi törvény 151. cikke)

9 Mit jelent a gyakorlatban, ha a bíróság úgy dönt, hogy a két szülő közösen gyakorolja a szülői felügyeletet?

Azt jelenti, hogy mindkét szülő azonos mértékben felelős a gyermek neveléséért és fejlődéséért, és mindketten továbbra is kötelesek gondoskodni a gyermekről.

10 Ha valaki szülői felelősséggel kapcsolatos kérelmet kíván benyújtani, melyik bírósághoz vagy hatósághoz kell fordulnia? Milyen alaki szabályokat kell betartani, és milyen iratokat kell csatolni a kérelemhez?

Ezekben az ügyekben a területi bíróságok (*okrožna sodišča*) rendelkeznek **hatáskörrel**. (A polgári nemperes eljárásokról szóló törvény [*Zakon o nepravdnem postopku*] 10. cikke)

Az a bíróság rendelkezik általános **illetékességgel**, amelynek a területén található annak a személynek az állandó lakóhelye vagy székhelye, akivel szemben a javaslatot benyújtották. Ha a bíróság hivatalból indít eljárást, az a bíróság rendelkezik általános illetékességgel, amelynek a területén található annak a személynek az állandó lakóhelye, akivel kapcsolatban az eljárás folyik. Ha az eljárásban csak egy személy vesz részt, az a bíróság rendelkezik általános illetékességgel, amelynek a területén található az adott személy állandó lakóhelye vagy székhelye. Ha a résztvevő nem rendelkezik Szlovéniában állandó lakóhellyel, az általános illetékességet az ideiglenes lakóhelye alapján kell meghatározni. Ha állandó lakóhelye mellett máshol ideiglenes tartózkodási hellyel is rendelkezik, és a körülmények alapján vélelmezhető, hogy hosszabb ideig ott fog élni, az adott személy ideiglenes tartózkodási helye szerinti bíróság is általános illetékességgel rendelkezik. Ha a szlovén bíróságok rendelkeznek hatáskörrel a döntéshozatalra, azonban nem lehet megállapítani, hogy melyik szlovén bíróság rendelkezik általános illetékességgel, a szlovén Legfelsőbb Bíróság (*Vrhovno sodišče Republike Slovenije*) jelöli ki az illetékes bíróságot. (A polgári nemperes eljárásokról szóló törvény 11. cikke)

Ha tartásra vonatkozó jogvitában a felperes a tartás követelő fél, az általános területi illetékességgel rendelkező bíróság mellett a felperes állandó lakóhelye vagy ideiglenes tartózkodási helye szerinti bíróság is illetékes. Ha tartásra vonatkozó jogvitában a felperes a tartás követelő fél, az általános területi illetékességgel rendelkező bíróság mellett a felperes állandó lakóhelye vagy ideiglenes tartózkodási helye szerinti bíróság is illetékes. (A polgári perrendtartásról szóló törvény [*Zakon o pravdnem postopku*] 50. cikke)

Eltérő jogszabályi rendelkezés hiányában a polgári nemperes eljárásokra a polgári perrendtartásról szóló törvény rendelkezéseit kell alkalmazni analógia útján.

A polgári nemperes eljárások keretében benyújtott kérelemnek tartalmaznia kell annak a jogviszonynak vagy helyzetnek a bemutatását, amelyre vonatkozóan a bíróság határozathozatalát kéri, a határozathozatal szempontjából releváns tényeket és azok bizonyítékait, azokat az egyéb adatokat, amelyeket minden kérelemben fel kell tüntetni, valamint a felek személyazonosító adatait, a polgári perrendtartásról szóló törvényben a keresetlevélre vonatkozóan meghatározottak szerint. (A polgári nemperes eljárásokról szóló törvény 23. cikke)

Az eljárásban részt vevő felek és más személyek a kereseteiket, fellebbezéseiket és egyéb kérelmeiket **szlovén nyelven vagy a bíróságon hivatalosan használt kisebbségi nyelven** kötelesek benyújtani. (A polgári perrendtartásról szóló törvény 104. cikke) A keresetlevélnek tartalmaznia kell az ügy fő tárgyát meghatározó határozott kérelmet és a mellékköveteléseket, a felperes követelését alátámasztó tényeket, az azokra vonatkozó bizonyítékokat, a keresetlevelekben kötelezően feltüntetendő egyéb információkat, valamint a felek azonosító adatait, a polgári perrendtartásról szóló törvényben meghatározottak szerint. (A polgári perrendtartásról szóló törvény 180. cikke)

Eltérő jogszabályi rendelkezés hiányában az eljárás megindítására vonatkozó kérelem benyújtásakor bírósági illetéket kell fizetni. (A polgári nemperes eljárásokról szóló törvény 39. cikke)

A polgári perrendtartásról szóló törvény értelmében kérelemnek minősül a keresetlevél, az ellenkérelem, a jogorvoslat iránti kérelem és a tárgyaláson kívül benyújtott egyéb nyilatkozatok, javaslatok vagy közlemények. A kérelmeknek érthetőnek kell lenniük és tartalmazniuk kell minden, a bírósági tárgyaláshoz szükséges elemet. A kérelmekben különösen a következőknek kell szerepelniük: a bíróság megjelölése, a felek neve és állandó lakóhelye vagy ideiglenes tartózkodási helye, illetve székhelye, jogi képviselőik vagy megbízottjaik neve, a jogvita tárgya és a nyilatkozat tartalma.

A kérelmezőnek alá kell írnia a kérelmet, kivéve, ha erre a kérelem formája miatt nincs lehetőség. A kérelmező eredeti aláírásának tekintendő a kézzel írt vagy az elektronikus aláírása (mely utóbbi egyenértékű a kézzel írt aláírással). Ha a kérelmező nem tud írni, vagy nem tudja aláírni a kérelmet, aláírás helyett ujjlenyomatával látja el a kérelmet. Ha a bíróság kétségbe vonja a kérelem valódiságát, határozatában hiteles aláírással ellátott kérelem benyújtását rendelheti el. E határozattal szemben nincs helye fellebbezésnek. Ha a nyilatkozat kérelmet tartalmaz, a félnek a kérelemben meg kell jelölnie azokat a tényeket, amelyekre a kérelmet alapítja, valamint – szükség esetén – a bizonyítékokat is. (A polgári perrendtartásról szóló törvény 105. cikke)

A kérelem fizikai vagy elektronikus formában létrejött írásbeli kérelmet jelent. Írásbeli kérelemnek minősül az a kérelem, amelyet a kérelmező kézzel írt, vagy kinyomtatott, és saját kezűleg aláírt (fizikai formában létrejött kérelem), illetve az elektronikus formában megírt kérelem, amelyet a kézzel írt aláírással egyenértékű elektronikus aláírással láttak el (elektronikus formában létrejött kérelem). A fizikai kérelmet postai úton, kommunikációs technológia segítségével, közvetlenül az érintett szervnek történő kézbesítéssel vagy a kérelmek benyújtásával hivatásszerűen foglalkozó személy segítségével kell benyújtani. Az elektronikus kérelmeket az igazságügyi információs rendszerhez kell benyújtani. Az igazságügyi információs rendszer automatikus visszaigazolást küld a kérelmezőnek a kérelem beérkezéséről. A kérelmeket emellett az előírt vagy egyéb módon előre elkészített űrlapon is be lehet nyújtani. Az egyéb jogszabályokban található rendelkezések sérelme nélkül az elektronikus úton benyújtott formanyomtatványok tartalmának meg kell egyeznie a fizikai formában benyújtott kérelmek tekintetében előírt nyomtatványok tartalmával. (A polgári perrendtartásról szóló törvény 105b. cikke)

Ha a nyilatkozat kérelmet tartalmaz, a félnek a kérelemben meg kell jelölnie azokat a tényeket, amelyekre a kérelmet alapítja, valamint – szükség esetén – a bizonyítékokat is.

A másik félnek is kézbesítendő kérelmeket annyi példányban kell benyújtani a bírósághoz, ahány példányra a bíróságnak és az ellenérdekű félnek szüksége van, olyan formában, amely lehetővé teszi a bíróság számára a kézbesítést. Ez vonatkozik a mellékletekre is. Az olyan elektronikusan benyújtott kérelmeket és mellékleteket, amelyeket meg kell küldeni az ellenérdekű félnek, egy példányban kell benyújtani. A bíróság készíti el az ellenérdekű fél számára megküldendő elektronikus vagy papír alapú másolatokat. Ha az ellenérdekű oldalon több személy is szerepel, akiknek közös jogi képviselője vagy meghatalmazottja van, a kérelmeket és a mellékleteket minden ilyen személynek együttesen, egyetlen példányban kell kézbesíteni. (A polgári nemperes eljárásokról szóló törvény 106. cikke)

11 Milyen eljárás érvényes ezen esetekre? Van-e sürgősségi eljárás?

A bíróság a személyi állapotot és a családi kapcsolatokat érintő ügyekben polgári nemperes eljárásban hoz határozatot. (A polgári nemperes eljárásokról szóló törvény X. fejezete)

A családjogi törvény alapján folyó, a szülők és a gyermekek közötti kapcsolatra, az örökbefogadásra, a szülői felelősség hozzátartozóknak történő átadására, a nevelőszülői gondozásra és a gyámságra vonatkozó bírósági ügyek elintézése elsőbbséget élvez. Ha a családjogi törvény valamely ügyet bírósági hatáskörbe utal, első fokon a területi bíróságok rendelkeznek hatáskörrel az adott ügy eldöntésére, kivéve, ha egy másik jogszabály eltérően rendelkezik. (A családjogi törvény 14. cikke)

A területi bíróság polgári eljárásban határoz, kivéve, ha jogszabály kimondja, hogy az ügyben nemperes eljárásban kell döntenie. A bíróságok a házasságról és családi kapcsolatokról szóló törvény hatálya alá tartozó ügyeket elsőbbséggel tárgyalják. (A házasságról és a családi kapcsolatokról szóló törvény 10a. cikke)

A családjogi törvény úgy rendelkezik, hogy a bíróság az eljárások során a gyermek érdekeinek megvédése céljából ideiglenes intézkedést hoz, ha valószínűsíthető a gyermek érdekeinek veszélyeztetése. (A családjogi törvény 161. cikke)

A polgári nemperes eljárásokról szóló törvény szerint a családjogi törvényben meghatározott feltételek esetén a gyermek érdekeinek védelmét célzó ideiglenes intézkedéseket kell hozni, a követelések biztosításáról szóló törvényben meghatározott eljárásnak megfelelően.

12 Igényelhető-e jogsegély az eljárás költségeinek fedezésére?

Igen, az eljárás költségeinek fedezése céljából költségmentességet lehet igénybe venni. A költségmentesség biztosításáról a területi bíróság elnöke határoz. (A költségmentességről szóló törvény [Zakon o brezplačni pravni pomoči] 2. cikke)

Az említett törvény szerint költségmentesség ítéltető meg a jogi tanácsadásra, jogi képviselőre és egyéb, jogszabályban meghatározott jogi szolgáltatásokra, az általános és a különös hatáskörű szlovén bíróságok előtti jogvédelem minden formájára, a szlovén Alkotmánybíróság (*Ustavno sodišče Republike Slovenije*) előtti eljárásra, valamint a peren kívüli vitarendezésre Szlovéniában hatáskörrel rendelkező minden hatóság, intézmény vagy személy előtti eljárásra, továbbá a bírósági eljárás költségeinek megfizetése alóli mentességre vonatkozóan. (A költségmentességről szóló törvény 7. cikke)

E törvény szerint költségmentességre jogosultak: 1. a szlovén állampolgárok; 2. az olyan külföldi állampolgárok, akiknek Szlovénia területén van az állandó lakóhelye vagy ideiglenes tartózkodási helye, valamint az állampolgársággal nem rendelkező (hontalan) személyek, akik jogszerűen tartózkodnak Szlovénia területén; 3. az egyéb külföldi állampolgárok a viszonyosság szerinti feltételekkel, illetve a Szlovéniára kötelező nemzetközi egyezményekben meghatározott esetekben és feltételekkel; 4. a nem kormányzati szervezetek és szövetségek, amelyek nonprofit alapon működnek, közérdekű tevékenységet folytatnak, és amelyek az alkalmazandó jogszabályok szerint bejegyzésre kerültek a megfelelő nyilvántartásba, a közérdekű vagy a létrehozásuk céljának megfelelő tevékenységekkel összefüggésben; 5. az egyéb olyan személyek, akiknek a költségmentességre való jogosultságát jogszabály vagy a Szlovéniára nézve kötelező nemzetközi egyezmény írja elő. (A költségmentességről szóló törvény 10. cikke)

A költségmentességre jogosult személy a költségmentességet az eljárás bármely szakaszában kérelmezheti (például a peren kívüli vagy a peres eljárás kezdetekor, valamint a már folyamatban lévő eljárások bármely szakaszában is). A költségmentesség iránti kérelemről való döntés során meg kell vizsgálni a kérelmező pénzügyi helyzetét és a szóban forgó törvényben meghatározott egyéb feltételeket (általános költségmentesség). (A költségmentességről szóló törvény 11. cikke)

13 Lehet-e fellebbezni a szülői felelősséggel kapcsolatban hozott döntés ellen?

Igen, a területi bíróságok által a szülői felelősség tárgyában hozott határozatokkal szembeni fellebbezések elbírálására a fellebbviteli bíróságok (*višje sodišče*) rendelkeznek hatáskörrel. (A polgári nemperes eljárásokról szóló törvény 36. cikke) A fellebbezést az elsőfokú határozatot hozó bíróságon, a bíróság és az ellenérdekű fél számára elegendő számú példányban kell benyújtani. (A polgári perrendtartásról szóló törvény 342. cikke)

14 Bizonyos esetekben előfordulhat, hogy bírósághoz kell fordulni a szülői felelősséggel kapcsolatos döntés végrehajtása érdekében. Milyen bírósághoz kell fordulni és milyen eljárás követendő ilyen esetekben?

A végrehajtási eljárást a végrehajtásról és a követelések biztosításáról szóló törvény (*Zakon o izvršbi in zavarovanju*) szabályozza. Jogszabály eltérő rendelkezése hiányában a végrehajtás engedélyezésére a helyi bíróságok (*okrajno sodišče*) rendelkeznek hatáskörrel. (A végrehajtásról és a követelések biztosításáról szóló törvény 5. cikke)

A gyermek feletti felügyeleti jogra vonatkozó bírósági határozat végrehajtására irányuló kérelem elbírálására és magára a végrehajtásra az a bíróság rendelkezik általános illetékességgel, amelynek területén annak a személynek az állandó vagy ideiglenes lakóhelye található, aki a felügyeleti jogot gyakorolja, illetve az a bíróság, amelynek területén annak a személynek az állandó vagy ideiglenes lakóhelye található, akivel szemben a végrehajtásra irányuló kérelmet benyújtották. A közvetlen végrehajtásra az a bíróság rendelkezik általános illetékességgel, amelynek területén a gyermek tartózkodik (238e. cikke). (A végrehajtásról és a követelések biztosításáról szóló törvény 238a. cikke)

A végrehajtható okirat alapján a gyermek átadására vonatkozó kötelezettség azt a személyt terheli, akire a végrehajtható okirat vonatkozik, valamint azt, akinek az akaratától a gyermek átadása függ, továbbá azt, akinél a gyermek az okirat kibocsátásakor tartózkodik. A bíróság a végrehajtható okiratban meghatározza, hogy a visszaviteli kötelezettség bármely olyan személlyel szemben is végrehajtható, akinél a gyermek a végrehajtás lefolytatásakor tartózkodik. (A végrehajtásról és a követelések biztosításáról szóló törvény 238c. cikke)

Az ügy körülményeire tekintettel és a gyermek érdekeinek védelme érdekében a bíróság meghatározza, hogy a gyermek feletti felügyeleti jogra vonatkozó határozatot a végrehajtható okirattal érintett személlyel szemben kiszabott pénzbírság vagy a gyermek elvitele és a gyermek feletti felügyeleti jogot gyakorló személynek történő átadása útján kell végrehajtani. (A végrehajtásról és a követelések biztosításáról szóló törvény 238č. cikke)

15 Mit kell tennem az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat e tagállamban történő elismerése és végrehajtása érdekében?

A szülői felelősségre vonatkozó bírósági határozatokat a 2201/2003/EK tanácsi rendelettel összhangban ismerik el és hajtják végre. A bíróság a nemperes polgári eljárásokról szóló törvény rendelkezései szerinti nemperes eljárást folytat le.

16 E tagállamban mely bírósághoz kell fordulnom az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat elismerésének megtámadása érdekében? Milyen eljárás alkalmazandó ilyen esetben?

A végrehajthatóvá nyilvánítás iránti kérelmek elbírálására minden területi bíróság hatáskörrel rendelkezik.

A bírósági határozatot végrehajthatóságot megállapító bíróság illetékes a végrehajthatóságot megállapító határozattal szembeni jogorvoslat elbírálására.

A bíróság a nemperes polgári eljárásokról szóló törvény rendelkezései szerinti nemperes eljárást folytat le.

[A területi bíróságok listája](#) (244 Kb)   (244 Kb)

17 Melyik jogot alkalmazza a bíróság a szülői felelősségről szóló eljárásban, ahol a gyermek vagy a felek nem e tagállamban élnek vagy eltérő állampolgársággal rendelkeznek?

A nemzetközi magánjogról és eljárásjogról szóló törvény (*Zakon o mednarodnem zasebnem pravu in postopku*) szerint a szülők és a gyermekek közötti jogviszonyt az állampolgárságuk szerinti ország joga alapján kell megítélni. Ha a szülők és a gyermek különböző országok állampolgárai, annak az országnak a jogát kell alkalmazni, ahol állandó lakóhelyük található. Ha a szülők és a gyermek különböző országok állampolgárai és nem egy országban van az állandó lakóhelyük, a gyermek állampolgársága szerinti ország jogát kell alkalmazni. (42. cikk)

Ez a webhely az [Európa Önökért](#) portál része.

Örömmel vesszük [visszajelzését](#) arról, hogy hasznosnak találta-e az oldalon szereplő információkat.

This webpage is part of an EU quality network

Utolsó frissítés: 11/08/2021

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Figyelem: az oldal eredeti nyelvű változata [sk](#) nemrég módosult. Az Ön által

kiválasztott nyelvi változatot most készítik fordítóink.

Szülői felelősség – gyermek feletti felügyelet, kapcsolattartási jog - Szlovákia

1 Mit jelent a gyakorlatban a jogi értelemben vett szülői felelősség fogalma? Melyek a szülői felelősséggel rendelkező személy jogai és kötelességei?

A szlovák családjogi törvény (a családról és egyes törvények módosításáról szóló 36/2005. sz. törvény) és a joggyakorlat alapján a szülői felelősség (azaz a szülői felügyeleti jogok és kötelezettségek) különösen a gyermek gondozására, tartására, képviselésére és a vagyonának kezelésére terjed ki.

2 Általában ki gyakorolja a gyermek felett a szülői felelősséget?

A gyermekkel kapcsolatos szülői jogokat és kötelezettségeket a két szülő együttesen gyakorolja, tekintet nélkül arra, hogy a gyermek házasságból vagy azon kívül született-e, és hogy a szülők együtt élnek-e vagy sem (házasok, különváltak vagy elváltak).

A szülőket a családjogi törvény 38. szakaszának (4) bekezdésében meghatározott súlyos körülmények fennállása esetén a bíróság megfoszthatja szülői jogaitól és kötelezettségeiktől (vagy ezeket korlátozhatja).

A családjogi törvény 29. szakaszában foglalt feltételek alapján a bíróság egy 16 évesnél idősebb kiskorú szülő számára a kiskorú gyermeke személyes gondozására vonatkozó szülői jogokat és kötelezettségeket biztosíthat.

3 Ha a szülők nem tudják vagy nem akarják gyakorolni a szülői felelősséget gyermekeik felett, kinevezhető-e helyettük egy másik személy?

Igen. Ha egy kiskorú gyermek egyik szülője sem rendelkezik teljes cselekvőképességgel, felfüggesztették a szülői jogaik és kötelezettségeik gyakorlását, mindkettőjüket megfosztották a szülői jogaitól és kötelezettségeiktől, vagy mindketten meghaltak, akkor a bíróságnak ki kell jelölnie egy gyámot, aki köteles a kiskorú gyermeket felnevelni, képviselni és a vagyonát kezelni.

4 Ha a szülők elválnak vagy különválnak, hogyan születik döntés a szülői felelősség további gyakorlásáról?

A bíróságnak kell határoznia a szülői jogok és kötelezettségek megosztásáról és gyakorlásáról (még akkor is, ha a két szülő továbbra is együttesen gyakorolja a szülői jogokat és kötelezettségeket), vagy jóváhagyhatja a szülők megállapodását.

A családjogi törvény 36. cikkének (1) bekezdése alapján „a kiskorú gyermek különélő szülei bármikor megállapodást köthetnek a szülői jogaik és kötelezettségeik gyakorlásáról. Ha a szülők nem tudnak megállapodni, a bíróság erre irányuló kérelem hiányában is szabályozhatja a jogaik és kötelezettségeik gyakorlásának módját; a bíróságnak különösen arról kell döntenie, melyik szülő gyakorolja felügyeleti jogot a kiskorú gyermek felett. A 24., 25. és 26. cikkek rendelkezései értelemszerűen alkalmazandók”.

5 Ha a szülők megállapodást kötnek a szülői felelősség tárgyában, milyen alaki szabályokat kell betartani ahhoz, hogy megállapodásuk jogilag kötelező erejű legyen?

A szülők által a szülői jogokról és kötelezettségekről kötött megállapodásokat a bíróságnak jóvá kell hagynia.

6 Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni a szülői felelősség kérdésében, milyen egyéb, bíróságon kívüli alternatív megoldások vannak a konfliktus rendezésére?

A viták bíróságon kívüli rendezése a közvetítésről szóló 420/2004. sz. törvény alapján közvetítés útján lehetséges. Ez a törvény a családjogi jogvitákra is vonatkozik. A közvetítés egy olyan bíróságon kívüli eljárás, amelyben az érintett felek közvetítő segítségét veszik igénybe a közöttük fennálló szerződéses vagy egyéb jogviszonyukra kiterjedő vita megoldására. A közvetítés során elért megállapodást írásba kell foglalni, és az kötelező az eljárásban részt vevő felekre.

7 Ha a szülők bírósághoz fordulnak, mely kérdésekben hozhat döntést a bírő a gyermekkel kapcsolatban?

A bíróság főszabály szerint bármiről dönthet, az egyetlen kivétel az, hogy nem ítélteti oda a szülői felügyeleti jogot csak az egyik szülőnek. Csak akkor kaphat az egyik szülő kizárólagos felügyeleti jogot, ha a másik szülőt megfosztották a szülői jogaitól és kötelezettségeitől. A gyakorlatban azonban a bíróság dönt arról, melyik szülő felügyelete alá kerüljön a gyermek, melyik képviselje a gyermeket és kezelje a vagyonát. A bíróság arról is rendelkezik, hogyan járuljon hozzá a felügyeleti jogot nem gyakorló szülő a gyermek tartásához; másik lehetőségként jóváhagyhatja a szülőknek a tartásdíjra vonatkozó megállapodását.

8 Ha a bíróság a szülői felügyeletet csak az egyik szülőnek ítéli meg, az egyben azt is jelenti, hogy a jogot gyakorló szülő a másik szülő előzetes megkérdezése nélkül dönthet a gyermeket érintő minden kérdésben?

A „szülői felelősség” kifejezésnek nincs pontos megfelelője a szlovák családjogban. A szlovák családjogban a „szülői jogok és kötelezettségek” fogalma használatos, amellyel mindig közösen rendelkezik a két szülő, tehát soha nem állhat elő olyan eset, hogy csak az egyik szülő rendelkezik a felügyelettel – kivéve, ha a másik szülő elhunyt, jogilag cselekvőképtelen, vagy megfosztották a szülői jogaitól és kötelezettségeitől. Ezt meg kell különböztetni a tényleges felügyeleti jogtól. Ha a szülők egyike kapta meg a felügyeleti jogot, akkor ez a szülő a másik szülő jóváhagyása nélkül dönthet a gyermek mindennapi életét érintő valamennyi szokásos kérdésben; azonban a szülői jogok és kötelezettségek gyakorlásával kapcsolatos minden fontos kérdésben (a gyermek vagyonának kezelése, a gyermek külföldre vitele, állampolgárság, egészségügyi ellátáshoz való hozzájárulás, szakképzés) a másik szülő beleegyezése is szükséges. Ha a szülők nem tudnak megegyezni valamely kérdésben, a döntést bármelyikük indítványa alapján a bíróság hozza meg.

9 Mit jelent a gyakorlatban, ha a bíróság úgy dönt, hogy a két szülő közösen gyakorolja a szülői felügyeletet?

A bíróság rendelkezhet a felügyelet két szülő által felváltva történő gyakorlásáról is (együttes felügyelet), ha mindketten alkalmasak a gyermek felnevelésére és érdekeltek annak felügyeletében, továbbá ha ez a megoldás a gyermek érdekét és szükségleteinek jobb kielégítését szolgálja. Ha legalább az egyik szülő egyetért a közös felügyelettel, a bíróságnak meg kell vizsgálnia, hogy a közös felügyelet a gyermek érdekét szolgálja-e.

Lásd az előző kérdésekre, különösen a 8. kérdésre adott választ.

10 Ha valaki szülői felelősséggel kapcsolatos kérelmet kíván benyújtani, melyik bírósághoz vagy hatósághoz kell fordulnia? Milyen alaki szabályokat kell betartani, és milyen iratokat kell csatolni a kérelemhez?

Ahhoz a körzeti bírósághoz kell benyújtani a szülői jogokkal és kötelezettségekkel kapcsolatos kérelmeket, amelynek körzetében a kiskorú gyermek lakik. Nem kell alaki szabályokat betartani, és iratokat sem kell csatolni, mivel az ilyen eljárást a bíróság saját hatáskörében megindíthatja. A kérelem tartalmától függ, hogy milyen dokumentumokat kell benyújtani; általában a gyermek születési anyakönyvi kivonatára van szükség.

11 Milyen eljárás érvényes ezen esetekre? Van-e sürgősségi eljárás?

Egyszerűsített és kevésbé szigorú alakiságokkal együtt járó eljárást folytatnak le. Lehetőség van ideiglenes végzés kiadására, amely sürgősségi eljárás formájában történik.

12 Igényelhető-e jogsegély az eljárás költségeinek fedezésére?

A szülői jogok és kötelezettségek tárgyában folytatott valamennyi eljárás mentes a bírósági illetékek alól. A szlovák költségmentességi rendszer jelenleg a bírósági illetékek megfizetése alóli mentességre és a díjmentesen igénybe vehető jogi képviselő biztosítására korlátozódik. A szülői jogokkal és kötelezettségekkel kapcsolatos eljárások nemperes jellegére való tekintettel csak nagyon kevesen élnek az ügyvédi képviselet lehetőségével. Ha azonban a bíróság a fél érdekeinek védelme érdekében szükségesnek véli a képviseletet, saját hatáskörében díjmentesen biztosíthat jogi képviselőt – ideértve az ügyvédet is –, amennyiben az adott személy eleget tesz a bírósági illetékek alóli személyes mentesség törvényes feltételeinek. Minden olyan felet, aki költségmentességet kér és aki megfelel a bírósági illeték alóli mentesség feltételeinek, a bíróság a jogi segítségnyújtó központhoz irányít. A feleket tájékoztatja erről a lehetőségről. A bíróság teljes vagy részleges mentességet adhat a bírósági illetékek megfizetése alól, ha ezt a szülők körülményei indokolják, továbbá feltéve, hogy a kérelem nem minősül visszaélésszerű vagy nyilvánvalóan hiábavaló joggyakorlásnak vagy védekezésnek. Eltérő bírósági döntés hiányában a mentesség a teljes eljárásra vonatkozik és visszamenőleges hatályú. A határozat meghozatala előtt megfizetett illetéket azonban nem térítik vissza.

A költségmentesség rendszerét és a támogatás terjedelmét az anyagilag rászoruló személyeknek nyújtott költségmentességről szóló 327/2005. sz. törvény határozza meg, amely egy költségmentességgel foglalkozó központot is létrehoz, hogy támogatást nyújtson azoknak a természetes személyeknek, akik nem rendelkeznek pénzügyi eszközökkel ahhoz, hogy jogaik gyakorlása és védelme érdekében jogi szolgáltatásokat vegyenek igénybe.

13 Lehet-e fellebbezni a szülői felelősséggel kapcsolatban hozott döntés ellen?

Igen, lehetséges fellebbezni a szülői jogokkal és kötelezettségekkel kapcsolatos határozat ellen.

14 Bizonyos esetekben előfordulhat, hogy bírósághoz kell fordulni a szülői felelősséggel kapcsolatos döntés végrehajtása érdekében. Milyen bírósághoz kell fordulni és milyen eljárás követendő ilyen esetekben?

Kiskorú gyermekekkel kapcsolatos határozatok végrehajtása esetén az a bíróság illetékes, amelynek illetékességi területén a szülők megállapodása vagy más jogi eszközök által meghatározottak szerint a kiskorú tartózkodik. A határozat végrehajtására alkalmazott eljárásra a 161/2015. sz. törvény – a polgári nemperes eljárásról szóló törvénykönyv – vonatkozik. A kiskorú gyermekekkel kapcsolatos ügyekben hozott határozatok végrehajtásának részleteit a Szlovák Köztársaság Igazságügyi Minisztériumának 207/2016. sz. rendelete tartalmazza, ami a külföldi határozatok végrehajtására is alkalmazandó.

15 Mit kell tennem az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat e tagállamban történő elismerése és végrehajtása érdekében?

Az Európai Unió más tagállamainak bíróságai által a szülői jogok és kötelezettségek tárgyában hozott határozatokat a Szlovák Köztársaságban különleges eljárás nélkül, a házassági ügyekben és a szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2003. november 27-i 2201/2003/EK tanácsi rendelettel (annak 21. cikke (1) bekezdésével) összhangban elismerik, azaz nincs szükség a határozat végrehajthatóvá nyilvánítására.

Egy érdekelt fél azonban kérelmezheti, hogy egy másik tagállamban a szülői jogok és kötelezettségek tárgyában kibocsátott határozatot nyilvánítsanak végrehajthatóvá, és ekkor a rendelet III. fejezetének 2. szakaszában meghatározott eljárást kell alkalmazni.

A kérelmet ahhoz a körzeti bírósághoz kell benyújtani, amelynek illetékességi területén a gyermek lakik, vagy – ha a gyermek nem rendelkezik lakóhellyel Szlovákiában – amelynek illetékességi területén a gyermek tartózkodási hellyel rendelkezik; ha ilyen bíróság sincs, a Pozsonyi I. sz. Körzeti Bíróság az illetékes.

A határozat elismerésére vagy végrehajthatóvá nyilvánítására irányuló kérelemhez csatolni kell a szülői jogokra és kötelezettségekre vonatkozó olyan határozatot, amely megfelel a hitelesség igazolására vonatkozó követelményeknek, továbbá egy, a határozatot igazoló olyan okiratot, amelyet az érdekelt fél kérelmére az eredeti eljárás helye szerinti bíróság, vagyis az a bíróság bocsát ki, amelyik a szülői jogokra és kötelezettségekre vonatkozó határozatot hozta.

16 E tagállamban mely bírósághoz kell fordulnom egy másik tagállamban meghozott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat elismerésének és végrehajtásának megtámadása érdekében? Melyik eljárás alkalmazandó ilyen esetben?

A szülői jogokkal és kötelezettségekkel kapcsolatos határozatok elismerése iránti kérelmek (és az elismerés megtagadása iránti kérelmek) tekintetében a gyermek lakóhelye szerinti körzeti bíróság, vagy ha a gyermek nem a Szlovák Köztársaságban rendelkezik lakóhellyel, a Pozsonyi I. sz. Körzeti Bíróság (*Okresný súd Bratislava I*) illetékes.

A szülői jogokkal és kötelezettségekkel kapcsolatos határozatok végrehajtása iránti kérelmek (és a végrehajtás megtagadása iránti kérelmek) tekintetében a kiskorú lakóhelye szerinti körzeti bíróság, vagy ha az illetékes bíróság nem ismert vagy nem képes időben beavatkozni, az a körzeti bíróság illetékes, amelynek illetékességi területén a kiskorú tartózkodik.

17 Melyik jogot alkalmazza a bíróság a szülői felelősségről szóló eljárásban, ahol a gyermek vagy a felek nem e tagállamban élnek vagy eltérő állampolgársággal rendelkeznek?

A szülői jogokkal és kötelezettségekkel kapcsolatos eljárásokban a szlovák bíróság csak akkor hoz határozatot, ha a gyermek szokásos tartózkodási helye a Szlovák Köztársaságban van. Ha a gyermek nem a Szlovák Köztársaságban él, de itt van a szokásos tartózkodási helye, vagy ha a szülők nem a Szlovák Köztársaságban élnek, illetve eltérő országok állampolgárai, akkor a szlovák jog rendelkezéseit a szülői felelősséggel és a gyermekek védelmét szolgáló intézkedésekkel kapcsolatos együttműködésről, valamint az ilyen ügyekre irányadó joghatóságról, alkalmazandó jogról, elismerésről és végrehajtásról szóló hágai egyezményről összhangban kell alkalmazni (hiv. szám: 344/2002) (az egyezmény III. fejezete).

A nemzetközi magánjogról és eljárásjogról szóló 97/1963. sz. törvény szerint a szülők és gyermekek közötti kapcsolatra – a szülői jogok és kötelezettségek keletkezését és megszűnését is beleértve – a gyermek szokásos tartózkodási helye szerinti ország joga az irányadó. Kivételes esetben a bíróság más ország jogát is figyelembe veheti, ha szoros kapcsolat áll fenn az adott ügygel, és ha ez a gyermek vagy vagyonának védelme érdekében szükséges. A gyermek eredeti szokásos tartózkodási helye szerinti ország jogának megfelelő szülői jogok és kötelezettségek érvényesek maradnak azt követően is, hogy a gyermek szokásos tartózkodási helye megváltozik. Ha valamelyik szülő nem rendelkezett a szlovák jog alapján a szülőt megillető szülői jogokkal és kötelezettségekkel, akkor e jogokat és kötelezettségeket akkor szerzi meg, amikor a Szlovák Köztársaság a gyermek szokásos tartózkodási helyévé válik. A szülői felügyelet gyakorlására a gyermek szokásos tartózkodási helye szerinti állam joga vonatkozik.

A nemzetközi magánjogról és eljárásjogról szóló törvény rendelkezéseit csak nemzetközi megállapodás hiányában vagy akkor lehet alkalmazni, ha a fennálló nemzetközi megállapodás nem tartalmaz kollíziós jogi kritériumokat az alkalmazandó jog meghatározására.

Az 1996. évi hágai egyezmény mellett a Szlovák Köztársaságot kötelezi számos olyan kétoldalú megállapodás is, amelyek az alkalmazandó jogra vonatkozó rendelkezéseket tartalmaznak, és a szülői jogokra és kötelezettségekre vonatkozó eljárásokban ezek a rendelkezések elsőbbséget élveznek a nemzetközi magánjogról és eljárásjogról szóló törvény rendelkezéseivel szemben. A szóban forgó megállapodások a következők:

Bulgária: Megállapodás a Csehszlovák Szocialista Köztársaság és a Bolgár Népköztársaság között a jogsegélyről, valamint a polgári jogi, családjogi és a büntetőügyekre vonatkozó jogi kapcsolatok szabályozásáról (Szófia, 1976. november 25., 3/1978. sz. rendelet).

Horvátország, Szlovénia: Megállapodás a Csehszlovák Szocialista Köztársaság és a Jugoszláv Szocialista Szövetségi Köztársaság között a jogsegélyről, valamint a polgári jogi, családjogi és a büntetőügyekre vonatkozó jogi kapcsolatok szabályozásáról (Belgrád, 1964. január 20., 207/1964. sz. rendelet).

Magyarország: Szerződés a Magyar Népköztársaság és a Csehszlovák Szocialista Köztársaság között a jogsegélyről, valamint a polgári jogi, családjogi és a büntetőügyekre vonatkozó jogi kapcsolatok szabályozásáról (Pozsony, 1989. március 28., 63/1990. sz. rendelet).

Lengyelország: Megállapodás a Csehszlovák Szocialista Köztársaság és a Lengyel Népköztársaság között a jogsegélyről, valamint a polgári jogi, családjogi, munkajogi és a büntetőügyekre vonatkozó jogi kapcsolatok szabályozásáról (Varsó, 1987. december 21., 42/1989. sz. rendelet).

Románia: Megállapodás a Csehszlovák Szocialista Köztársaság és a Román Népköztársaság között a jogsegélyről, valamint a polgári jogi, családjogi és a büntetőügyekre vonatkozó jogi kapcsolatok szabályozásáról (Prága, 1958. október 25., 31/1959. sz. rendelet).

Ez a webhely az [Európa Önökért](#) portál része.

Örömmel vesszük [visszajelzését](#) arról, hogy hasznosnak találta-e az oldalon szereplő információkat.

This webpage is part of an EU quality network

Utolsó frissítés: 06/04/2023

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közölt vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Szülői felelősség – gyermek feletti felügyelet, kapcsolattartási jog - Finnország

1 Mit jelent a gyakorlatban a jogi értelemben vett szülői felelősség fogalma? Melyek a szülői felelősséggel rendelkező személy jogai és kötelességei?

A szülői felelősség gyakorlója köteles biztosítani a gyermek szükségleteinek és kívánságainak megfelelő kiegyensúlyozott fejlődését és jóllétét. Ennek megfelelően a szülői felelősség célja a szoros és szeretetteljes kapcsolatok kialakítása, különösen a gyermekek és szüleik között.

A gyermek számára biztosítani kell a megfelelő gondoskodást és nevelést, valamint a korának és fejlődési szakaszának megfelelő felügyeletet és védelmet.

A gyermek számára biztonságos és ingergazdag környezetet, valamint a hajlamainak és kívánságainak megfelelő iskoláztatást kell biztosítani.

A gyermeket megértéssel, biztonságban és szeretetteljes módon kell nevelni. A gyermekkel szemben nem alkalmazható testi fenytés vagy bármilyen más bántalmazó bánásmód. A gyermeket támogatni és bátorítani kell abban, hogy független és felelős felnőtté váljon (a gyermek feletti felügyeletről és a kapcsolattartási jogról szóló 361/1983. törvény 1. szakasza).

A szülői felelősség gyakorlója köteles a gyermek – fentiekben leírtak szerinti – jóllétét és fejlődését biztosítani. Ennek érdekében jogosult a gyermek gondozásával, nevelésével, lakóhelyével és más személyes jellegű ügyeivel kapcsolatban döntést hozni. A döntések meghozatala során a gyermek véleményét is figyelembe kell venni.

2 Általában ki gyakorolja a gyermek felett a szülői felelősséget?

Amennyiben a szülők a gyermek születésének időpontjában házasságban élnek, mindkettőjüket szülői felelősség terheli. Ha a gyermek születésének időpontjában nem élnek házasságban, a szülői felelősséget az anya viseli. A szülők az apaság megállapításával összefüggésben megállapodhatnak abban, hogy ki gyakorolja a felügyeleti jogot. Ha a gyermek felett az egyik szülő egyedüli felügyeleti jogot gyakorol és a szülők később összeházasodnak, mindkét szülőt terheli a szülői felelősség.

3 Ha a szülők nem tudják vagy nem akarják gyakorolni a szülői felelősséget gyermekeik felett, kinevezhető-e helyettük egy másik személy?

A bíróság határozhat úgy, hogy a gyermek feletti felügyelettel a szülők hozzájárulásával mellettük vagy helyettük más személyt vagy személyeket bíz meg. A döntésnek a gyermek érdekein kell alapulnia, és csak abban az esetben hozható meg, ha a gyermek szempontjából nyomós ok indokolja, hogy a felügyeleti jogot a szülőktől eltérő más személyre ruházzák át. A szülők elhalálozása esetén a szociális jóléti tanács intézkedik arról, hogy valakit felruházzon a gyermek feletti felügyeleti joggal.

4 Ha a szülők elválnak vagy különválnak, hogyan születik döntés a szülői felelősség további gyakorlásáról?

A felügyeleti jogot és a kapcsolattartási jogot a gyermek érdekeinek megfelelően, olyan módon kell rendezni, amely biztosítja a jogok jövőbeli gyakorlásának lehető legmegfelelőbb módját. A szülők a szülői felelősségre vonatkozó megállapodást köthetnek. Ha a szülők nem tudnak megállapodni, az ügyet bíróság elé kell vinni.

5 Ha a szülők megállapodást kötnek a szülői felelősség tárgyában, milyen alaki szabályokat kell betartani ahhoz, hogy megállapodásuk jogilag kötelező erejű legyen?

A felügyeleti jog tárgyában kötött megállapodást írásban kell rögzíteni, a szülők felkérhetik a helyi szociális jóléti hatóságot, hogy hagyja azt jóvá. A szociális jóléti hatóságnak biztosítania kell, hogy a megállapodás megfelel a gyermek érdekeinek. A szociális jóléti hatóság által jóváhagyott megállapodás ugyanúgy érvényes és végrehajtható, mint a bíróság által hozott jogerős határozat.

6 Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni a szülői felelősség kérdésében, milyen egyéb, bíróságon kívüli alternatív megoldások vannak a konfliktus rendezésére?

Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni, helyi gyermekjóléti tisztségviselő vagy családjogi közvetítő segítségét vehetik igénybe. A gyermekjóléti tisztségviselők iránymutatást nyújtanak a szülők számára és jogosultak a szülők közti megállapodás jóváhagyására. A jóváhagyott megállapodás a bírósági

határozattal egyenértékű. A családjogi közvetítők segítséget nyújtanak a szülőknek abban, hogy a jogvitáikat egyeztetés útján rendezzék, és emellett segítséget nyújthatnak a megállapodások elkészítésében is. A családjogi közvetítőknek kiemelt figyelmet kell fordítaniuk a család kiskorú gyermekei érdekeinek biztosítására.

A bíróság döntéshozatali hatásköre kiterjed a gyermek feletti felügyeletre, a gyermek életkörülményeire, a kapcsolattartási jogokra, valamint a tartás megfizetésére. (A polgári ügyekben történő közvetítésről és a megállapodások általános hatáskörű bíróságok általi jóváhagyásáról szóló 394/2011. **törvény** 10. szakasza) A bírósági közvetítés a bírósági eljárástól független eljárás. A közvetítés úgy indulhat, ha egy bíróság előtt folyamatban lévő ügyet bírósági közvetítésre utalnak, illetve a jogvitában részes felek közvetlen kérelmére. A mediátor egy bír., akit szakértő – általában pszichológus vagy szociális munkás – segít. A jóváhagyott megállapodás a bírósági határozattal egyenértékű. Ha nem sikerül megállapodást elérni, folytatni kell a bírósági eljárást vagy a bíróságnak le kell zárnia az ügyet.

7 Ha a szülők bírósághoz fordulnak, mely kérdésekben hozhat döntést a bíró a gyermekkel kapcsolatban?

A bíróság döntéshozatali hatásköre kiterjed a gyermek feletti felügyeletre, a gyermek életkörülményeire, valamint a kapcsolattartási jogokra. Szükség esetén a bíróság a felügyeleti joggal rendelkező személy jogairól és köteleességeiről, valamint a köteleességeknek a felügyeleti joggal rendelkező személyek közötti megosztásáról is határozhat. A kapcsolattartási jogról hozott határozatok esetében a bíróság köteles a látogatás feltételeiről és a gyermek lakhatásáról részletesen rendelkezni. A felügyeleti jog meghatározásával együtt a gyermektartás összege is meghatározható.

8 Ha a bíróság a szülői felügyeletet csak az egyik szülőnek ítéli meg, az egyben azt is jelenti, hogy a jogot gyakorló szülő a másik szülő előzetes megkérdezése nélkül dönthet a gyermeket érintő minden kérdésben?

Ha az egyik szülő kizárólagos felügyeleti joggal rendelkezik, egymaga hoz döntést a gyermek gondozásával kapcsolatos kérdésekben. A bírósági határozat azonban tartalmazhat kikötéseket a kizárólagos felügyeleti joggal rendelkező személy tekintetében, például a gyermek lakóhelyének megváltoztatásához való jogot illetően.

9 Mit jelent a gyakorlatban, ha a bíróság úgy dönt, hogy a két szülő közösen gyakorolja a szülői felügyeletet?

A közös felügyeleti joggal rendelkező szülőket közösen terheli a felelősség a gyermekkel kapcsolatos minden kérdésben. Különválásuk esetén a gyermekkel kapcsolatos mindennapi döntéseket a gyermekkel együtt élő szülő hozza meg. A fontosabb döntésekhez azonban mindkét szülő hozzájárulása szükséges. Ide tartozik például a gyermek vallásának vagy tartózkodási helyének megváltoztatása, külföldi útlevele és az iskoláztatásával kapcsolatos döntések, illetve az egészségügyi ellátással vagy kórházi ápolással kapcsolatos kérdések.

10 Ha valaki szülői felelősséggel kapcsolatos kérelmet kíván benyújtani, melyik bírósághoz vagy hatósághoz kell fordulnia? Milyen alaki szabályokat kell betartani, és milyen iratokat kell csatolni a kérelemhez?

A felügyeleti jogra vagy kapcsolattartási jogra vonatkozó kérelmet írásban, a gyermek lakóhelye szerint illetékes körzeti bíróságnál (käräjäoikeus) kell benyújtani. A kérelmet az egyik vagy mindkét szülő, a felügyeleti joggal rendelkező személy vagy a szociális jóléti tanács nyújthatja be. A kérelemben meg kell határozni a követelést és annak indokait. A kérelemhez csatolni kell a bizonyítékként szolgáló dokumentumokat. A kérelmet személyesen a kérelmezőnek vagy egy általa felhatalmazott személynek alá kell írnia és a körzeti bírósághoz kell benyújtani. A kérelem postai úton vagy faxon is elküldhető. Az ügy a körzeti bírósághoz való beérkezéstől minősül folyamatban levő ügynek.

11 Milyen eljárás érvényes ezen esetekre? Van-e sürgősségi eljárás?

Felügyeleti joggal kapcsolatos ügyekre a gyermek feletti felügyeletről és a kapcsolattartási jogról szóló törvényt kell alkalmazni. E törvény értelmében a felügyeleti vagy kapcsolattartási jogokkal kapcsolatos ügyek tárgyalása esetén a bíróság köteles a szülőket és a felügyeleti joggal rendelkező személyt meghallgatni. A bíróság előtt a gyermeket is meg lehet hallgatni, amennyiben ez nyomos okok alapján az ügy elbírálásához szükséges. A bíróság általában a gyermek körülményeiről szóló jelentést is kér a szociális jóléti tanácstól.

Amikor az ügy folyamatban van, a bíróság ideiglenes határozatot hozhat a gyermek lakhatásáról, a kapcsolattartási jogokról és azok feltételeiről. Különleges körülmények esetén a bíróság a végleges határozat meghozataláig ideiglenes felügyeleti jogot állapíthat meg. Az ideiglenes határozat ellen fellebbezésnek nincs helye. Az a bíróság végleges határozatának meghozataláig hatályban marad.

12 Igényelhető-e jogsegély az eljárás költségeinek fedezésére?

A felügyeleti joggal kapcsolatos ügyek esetében költségmentesség igényelhető. A költségmentesség igénybevétele a személyes jövedelemtől függ. További tájékoztatás a finnországi költségmentességről itt található: <https://oikeus.fi/oikeusapu/en/index.html>.

13 Lehet-e fellebbezni a szülői felelősséggel kapcsolatban hozott döntés ellen?

A körzeti bíróság által hozott határozattal szemben a fellebbviteli bíróságnál (hovioikeus) lehet fellebbezni.

14 Bizonyos esetekben előfordulhat, hogy bírósághoz kell fordulni a szülői felelősséggel kapcsolatos döntés végrehajtása érdekében. Milyen bírósághoz kell fordulni és milyen eljárás követendő ilyen esetekben?

A felügyeleti joggal kapcsolatos határozatok végrehajtása a 619/1996. sz., a gyermek feletti felügyeletről és kapcsolattartási jogról szóló törvényben foglaltak szerint történik. A végrehajtást írásban kell kérelmezni a gyermek vagy az ellenérdekű fél lakóhelye szerint illetékes körzeti bíróságnál. A szülői felelősségre vonatkozó határozat végrehajtása azonban kérelmezhető a bírósági végrehajtónál is, ha a határozatot három hónapnál nem régebben hozták. A kérelemhez csatolni kell a határozatot.

A kérelem és a másik fél nyilatkozatának kézhezvételekor a bíróság általában a szociális jóléti tanács egy mediátorát jelöli ki, hogy foglalkozzon az ügygel. A mediátor felveszi a kapcsolatot a szülőkkel, és megbeszéli velük – és lehetőség szerint a gyermekkel is – az ügyet. A mediátor emellett megkísérel közös találkozást szervezni mindkét szülővel. A mediátor ezt követően jelentést tesz a bíróságnak, majd a bíróság határozatot hoz az ügyben. A bíróság elrendelheti a gyermek orvosi vizsgálatát is.

Amennyiben a bíróság úgy határoz, hogy a felügyeleti jogra vonatkozó határozatot végre kell hajtani, a másik fél köteles a gyermeket átadni. A határozatot feltételes pénzbírság segítségével is végre lehet hajtani. Végső esetben a gyermek kényszerrel is elvehető a határozat teljesítését megtagadó féltől.

Ha a körzeti bíróság elrendeli a gyermek kényszerrel történő elvételét, a bírósági végrehajtó kérelmére a közvetítés továbbra is folytatható.

15 Mit kell tennem az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat e tagállamban történő elismerése és végrehajtása érdekében?

A szülői felügyeleti jogról szóló, másik tagállamban hozott határozat elismerésére a [2201/2003/EK tanácsi rendeletet](#) kell alkalmazni, amennyiben a határozat e rendelet hatálya alá tartozik. E rendelet Dániában nem alkalmazandó.

A rendelet értelmében a házasság felbontása tárgyában hozott ítéletet más tagállamok minden külön eljárás nélkül elismerik. Bármely érdekelt fél kérelmezheti azonban az ítélet elismeréséről vagy el nem ismeréséről szóló határozat meghozatalát. Az ítélet elismerése iránti kérelmet Finnországban a gyermek lakóhelye szerinti körzeti bírósághoz kell benyújtani.

A szülői felelősség tárgyában Dániában hozott határozatok és a Svédországban – a fent említett rendelet értelmében hozott határozatok kivételével – hozott határozatok végrehajtására az északi országokban polgári jogi követelések tárgyában hozott ítéletek elismeréséről és végrehajtásáról szóló 1977. évi törvény (laki yksityisoikeudellista vaatimusta koskevien pohjoismaisten tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta 588/1977) alapján kerül sor. A

határozat elismeréséről nem kérhető külön megerősítés. A végrehajtás iránti kérelmet a körzeti bírósághoz kell benyújtani.

A szülői felelősségre vonatkozó, külföldön hozott határozatokat Finnország minden külön megerősítés nélkül ismeri. A Helsinki Fellebbviteli Bíróság (Helsingin hovioikeus) azonban kérelemre megerősítheti a határozat Finnországban történő elismerését vagy el nem ismerését.

A felügyeleti joggal kapcsolatban hozott végrehajtható határozat végrehajtása iránti kérelem a gyermek vagy az ellenérdekű fél lakóhelye vagy ideiglenes tartózkodási helye szerinti kerületi bíróságon nyújtható be. (A végrehajtási eljárásokkal kapcsolatos további információkról lásd a fenti 14. szakaszt.)

16 E tagállamban mely bírósághoz kell fordulnom az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat elismerésének megtámadása érdekében? Milyen eljárás alkalmazandó ilyen esetben?

A 15. szakaszban bemutatott eljárás.

17 Melyik jogot alkalmazza a bíróság a szülői felelősségről szóló eljárásban, ahol a gyermek vagy a felek nem e tagállamban élnek vagy eltérő állampolgársággal rendelkeznek?

A Finnországban tárgyalt, szülői felelősségre vonatkozó eljárásokban a finn jogot kell alkalmazni.

Ez a webhely az **Európa Önökért** portál része.

Örömmel vesszük **visszajelzését** arról, hogy hasznosnak találta-e az oldalon szereplő információkat.

This webpage is part of an EU quality network

Utolsó frissítés: 15/02/2024

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Szülői felelősség – gyermek feletti felügyelet, kapcsolattartási jog - Svédország

1 Mít jelent a gyakorlatban a jogi értelemben vett szülői felelősség fogalma? Melyek a szülői felelősséggel rendelkező személy jogai és kötelességei?

A „szülői felelősség” többek között a gyermek személyéről és vagyonáról való gondoskodással összefüggő jogokat és kötelezettségeket jelent, és a gyermek feletti felügyeleti joggal, a gyermek lakhatásával, a gyermekkel való kapcsolattartással és a gyámsággal kapcsolatos kérdéseket foglalja magában. A felügyeleti jog a gyermek személyére vonatkozó jogi felelősség. A gyermek felett felügyeleti joggal rendelkező személynek joga és kötelessége a gyermekkel kapcsolatos személyes kérdésekben dönteni, például arról, hogy a gyermek hol lakjon, illetve melyik iskolába járjon. A gyermek felett felügyeleti joggal rendelkező személy felelős annak biztosításáért, hogy a gyermek gondoskodásra, biztonságra és megfelelő nevelésre irányuló szükségleteit kielégítsék. A gyermek felett felügyeleti joggal rendelkező személynek továbbá a gyermek a korának, fejlődésének és egyéb körülményeinek megfelelő felügyeletet kell biztosítani, valamint figyelemmel kell kísérnie, hogy a gyermek megfelelő támogatásban és iskoláztatásban részesül-e. A gyermek növekedésével és fejlődésével párhuzamosan a gyermek felett felügyeleti joggal rendelkező személynek egyre inkább figyelembe kell vennie a gyermek véleményét és kívánságait.

2 Általában ki gyakorolja a gyermek felett a szülői felelősséget?

Általában a gyermek szülei vagy egyikük a gyermek törvényes gyámja. Amennyiben a gyermek szülei születésének időpontjában házasok voltak, akkor automatikusan közös felügyelettel rendelkeznek a gyermek felett. Ha a szülők csak később házasodnak össze, a házasságkötés következtében automatikusan közös felügyeleti jogot szereznek. Ha a szülők a gyermek születésekor nem élnek házasságban, a gyermek felett az anya gyakorolja a felügyeleti jogot. A szülők azonban regisztráció útján egyszerűen szerezhetnek közös felügyeleti jogot. A felügyelettel nem rendelkező szülő bírósághoz is fordulhat a gyermek fölötti közös vagy kizárólagos felügyeleti jog megszerzéséért.

3 Ha a szülők nem tudják vagy nem akarják gyakorolni a szülői felelősséget gyermekeik felett, kinevezhető-e helyettük egy másik személy?

Bizonyos esetekben a gyermek feletti felügyeleti jog a szülőkről vagy az egyik szülőről e célra kijelölt gyámra ruházható át. Erre többek között akkor kerülhet sor, ha a szülő a gyermeket bántalmazza, elhanyagolja vagy a gyermekről valamely más szempontból nem gondoskodik megfelelő módon, és ezzel tartósan veszélyezteti a gyermek egészségét vagy fejlődését. A felügyeleti jog átruházása akkor is szükséges lehet, ha a szülők vagy az egyik szülő tartósan akadályoztatva van a gyermek feletti felügyeleti jog gyakorlásában.

4 Ha a szülők elválnak vagy különválnak, hogyan születik döntés a szülői felelősség további gyakorlásáról?

Ha a szülők felbontják házasságukat, a közös felügyelet továbbra is fennmarad anélkül, hogy a bíróságnak a házasság felbontása kapcsán ebben a kérdésben külön határozatot kellene hoznia. Amennyiben az egyik szülő változtatni kíván a felügyeleti jog gyakorlásán, kérelmeznie kell a közös felügyelet megszüntetését.

Amennyiben az egyik szülő változtatni kíván a felügyeleti jog gyakorlásán, a kérdésben a bírósághoz lehet fordulni. A gyermek szüleinek a felügyeleti joggal, a tartózkodási joggal és a láthatási joggal kapcsolatos bírósági eljárás megindítása előtt részt kell venniük a Szociális Jóléti Bizottsággal folytatott tájékoztató meghallgatáson (lásd még a 6. szakaszt).

Ha a szülők egyetértéssel a változtatásban, megállapodás formájában, a bírósághoz fordulás nélkül rendezhetik a kérdést. A megállapodás csak a Szociális Jóléti Bizottság jóváhagyásával érvényes. Ugyanez vonatkozik annak eldöntésére is, hogy a gyermek melyik szülővel éljen és hogyan tartson kapcsolatot a másik szülővel.

5 Ha a szülők megállapodást kötnek a szülői felelősség tárgyában, milyen alaki szabályokat kell betartani ahhoz, hogy megállapodásuk jogilag kötelező erejű legyen?

A megállapodást írásba kell foglalni, és mindkét szülőnek alá kell írnia. Emellett a megállapodást jóvá kell hagynia azon önkormányzat Szociális Jóléti Bizottságának, ahol a gyermeket bejelentett lakcímmel rendelkezik.

6 Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni a szülői felelősség kérdésében, milyen egyéb, bíróságon kívüli alternatív megoldások vannak a konfliktus rendezésére?

Az önkormányzat köteles a szülők számára a Szociális Jóléti Bizottságon keresztül hivatásos közvetítést biztosítani, amelynek célja a felügyeleti jogra, lakhatásra és kapcsolattartásra vonatkozó kérdésekben való megállapodás elősegítése. A közvetítésben való részvétel önkéntes. Éppen ezért azt a szülőknek együttesen kell kérniük. Ha a szülők megegyeznek a felügyeleti jogra, lakhatásra és kapcsolattartásra vonatkozó kérdésekben, megállapodást köthetnek, amely a Szociális Jóléti Bizottság általi jóváhagyást követően a bírósági ítélettel egyenértékű.

Főszabályként 2022. március 1-jétől a gyermek szüleinek először az önkormányzat által tartott tájékoztatókon kell részt venniük ahhoz, hogy bírósághoz lehessen fordulni. Ez azt jelenti, hogy a szülőknek először az önkormányzathoz kell fordulniuk, hogy az önkormányzati Szociális Jóléti Bizottság (ezt gyakran családjogi osztálynak is nevezik) segítségével próbálják rendezni a vitát. Annak a településnek a Szociális Jóléti Bizottsága felelős ezen ülések megtartásáért, ahol a gyermek bejelentett lakcímével rendelkezik. A tájékoztató előadásokon a szülők releváns információkat kapnak annak érdekében, hogy megtalálják a gyermek számára a legjobb megoldást a felügyeleti joggal, a tartózkodási hellyel és a láthatással kapcsolatos ügyekben. A szülőknek – kiindulópontként – közvetítést ajánlanak fel, szükség esetén pedig más formában megvalósuló támogatást és segítségnyújtást kínálnak a számukra vagy ebbe az irányba orientálják őket. A tárgyalást követően jelentést adnak ki, amelyet akkor használnak fel, ha a szülők még mindig nem egyeznek meg, és úgy döntenek, hogy az ügyet bíróság elé terjesztik. Ha a tájékoztató előadást követően a szülők bírósághoz fordulnak, a bíróság az ügyet közvetítés céljából a Szociális Jóléti Bizottság elé utalhatja, ha ilyen közvetítésre korábban nem került sor és a bíróság véleménye szerint fennáll a békés megoldás elérésének lehetősége. Ha a szülők részt vettek közvetítésen, de nem sikerült megállapodniuk, a bíróság kijelölhet egy személyt a szülők közti közvetítés levezetésére. A bíróság a felügyeleti jogra, tartózkodási helyre és kapcsolattartásra vonatkozó ügyekben általában köteles megkísérelni az ügy békés megegyezéssel történő rendezését.

7 Ha a szülők bírósághoz fordulnak, mely kérdésekben hozhat döntést a bíró a gyermekkel kapcsolatban?

A bíróság határozhat a (kizárólagos vagy közös) felügyeleti jogról, a gyermek tartózkodási helyéről (mely szülővel kell élnie, vagy a gyermeknek felváltva kell-e mindkét szülővel élnie) és a láthatási jogokról (a gyermek láthatási joga azon szülő esetében, akivel nem él együtt).

8 Ha a bíróság a szülői felügyeletet csak az egyik szülőnek ítéli meg, az egyben azt is jelenti, hogy a jogot gyakorló szülő a másik szülő előzetes megkérdezése nélkül dönthet a gyermeket érintő minden kérdésben?

A kizárólagos felügyeleti joggal rendelkező szülő jogosult egyedül dönteni a gyermek személyére vonatkozó kérdésekben. A felügyeleti joggal rendelkező személy ilyen kérdésekben nem köteles a másik szülővel egyeztetni és a döntéshez nincs szüksége a másik szülő jóváhagyásának beszerzésére. A gyermek azonban jogosult kapcsolatot tartani a másik szülővel, e jog gyakorlásának lehetőségét a felügyeleti jogot gyakorló szülő köteles biztosítani. A felügyeleti joggal rendelkező szülő ezen túl köteles a másik szülőnek tájékoztatást nyújtani a gyermekkel való kapcsolattartás elősegítése érdekében.

9 Mit jelent a gyakorlatban, ha a bíróság úgy dönt, hogy a két szülő közösen gyakorolja a szülői felügyeletet?

A közös felügyeleti jog azt jelenti, hogy a szülőknek együtt kell dönteniük a gyermekkel kapcsolatos ügyekben. Főszabály szerint a szülőknek a gyermekkel kapcsolatos minden kérdésben meg kell egyezniük. A kapcsolattartással, illetve a gyermek tartózkodási helyével kapcsolatos nézeteltérésekben azonban a bíróság dönthet (lásd fent).

10 Ha valaki szülői felelősséggel kapcsolatos kérelmet kíván benyújtani, melyik bírósághoz vagy hatósághoz kell fordulnia? Milyen alaki szabályokat kell betartani, és milyen iratokat kell csatolni a kérelemhez?

A felügyeleti joggal, tartózkodási hellyel és láthatással kapcsolatos kérdésben a szülők a gyermek lakóhelye szerinti körzeti bíróság (tingsrátt) előtt indíthatnak keresetet. Ha nincs ilyen illetékes kerületi bíróság, az ügyben a stockholmi körzeti bíróság (Stockholms tingsrátt) illetékes. A felügyeleti joggal, lakhatással és kapcsolattartással kapcsolatos kérdések a házasság felbontására irányuló eljárás keretében is rendezhetők.

Az idézésre irányuló kérelmeket írásban kell benyújtani és azokat személyesen a kérelmezőnek vagy képviselőjének kell aláírnia. A kérelemben meg kell határozni a feleket, a konkrét követelést (vagyis, hogy a bíróságnak milyen kérdésben kell döntenie), a követelés hátterét, a hivatkozott bizonyítékokra vonatkozó információkat és azt, hogy az egyes bizonyítékok mit hivatottak alátámasztani, valamint a bíróság illetékességét megalapozó körülményekre vonatkozó információkat. A hivatkozott írásbeli bizonyítékokat a kérelemmel együtt kell benyújtani.

11 Milyen eljárás érvényes ezen esetekre? Van-e sürgősségi eljárás?

A felügyelettel, lakhatással és láthatással kapcsolatos ügyek esetében nincs mérlegelési lehetőség.

A felügyelettel, lakhatással és láthatással kapcsolatos ügyeket általában haladéktalanul tárgyalni kell. A bíróság a felügyelettel, lakhatással, láthatással és gyermektartással kapcsolatban ideiglenes határozatot hozhat. Az ideiglenes határozat vonatkozhat például arra, hogy a gyermek hol lakjon a folyamatban lévő eljárás tartama alatt, és addig alkalmazandó, amíg a kérdésben nem születik jogerős határozat.

Bár nincs külön hivatalos eljárás a felügyelettel, lakhatással és láthatással kapcsolatos ügyek gyorsított tárgyalására, az adott ügy sürgősségét minden esetben fel kell mérni.

12 Igényelhető-e jogsegély az eljárás költségeinek fedezésére?

A felügyelettel, lakhatással és láthatással kapcsolatos ügyek esetében főszabály szerint mindkét fél maga viseli a saját jogi költségeit.

A szükséges feltételek teljesülése esetén igényelhető költségmentesség.

13 Lehet-e fellebbezni a szülői felelősséggel kapcsolatban hozott döntés ellen?

A körzeti bíróság felügyeleti jogra, lakhatásra vagy láthatásra vonatkozó ítéletével vagy határozatával szemben a fellebbviteli bírósághoz (hovrátt) lehet fellebbezni. Ahhoz azonban, hogy a fellebbviteli bíróság vizsgálja a fellebbezést, először engedélyezni kell a fellebbezést.

A fellebbviteli bíróság ítéletével vagy határozatával szemben a Legfelsőbb Bírósághoz (Högsta domstolen) lehet fellebbezni. Ahhoz, hogy a Legfelsőbb Bíróság vizsgálja a fellebbezést, a fellebbezés engedélyezésére van szükség.

14 Bizonyos esetekben előfordulhat, hogy bírósághoz kell fordulni a szülői felelősséggel kapcsolatos döntés végrehajtása érdekében. Milyen bírósághoz kell fordulni és milyen eljárás követendő ilyen esetekben?

A felügyeleti jogra, lakhatásra vagy láthatásra vonatkozó ítéletek, határozatok és megállapodások végrehajthatók. A végrehajtást a gyermek lakóhelye szerint körzeti bíróságnál kell kérni. Ha nincs ilyen illetékes bíróság, a végrehajtás ügyében a stockholmi körzeti bíróság jár el.

A körzeti bíróság többféle intézkedést is hozhat. A bíróság elsősorban a gyermek önkéntes átadásának elérésére fog törekedni. Amennyiben ez nem lehetséges, a bíróság feltételes pénzbírságot szabhat ki vagy elrendelheti a gyermek visszavételét. A feltétes pénzbírság kiszabása azt jelenti, hogy a gyermek gondját viselő személyt az fenyegeti, hogy jelentős összeget kell fizetnie, ha nem adja át a gyermeket. A gyermek visszavitele olyan kivételes intézkedés, amelyet csak abban az esetben alkalmaznak, ha az ügyet más módon nem lehet rendezni és azzal a gyermekkel súlyos sérelemtől lehet megóvni. A visszavétel során a rendőrség hozza el a gyermeket és adja át a felügyeleti joggal rendelkező személynek.

15 Mit kell tennem az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat e tagállamban történő elismerése és végrehajtása érdekében?

Bizonyos esetekre a Brüsszel II. rendeletet kell alkalmazni. A rendelet hatálya alá tartozó határozatok esetében a kiindulópont az, hogy a határozatot elismerik, és adott esetben az külön eljárás nélkül végrehajtható.

Más esetekben, így az 1980. évi európai egyezményhez és az 1996. évi hágai egyezményhez csatlakozott országok esetében ezen egyezményeket kell alkalmazni. Az 1980. évi európai egyezmény értelmében a végrehajtás iránti kérelmet ilyen esetekben a gyermek lakóhelye szerinti körzeti bírósághoz kell benyújtani. Az 1996. évi hágai egyezmény szerint a végrehajtás iránti kérelmet a körzeti bírósághoz kell benyújtani.

A Svédországban végrehajthatónak nyilvánított határozatok esetében végrehajtás iránti kérelem nyújtható be (lásd a 15. szakaszt).

16 E tagállamban mely bírósághoz kell fordulnom egy másik tagállamban meghozott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat elismerésének és végrehajtásának megtámadása érdekében? Melyik eljárás alkalmazandó ilyen esetben?

Bizonyos esetekre a Brüsszel II. rendeletet kell alkalmazni. A rendelet hatálya alá tartozó határozatok esetében a kiindulópont az, hogy a határozatot elismerik, és adott esetben az külön eljárás nélkül végrehajtható. Fennáll azonban annak a lehetősége, hogy Svédországban kérelmezzék, hogy a külföldön hozott határozatot Svédországban ne ismerjék el vagy ne hajtsák végre. Lehetőség van kérelmezni annak megállapítását is, hogy nincs ok a külföldön hozott határozat elismerésének megtagadására. A kérelmet a körzeti bírósághoz kell benyújtani.

A körzeti bíróságnak a Brüsszel II. rendelet szerinti elismerés vagy végrehajtás megtagadásának kérdésére vonatkozó határozata ellen a fellebbeviteli bírósághoz lehet fellebbezni, melynek határozata ellen pedig a Legfelsőbb Bírósághoz lehet fordulni.

A határozat alkalmazhatóságával vagy végrehajthatóságával szemben kifogással is lehet élni azokban az esetekben, ahol ez felmerül.

17 Melyik jogot alkalmazza a bíróság a szülői felelősségről szóló eljárásban, ahol a gyermek vagy a felek nem e tagállamban élnek vagy eltérő állampolgársággal rendelkeznek?

Főszabály szerint annak az országnak a jogát kell alkalmazni, ahol a gyermek lakóhelye található.

Ez a webhely az **Európa Önökért** portál része.

Örömmel vesszük **visszajelzését** arról, hogy hasznosnak találta-e az oldalon szereplő információkat.

This webpage is part of an EU quality network

Utolsó frissítés: 31/03/2023

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Szülői felelősség – gyermek feletti felügyelet, kapcsolattartási jog - Anglia és Wales

1 Mit jelent a gyakorlatban a jogi értelemben vett szülői felelősség fogalma? Melyek a szülői felelősséggel rendelkező személy jogai és kötelességei?

A szülői felelősség azon jogok, kötelezettségek, felelősségek és jogkörök összessége, amelyek a jog alapján a szülőt gyermeke és gyermeke tulajdona kapcsán megilletik. Ez a szülő minden olyan kötelezettségére vonatkozik, amely a gyermek kapcsán fennállhat (például a tartási kötelezettségre), valamint minden olyan jogára, amely a gyermek halála esetén a gyermek tulajdona vonatkozásában megilletetheti. Anglia és Wales törvényei alapján nem tekintik úgy, hogy a szülői felelősség kiterjed az azzal kapcsolatos döntésekre, hogy kivel kell élnie a gyermeknek, illetve kivel kell időt töltenie.

2 Általában ki gyakorolja a gyermek felett a szülői felelősséget?

Amennyiben a gyermek szülei házasok vagy bejegyzett élettársi kapcsolatban állnak, az anya és az apa (vagy a második nőnemű szülő) egyaránt gyakorolja a szülői felügyeletet. Az anya mindig rendelkezik szülői felelősséggel, a nem házas apa, illetve a gyermek anyjával házasságban vagy bejegyzett élettársi kapcsolatban nem álló második nőnemű szülő pedig az anyával kötött megállapodás vagy bírósági végzés útján, illetve oly módon szerezheti meg azt, hogy a születést a gyermek anyjával közösen jelenti be. A mostohaszülő a gyermek szülői felelősséget gyakorló szülőjével vagy szüleivel kötött megállapodás vagy bírósági végzés útján szerezheti meg a szülői felelősséget. Az a személy, akinek a javára gyermekelhelyezési végzést hoztak arról, hogy a gyermeknek kivel kell élnie és mikor, a végzés szerinti időtartamára, illetve adott esetben azt követően is gyakorolja a szülői felelősséget. Az örökbefogadást engedélyező határozat meghozatalával a szülői felelősség időbeli korlátozás nélkül átszáll, kivéve, ha azt visszavonják. A gyámok (lásd a lenti 3. kérdésre adott választ) a végzés időbeli hatálya alatt gyakorolják a szülői felügyeletet. A helyi önkormányzati hatóság akkor gyakorolja a szülői felügyeletet a gyermek felett, ha a gyermek vonatkozásában elhelyezésről szóló végzést (care order) hoztak. A gyermekek védelméről szóló 1996. évi Hágai Egyezmény 16. cikke alapján a szülői felelősséggel rendelkező személy megőrzi e szülői felelősséget, ha a gyermek szokásos tartózkodási helye Angliába és Wales-be kerül; az ilyen szülői felelősséget Anglia és Wales jogának megfelelően kell gyakorolni.

3 Ha a szülők nem tudják vagy nem akarják gyakorolni a szülői felelősséget gyermekeik felett, kinevezhető-e helyettük egy másik személy?

A bíróság gyámot nevezhet ki a szülői felelősség gyakorlására, amennyiben a szülők nem képesek arra, hogy gondoskodjanak a gyermekről. A szülői felelősséggel rendelkező szülő halála esetére egy adott személyt jelölhet ki a gyermek gyámjául. A helyi hatóság (szociális jóléti hatóság) gyakorolja a szülői felelősséget, ha a gyermek az ő gondozásában áll.

4 Ha a szülők elválnak vagy különválnak, hogyan szünetlik döntés a szülői felelősség további gyakorlásáról?

A pár különválása, függetlenül attól, hogy házasok voltak-e, nem hat ki a szülői felelősségre. A bíróság korlátozhatja a szülői felelősség gyakorlását, ha ezt helyesnek ítéli meg. Bizonyos esetekben a bíróság teljesen megszüntetheti a szülői felelősséget (ugyanakkor az nem szüntethető meg az egymással házasságban élő szülők esetében).

5 Ha a szülők megállapodást kötnek a szülői felelősség tárgyában, milyen alaki szabályokat kell betartani ahhoz, hogy megállapodásuk jogilag kötelező erejű legyen?

A megállapodást a **Parental Responsibility Agreement** (szülői felelősségről szóló megállapodás) formanyomtatványon kell rögzíteni.

A bíróságok címei a **Her Majesty's Courts and Tribunals Service (HMCTS)** (királyi bírósági és törvényszéki szolgálat) weboldalán található meg. A formanyomtatványhoz útmutató is tartozik. Mivel a megállapodás megkötése jelentős hatást gyakorolt mindkét szülő jogi helyzetére, mindkettjüknek érdemes jogi tanácsadást igénybe venniük a formanyomtatvány kitöltését megelőzően. Angliában és Wales-ben a megfelelő helyen működő ügyvéd (solicitor) nevét és címét a Law Society Find a Solicitor Service (ügyvédkereső szolgáltatás) révén (00 44 (0)20 7242 1222) vagy pedig a következő helyeken lehet megtalálni:

a szülők családjogi bírósága

a **Citizens Advice Bureau** (állampolgári tanácsadó iroda)
egy Law Centre-ben (jogi központ)
a helyi könyvtárban.

Bizonyos körülmények között a szülők költségmentességre is jogosultak lehetnek.

A szülőknek bizonyítaniuk kell a személyazonosságukat, aláírásukat pedig hitelesítenie kell a bíróság erre felhatalmazott tisztviselőjének. Az anyának a bíróságon bizonyítékot kell szolgáltatnia arra, hogy ő a gyermek anyja, ezért szükség lesz a gyermek teljes születési anyakönyvi kivonatára. Emellett fénykép és aláírás (például fényképes kártya, hivatalos igazolvány vagy útlevél) bemutatásával igazolnia kell személyazonosságát is. Az apának fénykép és aláírás (például fényképes kártya, hivatalos igazolvány vagy útlevél) bemutatásával igazolnia kell személyazonosságát.

A formanyomtatvány aláírását és tanúzását követően arról két másolatot kell készíteni. Az eredeti megállapodást és a másolatokat az alábbi címre kell benyújtani vagy elküldeni:

The Central Family Court ,
First Avenue House,
42-49 High Holborn,
London WC1V 6NP.

A Central Family Court (központi családjogi bíróság) nyilvántartásba veszi a megállapodást és megőrzi az eredeti példányt. A másolatokat lepecsételik és megküldik mindkét szülő részére a megállapodásban megjelölt címre. A megállapodás mindaddig nem lép hatályba, amíg az meg nem érkezett a Central Family Courthoz (központi családjogi bíróság) és ott nyilvántartásba nem vették. A Parental Responsibility Agreement (szülői felelősségről szóló megállapodás) nyilvántartásba vétele nem illetékköteles. Amennyiben egynél több gyermek érintett, minden gyermek vonatkozásában külön formanyomtatványt kell kitölteni.

6 Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni a szülői felelősség kérdésében, milyen egyéb, bíróságon kívüli alternatív megoldások vannak a konfliktus rendezésére?

Rendelkezésre állnak közvetítői szolgáltatások annak érdekében, hogy segítséget nyújtsanak a szülők számára ahhoz, hogy a gyermekkel kapcsolatos szülői feladatok jövőbeli ellátása kapcsán megállapodásra jussanak. Az elért megállapodást a bíróságnak nyilvántartásba kell vennie. A nyilvántartásba vétel szükséges a megállapodás érvényességéhez és végrehajtásához.

A családjogi közvetítéssel kapcsolatban további információk a **Ministry of Justice** (igazságügyi minisztérium) honlapján találhatók.

7 Ha a szülők bírósághoz fordulnak, mely kérdésekben hozhat döntést a bíró a gyermekkel kapcsolatban?

A bíró dönthet arról, hogy a gyermeknek kivel kell élnie és mikor. A bíró arról is dönthet, hogy a gyermeknek kivel kell időt töltenie, illetve egyébként kapcsolatot tartania és mikor. A szülőket arra ösztönzik, hogy állapodjanak meg a kapcsolattartásról. A bíróságok nem döntenek a gyermekek tartásdíjáról, mivel abban az esetben, ha a szülők nem tudnak megállapodni egymással, ez a **Child Maintenance Service** (gyermektartási szolgálat) feladata. A szülők rendszerint megállapodnak abban, hogy a gyermek melyik iskolába fog járni; amennyiben nem tudnak megállapodásra jutni, ezt a bíróság dönti el egy adott kérdéssel kapcsolatos végzés (specific issue order) kibocsátásával. A gyermek a bíróság kifejezetten ellentétes rendelkezése hiányában megőrzi a nevét. A bíróság továbbá adott magatartástól eltiltó végzés (prohibited steps order) révén kizárhatja valamelyik szülő részéről a szülői felelősség gyakorlását. A bíróság emellett dönthet az államterületről való tartós elvitel és a vezetéknév megváltozásának kérdésében is (lásd a lenti 8. pontot).

8 Ha a bíróság a szülői felügyeletet csak az egyik szülőnek ítéli meg, az egyben azt is jelenti, hogy a jogot gyakorló szülő a másik szülő előzetes megkérdezése nélkül dönthet a gyermeket érintő minden kérdésben?

A bíróság azt várja el a szülőktől, hogy közösen, megállapodás útján hozzanak döntéseket. Amennyiben mindkét szülő gyakorolja a szülői felelősséget, a gyermek Egyesült Királyságból történő állandó elviteléhez annak a szülőnek, akinek a javára gyermekelhelyezési végzést hoztak arról, hogy a gyermeknek kivel kell élnie, be kell szereznie a nem belföldi lakos szülő (illetve a szülői felelősséget gyakorló valamennyi személy) hozzájárulását vagy a bíróság engedélyét. Az a szülő, akivel a végzés szerint a gyermek él, az államterületen (Anglia és Wales) belül szabadon mozoghat. A szülői felelősséget gyakorló valamennyi személy hozzájárulása, illetve a bíróság engedélye szükséges a gyermek vezetéknévének megváltoztatásához.

9 Mit jelent a gyakorlatban, ha a bíróság úgy dönt, hogy a két szülő közösen gyakorolja a szülői felügyeletet?

A tartózkodás megoszlik a szülők között. A gyermek a bíróság rendelkezésének megfelelően tölti idejét a szülőkkel. Elképzelhetők a fizetendő tartásdíjra gyakorolt gyakorlati hatások.

10 Ha valaki szülői felelősséggel kapcsolatos kérelmet kíván benyújtani, melyik bírósághoz vagy hatósághoz kell fordulnia? Milyen alaki szabályokat kell betartani, és milyen iratokat kell csatolni a kérelemhez?

A kérelmet a **Children Act 1989** (1989. évi gyermekjogi törvény) 4. szakasza alapján lehet benyújtani a családjogi bírósághoz. A bíróságok elérhetőségei a **Her Majesty's Courts and Tribunals Service** (királyi bírósági és törvényszéki szolgálat) weboldalán találhatók meg. A **kérelem formanyomtatványa** szintén ezen a weboldalon található. A szülői felelősséget gyakorló valamennyi személy részére meg kell küldeni a kérelem másolatát. Az okiratokat a bíróság rendelkezésének megfelelően később lehet benyújtani.

11 Milyen eljárás érvényes ezen esetekre? Van-e sürgősségi eljárás?

Az eljárást fent ismertettük. A szülői felelősség megszerzése kapcsán nincs sürgősségi eljárás.

12 Igényelhető-e jogsegély az eljárás költségeinek fedezésére?

Költségmentesség csak akkor érhető el, ha bizonyítékot nyújtottak be a családon belüli erőszak fennállására.

13 Lehet-e fellebbezni a szülői felelősséggel kapcsolatban hozott döntés ellen?

Igen. A szülői felelősséggel kapcsolatos határozatokkal szemben a District Judge (körzeti bíróság) szintjéről a Circuit Judge (kerületi bíróság) szintje felé lehet fellebbezést benyújtani. A High Court (felsőbbíróság) District Judge (körzeti bíróság) szintű bírójának döntése ellen a High Court (felsőbbíróság) szintű bírójához lehet fellebbezni.

14 Bizonyos esetekben előfordulhat, hogy bírósághoz kell fordulni a szülői felelősséggel kapcsolatos döntés végrehajtása érdekében. Milyen bírósághoz kell fordulni és milyen eljárás követendő ilyen esetekben?

A szülői felelősség egy jog és önmagában nem lehet végrehajtani. A szülői felelősség gyakorlásának elmaradása esetén kérelmet kell benyújtani a családjogi bírósághoz az adott vitatott kérdés, például a gyermek tartásdíjának rendezése érdekében. A bíróságok címei **itt** találhatók meg.

15 Mit kell tennem az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat e tagállamban történő elismerése és végrehajtása érdekében?

Amennyiben a 2201/2003/EK tanácsi rendelet (Brüsszel IIa rendelet) alapján a kapcsolattartási jogra vagy a 11. cikk (8) bekezdésére vonatkozó végzés végrehajtását másik tagállamból kívánja kérni, a határozatot hozó bíróságtól be kell szereznie a rendelet szerinti igazolást és a Central Family Court (központi családjogi bíróság) címére kérelmet kell benyújtania a Principal Registry-hez (főnyilvántartás). Egyéb végzések nyilvántartásba vétele, elismerése vagy elismerésének megtagadása a Principal Registry-nél (főnyilvántartás) kérhető.

16 E tagállamban mely bírósághoz kell fordulnom az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat elismerésének megtámadása érdekében? Milyen eljárás alkalmazandó ilyen esetben?

A végzés kibocsátását az adott ország bíróságánál kell kifogásolni a **végzés meghozatalát megelőzően**. Amennyiben az említett állam joga előírja, az ügyben érdekelt valamennyi személyt tájékoztatni kell arról, hogy a bíróság végzés iránti kérelmet vizsgál. E tagállam joga írja elő, hogy milyen módon léphet fel a meghozandó végzéssel szemben.

17 Melyik jogot alkalmazza a bíróság a szülői felelősségről szóló eljárásban, ahol a gyermek vagy a felek nem e tagállamban élnek vagy eltérő állampolgársággal rendelkeznek?

Az eljárást a gyermek szokásos tartózkodási helye szerinti bíróság előtt kell megindítani.

Ez a webhely az [Európa Önökért](#) portál része.

Örömmel vesszük [visszajelzését](#) arról, hogy hasznosnak találta-e az oldalon szereplő információkat.

Utolsó frissítés: 10/08/2021

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Szülői felelősség – gyermek feletti felügyelet, kapcsolattartási jog - Észak-Írország

1 Mit jelent a gyakorlatban a jogi értelemben vett szülői felelősség fogalma? Melyek a szülői felelősséggel rendelkező személy jogai és kötelességei?

 A Children (Northern Ireland) Order 1995 (1995. évi gyermekjogi rendelet [Észak-Írország]) úgy határozza meg a szülői felelősséget, hogy a szülőt a gyermeke felé terhelő jogok, kötelezettségek, jogkörök és felelősségek összessége. A rendelet nem sorolja fel a jogokat és kötelezettségeket. Ugyanakkor elismerést nyer, hogy a szülői felelősséget gyakorlók:

kötelesek megvédeni a gyermeket, otthont és gondoskodást biztosítani számára;

jogosultak meghatározni a gyermek lakóhelyét;

jogosultak eldönteni, hogy a gyermek kivel tarthat kapcsolatot;

kötelesek biztosítani a gyermek oktatását;

szükséges a hozzájárulásuk ahhoz, hogy a gyermek útlevelet kapjon;

kötelesek biztosítani az egészségügyi kezelést vagy segítségnyújtást, továbbá szükséges a hozzájárulásuk az ilyen kezeléshez vagy segítségnyújtáshoz;

jogosultak dönteni a gyermek nevééről;

jogosultak vallási nevelést biztosítani a gyermek számára.

A szülői felelősséget mindenkor a gyermek mindenek felett álló érdekeinek megfelelően kell gyakorolni és a szülői felelősség minden gyakorlójával konzultálni kell a jelentős döntések meghozatala előtt. Ha azonban nem sikerül megállapodásra jutni, a bíróságot lehet felhívni a kérdés eldöntésére.

2 Általában ki gyakorolja a gyermek felett a szülői felelősséget?

Amennyiben a gyermek szülei születésének időpontjában házasok voltak, akkor mindkettejüket megilleti a szülői felelősség a gyermek felett.

Amennyiben a gyermek szülei születésének időpontjában nem voltak házasok, az anyát automatikusan megilleti a szülői felelősség a gyermek felett, míg az apa a következő módokon szerezheti meg a szülői felelősséget a gyermek felett:

házasságot köt az anyával;

kéri a bíróságtól, hogy végzésben ruházza fel a szülői felelősséggel;

szülői felelősségről szóló megállapodást köt az anyával (lásd a lenti 5. kérdést); vagy

a gyermek apjaként nyilvántartásba veszik (ez kizárólag a 2002. április 15. után az Egyesült Királyságban anyakönyvezett születésekre vonatkozik).

Amennyiben a nem házas apa bírósági végzés, megállapodás vagy nyilvántartásba vétel révén szerezte meg a szülői felelősséget, e felelősség csak a bíróság végzésével szüntethető meg.

Amennyiben a bíróság a tartózkodási hely megállapítására vonatkozó végzést (residence order) hoz a nem házas apa javára, akkor szülői felelősségről szóló végzést is köteles hozni a javára, amennyiben egyébként nem illeti meg a szülői felelősség.

A szülőtől eltérő személy a bíróság végzése révén szerezheti meg a szülői felelősséget.

3 Ha a szülők nem tudják vagy nem akarják gyakorolni a szülői felelősséget gyermekeik felett, kinevezhető-e helyettük egy másik személy?

A szülői felelősséggel rendelkező személy e felelősséggel nem hagyhat fel és azt nem ruházhatja át. Ugyanakkor megállapodást köthet valaki mással, hogy nevében ellássa e felelősséget.

Ezenfelül a szülőtől eltérő személy a bíróság végzése révén szerezheti meg a szülői felelősséget a gyermek felett (például tartózkodási hely megállapítására vonatkozó végzés [residence order], sürgős védelemben vételről szóló végzés [emergency protection order] vagy elhelyezésről szóló végzés [care order]).

Általános szabályként a szülő nem veszíti el a gyermek feletti szülői felelősséget amiatt, hogy azt valaki más megszerzi. Az örökbefogadásról szóló végzés (adoption order) ugyanakkor átruházza a szülői felelősséget a vér szerinti szülőről az örökbefogadó szülőre.

Amennyiben a szülő szülői felelősséggel rendelkezik a gyermek felett, halála esetére más személyt jelölhet ki a gyermek gyámjává.

4 Ha a szülők elválnak vagy különválnak, hogyan születik döntés a szülői felelősség további gyakorlásáról?

A gyermek feletti szülői felelősség a válást követően is fennmarad és csak annyiban korlátozott, amennyiben önkéntes megállapodás vagy bírósági végzés rendezi a szülők közötti, illetve a szülők és harmadik személyek közötti vitás kérdéseket.

5 Ha a szülők megállapodást kötnek a szülői felelősség tárgyában, milyen alaki szabályokat kell betartani ahhoz, hogy megállapodásuk jogilag kötelező erejű legyen?

Ha a szülők nem házasok, akkor szülői felelősségről szóló megállapodást köthetnek. Ezt

a **Children (Parental Responsibility Agreement) Regulations (Northern Ireland) 1996-ban** (a gyermekek feletti szülői felelősségről szóló 1996. évi rendelet [Észak-Írország]) meghatározott formában kell megtenni

tanúk aláírásával ellátva, és

két másolattal együttesen kell benyújtani az Office of Care and Protection in the Royal Courts of Justice-hoz (Chichester Street, Belfast, BT1 3JF) (a királyi bíróságok elhelyezési és védelmi hivatala).

Amennyiben a szülők házasok voltak, de különváltak vagy elváltak, megállapodást köthetnek arról, hogy miként látják el a szülői felelősséget; e megállapodást bírósági végzésbe foglalják, amely később a megváltozott körülmények figyelembevétele érdekében módosítható.

6 Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni a szülői felelősség kérdésében, milyen egyéb, bíróságon kívüli alternatív megoldások vannak a konfliktus rendezésére?

Észak-Írorszában több olyan szerv is működik, amely közvetítési szolgáltatásokat nyújt és segítséget tud nyújtani a viták békés rendezéséhez. További információk a [UK College of Family Mediators](#), a [Family Mediation Northern Ireland](#), a [Barnado's Northern Ireland](#), a [Family Support Northern Ireland](#), a [Dispute Resolution Service Northern Ireland](#) és a [Mediation and Counselling Northern Ireland](#) weboldalain található.

7 Ha a szülők bírósághoz fordulnak, mely kérdésekben hozhat döntést a bíró a gyermekkel kapcsolatban?

Az észak-írországi bíróságok széles hatáskörökkel rendelkeznek, és különösen az alábbi kérdésekben dönthetnek:

a gyermek elvitele Észak-Írországból;

elhelyezés (hol és kivel kell élnie a gyermeknek);

kapcsolattartás (mikor, hol és kivel tarthat kapcsolatot a gyermek);

tartásdíj;

oktatás;

vallási nevelés;

egészségügyi ellátás;

a gyermek vagyonának kezelése.

8 Ha a bíróság a szülői felügyeletet csak az egyik szülőnek ítéli meg, az egyben azt is jelenti, hogy a jogot gyakorló szülő a másik szülő előzetes megkérdezése nélkül dönthet a gyermeket érintő minden kérdésben?

A bíróságok felismerték, hogy amikor csak lehet, rugalmas és gyakorlatias megoldásokra van szükség. Így ha a gyermekről egyetlen szülő gondoskodik, e szülőnek képesnek kell lennie a szükséges döntések meghozatalára, amíg a gyermek az ő gondoskodása alatt áll.

Ugyanakkor az az elvárás, hogy a jelentős döntéseket vitassa meg a másik szülővel és azokat békés úton döntsék el. Amennyiben azonban nem állapodtak meg, a bíróság egy adott kérdéssel kapcsolatos végzést (specific issue order - ez egy konkrét kérdést dönt el), illetve adott magatartástól eltiltó végzést (prohibited steps order - ez megjelöli azt a döntéstípust, amelyet nem lehet a bíróság hozzájárulása nélkül meghozni) bocsát ki.

Amennyiben a gyermek vonatkozásában tartózkodási hely megállapítására vonatkozó végzés (residence order) van hatályban, a gyermek vezetéknévét nem lehet megváltoztatni, illetve nem lehet öt egy hónapot elérő vagy azt meghaladó időtartamra elvinni az Egyesült Királyságból, a szülői felelősséggel rendelkező valamennyi személy írásbeli hozzájárulása vagy a bíróság hozzájárulása nélkül.

9 Mit jelent a gyakorlatban, ha a bíróság úgy dönt, hogy a két szülő közösen gyakorolja a szülői felügyeletet?

Amennyiben a gyermek valamelyik szülővel van, e szülőnek kell meghoznia a rutindöntéseket. Ugyanakkor elvárás, hogy a jelentős döntésekről egyeztessen a másik szülővel.

10 Ha valaki szülői felelősséggel kapcsolatos kérelmet kíván benyújtani, melyik bírósághoz vagy hatósághoz kell fordulnia? Milyen alaki szabályokat kell betartani, és milyen iratokat kell csatolni a kérelemhez?

Rendes esetben a szülői felelősséget átruházó végzés iránti kérelmet először a Family Proceedings Court-hoz (családjogi bíróság) kell benyújtani. Ha azonban más bíróság előtt folyamatban van a gyermekekre vonatkozó másik családjogi eljárás, a kérelem e bírósághoz is benyújtható.

A Family Proceedings Court (családjogi bíróság) előtt indított eljárások számos jogalapon (például bonyolult kérdéseket vagy közérdekű kérdést érintő eljárás esetében) áttehetők a Family Care Centre-hez (családjogi központ) vagy a High Courthoz (felsőbbíróság).

A bíróságok címe és telefonszáma a [Northern Ireland Courts and Tribunal Service](#) (észak-írországi bírósági és törvényszéki szolgálat) weboldalán található meg

Több nyomtatványt kell kitölteni és benyújtani a megfelelő bírósági hivatalhoz. Ezek közül a legtöbb formanyomtatvány. A bírósági hivatal szolgáltatja a nyomtatványokat és ismerteti a kitöltés módját. A bírósági személyzet azonban nem adhat jogi tanácsot és nem mondhatja meg Önnek, hogy mit kell mondania. Emellett bírósági illetéket is kell fizetni.

11 Milyen eljárás érvényes ezen esetekre? Van-e sürgősségi eljárás?

A kérelem benyújtását követően a bírósági hivatal kitűzi a meghallgatás időpontját, a másik felet pedig értesítik erről az időpontról. Amennyiben az ügy nem oldódott meg a kitűzött tárgyalási időpontig, az igazságügyi tisztviselő vagy a bíró bizonyítást vesz fel és határozatot hoz. A szülői felelősség megszerzése kapcsán nincs sürgősségi eljárás.

12 Igényelhető-e jogsegély az eljárás költségeinek fedezésére?

Joga van költségmentességet kérelmezni. A nyújtott pénzügyi segítség (ha sor kerül ilyenre) szintjét azonban az anyagi lehetőségek értékelése alapján határozzák meg. Még ha az értékelés alapján Önt anyagilag jogosultnak is tekintik, akkor is lehetséges, hogy hozzá kell járulnia a költségekhez.

Megállapodás alapján e hozzájárulás meghatározott időtartam alatt téríthető meg a Legal Services Agency (jogi szolgálatok hivatala) felé. Az anyagi jogosultsági feltételek mellett érdemi vizsgálatot is végeznek, vagyis fenn kell állnia a perindítás, illetve a védekezés észszerű alapjának, és ennek az észszerű alapnak minden körülmények között fenn kell maradnia.

13 Lehet-e fellebbezni a szülői felelősséggel kapcsolatban hozott döntés ellen?

A fellebbezést

a Family Proceedings Court (családjogi bíróság) végzése, illetve a végzés megtagadása ellen a Family Care Centre (családjogi központ) felé, illetve a Family Care Centre (családjogi központ) végzése, illetve a végzés megtagadása ellen a High Court (felsőbbíróság) felé kell benyújtani.

A fellebbezés során a High Court (felsőbbíróság) az ügyet a Court of Appeal (fellebbviteli bíróság) elé terjesztheti, hogy az jogkérdésben nyilvánítson véleményt. Ellenkező esetben a High Court (felsőbbíróság) határozata jogerős.

A Court of Appeal (fellebbviteli bíróság) részéről a High Court (felsőbbíróság) által előterjesztett ügyben hozott határozat jogerős.

14 Bizonyos esetekben előfordulhat, hogy bírósághoz kell fordulni a szülői felelősséggel kapcsolatos döntés végrehajtása érdekében. Milyen bírósághoz kell fordulni és milyen eljárás követendő ilyen esetekben?

A Family Proceedings Courthoz (családjogi bíróság) (ahol a legtöbb gyermekekkel kapcsolatos ügyet tárgyalják) kérelmet lehet benyújtani a szülői felelősség gyakorlásával kapcsolatos konkrét kérdést illetően. Az elérhetőségek fent szerepelnek.

15 Mit kell tennem az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat e tagállamban történő elismerése és végrehajtása érdekében?

A 2201/2003/EK tanácsi rendelet („Brüsszel IIa” rendelet) rendelkezik a valamely tagállamban hozott egyes szülői felelősség gyakorlására vonatkozó határozatok másik tagállamban történő végrehajtásáról.

A határozatot e másik államban végrehajthatónak kell nyilvánítani. Észak-Írországban kérelmeznie kell a határozat nyilvántartásba vételét a High Courtnál (felsőbbíróság).

16 E tagállamban mely bírósághoz kell fordulnom az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat elismerésének megtámadása érdekében? Milyen eljárás alkalmazandó ilyen esetben?

Az elismerést a másik tagállamban található bíróság előtt kell kifogásolni, az e bíróság előtt folyó eljárásnak megfelelően.

17 Melyik jogot alkalmazza a bíróság a szülői felelősségről szóló eljárásban, ahol a gyermek vagy a felek nem e tagállamban élnek vagy eltérő állampolgársággal rendelkeznek?

Az eljárást a gyermek szokásos tartózkodási helye szerinti bíróság előtt kell megindítani.

Ha az észak-írországi bíróság úgy dönt, hogy rendelkezik joghatósággal az eljárás lefolytatására, az észak-ír jogot fogja alkalmazni.

Ez a webhely az **Európa Önökért** portál része.

Örömmel vesszük **visszajelzését** arról, hogy hasznosnak találta-e az oldalon szereplő információkat.

This webpage is part of an EU quality network

Utolsó frissítés: 11/08/2021

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Szülői felelősség – gyermek feletti felügyelet, kapcsolattartási jog - Skócia

1 Mít jelent a gyakorlatban a jogi értelemben vett szülői felelősség fogalma? Melyek a szülői felelősséggel rendelkező személy jogai és kötelességei?

Skóciában a szülő jogait és kötelezettségeit a „szülői felelősség és szülői jogok” (parental responsibilities and parental rights, PRR) kifejezéssel jelölik.

A gyermek feletti szülői felelősséget gyakorló személynek, amennyire lehetséges és a gyermek érdekeit szolgálva

- meg kell őriznie és elő kell mozdítania a gyermek egészségét, fejlődését és jólétét;
- a gyermek fejlődési szakaszának megfelelően irányítást és iránymutatást kell biztosítania a gyermek számára
- amennyiben a gyermek nem a szülővel él, rendszeres jelleggel személyes viszonyt és közvetlen kapcsolatot kell fenntartania a gyermekkel
- a gyermek törvényes képviselőjeként kell eljárnia.

Feladatai ellátása céljából az érintett jogok illetik meg. A szülői jogok a következők:

- a szülő együtt élhet a gyermekkel vagy más módon meghatározhatja annak lakóhelyét;
- a gyermek fejlődési szakaszának megfelelően ellenőrizheti, irányíthatja vagy orientálhatja a gyermek nevelését;
- amennyiben a szülő nem él együtt a gyermekkel, rendszeres jelleggel személyes viszonyt és közvetlen kapcsolatot tarthat fenn vele;
- a gyermek törvényes képviselőjeként járhat el.

2 Általában ki gyakorolja a gyermek felett a szülői felelősséget?

A gyermek anyját automatikusan megilleti a PRR. A gyermek apját akkor illeti meg a PRR, ha:

- A fogantatás időpontjában vagy azt követően az anyával házasságban élt
- 2006. május 4-én vagy azt követően gyermeke születését az anyával közösen jelentette be
- Ő és az anya az előírt formában kitöltött és nyilvántartásba vetett egy megállapodást (lásd a lenti 5. kérdésre adott választ)
- A bíróság azt biztosította számára.

A gyermekkel kapcsolatos érdekekkel rendelkező bármely személy kérheti a bíróságtól, hogy biztosítsa számára a PRR-t.

3 Ha a szülők nem tudják vagy nem akarják gyakorolni a szülői felelősséget gyermekeik felett, kinevezhető-e helyettük egy másik személy?

Igen. A bíróság a szülőktől eltérő személy számára PRR-t biztosíthat, vagy valamely személyt a gyermek gyámjának jelölhet ki.

4 Ha a szülők elválnak vagy különválnak, hogyan születik döntés a szülői felelősség további gyakorlásáról?

Ha a szülők elválnak vagy különválnak, ez önmagában nem hat ki arra, hogy ki rendelkezik PRR-rel. Ha a szülők nem tudnak megállapodni abban, hogy mi a legjobb gyermeküknek, egyikük vagy mindketten a bíróság döntését kérhetik. A bíróságnak az érintett gyermek jólétét kell legfontosabb szempontként figyelembe vennie. Csak akkor hozhat végzést, ha ez jobb helyzetet eredményez a gyermek számára, mint a végzés elmaradása. A bíróságnak a gyermek életkorát és érettségét figyelembe véve tekintettel kell lennie a gyermek által kifejezni kívánt bármilyen álláspontra is.

5 Ha a szülők megállapodást kötnek a szülői felelősség tárgyában, milyen alaki szabályokat kell betartani ahhoz, hogy megállapodásuk jogilag kötelező erejű legyen?

Amennyiben a megállapodás PRR-t biztosít az apa részére, a megállapodást ahhoz, hogy az joghatásokat váltson ki, az előírt formába kell foglalni és nyilvántartásba kell vetetni. A formanyomtatvány a **skót kormány weboldalán** érhető el.

A megállapodást minden szülőnek egy olyan tanú jelenlétében kell aláírnia, aki legalább 16 éves és akinek szintén alá kell írnia a megállapodást. Ugyanaz a személy mindkét aláírást tanúsíthatja. A megállapodást nyilvántartásba kell venni a Books of Council and Session-ben (bírósági nyilvántartás): ennek során az anya megőrzi azt a PRR-t, amellyel a megállapodás aláírásakor rendelkezett.

6 Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni a szülői felelősség kérdésében, milyen egyéb, bíróságon kívüli alternatív megoldások vannak a konfliktus rendezésére?

Számos „alternatív vitarendezési” módszer létezik. Ezek közé tartoznak a következők:

- Családi közvetítés (ilyenkor a közvetítő lehetőséget biztosít a családtagok számára, hogy beszéljenek aggodalmaikról, feltárják a lehetőségeket és megállapodnak a továbbiakban)

- Ügyvédi közvetítés (ilyenkor a közvetítő ügyvéd, akinek közvetítői képesítése is van)
- Választottbíráskodás (ilyenkor a felek megállapodnak egy „választottbíró” kijelölésében, aki eldönti a jogvitát, a feleket pedig köti a választottbíró döntése)
- Jogi együttműködés (ilyenkor mindkét félnek van ügyvédjé és az ügyvédek megállapodnak abban, hogy megpróbálják bíróságon kívül rendezni a jogvitát)

7 Ha a szülők bírósághoz fordulnak, mely kérdésekben hozhat döntést a bíró a gyermekkel kapcsolatban?

A bíró az alábbiakkal kapcsolatban hozhat végzéseket:

- szülői felelősség
- szülői jogok
- gyámság
- a gyermek tulajdonának kezelése.

8 Ha a bíróság a szülői felügyeletet csak az egyik szülőnek ítéli meg, az egyben azt is jelenti, hogy a jogot gyakorló szülő a másik szülő előzetes megkérdezése nélkül dönthet a gyermeket érintő minden kérdésben?

A gyermek vonatkozásában PRR-rel rendelkező minden személyt be kell vonni az e gyermeket érintő döntésekbe. Amennyiben csak egy szülő rendelkezik PRR-rel, e szülő a másik szülővel való konzultáció nélkül dönthet minden kérdésben.

9 Mit jelent a gyakorlatban, ha a bíróság úgy dönt, hogy a két szülő közösen gyakorolja a szülői felügyeletet?

Amennyiben mindkét szülő teljes PRR-rel rendelkezik egy adott gyermeket illetően, mindkettőjüknek joga van együtt élni a gyermekkel vagy más módon meghatározni annak lakóhelyét. Ha a gyermek az egyik szülővel él, a másik szülőnek joga van ahhoz, hogy rendszeres jelleggel személyes viszonyt és közvetlen kapcsolatot tartson fenn a gyermekkel.

Az általános elv az, hogy amennyiben lehetséges, mindkét szülőnek hozzá kell járulnia a gyermek felneveléséhez, ha ez kivihető és a gyermek érdekét szolgálja. Amennyiben a szülők nem tudnak megállapodni, a bíróság határozhatja meg, hogy kinél tartózkodik a gyermek és mikor. A bíróság azt is elrendelheti, hogy a gyermek különböző időpontokban különböző személyeknél tartózkodjon.

10 Ha valaki szülői felelősséggel kapcsolatos kérelmet kíván benyújtani, melyik bírósághoz vagy hatósághoz kell fordulnia? Milyen alaki szabályokat kell betartani, és milyen iratokat kell csatolni a kérelemhez?

i. A szülői felelősséggel kapcsolatos kereset mind a Court of Session (legfelsőbb polgári bíróság), mind a Sheriff Court (körzeti bíróság) előtt megindítható. A kérelem rendes bontóperben vagy különválási perben is benyújtható.

ii. A bíróság megválasztása személyes döntés kérdése. Amennyiben ilyen bontóper vagy különválási per nincs folyamatban, a Court of Session (legfelsőbb polgári bíróság) hatáskörébe tartozik a szülői felelősséggel kapcsolatos végzésre irányuló kérelem, ha a gyermek szokásos tartózkodási helye Skóciában van, és a Sheriff Court (körzeti bíróság) hatáskörébe tartozik az ilyen kereset elbírálása abban az esetben, ha a gyermek szokásos tartózkodási helye abban a körzetben van, ahol a bíróság földrajzilag található. A [Scottish Courts and Tribunals Service \(skót bírósági és törvényszéki szolgálat\) weboldala](#) tartalmaz egy térképet, amelyen látható a bíróságok elhelyezkedése és amely tartalmazza azok címét és elérhetőségeit.

iii. A szülői felelősséggel és jogokkal kapcsolatos kérelmet a Court of Session (legfelsőbb polgári bíróság) esetében Summons (idézés), a Sheriff Court (körzeti bíróság) esetében Initial Writ (kezdőirat) formájában kell benyújtani. Ahogy a bontóperes esetében is, minden bíróság saját szabályzattal rendelkezik, amely meghatározza, hogy az ilyen kérelmet milyen formában kell benyújtani. Lásd a [válas](#) oldalon a 11.6. pontot.

Alaki szabályok és okiratok

iv. Mindkét bíróságon illetéket kell fizetni az ilyen kérelem benyújtása után. Az esetleges illetékmentességeket illetően lásd a [válas](#) oldalon a 11.8. pontot.

v. Minden ilyen kérelem típus esetében be kell nyújtani a gyermek születési anyakönyvi kivonatát. A bíróság fénymásolatot, illetve rövidített igazolást nem fogad el.

11 Milyen eljárás érvényes ezen esetekre? Van-e sürgősségi eljárás?

Az ilyen típusú kérelmek esetében nem áll rendelkezésre egyszerűsített eljárás. A [válas](#) oldalon a 11.6. pontban hivatkozott szabályok határozzák meg az eljárást. Amennyiben szükségesnek ítélik, ideiglenes intézkedést lehet kérni.

12 Igényelhető-e jogsegély az eljárás költségeinek fedezésére?

A szülői felelősséggel kapcsolatos ügyekben tanácsadás és támogatás a szokásos állami pénzügyi vizsgálatok mellett érhető el. A polgári jogi költségmentesség rendelkezésre áll szülői felelősséggel kapcsolatos ügyekben is, az anyagi jogosultság, az észszerűség és a megfelelő indok három szokásos állami vizsgálata alapján.

13 Lehet-e fellebbezni a szülői felelősséggel kapcsolatban hozott döntés ellen?

Igen.

14 Bizonyos esetekben előfordulhat, hogy bírósághoz kell fordulni a szülői felelősséggel kapcsolatos döntés végrehajtása érdekében. Milyen bírósághoz kell fordulni és milyen eljárás követendő ilyen esetekben?

A bírósági végzés teljesítésének elmaradása esetén ugyanazon kereset keretében lehet eljárást indítani. A teljesítés elmaradása esetén contempt of court (bíróság megsértésével kapcsolatos) eljárásra kerülhet sor.

15 Mit kell tennem az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat e tagállamban történő elismerése és végrehajtása érdekében?

Amennyiben másik tagállamban hozott ítélet végrehajtását kívánja kérni, a kérdéskört (az általában „Brüsszel IIa” rendelet néven ismert) 2201/2003/EK tanácsi rendelet szabályozza. A gyermekkel kapcsolatos szülői felelősség gyakorlásáról szóló, más tagállamban hozott ítélet akkor hajtható végre Skóciában, ha (1) erre irányuló kérelmet nyújtottak be, és (2) ennek következtében az ítéletet Skóciában végrehajthatónak nyilvánították.

A kérelem benyújtására irányuló eljárást a skót jog szabályozza. A kérelmet a Court of Session-höz (legfelsőbb polgári bíróság) kell benyújtani és ahhoz meghatározott (a „Brüsszel IIa” rendeletben előírt) okiratokat kell csatolni. Valószínűleg célszerű ezzel kapcsolatban jogi tanácsadást igénybe venni.

A „Brüsszel IIa” rendelet alapján bizonyos ítéletek végrehajthatóvá nyilvánítás nélkül végrehajthatók más tagállamokban.

16 E tagállamban mely bírósághoz kell fordulnom az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat elismerésének megtéradása érdekében? Milyen eljárás alkalmazandó ilyen esetben?

Amennyiben másik tagállamban hozott ítélet elismerését kívánja kifogásolni, a kérdéskört (az általában „Brüsszel IIa” rendelet néven ismert) 2201/2003/EK tanácsi rendelet szabályozza. A „Brüsszel IIa” rendelet felsorolja azokat az indokokat, amelyek alapján az ítélet nem ismerhető el.

A kérelmet a skót jog által meghatározott eljárásnak megfelelően kell benyújtani. A kérelmet a Court of Session-höz (legfelsőbb polgári bíróság) kell benyújtani és ahhoz meghatározott (a „Brüsszel IIa” rendeletben előírt) okiratokat kell csatolni. Valószínűleg célszerű ezzel kapcsolatban jogi tanácsadást igénybe venni.

A „Brüsszel IIa” rendelet alapján bizonyos ítéletek végrehajthatóvá nyilvánítás nélkül végrehajthatók és elismerésben részesülnek más tagállamokban.

17 Melyik jogot alkalmazza a bíróság a szülői felelősségről szóló eljárásban, ahol a gyermek vagy a felek nem e tagállamban élnek vagy eltérő állampolgársággal rendelkeznek?

Ha a skóciai bíróság rendelkezik joghatósággal, általában a skót jogot alkalmazza. Ha a fél úgy véli, hogy egy adott kérdést a skót jogtól eltérő releváns külföldi jog szabályozhat, e jogot bizonyítani kell. Elképzelhetők olyan különleges körülmények, amelyek között a felek valamelyik külföldi jogra hivatkozik: e körülmények között a skót bíróság ezt figyelembe veheti.

Ez a webhely az [Európa Önökért](#) portál része.

Örömmel vesszük [visszajelzését](#) arról, hogy hasznosnak találta-e az oldalon szereplő információkat.

This webpage is part of an EU quality network

Utolsó frissítés: 09/08/2021

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.

Szülői felelősség – gyermek feletti felügyelet, kapcsolattartási jog - Gibraltár

1 Mít jelent a gyakorlatban a jogi értelemben vett szülői felelősség fogalma? Melyek a szülői felelősséggel rendelkező személy jogai és kötelességei?

A gibraltári jogban a szülői felelősség a gyermek felügyeletére, gondozására és irányítására utal, amelyet rendszeren a szülő, a szülők, illetve a kijelölt gyám gyakorol. Általában a szülő vagy gyám felel a gyermek felügyeletéért és neveléséért, valamint a gyermek bármilyen vagyontárgyának kezeléséért (illetve az e célból bizalmi vagyonkezelésben álló vagyontárgy kezeléséért).

A szülői felelősség kifejezés arra az apára, anyára vagy kijelölt gyámra terjed ki, aki az adott gyermek vonatkozásában a szülői felelősséget ellátja. A szülői felelősség magában kiterjed továbbá a gyermek fejlődési szakaszának megfelelő közvetlen irányítására, illetve irányutatás nyújtására. Magában foglalja továbbá a gyermek nevelését, ha pedig a szülő nem él együtt a gyermekkel, a személyes viszony és közvetlen kapcsolat fenntartását vele, illetve a gyermek törvényes képviselőjeként történő eljárását.

2 Általában ki gyakorolja a gyermek felett a szülői felelősséget?

Általában a gyermek felügyelete és nevelése, valamint a tulajdon kezelése terén az anya ugyanolyan jogokkal és felügyelettel rendelkezik, mint az apa. Az anya és az apa ilyen jogai és felügyelete egyenlő, és a másik szülő nélkül bármelyikük által gyakorolható. Ezekre az általános jogokra alkalmazandók a [gibraltári bíróságok](#) által kibocsátott végzések.

Amennyiben a gyermek apja és anyja születésének időpontjában házasok voltak, a gibraltári jog szerint mindkét szülő szülői felelősséggel rendelkezik a gyermek felett. Ha azonban nem voltak házasok, a születéskor egyedül az anyát illeti meg a szülői felelősség. Ez nem szigorú vagy abszolút szabály, mivel a gibraltári jog elismeri, hogy ha az anya az apát „apaként” elismeri, úgy az utóbbi megszerzi a szülői felelősséget a gyermek felett. Abban az esetben is ez a helyzet, ha a bíróság így rendelkezik.

A gyermek vonatkozásában ugyanakkor egy, kettő vagy több személy is rendelkezhet szülői jogokkal. E jogot azonban nem gyakorolhatják a másik szülő, illetve adott esetben valamelyik másik szülő hozzájárulása nélkül, kivéve, ha ezt bíróság, jogi aktus vagy megállapodás elrendeli.

3 Ha a szülők nem tudják vagy nem akarják gyakorolni a szülői felelősséget gyermekeik felett, kinevezhető-e helyettük egy másik személy?

A szülő halála esetén a túlélő szülő válik a gyermek gyámjává, vagy egyedül, vagy az elhunyt szülő által kijelölt gyámmal együtt. Ha az elhunyt szülő nem jelölt ki gyámot vagy a megjelölt gyám elhunyt vagy megtagadja, hogy eljárjon, a bíróság – ha szükségesnek ítéli – gyámot jelölhet ki.

A bíróság a gyermek anyjának vagy apjának kérelmére végzést hozhat a gyermek elhelyezését, illetve az anya vagy az apa gyermekkel való kapcsolattartási jogát illetően. A bíróság emellett jogosult a gyermeket bármely személynél elhelyezni (akár szülőnél, akár másnál). Az egyik szülőnél való elhelyezés azonban nem érvényesíthető, ha a két szülő együtt él.

4 Ha a szülők elválnak vagy különválnak, hogyan születik döntés a szülői felelősség további gyakorlásáról?

Válás esetén a Supreme Court of Gibraltar (gibraltári legfelsőbb bíróság) rendelkezik a jogerős döntés előtt és után is gyakorolható jogkörrel arra, hogy rendelkezzen a házasságból származó gyermek felügyeletéről, tartásáról és oktatásáról, illetve annak elrendelésére, hogy a gyermek bírósági védelembe vételére irányuló eljárás induljon. A legfelsőbb bíróság (Supreme Court) nem bonthatja fel a házasságot mindaddig, amíg meg nem győződött arról, hogy a gyermek vonatkozásában megfelelő megoldás született.

Ha a szülők elválnak, a felek megállapodást köthetnek, amely révén valamelyikük úgy dönthet, hogy lemond egyes szülői jogairól, illetve azok összességéről. Az ilyen megállapodást azonban a bíróság nem hajthatja végre, ha úgy véli, hogy annak érvényesítése nem szolgálná a gyermek érdekét.

5 Ha a szülők megállapodást kötnek a szülői felelősség tárgyában, milyen alaki szabályokat kell betartani ahhoz, hogy megállapodásuk jogilag kötelező erejű legyen?

Amint az a fenti 4. kérdésnél szerepel, ha a szülő olyan különválási megállapodást köt, amely alapján lemond egyes szülői jogairól, illetve azok összességéről, az ilyen megállapodást a bíróság csak akkor hajthatja végre, ha úgy véli, hogy annak érvényesítése a gyermek érdekét szolgálná.

6 Ha a szülők nem tudnak megállapodásra jutni a szülői felelősség kérdésében, milyen egyéb, bíróságon kívüli alternatív megoldások vannak a konfliktus rendezésére?

Amennyiben a szülői felelősség kérdését bontóperben hozzák fel, akkor e kérdés eldöntése a Supreme Court of Gibraltar (gibraltári legfelsőbb bíróság) hatáskörébe tartozik. Ugyanakkor a házassági tanácsadás keretében lehet szociális segítségnyújtásban részesülni. A házassági tanácsadást Gibraltárban a római katolikus egyház biztosítja. Bizonyos kérdések emellett közvetítés útján is rendezhetők.

7 Ha a szülők bírósághoz fordulnak, mely kérdésekben hozhat döntést a bíró a gyermekkel kapcsolatban?

A bíróság bármely olyan kérdést eldönthet, amely megítélése szerint kihathat a gyermek jólétére.

8 Ha a bíróság a szülői felügyeletet csak az egyik szülőnek ítéli meg, az egyben azt is jelenti, hogy a jogot gyakorló szülő a másik szülő előzetes megkérdezése nélkül dönthet a gyermeket érintő minden kérdésben?

Amennyiben a teljes felügyeletet az egyik szülő részére biztosítják, ő dönthet a gyermekkel kapcsolatos minden kérdésben, anélkül, hogy előzetesen konzultálnia kellene a másik szülővel, kivéve, ha ez egy fennálló bírósági végzés, például a gyermekkel való kapcsolattartásról szóló végzés megsértésének minősül.

9 Mit jelent a gyakorlatban, ha a bíróság úgy dönt, hogy a két szülő közösen gyakorolja a szülői felügyeletet?

A gyermek közös felügyelete azt jelenti, hogy mindkét szülőnek azonos jogai és kötelezettségei vannak a gyermek vonatkozásában. E jogokat együtt vagy külön-külön lehet gyakorolni.

10 Ha valaki szülői felelősséggel kapcsolatos kérelmet kíván benyújtani, melyik bírósághoz vagy hatósághoz kell fordulnia? Milyen alaki szabályokat kell betartani, és milyen iratokat kell csatolni a kérelemhez?

Amennyiben a szülői felelősség iránti kérelmet bontóper során vagy annak következtében nyújtják be, a kérelmet a Supreme Court of Gibraltar-hoz (gibraltári legfelsőbb bíróság) kell benyújtani. A kérelmet summons (idézés) formában kell benyújtani, affidavittel (eskü alatt tett nyilatkozat) alátámasztva. E dokumentumok benyújtása során a legfelsőbb bíróság hivatala (Supreme Court Registry) időpontot tűz ki a kérelem tárgyalására.

A gondozásra szoruló gyermek gyámság alá helyezésére irányuló kérelmet szintén a Supreme Court of Gibraltar-hoz (gibraltári legfelsőbb bíróság) kell benyújtani.

Amennyiben a szülői felelősség kérdése nem bontóper alapján merül fel, a kérelmet a Magistrates' Court of Gibraltar-hoz (gibraltári általános hatáskörű elsőfokú bíróság) lehet benyújtani. A kérelmet írásbeli panasz (complaint) formájában kell benyújtani, amely tartalmazza a kérelmet és az annak alapjául szolgáló jogalapokat. A gyermek születési anyakönyvi kivonatát, valamint adott esetben a házassági anyakönyvi kivonat másolatát csatolni kell a kérelemhez. A panasz (complaint) beérkezését követően a bíróság kitűzi a tárgyalást és tájékoztatja a feleket a várakozási idő kezdő időpontjáról.

11 Milyen eljárás érvényes ezen esetekre? Van-e sürgősségi eljárás?

A legfelsőbb bíróság (Supreme Court) vagy az általános hatáskörű elsőfokú bíróság (Magistrates' Court) minden esetben kitűzi az adott kérelemmel kapcsolatos tárgyalást és tájékoztatja a feleket. A feleknek, adott esetben jogi képviselőikkel együtt, a megjelölt időpontban meg kell jelenniük a bíróságon. Sürgősségi eljárások akkor állnak rendelkezésre, ha úgy tűnik, hogy egy gyermek gondozásra szorul.

12 Igényelhető-e jogsegély az eljárás költségeinek fedezésére?

Költségmentesség mind az általános hatáskörű elsőfokú bíróság (Magistrates' Court) előtt, mind a legfelsőbb bíróság (Supreme Court) előtt elérhető, az anyagi helyzet vizsgálata alapján. A költségmentesség iránti kérelmet mindkét bíróság előtti eljárás során a legfelsőbb bírósághoz (Supreme Court) kell benyújtani, a kérelem formanyomtatványai a legfelsőbb bíróság hivatalánál (Supreme Court Registry) szerezhetők be.

13 Lehet-e fellebbezni a szülői felelősséggel kapcsolatban hozott döntés ellen?

Amennyiben a szülői felelősséggel kapcsolatban hozott határozatot az általános hatáskörű elsőfokú bíróság (Magistrates' Court) hozta, a legfelsőbb bírósághoz (Supreme Court) lehet fellebbezni. Amennyiben a határozatot a legfelsőbb bíróság (Supreme Court) hozta, a Court of Appealhoz (fellebbviteli bíróság) lehet fellebbezni.

14 Bizonyos esetekben előfordulhat, hogy bírósághoz kell fordulni a szülői felelősséggel kapcsolatos döntés végrehajtása érdekében. Milyen bírósághoz kell fordulni és milyen eljárás követendő ilyen esetekben?

A szülői felelősséggel kapcsolatos eredeti végzést hozó bírósághoz kell kérelmet benyújtani. Amennyiben e bíróság az általános hatáskörű elsőfokú bíróság (Magistrates' Court) volt, panaszt (complaint) kell benyújtani, amelyben megjelölik a panasz (complaint) jogalapjait. A legfelsőbb bírósághoz (Supreme Court) Summons-t (idézés) kell benyújtani, adott esetben affidavittel (eskü alatt tett nyilatkozat) alátámasztva.

15 Mit kell tennem az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat e tagállamban történő elismerése és végrehajtása érdekében?

A valamely tagállamban házasság felbontása, a különválás vagy a házasság érvénytelenítése iránti eljárás keretében hozott szülői felelősségről szóló ítélet elismerhető Gibraltáron. Az ilyen ítélet végrehajtása céljából kérelmet kell benyújtani az általános hatáskörű elsőfokú bírósághoz (Magistrates' Court) a végrehajthatóvá nyilvánítás céljából.

16 E tagállamban mely bírósághoz kell fordulnom az egy másik tagállamban kibocsátott, szülői felelősségről szóló bírósági határozat elismerésének megtámadása érdekében? Milyen eljárás alkalmazandó ilyen esetben?

A végrehajthatóvá nyilvánítás iránti kérelemről szóló határozattal szemben bármelyik fél fellebbezést nyújthat be. A fellebbezést a legfelsőbb bírósághoz (Supreme Court) kell benyújtani, ha a határozatot az általános hatáskörű elsőfokú bíróság (Magistrates' Court) hozta.

17 Melyik jogot alkalmazza a bíróság a szülői felelősségről szóló eljárásban, ahol a gyermek vagy a felek nem e tagállamban élnek vagy eltérő állampolgársággal rendelkeznek?

A gibraltári bíróságok a gibraltári jogot alkalmazzák, ami magában foglalja a helyi jogszabályokat, valamint az időről időre Gibraltárra is kiterjesztett hatályú törvényeket és egyéb rendelkezéseket.

Ez a webhely az **Európa Önökért** portál része.

Örömmel vesszük **visszajelzését** arról, hogy hasznosnak találta-e az oldalon szereplő információkat.

This webpage is part of an EU quality network

Utolsó frissítés: 09/08/2021

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.